

کتاب سوره
و نه کانر ته زوک ماوتسر تونگ

وه رگپرانى له ئینگلیزیه وه:
فازل حسین مه لا ره حیم

ناوی کتیب: کتیبی سور
بابەت: وتەکانی سەرۆک ماو تسی تۆنگ
وەرگیڕانی لە ئینگلیزییەوه: فازل حسین مهلا ره حیم
دیزاین: هه‌ریم عوسمان
چاپ: چاپخانه‌ی کارۆ
تیراژ: ۱۰۰۰ دانە
نرخ: ۳۵۰۰ دینار
نۆبەتی چاپ: چاپی یەکه‌م
شوینی چاپ: سلیمانی - ۲۰۱۴

له به‌رپۆه‌به‌رایه‌نی گشنی کتیبخانه گشئییه‌کان
ژماره‌ی سپاردنی (۱۲۰۸) ی سالی ۲۰۱۴ ی پێدراوه

له بلاوکراوه‌کانی ده‌زگای ئایدیا بۆ فکرو لیکۆلینه‌وه

به نشي به كه م: (1)

پيويسته هه موو كو مونيستىك ئەم راسنييه وه ربگرېت:
«دهسه لاني سياسي له لوله ي نفهنگه وه گه شه ده كاڼ.»
دهسه لانت وه رگرتن به هي زي چه كدار و به كلا كرده وه ي
مه سه له كه به جهنگ، ئهركى ناوه نديه و بالانرين شيوازي
شور شه. ئەم پره نسيه ماركسى - لينينييه شورش بو
هه موو جيهان و بو چين و هه موو ولاناني ديكه گونجاوه.
به گويره ي بيروكه ي ماركسى له مهر دهوله ت، سوپا
پيكهانه ي سه ره كى دهسه لاني دهوله نه. هه ر كه سيك
بيه وېت دهسه لاني دهوله ت وه ربگرېت، پيويسته سوپا
به هي زي هه يېت. هه نديك كه س گالنه به ئيمه ده كه ن
وه ك داكويكارى «نوانا و دهسه لاني جهنگ». به لي ئيمه
داكويكارى نوانا ي جهنگى شورشگرين، ئەوه شنكى
باشه نه ك خراب، ئەوه ماركسييه نه. نفهنگه كانى پارنى

كۆمۆنىسنى، روسىيە سۆسىيالىزمى خولقاند. ئىمە كۆمارىكى دىموكراتىيە خولقانىن.

ئەزمۇنەكان لە خەبائى چىنايەئىدا لە سەردەمى ئىمپىريالىزىمدا پىمان دەللىن كە ئەنھا بە ھىزى چەك چىنى كرىكار و جەماوهرى زەحمەنكىش چىنى بۆرجوازىيە و دەربەگە چەكدارەكان دەبەزىنن، لەم رووۋە دەئوانىن بلىنن كە ئەنھا بە چەك دەكرىت ئەواوى جىهان بگۆردىت. پارنى كۆمۆنىست:

ھىزى ناوهراسن كە ئامانجەكەمان بەرەو پىشەۋە دەبات پارنى كۆمۆنىسنى چىنە. بنەما ئىۋورىيەكان كە رابەرىيە بىر و ھىزىمان دەكات ماركسىيە-لېنىن يە.

ئەگەر شۆرش بەرپا بكرىت، پىۋىسنى پارنىكى شۆرشگىر ھەبىت. بەبى پارنىكى شۆرشگىر كە لەسەر ئىۋورىيە شۆرشگىرانە ماركسىيە-لېنىن دامەزراپىت لەگەل شىۋازى شۆرشگىرانە ماركسىيە-لېنىن، مەحالە رابەرىيە چىنى كرىكار بكرىت و جەماوهرى خەلك ئىمپىريالىزم و كلەكانى بەزىنن.

بەبى ھەول و ئەقەل پارنى كۆمۆنىست چىنى، بەبى كۆمۆنىسنى چىنەكان ۋەك كۆلەكەي گەلى چىن ھەرگىز چىن ئانوانىت سەربەسنى، ياخود رىزگارىيە بەدەسنىبىنن، يان بەپىشەسازى كردن و نوپاۋكردنەۋەي كىشۋاكالەكەي.

پارنى كۆمۆنىسنى چىنى ناوهرۆكى سەركردايەئىي ھەموو گەلى چىنە بەبى ئەم ناوهرۆكە مەسەلە سۆسىيالىزم

سەرکەوتوونو نايىت .

پارتيكى خاوهن ديسپليني باش، چهكى ماركسىي-
لينيني هەلگرنىيىت و شىوازي رەخنە لەخوگرىن بەكار
بهينيىت و بنووسىت بە جەماوەرى خەلکەو، سوپايەك لەژىر
فەرماندەيى ئەو جوۆرە پارنەدا و بەرەيەكى يەگگرنووي
هەموو چينە شوۆرشيگرەكان لەژىر فەرماندەيى ئەو پارنەدا-
ئەمانە ئەو سى چەكە سەرەككەين كە دوژمنان پيى بەزاندا .
پيويستە بروامان بە جەماوەر هەبيىت و پيويستيشە
منمانامان بە حيزب هەبيىت ئەمانە دوو پرەنسيپي
بنچينهين . ئەگەر گومان بخەينە سەر ئەم پرەنسيپانە، هيج
بەدەسنناهيىنين .

پارنى كۆمونيستى چيني، بە چهكى ئيوپري و ئايدوؤلۆژيي
ماركسى- لينينيەو،

شىوازيكى نوپى كارکردنى بو گەلى چين هيئاو،
كە پيويستى بە ئيوپري يەكپارچە بە پراكنيزەو هەيە،
پەيوەندى نزيك بە جەماوەرەو دروست بكاڤ و پيادەي
رەخنە لەخوگرىن بكاڤ .

هيج پارتيكى سياسى ئواناي نايىت رابەريى
بزووننەو يەكى شوۆرشيگرى بكاڤ بەرەو سەرکەوتن، ناوەكو
خاوهنى ئيوپري شوۆرشيگرانە نەبيىت، لەگەل زانيني ميژوو
و بە ئوندى دەست بگريىت بەسەر بزووننەو يە پراكنيكيدا .
هەر وەك گونوومانە، «رەوئى راسنکردنەو» ي بريئيه
لە بزووننەو يەكى فراوان و بلاوى روۆشنيپري ماركسىي .

راسنکردنه وه بهو مانایه یه که سه رجه می پاره که له ریگه ی ره خنه وه فیری مارکسیزم و ره خنه له خوگرئن بیټ. بیگومان ئیمه ده ئوانین زیانر ده رباره ی مارکسیزم فیر بین له ماوه ی بزووننه وه ی راسنکردنه وه دا.

کار و ئه رکیکی گرانه ژیانیکی باشنر بو سه دان ملیون خه لکی چین مسوگه ر بکه یین و ولانه که مان که له پرووی ئابووری و روشنبیری وه دواکه ئووه، بنیات بنیین به ره و ولانیکی خو شگوزهران و به هیز که له ئاسنکی به رزی کلنووریدا بیټ و ده گونجیټ بنوانین ئه م کاره راپه رتیین به شیوه یه کی کارامه نر و چاکتر کار بکه یین هه موو خه لکانی ده ره وه ی حیزب، ئه وانه ی نمونه ی به رزیان لا په سنده و سوورن له سه ر ئه نجامدانی چاکسازی که ده بیټ بزووننه وه ی راسنکردنه وه ئه نجام بدین، ئیسنا و له داهانووشدا و به رده وام شنه هه له کان له خو مان دوور بخه ینه وه.

ریباز خالی ده سپیکی هه موو کرده وه کانی پارئیکی شو ر شگیره و له پرۆسه که دا خو ی ده نوینیت و دوائه نجامی کرداره کانی ئه و پاره یه. پارئیکی شو ر شگیر سیاسه ئیک به ئه نجام ده گه یه نیټ هه رکات ده ست به کاریک بکات. ئه گه ر ریبازیکی راست به ئه نجام نه گه یه نیټ، ئه وه ریبازیکی هه له جیه جی ده کات، ئه گه ر سیاسه ئیکی دراو به وریاییه وه جیه جی نه کات، ئه وه کوپرانه ئه و کاره ده کات.

ئه وه ی پی ده گوئریټ ئه زمون، ئه وه پرۆسه که یه و دوائه نجامی ئه نجامدانی ریبازیکه. ئه نها له ریگه ی کارکردنی

خەلكەو، بەواڭايەكى دىكە، لەرىگەى ئەزموونەو دەئوانىن بىر بىر بەدىن ئەو رىيازە راسنە، يان هەلەيه و بىر بەدىن نا چ رادەيهك راسنە يان هەلەيه، بەلام كاركردن و پراكىزەى خەلك بەئايەئى ئەوەى پارنىكى شۆرشگىر و جەماوەرى شۆرشگىر هەر دەبىت بە جوړىك لە رىيازەو بەسرابىت. لەبەر ئەو، بەرلەوەى هەر كارىك ئەنجام بدرىت، پىوسنە سىاسەنەكە روون بكرىنەو، كە فۆرمەلەمان كروو لەبەر رۆشناى باروډوخە دراوكان بۆ ئەندامانى حىزب و جەماوەرىش. ئەگەر نا، ئەندامانى حىزب و جەماوەر لە رىئامى رىيازەكەمان دوور دەكەونەو و كوړانە سىاسەئىكى هەلە ئەنجام دەدەن.

پارنەكەمان هئىلى گشنى و سىاسەئى گشنى بۆ شۆرشى چىن داناو، هەروەها چەند هئىلكى ديارىكراوئىش بۆ كار و سىاسەنە ئايەئىيەكان. لەگەل ئەوەشدا، لە كائىكدا زۆرىك لە هەقالان هئىلە ديارىكراوكانى كاركردن و سىاسەنە ديارىكراوكانيان لەبىرە، كەچى زۆر جار هئىلە گشنىەكان و سىاسەنە گشنىەكان لەياد دەكەن. ئەگەر لە راسنىدا هئىل و رىيازى گشنى حىزبمان بىر بچىنەو، ئەوا دەبىنە شۆرشگىرى كوړ كە نە بەكام و سەرلئىشوا، و كائىك هئىلكى ديارىكراوى كار و سىاسەنە بە ئەنجام دەگەيهنن، رىگەمان لئ ئىكدهچىت و بە چەپ و راسندا دەچەمىنەو و كارەكەش ئووشى شكسنى دىت.

سىاسەنە و ئاكنىك برىنن لە گيانى حىزب. كە لە هەموو ئاسنەكاندا هەقالانى سەركرده دەبىت بايهخى ئەواوى پىدەن و بەهىچ جوړىك نايىت كەمنەرخەم بن.

(2)

چینه کان و خه باتی چینایه تی

چینه کان خه بات ده کهن، هه ندیکان سه رکه وئن به ده سٹ ده هینن و هه ندیکی دیکه ش له ناو ده برین و کونایان پیدیت. میژوو هه روا بووه، ئاوا بووه شوړشی شارستانی بو هه زاران سال.

لیکدانه وهی میژوو له م بوچوونه وه برینییه له ماده په رسنی (مه نریالیزمی) میژووی و پیچه وانه وه سنان له م بوچوونه نموونه په رسنی (ئایدیالیزم) میژووییه.

له کومه لگه ی چینایه ئیدا هه موو که س وه ک ئه ندامی چینیکی نایه ئی ده ژی و هه موو جوړه بیرکردنه وه یه ک، به بی لیده رکردن، مورکی چین یان نوژی پیوه ده نریٹ.

هوکاره کانی گوران له کومه لگه دا به زوری برینییه له دروسنبوونی پیکناکوکیه کان (مناقضات) ناو خوی له کومه لگه دا به مانای، پیکناکوکی نیوان هیزه به ره مه پنه ره کان و په یوه ندییه کانی به ره هم و پیکناکوکی نیوان چینه کان

پېكناكۆكى نېوان كۆن و نازە، ئەو ھاننەكايەى ئەو دژ بەيەكانىە كە كۆمەلگە بەرەو پېش دەباث و ھېز و ئىن دەبەخىشېت بە شوئنگرننەوہى كۆمەلگەى كۆن لەلایەن نازەكەوہ.

بەكارھىتان و چەوساندنەوہى ئابوورىى ناپارەواى جوئاران لەلایەن چىنى دەربەگەوہ پالى پېوہنان بو چەندىن راپەرېن دژى حوكمەكەيان، ئەو ھەبائى چىنايەئىى جوئاران بوو، راپەرېنى چوئاران و جەنگى جوئاران كە پالئەرى راسنەقىنە بوو بو گۆرانى مېژووىى لە كۆمەلگەى دەربەگىى و لائى «چىن» دا.

لېكۆلېنەوہى كۆنائى ئەوہىە: خەبائى نەئەوايەئىى پەيوہسنە بە خەبائى چىنايەئىىەوہ. لە نېوان سېپىەكانى ئەمرىكادا ئەنھا ناوہندى فەرمانرەوايى كۆنەپەرسنە كە خەلكى رەش پېست سەركوٹ دەكات. بەھىچ جورېك نانوانن نوئىنەرايەئىى كرېكار و جوئار و رۆشنىرە شوژشگېرەكان بكەن، ئەوانەى زۆرىنەى خەلكانى سېى پېست پېكدېنن.

رېكخسنىى گەل بەدەست خۆمانە. سەبارەت بە كۆنەپەرسنەكانى چىن، بەدەست خۆمانە خەلك رېك بخەين بو ئەوہى بيانرەووخېنن. ھەموو شىئكى كۆنەپەرسنە وەك يەك وايە، ئەگەر پېدانەكىشېت ناكەوئىت. وەك گسكدانى زەوى وايە، خۆلەكە لەخۆيەوہ لەناو ناچېت.

دوژمن خۆى لەخۆيەوہ لەناو ناچېت. نە كۆنەپەرسنەكانى

چين و نه هېزه دوژمنكاره كاني ئېمپېرياليزمى ئەمريكا له چين له سەر شانۆى مېژووو به رەزامەندىي خويان له دەسلەلث دەرناسچن .

شۆرش برينى نيهه له داوه ئى خوان، يان نووسينى وئار، يان كيشانى ويته يهك يان شت چين، ناكريث هيئده بېگهرد و له سهره خو و نهرمونيان بيث، هيئده ميانپروه زمان شيرين و خوراگر جوامير و ليپورده بيث . شورش برينيه له ياخيپوونيك، له كردهويه كي ئوندونيزي كه له ريگايه وه چينيكي چينيكي ديكه لا ده باث .

چيانكاي چيك هه ميشه هه ول ده داث هه موو ده سلەلث و ده سكه ونه كان له خەلك داگير بكاث . ئەي ئيمه؟! سياسيئمان ئەوه يه ئۆلهي ليسانينينه وه و بجه نكيين بو ههر بسنيك له خاك . ئيمه له سهر ئەو شتوازه كار ده كه ين . ئەو هه ميشه هه ول ده داث شهر به سهر ميلله ندا بسه پينيث، به ده سنى چهپ شمشيريك و به ده سنى راست شمشيريكي ديكه . ئيمه ش شمشير هه لده گرين، له سهر ئەم نمونيه ش ده روين.....ئيسنا، كه چيانكاي چيك شمشيره كاني نيژ ده كانه وه، ده بيث ئيمه ش ئەوهي خومان نيژ بكه ينه وه .

ئايا دوژمنى ئيمه كيه؟ دوسنه كانمان كين . ئەمه يه كه مين پرسيارى گرنگه بو شورشه كه . هوى سهره كي كه بوچى هه موو خه بانى شورشگيرانه له چين شنيكي ئەونۆي به ده سث نه هيئاوه بينوانايان بووه له يه كه بوون له گه ل دوسنه راسته قينه كان له پيناو په لاماردانى دوژمنى

راسنەقىنەدا. پارنى شۆرشگىر رېبەرى جەماوەرەوۋە ھىچ شۆرشىك سەرکەوئنى بەدەست نەھىناوۋە كائىك پارنە شۆرشگىرەكە بەھەلەدا ئەوانى بردىت. بۇ ئەوۋەى مسۆگەرى بکەين كە سەرکەوئن بەدەست دىننن لە شۆرشەكەماندا و جەماوەر بەھەلەدا نابەين، پىويسنە بايەخ بدەين بە يەكبوون لەگەل دۆسنە راسنەقىنەكاماندا بۇ ئەوۋەى پەلامارى دوژمنە راسنەقىنەكانمان بدەين. بۇ جياکردنەوۋەى دۆسنى راسنەقىنە لە دوژمنى راسنەقىنە، پىويسنە شىنەلىكى گشنىي بارى ئابوورى بکەين لەمەر چىنە شىۋازەكانى كۆمەلگەى چىنىي و بۆچوون و ھەلوئىسنى ئايەئىي خۇيان بەرامبەر شۆرشەكە.

دوژمنەكانمان ھەموو ئەوانەن كە ھاوپەيمانن لەگەل ئىمپىريالىزم-دەرەبەگەكان، بىرۆكرائەكان پىنى سەرپەرشنىارى فەرمانبەرانى خۆمالى كە بۇ بيانىيەكان كاردەكەن، چىنەگەرەكەى دەرەبەگەكان و كەرنى كۆنەپەرسنانى چىنى رۆشنىيران كە پەيوەسنن بەوانەوۋە. ھىزى رابەرى شۆرشەكەمان پرۆلىنارىي پىشەسازىيە. دۆسنە نىزىكەكانمان برىننن لە سەرجم نىمچە- پرۆلىنار و بۆرجواییە بچووگەكان. سەبارەت بە گۆران و لارکردنەوۋەى بۆرجواییە ناوەرەست، بالى راسنىان لەوانەيە بىنە دوژمنمان و بالى چەپيان بىنە دۆسنمان-بلام پىويسنە ھەمىشە وريا بىن و نەھىلنن لەناو رىزەكانماندا چەواشەكارىي بخولقتىنن. ھەر كەسىك لايەنگرى كەسانى شۆرشگىر بىت

ئەو شۆرشگىپرە. ھەر كەسىك لايەنگرى ئىمپىريالىزم، دەربەگايەئىي و بىرۆكرات-سەرمابەدارىي يىت ئەو دەرى شۆرشگىرىيە. ھەر كەسىك لايەنگرى خەلكى شۆرشگىپر يىت ئەنھا بە قسە، بەلام بەپىچەوانەو ھەلسوكەون بكا، ئەو ئەنھا بە قسە شۆرشگىپر ئەو ش كە بە كراد و قسەش لايەنگرى خەلكانى شۆرشگىپرە، بەواناي ئەواو شۆرشگىپرە.

من وای دادەئىم شنىكى خراپە ئەوندەي پەيوەندىي بەئىمەو ھەبىت، ئەگەر كەسىك، پارئىكى سىاسى و سوپايەك، يان قونابخانەيك پەلامار نەدرابىت لەلايەن دوژمنەو، چونكە لەو حالەئەدا بىگومان بەو مانايەيە كە ئىمە دابەزىوينەئە ئاسنى دوژمن. شنىكى باشە ئەگەر لەلايەن دوژمنەو ھىرمان بگرىنە سەر، مادام ئەو دەسەلمىنىت كە ھىلىكى ئاشكرامان كىشاو ېو جياكردنەو لە ئىوان دوژمن و خوماندا و ھىشنا باشرىشە ئەگەر دوژمن درندانە پەلامارمان بدات و رەنگى رەشمان بەسەردا بكا و بەبى ھىچ چاكە و رەوشنىكى شىاو. ئەو دەرى دەخا، كە ئىمە نەك ئەنھا ھىلىكىمان كىشاو ېو جياكردنەو لەئىوان خومان و دوژمندا، بەلكو لە كارەكەماندا زورمان بەدەسئەئناو.

دەبىت ئىمە پشنگىرىي لە ھەشنىك بكەين، كە دوژمن دژى دەوئەسنىت و رووبەرووى ھەر شنىك بىنەو كە دوژمن لايەنگرى يىت.

ھەلوئىسنى ئىمە ھەلوئىسنى پرۆلىنارىي جەماوەرەكەمانە.

بۆ ئەندامانى پارنى كۆمۆنىست، ئەمە بە مانايەيە پابەند
بن بە ھەلۆيسىنى پارنەكەو، پابەندبن بە رىياز و گىانى
پارنەكەو.

دواى ئەوۋى دوژمنى چەك بەدەست لەناو بران، ھىشنا
دوژمان ھەن كە بى چەكن، سوورن لەسەر ھەوللى بى
وچان دژى ئىمە. ھەرگىز نايىت ئىمە بە سووك سەيرى ئەو
دوژمانە بكەين. ئەگەر ئىسنا بەرز نەبىنەو و لە كىشەكە
ئىنەگەين بەم شىوئەيە، ئەوا ھەلەى خراب دەكەين.

ئىمپىريالىستەكان و كۆنەپەرسنانى ناوخۆ بىگومان
دەسنەوسان ناوھسنن دواى ژىركەوئىيان و نا دواھەناسە
دەجەنگن. دواى ئەوۋى سىسنم و ئاشنى سەقامگىر دەبىت
لە سەرناسەرى و لاندان، ئەوان ھەر سەرقالى ئىكدان دەبن
و نا ئارامى دەخولقېنن بە رىگاي جۆراو جۆر لە ھەر ئان و
سائىكدا ھەول دەدەن بگەپنەو. ئەو ھەئىمىيە و گومانى
ئىدا نىيە و لە ھىچ بارودۆخىكدا نايىت وريايى خومان
سست و خا و بكەپنەو.

لە چىن، لەگەل ئەو ھەشدا گۆرانى سۆسيالىستى لە پرووى
سىسنمى خاوەندارىئىيەو ئەوا بوو و ھەرچەندە خەبائى
بەرفراوانى چىنايەئى خەسلەئى كانىي شۆرشى جەماوەر
بەگشنى كۆنایى ھانوو، بەلام ھىشنا پاشماوۋى چىنى
دەرەبەگ ماو، ھىشنا چىنى بۆرجواز ھەيە و لە قالبدانەوۋى
نېمچە بۆرجواز نازە دەسنى پىكر دوو. خەبائى چىنايەئى
بە ھىچ جۆرىك كۆنایى نەھانوو. خەبائى چىنايەئى ئىوان

پرۆلیناریا و چینی بۆرجواز و خەبانی چینایەئیی نیوان ھێزە سیاسییە جۆراوجۆرەکاندا و لە بواری ئایدۆلۆژی لە نیوان پرۆلیناریا و چینی بۆرجواز درێژە و بە پێچ و پەنا ھەر دەمیئەنەو و لە ھەندیک کانیشتا زۆر سەخت دەبیٹ. چینی پرۆلینار دەیەویٹ جیھان بە گوێرە ی روانگە ی جیھانیی خۆی بگۆرێت، چینی بۆرجوازی بە ھەمان شیوە. لەم روووە ئەو پرسیارە ی ئایا کامیان سەرکەوئن بە دەست دینێت، ھیشنا لە راسنیدا یە کلا نەبوئەو.

ماو بە کی زۆر دەخایەنێت بریار لە مەسە لە کە بدرێت لە خەبانی ئایدۆلۆژیی نیوان سۆشالیزم و سەرما یە داریی لە و لائە کە ماندا. ھۆکارە کە ئەو یە، کە کاریگەری چینی بۆرجواز و ئەو ی چینی رۆشنیر، ئەوانە ی لە کۆمە لگە کۆنە کەو ە ھائوون، لەم و لائە دا بۆ ماو یە کی زۆر دەمیئەنەو، ھەر و ھا ئایدۆلۆژیی چینیە کە یان. ئەگەر ئەمە بە ئەوای ئینە گە ی، یان ھەر ئینە گە ی ن ھە لئە ی زە ق دە کرێت و پێویسنی خە بان کردن لە بواری ئایدۆلۆژیدا پشنگو ی دە خرێت.

لە و لائی ئیمە دا ئیدۆلۆژیی بۆرجوازو نیمچە-بۆرجواز، ئایدۆلۆژیی دژە-مارکسیزم بە ر دە وام بۆ ماو یە کی زۆر دەمیئەن. بە شیوە یە کی سەرە کیی، سیسنمی سۆسیالیستی لە و لائی ئیمە دا چە سپینراو ە. سەرکە وئنی سەرە کیمان بە دە سئە پناو ە لە گۆرینی خاوە ن داری ئیی ئامرازە کانی بە ر ھە مە پنان، بە لام ھیشنا سەرکە وئنی ئە و او مان لە

بەرەى سىياسى و ئايدۆلۆژىدا بەدەست نەھىئاوہ. لە بواری ئايدۆلۆژىدا، پرسىارى ئەوہى كى سەرکەوئى بەدەستىئىت لە مەملەتتى نيوان چىنى پرۆلىنار و بۆرجوزدا ھىشنا لەپراسنىدا يەكلا نەبۆئەوہ. ھىشنا دەبىت خەبائى درىژخايەن دژى ئايدۆلۆژى بۆرجوز و نىمچە-بۆرجوز ئەنجام بەدەين. ھەلەيە ئەمە ئىتەگەين و دەست لە خەبائى ئايدۆلۆژى ھەلبگرين. ھەموو بىرۆكە چەوئەكان، نارمايى و كەسە ناپەسندەكان و شتە بىفەرەكان پىويسنە بخرىنە بەر رەخنە، لە ھىچ بارودۆخىكدا نايىت رىگەيان پىدريىت بى چاودىرىيى بىلوا بىنەوہ، بەلام دەبىت رەخنەكە بەئەواوى ماقووللو لىكۆلىنەوہيى و نەرم و بەقەناعەت بىت، زبر و بىرۆكرائىانە و لە سروشت بەدەر نەبىت.

رىيازى گۆران و دۆگمانىزم دژ بە ماركسىزم، بىگومان پىويسنە ماركسىزم پىشكەوئىت، ھاوشان لەگەل پراكئىزەكردن و ناكريىت بى جوولە بوەستىت. دەبوو كىنەوہ و دەمرىت ئەگەر پەنگخواردوو بىت و كلىشەيەكى نەگۆر بىت. لەگەل ئەوہشدا پرەنسىپە بنچىنەيەكانى ماركسىزم نايىت پىشىل بكرىت، دەنا ھەلە دەكرىت. ئەوہ دۆگمانىزمە بەرەو ماركسىزم بچىت لە گۆشەنىگاي مىنافىزىكىيەوہ و ھەك شنىكى رەق و نەگۆر داينىت. ئەوہش رىيازى گۆرانە حاشا لەپرەنسىپە بنچىنەيەكانى ماركسىزم و راسنىيە گەردوونىيەكانى بكەيت. رىيازى گۆران شىوہيەكە لە شىوہەكانى ئايدۆلۆژى بۆرجوزى. لايەنگرانى رىيازى گۆران

نكۆلىي له جياوازييه كانى تىوان سۆسياليزم و سهرمايه دارى، دىكنائورى و پرۆلىنارى، وه دىكنائورىهت و بۆرجوازيهت ده كه ن. ئەوهى ئەوان بهرگريى لىده كه ن، له راسنيدا هئىلى سۆسياليسنى نيه، بهلكو هئىلى سهرمايه داريه. يه كيك له ئهركه گرنه گه كانى ئيسنامان له بهرهى ئايدۆلۆژيدا ئەوهيه ههلسهنگاندىن و رهخهه رىبازى گۆرانخوازيى بخهينه روو. گۆرانخوازيى، ياخودهه لپه رسنى راسنپه وه مه يلىكى بۆرجوازيى بيره كه ئەنانهت له دۆگمائيزم مه نرسيدارنره. گۆرانخوازه كان، هه لپه رسنه راسنپه وه كان پالېشنه زاره كيهه كانى ماركسيزم، ئەوانيش هئىرش ده كه نه سه ر «دۆگمائيزم»، بهلام له راسنيدا ئەوان هئىرش ده كه نه سه ر ناو كرۆكى ماركسيزم. ئەوان به رهه لسنى ماده په رسنى و دايه ليكنيك (ژيربيژى) ده كه ن و ئىكى ده ده ن. هه ول ده ده ن دىكنائورىه ئى ديموكرائى گه ل و رۆلى پيشه نكى پارنى كۆمۆنيسى ئىكده ن و لاواز بكه ن و به رهه لسنى گۆران و بنىانانه وهى سۆسياليسنى ده كه ن و ئىكيدده ن. دواى سه ركه وننى سه ره كيهى شوپشى سۆسياليسنى له ولائه كه ماندا هئيشنا ژماره يه ك خه لك هه ن كه بيه وو ده ده روانه گه رانه وهى سيسنى سه رمايه دارى و ده چن به گز چىنى كرېكاردا له هه موو به ره يه كدا، به به رهى ئايدۆلۆژيشه وه. وه پياوانى ده سنه راسنيشيان له م ململاتيه دا گۆرانخوازه كانه .

(3)

سۆسياليزم و كۆمۇنىزم

كۆمۇنىزم خۇي لى خۇيدا سىسنىمىكى كاملى ئايدۆلۆژى پرۆلىنارىي و سىسنىمىكى نوپى كۆمەلايهئيه و جياوازه لى ههموو جۆرهكانى ديكەي ئايدۆلۆژيا، يان سىسنىمى كۆمەلايهئى و نهواونرىن و پيشكەونخوازئرىن و شۆرشگىرانهئرىن و عهقلانىرىن سىسنىمە لى مېژوووى مروققايهئيدا. سىسنىمى ئايدۆلۆژى و كۆمەلايهئى، دهرهبهگايهئىي شوئنهكەي نهها لى مۆزهخانەي مېژوو دايە، سىسنىمى ئايدۆلۆژىي و كۆمولايهئى سهرمايهداريش بوووهئە پارچەيهكى مۆزهخانەي مېژوو لى يەك بهشى ئەم جيھانهدا (لى يەكىنى سؤقيهئ)، لى كائىكدا لى ولانانى ديكە بووئهئە نموونهيهك بو (كەسپىك لى گيانهلاوى خنكاندا، وهك خورى ئاوابوو لى پشت گرده خورئاواييهكانهوه) هئنده ناباٹ فرى دهرئنه مۆزهخانهوه، سىسنىمى ئايدۆلۆژىي و كۆمەلايهئى كۆمۇنىست بهئنهيا خۇي پرە لى گەنجىي و چالاكىي، كە جيھان رادهمالئىٹ به ئىن و گورى ههرەسى بهفر و هيزى ههوره بروسكه.

سیسنمی سۆسیالیسنی له دواکاندا جینگه سیسنمی
سه رمایه داری ده گرینه وه ئه مه یاسابه کی سه ربه خویه، که
به دهره له ئیراده ی مروّف به ههر ئوانایه ک کۆنه په رسیان
ههولّ بدن چهرخی میژوو بو دواوه بهرن، زوو بیث
یان درهنگ شوّرش به رپا ده بیث و بیگومان سه رکه و نوش
ده بیث.

ئیمه ی کۆمۆنیست ههرگیز ئیروانینه سیاسیه کانمان
ناشارینه وه، هیچ گومانی ئیدا نییه، ئاینده مان، یاخود
به رنامه ی مارکسیمان چین به ره و پیتش ده بات بو سۆسیالیزم
و کۆمۆنیزم، ههر دوو، ناوی پارنه که مان و روانگه ی جیهانی
مارکسی بی پیچ و په نا په نجه بو ئه م نموونه نایابه ی
دواروژ ده کهن، دواروژیک له روشنی و شکۆمه ندی.

به گشنی وه ری بگرین، بزووئنه وه ی شوّرشگیپرانه ی
چین به رابه ری پارئی کۆمۆنیست دوو قوناغه که پیپه وه
ده کات، به وانای شوّرش دیموکرائی و سۆسیالیسنی، که له
بنچینه دا دوو پرۆسه ی شوّرشگیپرانه ی جیاوازن. پرۆسه ی
دووه م ده کریث جیبه جی بکریث، ئه نها ئه وکانه ی یه که م
ئه واو ده کریث. شوّرشه دیموکراسیه که خو ئاماده کردنیکی
زه روریه بو شوّرش سۆسیالیسنی و شوّرش سۆسیالیسنی
پاشکوویه کی حه ئمی شوّرش دیموکرائیه. ئامانجی کۆنایی
که هه موو کۆمۆنیسته کان خه بانئ بو ده کهن هینانه کایه ی
کۆمه لگه یه کی سۆسیالیسنی و کۆمۆنیسنیه.

شوّرش سۆسیالیسنی رزگارکردنی هیزه کانی

بەرھەمھېئان دەكانە ئامانچ. گۆران لە خاوەندارئێنی
ناكەو بە سۆسیالیستی و ھەرەوھەزی لە كشنوكال و
پیشە دەسنیھەكاندا و لە خاوەندارئێنی سەرمايەداريەو بە
سۆسیالیستی لە پیشەسازی شەخسی و بازرگانیدا، دەبیئ
رزگاری فراوانی ھێزە بەرھەمھێنەرەكان بكانە ئەركی
خۆی، بەم جۆرە بارودۆخە كۆمەلایەتیھەكان دەخولقینرێن
بۆ فراوانکردنی مەزن لە بەرھەمھێنانی پیشەسازی و
كشنوكالیدا.

ئیسنا ئیمە شۆرشێك ئەنجام دەدەین، نەك ئەنھا
لەسیستمی كۆمەلایەتیدا، گۆران لە خاوەنیھێنی ئایبەئەو
بۆ گشتیی، بەلكو لە ئەكنۆلۆژییدا، لە پیشە دەسنیھەكانەو
بۆ بەرھەمھێنانی فراوانی مۆدێرنی میكانیکی، وە
ئەو دوو شۆرشە پێكەو لەكاون. لەبۆاری كشنوكالدا
لەو بارودۆخەدا كە ولانی ئیمە ئیدایە، پێویستە
ھاوکاریکردن پیش بەكارھێنانی مەكینەو ئامیری گەورە
بیئ(لە ولانە سەرمايەدارەكاندا كشنوكال بە شیوازێکی
سەرمايەدارانە پێشەكەوئی)، لەبەرئەو نایب ئیمە
بەھیچ جۆرێك حیسابی پیشەسازی و كشنوكال، گۆران و
بە پیشەسازیکردنی سۆسیالیستی وەك دووشنی جیاواز و
ئەریك ئەماشابكەینو، ناشیبئ بەھیچ جۆرێك جەخت
یەكێکیان بکەین و ئەوی دیکە سست و فەرامۆش بکەین.
سیستمە كۆمەلایەتیھە نوێیھەكە نازە دامەزراو و پێویستی
بەكانە بۆ پنهو بوونی، نایب وادابنرێئ كە سیستمە

نوییه که به ئەواوی پنه و دەکرێت له و سانه و دامه زراوه، چونکه ئەوه مه حاله پێویسته ههنگاو به ههنگاو پنه و بکریت بۆ به ده سنه پێنانی چه سپاندنی کۆتایی پێویسته، نهک ئەنها به ده سنه پێنانی به پيشه سازیکردنی سۆشالیستی ولات و کۆلنه دان له شۆرش سۆشالیستی له به ره ی ئابوریدا، به لکو به رده و امبوون له سه ر خه بان قورسی شۆرشگێرانه ی سۆشالیستی و رۆشنیری سۆشالیستی له به ره کانی سیاسی و ئایدۆلۆژیدا. له سه رو ئەمانه شه وه، بارو دۆخی ئەواو که ری ئێوده و له ئبی زیانر پێویسته.

له چين خه بان بۆ پنه و کردنی سیسنمی سۆشالیستی، خه بان بۆ بریاردان ئایا سۆشالیزم یان سه رمایه داری به رقه رارو سه رکه و نو ده بیٹ، کانی میژوی زیانر ده خوازیت. به لام ده بیٹ هه موومان بزاین که سیسنمی نوی سۆشالیزم بیگومان ده چه سپیت و پنه و ده بیٹ. ده ئوانین به منماناوه ده و له ئیکی سۆشالیستی دروسن بکه ین به پيشه سازی نویاو و کشوکال و زانست و رۆشنیری نویاوه وه.

ژماره ی ئەو رۆشنیرانه ی دوژمنایه ئی ده و له ئەکه مان ده که ن زۆر که مه. رقیان له ده و له ئەکه مانه، به وانا یه کی دیکه دیکنا ئۆریه ئی پرۆلیناریا و باس و چیرۆکی کۆمه لگه ی کۆن، هه ر کات ده رفه ئ هه بیٹ، گریفیتیک ده و روژین و هه و له ده ن پارنی کۆمۆنیست بروخین و (چین) ی کۆن بگه ریننه وه. له نیوان ریازی پرۆلیناریا و بۆرژوازی،

له ټیوان ریږازی سوښیالیست و سهرمایه‌داریدا، که‌لله
 په‌قانه ټه‌وهی دووهم هه‌لده‌بژیرن. له راسنیدا ټهم ریږازه
 مه‌حاله و له‌راسنیشدا ټاماده‌ن خوږیان به‌ده‌سټ ټیمپریالیزم
 و ده‌ره‌به‌گایه‌ټی و سهرمایه‌داریی بیروکرانه‌وه بده‌ن.
 ټهو جوړه که‌سانه له ناوه‌نده سیاسی و پیشه‌سازیی،
 بازرگانیی، کلنوری و روښنیریی، زانسنیی و ټه‌کنه‌لوژیی
 و ټایینییه‌کاندا هه‌ن و ده‌بینرین‌و، ټیجگار کونه‌په‌رسنن.
 کیسه جده‌که روښنیریی جوټیارانه. ټابوریی جوټیارو
 لادیی په‌رش و بلاوه و به‌کوټه‌لگه‌کردنی کشنوکال، که
 به ټه‌زمونی یه‌کینی سوښیالست هه‌ل‌به‌سه‌نگیتریت، کانی زور
 و کاری گرانی ده‌وټ. به‌بی به‌کوټه‌لگه‌کردنی کشنوکال،
 ناگه‌ینه ټه‌نجامی ټه‌واو‌کردنی سوښیالیزمی پنه‌و.
 پیو‌سټه ټیټمه منمانامان هه‌بیټ، یه‌که‌مینجار، که
 جه‌ماوه‌ری جوټیاران خوازیارن، هه‌نگا‌وبه‌ه‌نگا‌و بچنه
 سه‌ر ریگای سوښیالیزم له‌ژیر فه‌رمانده‌یی حیزیدا، دووهم،
 حیزب ټوانای رابه‌ریی جوټیارانی له‌سه‌رټهم ریگه‌یه هه‌یه.
 ټهم دوو‌خاله کروکی مه‌سه‌له‌که‌یه، ره‌وئی سه‌ره‌کیی.
 ده‌سنه‌کانی سه‌رکرده له کوټه‌له هه‌ره‌وه‌زیه‌کاندا
 پیو‌سټه‌پیگه‌ی بالاده‌سنیی جوټیاره هه‌ژاره‌کان‌و، جوټیاره
 نوټیه‌کانی ناوه‌ندی خوارو له‌م ده‌سنانه‌دا، له‌گه‌ل جوټیاره
 کونه‌کانی ناوه‌ندی خوارو، وه‌ک هی‌زیکی پاشکو،
 بچه‌سپینن. ټه‌ننا به‌وشیوه‌یه ده‌ټوانریت یه‌کینی ټیوان
 جوټیاره هه‌ژاره‌کان و ناوه‌نده‌کان به‌ده‌سټ به‌ټیریت

و کۆمەلە ھەرەوہەزىہ کان پنەو و چەسپاو بکریٹ، بەرھەمھێنان فراوان بکریٹ و گۆرانکاریە سۆشیالیستىہ کان لەسەرئاسەری لادیکاندا بە شیوەیەکی دروست بەدەست بەھێنریٹ، بەگوێرەى رییازی حیزب. ئەگەر نا، یەکیئى ئیوان جونیارانى ھەژارو جونیارانى ناوەند دا بەدەست ناھێنریٹ، بەرھەمھێنان فراوان ناکریٹ، کۆمەلە ھەرەوہەزىہ کان پنەوناکریٹ و گۆرانە سۆشیالیستىہ کان لە ھەموو ولاندا ناھێنریٹە دى.

زۆر گرنگە لەگەڵ جونیارانى ناوەند دا یەكبگرين و ئەگەر ئەوہ نەكەين ھەلەيە، بەلام ئايا دەبیٹ چینی کریکار و پارنى کۆمۆنیست پشت بە کى بھەسنیٹ لە لادیکاندا بۆ ئەوہى یەك بگرن لەگەڵ جووونیارانى ناوەند دا و گۆرانى سۆشیالیستىی لە ھەموو ولاندا بەھینەدى؟ ئەوہبوو مەسەلەكە، كانیک خەباٹ دژى دەرەبەگەکان دەسنیپیکرد و چاکسازى خاك و زەوى جیبه جیکرا، ئەمپروش مەسەلەكە ئەوہیە، كە خەباٹ دژى جونیارە دەولەمەندەکان و ئاکە سەرمايەدارەکانى دیکە دەسنیپیکردوہ بۆ ئەنجامدانى گۆرانکاریى سۆشیالیستىی لە کشتوكالدا. لە ھەردوو ماوہ شۆرشگێرانەكەدا، جونیارانى ناوەند لە قۆناغە سەرھانییەکاندا رارا و دوو دل بووون، ئەوان ئەنھا دواى ئەوہى بە پروونى چاویان دەكەویٹ بە مەیلی گشنىی رووداوہکان و سەرکەونى نزىكى شۆرشەكە، دینە نا و شۆرشەكەو دەبنە لایەنگیری ئەو شۆرشە. پیویسنە جونیارە

هه ژاره کان هه وڵ له گه‌ڵ جوئياره ناوه‌نده‌کاندا بدن و بۆلای خۆيان رایان بکێشن، بۆئەوهی شۆرشه‌که فراوان بێت ناوه‌کو سه‌رکه‌وئنی کۆنایي.

له‌تیوان جوئياره ده‌سنروشنو و ده‌وله‌مه‌نده‌کاندا چه‌زو مه‌یليکی جدی هه‌یه بۆ سه‌رمایه‌داريی. ئەم میله نه‌شه‌نه‌ده‌کات ئە‌گه‌ر ئی‌مه به‌ئاسنه‌میش کاری سیاسیی له‌ ناو جوئياراندا ب‌خه‌ینه پ‌شنگووی له‌کائی بزونه‌وهی کۆمه‌له‌ هه‌روه‌زیه‌کاندا بۆ ماوه‌یه‌کی درێژ دواي ئە‌وه. هه‌ر له‌ سه‌ره‌ئاو ب‌زونه‌وهی هه‌روه‌زیه‌ ک‌شوکالیه‌کان خه‌بائیکی سیاسیی و ئایدۆلۆژیی سه‌خت بووه. هه‌یچ کۆمه‌له‌یه‌کی هه‌روه‌زیی به‌بێ ئی‌په‌ربوون به‌و خه‌بانه‌دا دانامزێت. پ‌یش ئە‌وهی سیسنمیکی سۆشالیستی نووی دروسن‌بکریت پ‌یویسنه‌ کۆنه‌که نه‌ه‌یترێت و پاک‌بکرینه‌وه. پ‌اشماوه‌ی بیره کۆنه‌کان که ره‌نگدانه‌وهی سیسنمه‌ کۆنه‌که‌ییت، له‌ می‌شکی خه‌ل‌کدا بۆ ماوه‌یه‌کی درێژ ده‌مینینه‌وه و به‌ئاسانی ر‌ی‌گه‌ چۆل‌ناکه‌ن. دواي دامه‌زراندنی کۆمه‌له‌یه‌کی هه‌روه‌زیی، ده‌بی‌ت به‌ م‌لملانیی زۆر زیان‌دا ئی‌په‌رێت پ‌یش ئە‌وهی بنوانی‌ت پ‌نه‌وبکری‌ت، نه‌نانه‌ت ئە‌و کانه‌ش، ئە‌و کانه‌ی هه‌وله‌کانی خاو ده‌کانه‌وه له‌وانه‌یه‌ دارمی‌ت.

هه‌یه‌ خۆکرده‌کانی سه‌رمایه‌داريی له‌م سالانی دوايه‌دا به‌رده‌وام زیادی‌کردوه و گوندن‌شینی ده‌وله‌مه‌نیش له‌ هه‌موو شوێنی‌ک په‌یدا‌بووه. زۆریش له‌ گوندن‌شینه‌ ناوه‌نده‌کان هه‌وله‌ده‌ن ب‌بنه‌ ده‌وله‌مه‌ند، له‌لایه‌کی دیکه‌وه گه‌لیک له‌

جوئياره هه ژاره كان هيشنا له نه بووونيدا ده ژين به هوئى نه بووونى كه ره سهى به ره مه پنان، هه نديكيش قه رزدارن و هه نديكيشيان زهويه كانيان به كریده دهن يان ده يان فروشن، نه گهر نه حاله نه چاوديرى نه كريت، جه مسه رگيرى له لاديكاندا ناچار روژ له دواى روژ خراپتر ده بيت. نه و جوئيارانه زهويه كانيان له ده سنده دهن، نه وانه ش به هه ژاربه ده ميننه وه، گله يى نه وه ده كه ن كه ئيمه هيج ناكه ين بو رزگار كردنيان له فه و ناندن يان يارمه نيدانيان بو سه ره كوئن به سه ر گرفته كانياندا. جوئياره خو شگوره رانه ناوه نده كانيش كه مل به ره و سه رمايه دارى ده ين، به ئيمه خو شحال نابن، چونكه هه رگيز ئيمه ناوانين داواكار به كانيان رازي كه ين ناوه كو نيازمان له سه ر په پره و كردنى رييازى سه رمايه دارى نه بيت. ئايا هاوپه يمانى گوندن شينه كر يكاره كان ده نوانيت خو ي رابگريئ و پنه و بيت له م بارو دو خانده دا؟ بيگومان، نه خير. نه م كيشه يه چاره سه رى نيه له سه ر بنه ماي نازه نه بيت. نه وه ش ماناي جيبه جي كردنى، هه نگو به هه نگاوى، گو رانه سو شيا ليسي نه كانى هه مو و كشنوكال له هه مان كاندا له گه ل نه نجامدانى يه ك له دواى يه كى به پيشه سازي كردنه سو شيا ليسي نه كانى پيشه ده سنيه كان و پيشه سازى سه رمايه دارى و بازرگانى، به وانا يه كى دي كه نه نجامدانى هاوكارى و نه هيشنى ئابورى جوئيارى ده و له مه ند و ئابورى ناك له لاديكاندا بو نه وه ي هه مو و دانشنوانى لادى پي كه وه گوزه رانيان چا كرت بيت. ئيمه

دووپانی ده کهینه وه که ئه مه ناکه ریگایه بو پنه وکردنی
هاوپه یمانی جوئاره کریکاره کان .

مه به سئمان له پلاندانانی سه رئاسه ریی پلان دانائیکه که
ره چاوی بهرزه وه ندیی (600) ملیۆن که سی ولانه که مان بکات .
له دانانی پلاندان کاروبار به پروه بردن، یا خود هه لسه نگانندی
کیشه کاند، پپوئسنه له و راسنیه وه ده سنپیکه یین که (چین)
(600) ملیۆن دانیشنوانی هه یه و ناشیپت ئیمه هه رگیز ئهم
راسنیه له یاد بکه یین .

له پال سه رکردایه ئی پارنه که دا، فاکنه ری یه کلاکه ره وه
برینیه له (600) ملیۆن دانیشنوانه که مان، خه لکی زۆر
به مانای هه وینی زیانری بیرو که کان، گروکفی زیانر و وزه ی
زیانر پپشتر هه رگیز جه ماوه ری خه لک وه ک ئیسنا هپنده
بزۆز و جه نگاوه رو بوویر نه بووون .

به ده ره له خاسیه نه کانی دیکه، ئه و شنه ی بهرچاوبوووه
سه باره ت به (600) ملیۆن که سه که ی گه لی چین ئه وه یه که
(هه ژار و مردو) بووون . ره نکه ئه مه شنیکی خراب دیار
بیٹ، به لام له راسنیدا شنیکی باشه . هه ژاری ئاره زووی
گۆرین، ئاره زووی کارکردن و ئاره زووی شوپش بهرپاکردن
بهرز ده کانه وه . له سه ر لاپه ریه کی به نال که هه یچ نیشانه یه کی
له سه ر نه بیٹ، ده ئوانریت جوانترین که سایه ئی و جوانترین
وینه ی له سه ر بکیشریٹ .

دوای سه رکه وننه سه رئاسه ریه که ی شوپشی چین و
چاره سه رکردنی کیشه ی زه وی، هپشنا دوو ناچوونیه کی

سەرەکیی لە (چین) دا ماوه. یەکه میان ناخۆییە که مان و ناچوونییەکی نیوان چینی کرێکار و بۆرژوازی دایە. دوو هەم دەرەکیە، که ئەو هەش ناچوونییەکی نیوان چین و ولانە ئیمپریالیستەکانە.

لە ئەنجامدا، دواى سەرکەوتنى شۆرشە دیموکراتیە که ی گەل، هیزو دەسەلانی کۆماری گەل لە ژێر فەرماندەیی چینی کرێکاردا نایێت لاواز بکریت، بە لکو پێویستە بە هیز بکریت.

«ئایا تێو دەنانهوێت دەسەلانی دەولەت نەمێنێت و لابریت؟»

بە لئ دەمانه وێت، بەلام لە ئێسنادا نا، نانوانین هیشنا ئەو بەکەین.

بۆچی؟ چونکە هیشنا ئیمپریالیزم بوونی هەیه، چونکە لە ولانە که ماندا چین و نوێزەکان هیشنا بوونیان هەیه. ئەرکی ئێسنامان بریئە لە بەهیزکردنی دەزگاکانی دەولەتی گەل- بەنایبەتی سوپای گەل، پۆلیسی گەل و دادگاکانی گەل- بۆ ئەو هە بەرگری نەئەو هەیی پنهو بەکەین و بەرژەو هەندیه کانی گەل پارێزین.

دەولەنە که مان دیکنانۆریه ئێکی دیموکراتیە که چینی کرێکار سەرکردایه ئی دەکات و لەسەر بناغە ی هاوپه یمانی کرێکار- جوئیار دامەزرینراوه. ئایا ئەم دیکنانۆریه نە بۆ چ مەبەستێکە؟ کاری یە که می سەرکونکردنی چینی کۆنەپه رست و پیاوه کانییەتی و، سودخوازه کانی ولانە که مان که بەرهه لسنی

شۆرشە سۆسیالیستىيە كەمان دەكەن، سەركوئىكرىنى ئەوانەى ھەول دەن بوونىادە سۆشىالىستىيە كەمان ئىكشكىتن، بەوانايەكى دىكە بەلاداخسنن و چارەسەركردنى ناچوونىيەكە ناوخۆىيەكان لە نىوان خۆمان و دوژمندا.

بۆ نمونە، دەسنگىركردن و دادگايىكردن و سزادانى ئەوانەى دژ بە شۆرشن، لىسەندنەوەى مافى دەنگدان و ئازادىي رادەرپرېن ئازادىيەكانيان لەوانەى دەرەبەگ و سەرمايەدارى بىرۆكرانن بۆ ماوہىيەكى دىارىكرارو- ھەموو ئەمانە دەكەونە مەوداى دىكنائۆرىيەئەكەمان. بۆ پارىزگارىكردىنى نىزامى گشنىي و پاراسننى بەرژوہندىيەكانى گەل، ھەرۈەھا پىويسنە دىكنائۆرىيەئ لەدژى پارە- دزەكان، دەسئېرەكان، ئاگرئىيەردەرەكان، پىاو كوژەكان ئاقمە ئاوانبارەكان و ناكەس بەچەكانى دىكە، ئەوانەى بە شىۋەيەكى ئرسناك نىزامى گشنى پەك دەخەن، پەپرەو بكرىئ.

كارى دووہمى ئەم دىكنائۆرىيەئە پارىزگارىكردىنى ولانەكەمانە لە ئىكدان و رووخاندن و ئەگەرى دەسندرىژىيى دوژمنانى دەرەكەيە. لەو حالەئەدا، ئەركى ئەم دىكنائۆرىيەئەيە چارەسەرى ناچوونىيەكە دەرەكەيەكانى نىوان خۆمان و دوژمندا بكات. ئامانجى ئەم دىكنائۆرىيەئە پارىزگارىكردىنى گشت مىللەئەكەمانە، بۆ ئەوہى بنوانن خۆيان نەرخان بكەن بۆ ئىشو كارى ئاشنيان و بىناكردىنى چىن بەرەو ولانىكى سۆشىالىست بە پىشەسازىيەك و كشنوكالىك و زانسئىك و

كلنورېكى نوپاوه وه .

ديكناؤوريه نى ديموكرائى گەل پېويستى به سەر كر دايه نى
چينى كر يكاره، چونكه ناكه چينىكه كه دوربينه، خونه ويسنه
و لهه موو روويه كه وه شور شگيرانه يه. نه واوى ميژووى
شورش ده يسه لمينيند كه به بى رابه رى چينى كر يكار شورش
شكسندينيت و به رابه رى نه و چينه شورش سەر كه وئى
به ده سندنينيت .

ديكناؤوريه نى ديموكرائى گەل دروستبووه له سەر
بناغه ي هاوپه يمانى چينى كر يكار و بورژوازى شارنشين
و به شيويه كى سهره كيش له سهر هاوپه يمانى كر يكاران
و گوندنشينان، چونكه ئەم دوو چينه له سه دا (80-90)ى
دانيشوانى چين پيكدنين. ئەم دوو چينه هيژى سهره كيين
له روخاندنى ئيمپرياليزم و «كيوميننانه» كونه پهرسنه كان .
گوران له «ديموكراسى نوئى» وه بو سوشىاليزم، ههروهها
به شيويه كى سهره كى به نده له سهر هاوپه يمانى و
يه كگرئى نه وان .

خه بانى چينايه نى، خه بان بو به ره مه پتان و
ناقى كردنه وه زانسنى، نه و سى بزونه وه شور شگيرانه يه ن
بو دامه زراندنى ولايتكى به هيژى سوشىاليسنى . ئەم
بزونه وان ه زه مانه ئىكى مسوگه رن كه كومونيسنه كان
دوورده بن له بىروكراسى و پاريزراوده بن دژى ريبازى
گوران (راسنكر دنه وه) و دوگمانيزم، هه نا هه نايه به
نه به زى ده مينه وه. نه وان ه گه ره نى به منمانان كه

پرۆلیناریه ت بنوانیٹ یه کبگریٹ، له گه ل جه ماوه ری زۆری
 زه حمه نکیش و دیکنا ئۆریه ئی دیموکرائی به ده سنه یینن .
 ئه گه ر ئه م بزونه وانه نه بووو، ده ره به گه کان و لادییه
 ده وله مه نده کان و دژه کانی شوپرش . که سانی خراپ و
 به دخوو ه کان ریگایان بدریٹ به سنگه خشکی بچنه ده ره وه،
 له کانی کدا که کادیره کانمان چاو له هه موو ئه مانه بنوقینن
 و له زۆر حاله ئیشدا نه ئوانن خو مان و دوژمنان له یه ک
 جیا بکه نه وه بچن هاو کارییان بکه ن و گهنده ل بن، په رت
 و بیوره بکرین له لایه ن ئه وانه وه، ئه گه ر کادیره کانمان به م
 شیوه یه بکشینه وه و دوژمن بنوانیٹ دزه بکانه ناوه وه،
 ئه گه ر زۆر له کریکاره کانمان، لادینشینه کان و روشنییرانمان
 بی دیفاع مانه وه به رامبه ر به ئاکنیکه نه رم و ئونده کانی
 دوژمن، ئه وا زۆر نابا ت، ره نگه چهن د سالک یان ئه وه پهری
 چهن د ده هیه ک، دروسنبوو ونه وه ی دوخی دژه شوپرش
 له سه رناسه ری و لاند ا بیگومان رووده دا ت، پارنه مارکسی-
 لینینییه که بیگومان ده بینه پارنیکی «گۆران» یان پارنیکی
 فاشیست و، سه رجه می چین ره نگه ی خو ی ده گۆرپت .
 دیکنا ئۆریه ئی دیموکرائی گه ل دوو شیوا ز به کار دینیٹ .
 به رامبه ر دوژمن شیوا زی دیکنا ئۆری به کار دینیٹ، به مانای،
 بو ئه و ماوه یه ی پیویست بیٹ بواریان نادا ت به سداریی
 چالاکیه سیاسیه کان بکه ن و ناچار یان ده که ن ملکه چی
 یاسا کانی حکومه ئی گه ل بن و خه ریکی کارکردن بن و، له
 ریگه ی کارکردنه وه، ده گۆردرین بو که سانی نو ی . به رامبه ر

به گه، به پيچه وانه وه، شيوازي نهك زور ليكردن، به لكو ديموكراسيي به كار دههينيٽ، به مانا، پيويسته ريگه يان بدات له چالاكيه سياسيه كاندا به شداريي بكن و زوريان ليٽاكان ته مه يان ته وه بكن، به لكو شيوازي ديموكراسيي به كار دههينيٽ له فيركردنيان و قه ناعه نيپيكردياندا.

له ژير سه ركردايه نيي پارني كو مونيستدا و گه لي چين بزونه وه يه كي «راسنكردنه وه» ي به هيٽ ته نجامده دات، له پيناو به ديپيٽاني گه شه كردني خيرا ي سوشياليزم له چين دا له سه ر بناغه ي پنه وئر. ته وه بزونه وه يه كه بو جيٽه جيٽكردني مشنومپيكي سه رناسه ريي له ولاندا كه نازاديشه و به رينمايشه، مشنومپيكي له شارو له لادي له سه ر پرسى وهك ريبازي سوشياليسني به رامبه ريبازيي سه رمايه داريي، سيسنمي بنچينه يي ده ولهٽ و سياسي ته سه ره كيه كان، شيوازي كار كردني فه رمانبه راني حيزب و حكومهٽ، وه پرسى خوشگوزه راني خه لك، مشنومپيكي كه جيٽه جيٽه كريت له ريگه ي ناماده كردني راسنيه كان و ليٽكدانه وه ي شنه كان، بوٽه وه ي به شيوه يه كي راسٽ و دروسٽ ته و ناچوونيه كه واقيعانه ي ناو خه لك چاره سه ر بكرين، كه پيويستني به چاره سه ري به په له هه يه. ته مه بزونه وه يه كي سوشياليسنيه بو خوروشنبيركردن و خودارشننه وه ي جه ماوه ر.

له كاري بينا كردندا گرانترين نه ركمان له پيشه وه يه، هه رچه نده له پارنه كه ماندا پئر له (10) مليون ته ندام هه يه،

به لام هیشنا که مینییه کی بچووک پیکدین له دانشنوانی ولان، له به شه کانی دهولهت و ریکخراوه گشنیه کان و پرۆژه کاندا، پئویسنه کاری زور له لایه ن که سانی دهره وهی حزب بکریت. مه حاله ئه م کاره به چاکیی بکریت ئه گهر پشت به جه ماوه ر نه به سنین و هاوکاری که سانی غهیر- حزبی نه کهین. له کائیکدا به رده و امین له پنه و کردنی یه کینی نه و او ی پارنه که مان، پئویسنیشه به رده و امین له پنه و کردنی یه کینی هه موو نه نه وه کان، چینه دیموکرائیه کان، پارنه دیموکرائیه کان و ریکخراوه جه ماوه ریه کان و، له پشنگیری کردن و فراوان کردن به ره ی یه کگرتووی دیموکرائیی میلله ت، هه روه ها پئویسنه به ویژدانانه هه موو دهرکه و نیتیکی نادروست، له هه ر جومگه یه کی کاره کانماندا هه یه و زیانبه خشه بو یه کینی نیوان حزب و میلله ت، له ناوبه رین.

(4)

مامەلە كۆردنى دروست لەگەل ناچوونىيە كە كانى

ناو مىللەت

ئىمە رووبە پرووى دووجۆر ناچوونىيە كىي كۆمە لايە ئىي دەبىنەو—ئەوانەى خۆمان و دوژمن و ئەوانەى ناو مىللەت خۆيان. ئەم دوو لە سروشياندا زۆر جياوازن.

بۇ ئىگەيشنى ئەم دوو جۆرە جياوازه ناچوونىيە كە بە شىوہە كى راست، پىويسنە روون و ئاشكرايىن سەبارەت بە واناي «مىللەت» و واناي «دوژمن».....

لە قۇناغى ئىسنادا، ماوہى دامەزراندنى سۆشاليىزم، چىنە كان، ئويزە كان و گروپە كۆمە لايە ئىيە كان كە ھەز بە پىشنگىرىيى و كار دەكەن بۇ ئامانجى بىنا كۆردنى سۆشاليىزم ھەموو دەكەونە چىنى مىللە ئەوہ، لە كانىكدا ھىزە كۆمە لايە ئىيە كان و گروپە كان كە بەرھەلسىنى شۆرشى سۆشاليىسىنى دەكەن و ناحەزن بەرامبەر بە بىنا كۆردنى سۆشاليىسىنى، ھەموو ئەوانە دوژمنى گەلن.

لەو ھەلومەرجانەدا كە لە چىن بىلاوہ ئەمپرو، ناچوونىيە كى ئىوان مىللەت ناچوونىيە كى ئىوان چىنى كرىكار پىكدىنىت، ناچوونىيە كى ئىوان گوندنشىنە كان ناچوونىيە كىي

ٽيوان چيني روڻسبير، ناچوونيهه کي ٽيوان چيني کريڪار و
 گوندنشينه کان، ناچوونيهه کي ٽيوان کريڪاران و گوندنشينان
 له لايهڪ و روڻسبيران له لايهڪي ديهڪه، ناچوونيهه کي ٽيوان
 چيني کريڪارو که رنه کاني ديهڪي خه لکي زه حمه نڪيش له
 لايهڪ و بورژوازي نه نه وه يي له لايهڪي ديهڪه و ناچوونيهه کي
 نيوان بورژوازي نه نه وه يي، ..... هند. حڪومه ئي گه له که مان
 يه کيکه که نوپنه ري به رژه وه ونديه کاني خه لکه، حڪومه ئيکه
 که خزمنه ئي خه لک ده کاڻ. له گه ل ٿه وه شدا، هيڻشا
 ناچوونيهه کي ٽيوان هه يه له ٽيوان حڪومه ٿ و ميلله نڊا.
 ٿه مانه ناچوونيهه کي ٽيوان به رژه وه ونديه کاني ده وله ٿ،
 به رژه وه ونديه کاني کومه له هه ره وه زيه کان و به رژه وه وندي
 ٺاڪ، ٽيوان ديموڪراسي و مه رکه زيه ٿ، ٽيوان سه رک ردايه ئي
 و کومه ل، ٿه و ناچوونيهه کيانه ي له شيوازي بيرو کرائي
 کارکردن و هه نديک کارمه نداني ٽيوان به حڪومه ٿ
 له په يوه ونديه کانياندا له گه ل جه ماوهر، سه ره له ده ٺاڻ.
 ٿه مانه هه مووي ناچوونيهه کي له ناو خه لکدا. به گشني
 بلين، پيناسي بنچينه يي به رژه وه ونديه کاني گه ل ده که ويٺه
 بناغه ي ناچوونيهه کي کاني ٽيوان گه له و ناچوونيهه کي کاني
 ٽيوان خومان و دوژمن بريئين له ناچوونيهه کي ناحه زانه
 و دوژمنايه ئي. له ناو ريزه کاني گه لدا، ناچوونيهه کي کاني
 ٽيوان خه لکي زه حمه نڪيش ناحه زانه نين، له کاڻيکدا ٿه وانه ي
 ٽيوان چينه چه وسينره کان و چه وسينره کان رواله ٽيکي
 نادوژمنانه ي هه يه له گه ل رواله ٽيکي ناحه زانه دا.

له ژيانی سياسی گه له که ماندا، ئايا چۆن راست له هه له جيا ده کرينه وه له ونه و کرداره کانی که سینکدا؟ له سه ر بنه ماکانی پره نسپه کانی ده سنوره که مان، ئیراده ی زوربه ی زۆری گه له که مان و پيگه سياسيه گشنیه کان که له زۆر بونه دا جای بۆدراوه له لایه ن پارنه سياسيه کانمان و گروهه کانه وه، ده ئوانین ئه وانه دابنیین، که به فراوانتر بلیین، پیوه ره کان ده بیث به م شیوه یه ی خواره وه بیث:

(1) ده بیث ونه و کرده وه یارمه ئیده ر بیث بۆ یه کگرئن، نه ک په رنکردن، خه لکانی ره گه زه جوړاو جوړه کان.

(2) ده بیث سو دبه خشن نه ک زیان به خش، بۆ گوړانه سو شیا لیسنه که و بینا کردنی سو شیا لیسنی.

(3) پیویسنه یارمه ئیده ری پنه وکردن بن، نه ک دیکنا ئۆریه ئی دیموکرائی گه ل له باربه رن یان لاواز بکه ن.

(4) پیویسنه یارمه ئیده ر بن بۆ یه کگرئن وپنه وکردن، نه ک لاوازکردن یان له باربه ردی مه رکه زیه ئی دیموکرائی.

(5) ده بیث یارمه ئیده ربن بۆ به هیژکردن، نه ک په رنکردن و لاوازکردنی سه رو کایه نیی پارنی کو مونیست.

(6) پیویسنه به سود بن نه ک زیان به خش، بۆ یه کینی سو شیا لیسنی نیوده وه لئی و یه کینی گه لانی ئاشنی خوازی جیهان.

له م شه ش پیوه ره، گرنگترینه کانی ریبازی سو شیا لیسنی و سه رکردایه ئی حزه .

مه سه له ی سه رکونکردنی دژه- شوړشه کان یه کیکه له

ململانتیکانی نیوان تیمه و دوژمن، ناچوونیه کیهک له نیوان خوومان و دوژمندا. له ناو میلله ندا که سانیک ههن ئەم مهسه له یه به شیوه یه کی دیکه ده بینن، دوو جوړ کهس بوچوونه کانیان له گه ل ئەوه ی تیمه جیاوازه. ئەوانه ی بیرکردنه وه ی راسنږه ویان هه یه جیاوازی ناکهن له نیوان خوومان و دوژمندا و دوژمن به میلله نی خوومان داده نین. ئەوانه ئەو کهسانه به دوست داده نین که جه ماوهره فراوانه که به دوژمنیان داده نین، ئەوانه ی بیرکردنه وه ی «چه پ» یان هه یه ناچوونیه کیه کانی نیوان تیمه و دوژمن به جوړیک گهره ده کهن که هه ندیک ناچوونیه کی ناو خه لک وهک ناچوونیه کیه کانی ناو دوژمن حساب ده کهن و وهک کهسانی دژه-شۆرش دایان ده نین، که له راسنیدا دژه-شۆرش نین. هه ردوو ئیروانینه که هه له یه. هه چیان نابنه هوکار بو مامه له کردنی دروسنی مهسه له ی سه رکونکردنی دژه-شۆرشه کان یاخود راسنکردنه وه ی هه لسه نگاندنی ئەم کاره.

جیاوازیه (ناچوونیه کیه کان) چۆنایه نیه کان نه نها له ریگای شیوازه چۆنایه نیه جیاوازه کانه وه چاره سه ر ده کرین، جیاوازیه کانی نیوان پرۆلیناریاو بوژروازی به شیوازی شۆرشی سۆشالیسنی چاره سه ر ده کرین، جیاوازی نیوان جه ماوهری فراوانی میلله ت و سیسنمی دهره به گایه نیی به شیوازی شۆرشی دیموکرائیی چاره سه ر ده کریت، جیاوازی نیوان ولانه ژێرده سنه کان و ئیمپریالیزم به شیوازی

جهنگى شۆرشگېرانهى نهنهوايهئى چارهسەر دهکريټ، جياوازي نيوان چىنى کريکار و چىنى گوندنشىن له کومه لگهى سۆشاليىسنيدا به شيوازي بهههروه زىکردن و مهکينه به کارهئنان له کشنو کالدا چارهسەر دهکريټ، جياوازيه کانى ناو پارنى کومونىست به شيوازي رهخنه و رهخنه له خوگرئن چارهسەر دهکريټ، جياوازيه کانى نيوان کومه لگه و سروشت به شيوازي پهره پيدانى هئزه به ره مه پنه کان چارهسەر دهکريټ..... پره نسىپى به کارهئنانى شيوازي جوراوجور بو چارهسەرى جياوازيه جوراوجوره کان يه کيکه که ده بيټ مارکسى لينىنيه کان به ئوندى چاودىرى بکه ن.

له به ره وهى جياوازيه کانى نيوان خو مان و دوژمن و نيوان ميللهټ له سروشنا جياوازن، پيوسنه به شيوازه جيا جياکان چارهسەر بکريټ. به کورنى، ئەوانهى پيشه وه مه سه لهى ئاماده کردنى جياکردنه وه يه کى روونه له نيوان خو مان و دوژمندا، ئەوهى دوايش مه سه لهى ئاماده کردنى جياکردنه وه يه کى روونه له نيوان راست و هه له دا. بيگومان راسته، که جياکردنه وه له نيوان خو مان و دوژمندا مه سه لهى راست و هه له يه. بو نمونه مه سه لهى ئەوهى کى راسته، ئيمه که ناوخوين و کونه پهرسنه بيانىه کان، ئيمپريالىسنه کان، دهره به گه کان و سه رمايه داره بىروکرانه کانيش، ههروه ها مه سه لهى راست و هه له يه، هه رچه نده له جورىکى جياوازه له پرسه کانى راست و هه له له ناو ميلله ندا.

ناکه ریگا بۆ بەلاداخسنی پرسەکان که سروشنیکی ئایدۆلۆژییان هەیه یان مەسەلەکان که مایەى مشنومپن لەناو خەلکدا، بە شیوازی دیموکرائیە، بە شیوازی رەخنەگرتن، بە شیوازی قەناعەنپیکردن و فیکردن، نەک بە شیوازی سەرکوئکردن یان زۆرلیکردن.

میللەت، بۆ ئەوێ بنوانن بەرەدەوام بن لە بەرەهەمەتەکانەکان و لیکۆلینەوێکاناندا بە شیوەیەکی کاریگەر، ژیانان بە رێپیکری ریکبەخەن، دەیانەویت حکومەتەکان ئەوانەى لپرسراون لە بەرەهەمەتەکان ریکخراوە کلورپی و رۆشنیریەکان فرمانی گونجاو دەربەکەن که سروشنی ئیلزامی هەبیت، ئەو سەلیقەیه که مانەوێ بەرەدەوامبوونی فرمانیکی گشینی مەحالی بیت بەبێ ئەو جوړه ریسای ئیداریانە. فرمانە ئیداریەکان و شیوازی قەناعەنپیکردن و فیکردن یەکنر ئەواو دەکەن لە چارەسەرکردنی جیاوازیەکان لەناو میللەتدا، ئەنانەت ریسای ئیداریەکان بۆ بەرەدەوامبوونی فرمانی گشینی پێویسنە قەناعەت و فیکردنی لە گەلدا بیت، چونکە لە زۆر حالەندا ریسای بە ئەنھا کار ناکات.

بێگومان چینی بۆرژوازی و نیمچە بۆرژوازی ئیروانینی خۆیان دەربارەى ئایدۆلۆژیەکانی خۆیان دەردەبەرن. بێگومان شیلگیانە راو بۆچوونی خۆیان لەسەر پرسە ئایدۆلۆژیی و سیاسیهکان دەردەبەرن بەهەر ریکگەیهک لە ئواناناندا بیت. نابیت شیوازی سەرکوئکردن بە کاربەتین و ریکگەیان نەدەین

بۆچوونى خۇيان دەربېرن، بەلكو دەپت رېگەيان بدەين
 ئەو بەكەن و لە ھەمان كائىشدا مشنومريان لەگەلدا بەكەين
 و رەخنەى گونجاويان ئاراسنە بەكەين. بىگومان پىويسنە ئىمە
 رەخنە لە بىرو بۆچوونى ھەل بەگرين بەھەر وەسفىك پىت.
 بىگومان راست نىيە ئەگەر خۇمان رابگرين و رەخنە نەگرين،
 ئەماشاكەر بين لە كائىكدا بىروپراى ھەل بە چاودىرىى بلاو
 بىننەو و رېگەيان بدەين گۆرەپانەكە بۆخۇيان بەكاربەيتن.
 پىويسنە ھەلەكان رەخنەيان لىيگريپت و گياكەلەكانىش
 رىشەكيش بكرىن لەھەر كوئىيەك سەردەربەيتن. لەگەل
 ئەوھشدا ئەو جۆرە رەخنەىە ناپىت دوگمائيكى پىت و
 ناشىپت شىوازىى ميناڧىزىكى بەكاربەيتن، بەلكو
 دەپت ھەول بەرپت شىوازى دايالىكئىكى(لىكۆلئىنەوھى)
 بەكاربەيتن. ئەوھى پىويسنە شىنەلكردنئىكى زانسنىى و
 مشنومرى قەناعەئىپكردنە.

پىويسنە كەموكوورپەكانى خەلك بەخرىنە بەر رەخنە،
 بەلام لەكانى ئەنجامدانى ئەوھدا، پىويسنە ئىمە بەپاسنىى
 لەگەل خەلكەكەداين و لە رووى پەروشىوھە قسە بەكەين
 بۆ ئەوھى بيانپاريزىن و روشنيرىان بەكەين. مامەلەكردنى
 ھەڧالان وەك دوژمن، بەماناى چوونە ناو بەرەھى
 دوژمنەوھىە.

ناچوونىيەكىى و مەلمانئ شىئىكى گەردونىى و ھەئىمە،
 بەلام شىوازەكانى چارەسەركردنەيان، وانە، چۆئىنىى
 مەلمانئىكە، جىاوازە بە گوپرەھى جىاوازىەكانى سروسنى ئەو

ناچوونىيەكياڭ. ھەندىك لەوانە سىفەئى دوژمنكارىيان ھەيە، ئەوانى دىكە نىانە. بەگوپرەي بەرەوپېشچوونى شىنەكان، ھەندىك لەو جياوازيانە كە لە سەرەئادا دوژمنكارانە نەبوون، دەگوپرېن بۆ دوژمنكارىيى، لەكانئىكدا ھەندىكى دىكە كە لە بناغەدا دوژمنكارانە بوون دەگوپرېن بۆ دۆسانە.

لەبارودۆخى ئاسايدا، ناچوونىيەكياڭنى ناو مىللەت دوژمنكارانە نىن. بەلام ئەگەر بەرىكوپىكى مامەلە نەكرېن، يان ئەگەر ئىمە سەرنج و ھوشيارىمان سىست بىت و چاودىرىكردنمان كەم بىت، لەوانەيە دوژمنايەئى سەرھەلېدات و ئەشەنە بكات. لە ولأئىكى سۆششئالىسىنىدا گورانى لەم جوړە ئەنھا دياردەيەكى ناوچەيى و كائىە. ھۆكارەكە ئەوئەيە كە سىسئىمى چەوسانەوئەي مروف لەلايەن مروفەوئە ھەلگىراوئە نەماوئە و بەرژەوئەندىەكانى مىللەت لەبناغەدا يەكن.

لە ولأئى ئىمەدا، ناچوونىيەكياڭنى نىوان چىنى كرىكار و چىنى بۆرژوازيى نەئەوئەيى سەر بە كۆمەللى ناچوونىيەكياڭنى مىللەئە. خەبانى چىنايەئى نىوان ئەو دووانە خەبانى چىنايەئى ناو رىزەكانى مىللەئە، چونكە چىنى بۆرژوازيى نەئەوئەيى دوو سىفەئى ھەيە. لەماوئەي شوپشى دىموكرائىي-بۆرژوازيىدا، سىفەئى لايەنى شوپشىگىرىي و دلئەوايىكردنشى ھەبووئە. لەماوئەي شوپشى سۆشئالىسىنىدا بەكارھىئاننى چىنى كرىكار بۆ سود و قازانج يەكئىك لە لايەنەكانى چىنى بۆرژوازيى نەئەوئەيى پىكدىئىت، لەكانئىكدا

پشنگیری دەسنور و ئامادەبوونیان بۆ قبوڵکردنی گۆرانی سۆشالیستی ئەوی دیکە پیکدیئیت. بۆرژوازی نەئەوایی لەگەڵ ئیمپریالیسنەکاندا جیاوازن، دەربەگەکان و بیروکرات-سەرمايەداریش. ناچوونییەکیەکانی ئیوان بۆرژوازی نەئەوایی و چینی کریکار یەکیکە لەوانە ئیوان چەوسینەر و چەوسینراو، وەبە سروشت ناخەزو دوژمنکارە. بەلام لە هەلومەرجە ئایینیەکانی (چین)دا، ئەم جیاوازی چینیە ئیە ناخەزە دەکریٹ، ئەگەر بە ریکوئیتی مامەلە بکریٹ، بگۆردریٹ بۆ یەکیکی دۆسنانە و لەریگە شۆوازه ئاشنیانەکانەو چارەسەر بکریٹ. بەلام دەگۆردریٹ بۆ جیاوازی ئیوان خۆمان و دوژمن ئەگەر بە چاکیی مامەلە نەکەین و سیاسەتی یەکبوون- لەگەڵدا پەپرەو نەکەین، رەخنەو فیکردن ئاراسنە چینی بۆرژوازی نەئەوایی نەکەین، یان ئەگەر چینی بۆرژوازی نەئەوایی بەم ریبازو سیاسەتی ئیمە رازی نەبێت.

یاخیوونە دژە-شۆرشیگێریەکی هەنگاریا لە (1965) دا مەسەلە کۆنەپەرسنەکانی ناو ولایتیکی سۆشالیست کە هاوپەیمان بوون لەگەڵ ئیمپریالیسنەکان و هەولیاندا مەرامە پیلانگێریەکانیان جیبەجیبەکن لە ریگای سود وەرگرتن لە ناچوونییەکیەکانی ناو میللەت بۆ بەرپاکردنی جیابوونەو و ئیکدانی نزام. ئەم دەرس و پەندە رووداوەکانی هەنگاریا شایسنە سەرنجدانە.

بەشى دووهم: (5)

جەنگ و ئاشتى

ئەو جەنگەي بە دەركەوئنى خاوەندارىئنى ئايىهەڭ و چىنەكان سەرىپهەلدا، بەرزئرىن شىوہى مەملانىيە بۆ چارەسەركردنى ئەو ناچوونىەكانەي كە گەيشوونەئە قوئاغىكى ديارىكراو لەئىوان چىنەكان و مىللەئان و دەولەئان و كۆمەلە سىياسىەكان .

« جەنگ درىژبوونەوہى سىياسەئە». جەنگ بەو مانايە سىياسەئە. خودى جەنگىش كارىكى سىياسىە. لە كۆنىشەوہ ھەرگىز روينەداوہ جەنگ رويدا يىت و سروشنى سىياسىى نەبو يىت .

« جەنگ درىژبوونەوہى سىياسەئە». جەنگ بەو مانايە سىياسەئە. خودى جەنگىش كارىكى سىياسىە. لە كۆنىشەوہ ھەرگىز روينەداوہ جەنگ رويدا يىت و سروشنى سىياسىى نەبو يىت .

جەنگ بەرزئرىن شىوہى خەبانە بۆ چارەسەرى ناچوونىيەكىەكان، كائىك دەگانە قوئاغىكى ئايىهەڭ، لە ئىوان

چینه‌کان، نه‌نه‌وه‌کان، ده‌وله‌نان یاخود گروه سیاسی‌ه‌کان، له سهره‌له‌دانی خاوه‌نییه‌ئیی شه‌خسی و چینه‌کانه‌وه بوونی هه‌بووه .

جەنگ بەردەوامبوونی سیاسەنە. لەم رووه‌وه جەنگ سیاسەنەو خودی جەنگیش کردەوه‌یه‌کی سیاسیه، هەر له سەردەمی کۆنەوه هیچ جەنگێک نەبووه که سیفەئیکی سیاسی نەبوویت .

بەلام جەنگ سیفەئیی نایه‌ئیی خۆی هه‌یه و لەم رووه‌وه ناکرێت له‌گه‌ڵ سیاسەندا به‌گشایی وه‌ک یه‌ک نه‌ماشاکرین . « جەنگ درێژبوونه‌وه‌ی سیاسەنه به‌ ئامرازی دیکه . « کانیکی سیاسەت ده‌گانه قۆناغێک که نانوانیٓت چینه‌ بچینه‌ پێشه‌وه به‌ رێگه‌ ئاساییه‌کان، جەنگ به‌ریا ده‌بیٓت بۆ پامالینی له‌مپه‌ره‌کانی سەر رێگه‌ که کانیکی له‌مپه‌ره‌کان لاده‌برین و ئامانجه‌ سیاسی‌ه‌که‌مان به‌ده‌سندیٓت، جەنگ ده‌وه‌سنیٓت، بەلام ئەگەر کۆسپه‌کان به‌نه‌واوی لانه‌برین ده‌بیٓت جەنگ به‌رده‌وام بیٓت ناوه‌کو ئامانجه‌که به‌نه‌واوی به‌ده‌سٓت ده‌هینرێٓت... ئیدی ده‌کرێٓت بگوتنرێٓت که سیاسەت جەنگه‌ به‌بن خویٓنرشن، له‌کانیکدا جەنگ سیاسەنه‌ به‌ خویٓنرشنه‌وه .

میژوو ده‌ریده‌خآت که جەنگ دوو جووره، ره‌وا و نا‌ره‌وا. هه‌موو جەنگه‌کان که پێشکه‌وٓنخواز بن ره‌وان، وه هه‌موو جەنگه‌کان که رێگرن له‌ پێشکه‌وٓن نا‌ره‌وان . ئیمه‌ی کۆمۆنیست به‌ره‌له‌سنی هه‌موو جەنگه‌ نا‌ره‌واکان ده‌که‌ین

که ریگرن له پېشکهوونن، بهلام دژى جهنگى پېشکهوونخواز و پهوا نين. ئيمهى کۆمۆنيسټ نهک نهها دژى جهنگى پهوا نين، بهلکو چالاكانه بهشداريى ئيدا دهکين. سهبارهټ به جهنگه نارهواکانيش، جهنگى يهکه مى جيهان نمونهيه که که ههردوو لايه نه که شهریان بو بهرژهووندى ئيمپرياليسنى دهکرد، له بهرئهوه کۆمۆنيسنهکانى هه موو جيهان به گهرمى دژى بوون. ريگا بو به رهه لسنىکردنى ئەم جوړه جهنگه ئەوهيه هه رچى له ئوانادايه بکريټ بو روونهدانى بهر له وهى بهرپا بيټ، هه رکاټ جهنگ بهرپابوو، به جهنگ به رهه لسنى بکريټ، به رهه لسنى جهنگى نارهوا به جهنگى پهوا، هه رکاټ مومکين بيټ.

شورشهکان و جهنگه شورشگيرپيهکان له کۆمه لگهى چينايه ئيدا ناچاره، به بي ئەوانه مه حاله هيچ ههنگاو وک بنريټ له گه شهکردنى سوشىاليسنى و رووخاندنى چينى کۆنه په رسنى فه رمان په وا، که وانه مه حاله ميلهټ دهسه لائى سياسى بانه وه.

جهنگى شورشگيرانه دژه-ژههريکه که نهک نهها ژههرى دوژمن له ناوده باټ به لکو له چلکه کانمان خاوينمانده کانه وه هه موو جهنگى شورشگيرانه ي پهوا هيژو دهسه لائى مه زنى پيه خشراوه و ده ئوانيت زور شټ بگورپټ يان زه مينه خو ش بکاټ بو گورانيان. جهنگى چين-يابان، چين و يابانيش ده گورپټ، ئەگه ر چين له جهنگى به رهه لسنيدا و له بهر ه يه کگرنوودا بمينينه وه،

يابانى كۆن بېگومان دەگۆرپىت بۆ يابانى نوئى و چىنىش بۆ چىنى نوئى، مىللەت و ھەموو شئەكانىش لە چىن و لە يابان دەگۆردىن لە ماوەى جەنگەكە و لەدوای جەنگەكەدا. ھەموو كۆمۇنىستىك دەپىت ئەو راسنىە ئىيگاڭ» دەسلانى سىياسىي لە لولەى ئفەنگەو بەدەست دەھىنرپىت. بەدەسنھىنانى دەسلان بە ھىزى چەكدارى، بەلاداخسنى مەسلەكە بە جەنگ ئەركى سەرەكى و بەرزىن شىوہى شۆرشە. ئەم رىيازەى ماركسىي-لېنىنىيەى شۆرش بۆ چىن و ھەموو ولانانى دىكە چاكەى ئىدايە. بەبى خەبانى چەكدار، نە پرۆلېنارو نە پارنى كۆمۇنىست لە چىن ھىچ پىنگەيەكيان نابىت و مەحال دەپىت شۆرش سەرەكەون بەدەسنھىنرپىت. لەم سالانەدا(18 سال لە دامەزراندنى حزبەوہ) گەشەكدن، يەكبوون و(بە بەلشەفىكدنى) پارنەكەمان بەرەو پىش چووہ لە ناو جەنگە شۆرشگىپرانەكانداو، بەبى خەبانى چەكدار پارنى كۆمۇنىست بېگومان نەدەبوو بەوہى ئەمپرۆ. ھەقالانى ناو حزب نابىت ئەم ئەزمونەى خوئىمان لە پىناويا داوہ، لەبىر بكن.

بەگوپرەى ئىورىي ماركسىي لەمەر دەولەت، سوپا پىكھانەى سەرەكى دەسلانى دەولەنە. ھەرەكەسىك بىھوئ دەسلانى دەولەت بگرىنە دەست دەپىت سوپا بەھىزى ھەپىت. ھەندىك كەس گالئەمان پىدەكەن كە ئىمە لايەنگرى « جەنگى لەئوانا بەدەر» ين. بەلكو ئىمە داكوئىكارى جەنگى شۆرشگىپرانەو لەئوانا بەدەرىن، ئەوہ

شېنكى باشە، خراپ نىيە، ئەو ھەيە ماركسىيەت. چەكەكانى پارنى كۆمۇنىسنى روسيا سۆشئالىزىمى خولقاند. ئىمەش كۆمارىكى دىموكرائىيى دروسئ دەكەين. ئەزومنەكانى خەبائى چىنايەئىيى لەسەردەمى ئىمپىريالىزىمدا فېرمان دەكائ كە ئەنھا بە ھىزى چەك چىنى كرئكارو جەماوهرى زەحمەئكىش دەئوانن بۆرجازو دەرەبەگ بەزىنن، لەم رووھو دەئوانىن بلىئىن كە ئەنھا بە چەك ئەواوى جىھان دەگۆردرئت.

ئىمە لايەنگرى نەھىشئنى جەنگىن، جەنگمان ناوئت، بەلام جەنگ ئەنھا بەجەنگ ناھىئلرئت، وە بۆ ئەوھى لەچەك رزگارئ ببئت پئويسنە چەك ھەلبگرئت.

جەنگ، ئەم دئوھى كە دەبئنە ھۆى قەسابخانەى يەكئر لەناو پياواندا، دواچار كۆئايى پئدئت و نامئبئت لە رىگەى پئشكەوئنى كۆمەلگەى مروفايەئىوھو، لە ئايندەيەكى زۆر دور نا، بەلام ئەنھا يەك رىگە ھەيە بۆ نەھىشئنى و ئەوھش بەرھەلسنىكردنى جەنگە بە جەنگ، بۆ بەرھەلسنىكردنى جەنگى ناشۆرشگىرئانە بە جەنگىكى شۆرشگىرئانەو، بەرھەلسنىكردنى چىنىكى دژە-شۆرش بە جەنگىكى شۆرشگىرئانەى نەئوھىيى، كائىك كۆمەلگەى مروفايەئىيى دەگانە ئەو خالەى كە چىن و ئوئزەكان و دەولەئان لەناو دەبرئن و كۆئايان پئدەھىئرئت. ئىدى جەنگى دىكە نابئت، دژە-شۆرش ياخود شۆرشگىرئانە، رەوا و نارەوا ئەوھ دەبئنە سەردەمى ئاشئنى ھەمىشەيى بۆ

مرۆفایه ئی .

لێكۆلینه وه مان له مەرپ یاساكانی جهنگی شۆرشگیریی،
له خواسنی ئیمه بۆ نه هیشتنی هه موو جووره كانی جهنگه وه،
سه ریهه لداوه، لیره دا جیاوازیه كه ده رده كه ویت له نیوان
ئیمه ی كۆمۆنیست و هه موو چینه چه وسینه ره كاندا.
ولانه كه مان و هه موو ولانه سۆشیا لیسنه كانی دیکه
خوازیاری ئاشنین و به هه مان شیوه ش گهلانی ولانانی
جیهان. نهها ئه وانیه نامه زرۆی جهنگن و ئاشنیان ناویچت
ئه و گروه سه رمایه داره مۆنۆپۆله كانن له ژماره یه ك له
ولانه ئیمپریالیسنه كاندا كه پشت به دوژمنكاریی ده به سنن
بۆ سو دو قازانجه كانیان.

بۆ ده سه سنه ئینانی ئاشنیه کی هه می شه یی جیهان، پئویسنه
زیانر بره و به دۆسنایه ئی و هاوکاریی به دین له گه ل
ولانه دۆسنه كانمان له به ره ی سۆشیا لیست و هاوکاریمان
به هیژ بکه ین له گه ل هه موو ولانانی ئاشنیخوازا. پئویسنه
هه ول به دین په یوه ندی ئاسایی دیپلۆمانی دامه زرینین،
له سه ر بنه مای ریزی هاوبه ش بۆ یه کپارچه یی و سه روه ریی
خاک و یه کسانیی و سو دی هاوبه ش، له گه ل هه موو ئه و
ولانانه دا كه خوازیاری پیکه وه ژیانن به ئاشنی له گه ل ئیمه دا.
پئویسنه پشتگیریی چالاكانه له سه ربه سنیی نه نه وه یی
و بزونه وه كانی رزگاریی له ولانانی ئاسیا، ئه فریقا و
ئه مریکای لائین بکه ین، هه روه ها بزونه وه ی ئاشنی و
خه بانه ره واکان له هه موو ولانانی جیهاندا.

سه بارهٔ به و لانه ئيمپرياليسنه كانيش، ده بيټ له گهټ
گه له كانپاندا يه ك بگرين و هه و لبدەين به ئاشنيي پيڤه وه
بژين له گهټ ئه و و لانه دا، بازگانيان له گهټ دا بكهين و
ريڤه له ئه گهري جهنگ بگرين، به لام له هيچ بارودوخيدا
نابيټ دالدهي بوچوني ناواقيعي له باره يانه وه بدين.

ئيمه ئاره زوومه ندين بو ئاشنيي. له گهټ ئه وه شدا،
ئه گه ر ئيمپرياليزم سوربيټ له سه ر شه ر هه لگيرساندن، هيچ
چاره يه كي ديكه مان نابيټ به لكو ده بيټ برياري ئه واو بدين
ئاكونايي شه ر بكهين به ر له وه ي ده ست به بيناكر دنه كه مان
بكهين. ئه گه ر ئيوه روژ له دواي روژ له جهنگ بنرسن،
ئه ي چي ده كه ن ئه گه ر دواچار جهنگ روويدا؟ يه كه مينجار
گونم كه (باي خوڤه لانت) به سه ر (باي خوڤراوا) دا زال
بووه و جهنگ هه لئاگيرسيټو، ئيسناش ئه م روونكر دنه وانم
پيشكش كرد له سه ر بارودوخه كه نه وه كو جهنگ به رپا
بيټ. هه ردوو ئه گه ره كه به وشيوه يه بيري ليكراوه نه وه و
حيسابي بو كراوه.

خه لك له سه ر ناسه ري جيهاندا ئيسنا مشنومپريانه ئايا
جهنگيكي سيهه مي جيهان به رپا ده بيټ يان نا. سه بارهٔ به م
پرسياره ش ئيمه ده بيټ عه قليه ئي بو ئاماده بكهين و هه نديك
ليكوٽينه وه ئه نجام بدين. ئيمه به ئونديي لايه نكري ئاشنين
و دژي جهنگين. به لام ئه گه ر ئيمپرياليسنه كان سوربن له سه ر
شه ر په لگيرسان، نابيټ له وه بنرسين. هه لويسنمان له سه ر
ئه م پرسه هه مان هه لويسنه وه ك به رامبه ر هه ر ئاژاوه و

پشتوييه ک: يه کهم، ئيمه دژى ئه وهين، دووهم، نرسمان ليى نييه. جهنگى يه کهمى جيهان له دايکبوونى يه کينى سوڤيه ئى به دوادا هاڻ که دانيشوانه کهى (200) مليونه. جهنگى دووهمى جيهان سه ره له داني به رهى سوڤياليستى به دوادا هاڻ به کوى (900) مليون. ئه گهر ئيمپرياليستنه کان سوربن له سه ر نانه وهى جهنگى سيهه مى جيهان گومانى ئيدا نابيت که چند سه د مليونتيک دانيشوان وه رده گه رين بو سوڤياليزم، نه وسا جيگه بو ئيمپرياليستنه کان له سه ر زه ويدا نامينيت، ههروه ها له وانه شه نه واوى بونيادى ئيمپرياليزم دواچار دارميت.

کيشه دروست بکه، شکست بينه، دووباره کيشه دروست بکه، دووباره شکست بينه... ناوه کو روژى نه مان- نه وه يه لوژيکى ئيمپرياليستنه کان و هه موو کو نه په رسنانى جيهان له مامه لکردنياندا له گه ل مه سه له ي گه ل، هه رگيز دژى نه و لوژيکه ناوه سنن. ئه مه ياسايه کى مارکسيه. که ده ليين « ئيمپرياليزم درنده يه. » مه به سئمان نه وه يه که سروسنه که يان هه رگيز ناگوړيت، ئيمپرياليستنه کان هه رگيز ئيغى قه سايى فريناده ن، هه رگيز نابن به (بودايى) ناوه کو روژى له ناوچوونيان.

بجهنگى، شکست بينه، دووباره بجهنگى و دووباره شکست بينه، دووباره بجهنگى..... نا سه رکه وئى، نه وه لوژيکى گه له و وه نه وانيش هه رگيز دژى نه و لوژيکه ناوه سنن. نه وه ياسايه کى ديکه ي مارکسيه. شوڤشى گه لى

روسيا ئەم ياسايەى پەپرەو كرد، شۆرشى گەلى (چىن)ىش،
هەرۇهەا.

ئەنھا لەبەرئەوہى كە سەرکەوئنمان بەدەسٹ هئناوہ،
نابئٹ هەرگيز ھۆشياريمان سسٹ بکەينەوہ بەرامبەر
پيلانە شينگيرەکان بۆ ئۆلە سەندنەوہ لە ئيمپرياليسنەکان و
پياوہکانيان. هەرکەس ھۆشيارىي سسٹ بئٹ ئەوا لەپرووى
سياسيەوہ خوئ بئ چەك دەکاٹ و خوئ دەخانە پيگەيەكى
ملکەچيەوہ.

ئيمپرياليسنەکان و پياوہکانيان، كۆنەپەرسنە چينيەکان
خوئان بەدەسنەوہ نادەن لە خاكى چين دا. بەردەوام دەبن
لە گەلەكۆمەكيكردن دژى گەلى چين بە هەموو شيوہيەك.
بۆنمونە پياوہکانيان بەقاچاغ دئين بۆ چين بۆ چاندنى
دوو بەرەكىي و كئشەدروسنكردن. ئەوہ گومانى نيە، ئەوان
هەرگيز ئەو چالاكيانە ناخەنەپشنگوئ. با نمونەيەكى ديكە
بەئينەوہ، ئيمپرياليسنەکان هانى كۆنەپەرسنە چينيەکان
دەدەن و ئەنانەٹ هئزى خوئشان دەخەنە گەر بۆ
گەماروؤدانى بەندەرە چينيەکان. ئاوہكو بؤيان بكرئٹ ئەم
كارە دەكەن. لەوہش زيانر، ئەگەر هئشنا بەناسەوہبوون
بۆ سەرکئشىي و هەندئك لە سەربازەکانيان دەئيرن بۆ
داگيركردن و بئزاركردنى سنورەكانى چين، ئەمەش شئيكى
مەحالف نيە. پئويسنە بەئەواوى بئر لەمانە بكينەوہو
حيسابيان بۆ بکەين.

جيهان لە پئشكەوئنداىە، ئايندە روئشنە و هئچ كەس

نانوانیٹ ئەم مهیل و خولیا گشنیه ی میژوو بگۆرپٹ . ئیمه ده بیٹ بهردهوام بین له سه ر پرۆپاگهنده له ناو گه له که ماندا ده رباره ی راسنیه کانی پیشکه وئنی جیهان و ئەو ئاینده رۆشنه ی له پیشمانه وهیه بو ئەوه ی مئمانه له سه رکه وئندا دروست بکه ن.

فه رمانده کان و جه نگاوه رانی سه رئاپای سوپای رزگاریی گه لی چین بیگومان ناییت خاو بینه وه له ئیراده دا بو شه ر کردن، هه ر بیرکردنه وه که ئیراده لاواز بکاڤ بو شه ر و دوژمن به بچوک بزانیٹ هه له یه .

(6)

ئىمپىريالىزم و ھەموو كۆنەپەرستان پلنگى كاغەزن

ھەموو كۆنەپەرستان پلنگى كاغەزن. لە روالەندا كۆنەپەرستان ئوقىنەرن، بەلام لە راستىدا ئەوئەندە بەھىز نىن، لە ئىروانىيىكى درىژخايەنەو، ئەوھى كە بەراسنى بەھىزىيىت مىللەئە نەك كۆنەپەرستان.

ھەرەك چۆن ھىچ شىئىك لە دونىادا نىيە جوڭ سروشت نەيىت (ئەمە ياساى يەكئىنى دژەكانە)، ئاواش ئىمپىريالىزم وھەموو كۆنەپەرستان دوو سروشتيان ھەيە- پلنگى راستەقىنەن و لەھەمان كائىشدا پلنگى كاغەزن. لە مېژووى رابردودا، بەر لەوھى دەسەلانى دەلەت بەدەست بەيىن و ماوھەكەش دواى ئەو، چىنى خاوەن كۆيلەكان، چىنى دەرەبەگەكان و بۆرژواز بەھىزو چالاک بوون، شۆرشگىرو پىشكەوئىخواز بوون پلنگى راستەقىنە بوون. بەلام بە ئىپەپوونى كات، لەبەر ئەوھى دژەكانيان- ژىنى كۆيلەكان، چىنى گوندنشىنەكان (جوئىاران) و پرۆلىنار، ھەنگاو بە ھەنگاو ھىزىيان پەيدا كرد، خەبائىيان دژيان كرد ئوندئر و ئوند ئر، ئەم چىنى فەرمانرەوايانە ھەنگاو

بههنگاو گوران به پیچهوانه که یان، بین به کۆنه پهرست،
 بوون به که سانیکي دواکه و نوو، بوون به پلنگي کاغه ز! له
 نه نجاميشدا روختران يا خود دهر و خیرین له لایه ن گه له وه .
 چینی کۆنه پهرستان، دواکه و نووه کان و بوگه نه کان ئەم
 جووٹ سروشنیه یان هیثه وه نه نانه ت له کانی خه بانی مان
 و نه مانیان له دژي میلله ت. له روویه که وه پلنگي راسنه قینه
 بوون، خه لکین هه لده لوشی به ملیون و ده یان ملیون .
 تامانج و مه سه له ی خه بانی میلله ت به کاتیکی دژوار و
 مهینه ئیدا ئیپه ری، به دریزایی ریگه که پیچ و وه رچه رخان
 هه بوو. بو له ناو بردن و نیکشکاندنی حوکمی ئیمپریالیزم و
 دهره به گیی و سه رمایه داری- بیروکرات له چین، سه د سال
 زیانری پیچوو بو گه لی چین و له ده سندان ی گیانی ده یان
 ملیون بهر له سه رکه و ئن له (1849) دا. نه ماشا بکه !
 ئایا ئەمانه پلنگی زیندوو و پۆلاین و راسنه قینه نه بوون؟
 به لام له دوا کاندای بوون به پلنگی کاغه ز و مردو. ئەمانه
 راسنیه کانی میژوون. ئایا خه لک ئەم راسنیانیه یان نه دیوه
 یا خود نه یان بیسنوه؟ له راسنیدا له مانه به هه زاران و ده یان
 هه زاران هه بوون! هه زاران و ده یان هه زاران !

لیره دا، ئیمپریالیزم و هه موو کۆنه پهرستان، که سه یری
 ناوه روکیان بکه یث، له گو شه نیگایه کی دریز خایه نه وه، له
 گو شه نیگایه کی سترانیژیته وه، پیویسنه وه ک خو یان نه ماشا
 بکرین. - وه ک پلنگی کاغه ز. ده بیث ئیمه له سه ر ئەوه
 بیر کردنه وه ی سترانیژیتمان دروست بکه ین. له لایه کی

دیکه وه، ئه وانه پلنگی راسنه قینه و پۆلایین و زیندون. که ده ئوانی میلله هه ل لوشن. ئیمه ده بیٹ له سه ر ئه و بناغه یه بیرى ناکئیکیمان دروست بکه ین.

من گوئومه که هه موو کۆنه په رسنه به پرواله هه به هیزه کان نه نها پلنگی کاغه زن. هۆکاره که ش ئه وه یه که له میلله هه دابراون. نه ماشاکه ن! ئایا هینله ر پلنگی کاغه ز نه بوو؟ هینله ر نه پروخینرا؟ من ههروه ها گوئم قه یسه ری روسیا، ئیمپریالیزمی ئیمپرانئوری چین و یابان هه موو پلنگی کاغه ز بوون. وه ک ده زانین، هه موو رووخان و لابران. ئیمپریالیزمی ئه مریکا هیشنا نه پروخینراوه و بوومی ئه ئومی هه یه. له و باوه ره دام ئه ویش ده پروخینریٹ. ئه ویش پلنگی کاغه زه. « به رزکردنه وه ی به ردیک نه نها بو ئه وه ی بکه وینه وه به قاچی خوئا» قسه یه کی میلی چینییه بو وه سفکردنی ره فناریکی چهند بئ میشکیک، کۆنه په رسنانی هه موو ولانان له م جوړه بئ میشکانه ن. له لیكدانه وه ی کۆناییدا، چه وسانه وه ی ئه وان بو خه لکی شوړشگپر نه نها له خزمه ئی هه لکشانی شوړشی گهلاندايه به مه ودایه کی فراوانرو چرئر. ئایا چه وسانه وه ی میلله ئی شوړشگپر له لایه ن قه یسه ری روسیا و چانکای چیکه وه ئه م کاریگه ریه ی دروست نه کرد له شوړشه کانی روسیاى گه وره و چین دا؟

ئیمپریالیزمی ئه مریکا خاکی ئایوانی چینیى داگیر کرد و له نو سال له مه و پیشه وه داگیریى کردوه و ماوه یه که کورٹ

بەر له ئیسنا هیژه سوپاییه کانی نارد بو داگیرکردنی لوبنان .
ولایه نه یه کگرتوه کانی ئەمریکا سەدان بنکهی سەربازی له
زۆر ولات له سەرئاسەری جیهاندا دامەزراندوه . هەریمی
ئایوانی چین، لوبنان و هەموو بنکه سەربازیه کانی ئەمریکا
له سەر خاکی بیانی هەموو ئەنافنو له ملی ئیمپریالیزمی
ئەمریکاهه ئالون . ئەو ئەنافانه له لایه ن ئەمریکاییه کان
خۆیانوه داهێنراون و له لایه ن کهسی نرەوه نییه، ئەوان
خۆیان ئەم ئەنافانهیان له ملی خۆیان ئالاندوه، سەری
گوریسه کهیان داوه ئەدهست گەلی چین، گەلانی ولاتانی
عەرەب و هەموو گەلانی جیهانی ئاشنیخواز و دژ به
دهسندرێژی و دوژمنکاری . ئاوه کو دوژمنکاری ئەمریکا
زیار لهو شوێنانه بمیینهوه، ئەنافه کان ئوند ئر ده بیث له
ملیاندا .

ئیمپریالیزم زۆر ناخایه ئیث چونکه کاری خراب ئەنجام
ده دەن . له کۆنه پەرسنه ئۆکه رو لایه نگره کانا ده میننه وه
که دژی میلیه ن، به زۆر چه ندين شوینی داگیر کردوه
له گەل چه ندين بنکهی سەربازیدا و هەرەشه له ئاسایش
ده کات به بۆمی ئەنومی . به وجۆره، پتر له (90%) ی
میلیه نانی جیهان ئیمپریالیزم ناچاریان ده کات راپه رن، له
خه بانیکدا دژی ئەو . له گەل ئەوه شدا، ئیمپریالیزم هیشنا
زیندوه هیشنا له ئاسیاو ئەفریقاو ئەمریکای لاتین شیئانه
خهریکی خه لک کوشنن . له خۆرتاوا هیشنا ئیمپریالیزم
خه لک له ولانه کانیاندا ده چه وسیننه وه . پۆیسنه ئەم

بارودۆخە بگۆررېڭ. ئەو ئەركى مىللەنە لە سەرجهەم جيهاندا كە كۆنایى بە دوژمنكارى و چەوساندنەو بەهېنېڭ كە ئىمپىريالىزم ئەنجامى دەدان، بەشېوئەكى سەرەكېش ئىمپىريالىزمى ئەمىرىكا.

ئىمپىريالىزمى ئەمىرىكا، بەوئەى كە ئوندونىژ رەفئار دەكات لە ھەموو شوپېنېك، خۆى كىردو بە دوژمنى مىللەئانى ھەمەموو جيهان و زىانر خۆى كەنارو ئەرىك كىردو. ئەوانەى نایانەوېڭ بېنە كۆیلە ھەرگىز بە بۆمبى ئەئوم و بۆمبى ھایدروژىن كە لە دەسنى ئىمپىريالىزمى ئەمىرىكادایە، بەچەئرسىن نابن. ئەوژمى ئورەى مىللەئان لە جيهاندا دژى چەوسىنەرە ئەمىرىكایەكان بەرى پېناگىرېڭ. خەبائى ئەوان دژى ئىمپىريالىزمى ئەمىرىكاو بەكرى گىراوانى بېگومان سەرەكەونى گەورەئىر بەدەسڭ دېنېڭ.

ئەگەر گروپە سەرمايەدارە مۆنۆپۆلەكانى ئەمىرىكا بەردەوام بن لەسەر بەرەو پېشبردنى سىاسەئەكانىان لە دوژمنكارى و جەنگ، ئەو رۆژە ھەر دېڭ كە لەئەناف بدرىن لەلایەن خەلكانى ھەموو دونیاو. ھەمان چارەنوسىش چاوەروانى ئاوانكارەكانى ئەمىرىكا دەكات.

بە ماوئەكى دورو درېژ ئېمە ئەم بۆچوونەمان لا دروسڭ بوو بۆ خەبائ دژى دوژمن: لەرووى سئراىئەوئە دەبېڭ رەقان لە ھەموو دوژمنانمان بېڭ، بەلام لەرووى ئاكنىكەوئە دەبېڭ ھەموویان بە جدى وەر بگىرن. ئەمە بەو ماناىەشە كە پېوسنە ئېمە رەقان لە دوژمن بېڭ لەگەل

رېژدا بۆ ھەمووان، بەلام دەبېت بە جدی وەریگرین بە ریزهوه بۆ ھەر مەسەلەیکى ئایبەئى. ئەگەر رقمان ئاراسنەى دوژمن نەكەین بە ریزهوه بۆ ھەمووان، ئەوا ئیمەى ھەلەى ھەلپەرسنئى دەكەین، مارکس و ئەنگلس ئەنھا دوو مروّف بوون، بەلام لەو روژانەى سەرەنادا رايانگەیاندبوو کەسەرمايەدارىی لەناو دەبرېت لە ھەموو جیھاندا. بەلام لە مامەلەکرد لەگەل کیشە بەرچاوهکان و دوژمنە ئایبەئیهکاندا ئیمە ھەلەى سەرکیشى دەكەین ئەگەر بە جدی وەریان نەگرین. لە جەنگ دا شەر ئەنھا يەك لە دواى يەك دەکرېت، ھیزەکانى دوژمن ئەنھا يەك لەدواى يەك لە ناو دەبرېن. کارگەکان ئەنھا يەك لە دواى يەك دروسٹ دەکرېن. جوتياران دەئوانن ئەنھا خاک بە پەلە زەوى لەدواى پەلە زەوى بکيلن. ئەنانەت ھەمان شئيش راستە دەربارەى خواردنى ژەمىک. لەرووى سترائىژەوه، خواردنى ژەمىک لامان ئاسانە- دەزانين کە ئواناى ئەواوکردنيمان ھەيە. بەلام لە راستیدا پارو بە پارو دەپخوين. مەحالە بە يەك ھەللوشین ئەواوى خوانيک قوٹ بدەين. ئەمە وەك (چارەسەريکى نەخنە نەخنە) ناسراوه. لە زوبانى سەربازیدا پيیدەگوئريٹ لەناوبردنى ھیزەکانى دوژمن يەك لە دواى يەك.

بيرو بۆچوونى من ئەوهيه کە بارودۆخى نيۆدەولەئى ئيسنا گەيشنۆنە خاليکى نوپى وەرچەرخان. ئەمرو لە جیھاندا دوو (با) ھەيە باى خۆرھەلانیى و باى خۆرئاوايى.

قسەيەكى چىنى ھەيە، «يان باي خۆرھەلّان زال دەبيّت
بەسەر باي خۆرئاوادا، يان باي خۆرئاوا زال دەبيّت بەسەر
باي خۆرھەلّاندا. » من باوهرم وەھايە كە خەسلەئى
ئەمپوئى باودۆخە كە ئەوھيە كە باي خۆرھەلّان زالە بەسەر
باي خۆرئاوادا. ئەو بە مانايەيە، ھيژەكانى سۆشاليىزم
لەرادەبەدەر بالادەسنرن لە ھيژەكانى ئيمپريالىىزم.

(7)

چاونه ترسی به خه بات بکه و سه رکه وتن به دهه ستهینه

ئه هی گهلانی جیهان، یه کگرن و ده سندر یژیکارانی
ئه مریکی و نوکه رانیان به زینن! ئه هی گهلانی جیهان، نه ئرس
بن، بجه ننگن، رووبه پرووی گرفنه کان بووه سننه وه و به ره و
پیشه وه هه نگا و له دوا ی هه نگا و برۆن. ئه وکات جیهان
هه مووی ده بیٹ به هی گهلان. درنده و به دخوه کان هه موو
له ناوده برین.

پارنی کۆمۆنیستی چین، دوا ی ئه وه ی ئاگادار کردنه وه یه کی
روونی بارودۆخی ناوخۆ و نیوده وه ئه نی له سه ر بناغه ی
زانسنی مارکسی-لینینی ئه نجامدا، هه سنی کرد که هه موو
هی شه کانی کۆنه په رسنانی ناوخۆ و دهره وه ده بیٹ
ئیکبشکینریٹ و ده شکریت ئیکبشکینریٹ. کائیک هه وره
ره شه کان له ئاسماندا دهرکه وئن، ئاماژه ماندا که ئه وانه
ئه نها کائین و به زووئرین کات ئاریکیه که ئیده په پریت و
خۆر دهرده که ویت.

به گویره ی میژوو، هه موو هیزه کۆنه په رسنه کان

که له سەر لیواری نەمانن، هەموو کات هەولێ کۆنایی
 خۆیان دەخەنەگەر دژی هێزه شوپشگێرەکان، هەندیک
 لە شوپشگێران لەوانە یە بەهەڵدا بێرین بۆ ماوەیەک لە
 رێگە دیاردە ی هێزی رووکەش، بەلام لاوازی ناووە
 ناونیٹ ئەو راسنیە ئیگات، کە دوژمن لە نەمان نزیک
 بوەئەو، لە کاتی کدا خۆیان لە سەرکەوتن نزیک دەبنەو.
 ئەگەر ئەوان (کیومیناگ) شەربکەن، ئیمە بەئەواوی
 لەناویان دەبەین. شەکان بەو شیوەیە: ئەگەر ئەوان هێرش
 بێنن و ئیمە لەناویان بەرین، ئەو خۆشیەیان دەسندەکەویٹ،
 هەندیک لەناو بەرە، هەندیک خۆشی، زیاتر لەناو بەرە،
 خۆشی زیاتر، هەر هەمووی لەناو بەرە، خۆشی ئەواو.
 کێشەکانی چین ئالۆزن و دەشبێت مێشکمان ئۆزیک
 ئالۆز بێت. ئەگەر ئەوان شەربکەن، ئیمە رووبەر وویان
 دەوێسنینەو، شەر دەکەین بۆ بەدەسنهتانی ئاشنی.
 ئەگەر کەسێک پەلامارمان بدات و بارودۆخە کە بۆ
 شەر لەبار بێت، بێگومان بە ئەواوی و بە سوربوونەو
 بۆ لەناو بردن پارێزگاری لەخۆمان دەکەین، (ئیمە بە
 هەلەشی پەلامار نادەین، بەلام کاتی کە پەلامار دەدەین،
 دەبێت سەرکەوتوو بین). نابێت هیچ کات بە هەرەشە
 پرپوچی کۆنەپەرسنەکان بەچەئرسین بکریین.
 ئەوێندە ی پەیوەندی بە خواستی ئیمەو بێت،
 نامانەیت بۆ ئەنھا یە ک روژیش شەر بکەین، بەلام ئەگەر
 بارودۆخە کە ناچارمان بکات شەر بکەین، دەئوانین نا

كۆنایى شەر بکهین .

ئیمه لایه نگرى ئاشنین، به لام که ئیمپریالیزمى ئەمریکى به رده وام نهیه ویت واز له لونه رزى خوی و داواکاریه ناماقوله کانی و پیلانه کانی بو دریز کردنه وهى دوژمنکاریه کان بهینیت، ئەوا ناکه ریگه بو گهلی چین ئەوهیه هەر سوربیت له سەر شەر کردن شانبه شانى گهلی کوریا. مهسه له ئەوه نییه که هه زمان له شه ره ئامادهین ده سنبه جی شەر رابگرین و ئەو پرسانه ی که ماون بو چاره سەر بو دوانر هه لیان بگرین . به لام ئیمپریالیزمى ئەمریکى ئاماده نییه ئەوه بکات باشه، که وانه با شەر به رده وامبیت بو ماوه ی چهند ئیمپریالیزمى ئەمریکى بیه ویت شەر بکات، ئیمه ئامادهین شەر بکهین، نا ئەو سانه ی خوی دهیه ویت بوه سنیت، نا سانی سه رکه وئنى نه او بو گهلی چین و گهلی کوریا .

پۆیسنه ریزه کانمان له بیر کردنه وهى بیته نجام رزگار بکهین . هه موو ئەو بوچوونانه ی ئوانا کانی دوژمن به زورئر ده خه ملینن و زیاده ی پتوه ده نین و هیزو ئوانای گه ل به کهم داده نین، هه لهن .

میلله نان و گه لانی سه رکونکراو ناییت ئومیدیان بو رزگاریی بخه نه سه ر (مه عقولیه ت) ی ئیمپریالیزم و نۆکه رانیان . ئەوان ئەنها به وه سه رده که ون، که یه کینی خویان پنه و بکه ن و به رده وامبن له سه ر خه بانکردن .

گرنگ نییه کائیک ئەم شه ره فراوانه ناوخوییه هه لبگیرسیت، ده بیت به چاکیی ئاماده بین. ئەگه ر زوو

دەست پېيكاڭ، بابلىين، سبەى بەيانى، پېويسنە ھەر ئامادەبىن. ئەو خالىكە. لە بارودۆخى ناوخۆ نۆدەولەئى ئيسنادا ئەگەر ھەيە كە بۆ ماوھەيەك لەوانەيە مەوداى جەنگى ناوخۆ سنورداردارىيىڭ، يان لە يەك شويىندا بىمىننەو. خالى يەكەم ئەوھەيە كە دەبىيىڭ ئىمە خۆمانى بۆ ئامادە بكەين، خالى دووھم ئەوھەيە، كە بۆ ماوھەيەكى زۆر ھەبوو. بەكورئىي، پېويسنە ئامادەبىن. كە ئامادەبوين، دەئوانىن بە باشىي مامەلە لەگەل ھەموو جۆرە بارودۆخىكى ئالۆزدا بكەين.

(8)

جەنگى گەل

جەنگى شۆرشگىرانه جەنگى جەماوهره، دەكرىت ئەنھا بە ئەياركردنى جەماوهر و پشنبهسنن پىيان ئەنجامبدرىت . قەلاى پۆلايين چيه؟ ئەوه جەماوهرهيه، چەندىن مليون خەلك كه به دلسۆزى پشنگىرى شۆرش دەكەن . ئەوه قەلاى پۆلايينى راسنەقینهيه كه مهحاله هيج هيزىك لەسەر زهويدا ئىكيشكىنىت . دژە-شۆرش نانوانىت ئىمه ئىكيشكىنىت، به پىچەوانهوه، ئىمه ئىكيدەشكىنين بهگردبوونهوهى چەندىن مليون خەلك له دەورى حكومهئە شۆرشگىره كه و فراوانبوونى جەنگى شۆرشگىرانه، دەنوانىن هەموو دژە-شۆرشىك لەناوبەرىن و ئەواوى چىن بگرينه دەست .

دەولەمەندىرىن سەرچاوهى هيز له جەماوهرى خەلكدايه، لەبەرئەوهى جەماوهرى چىن له حالەئىكى نارىكخراودان يابان نرسى نيهو خويمان لى سوردەكانهوه . كاتىك ئەم نانهواويه چارهسەردەكرىت، ئەوكانه يابانى دەسندرئىكار وهك گايهكى شىت كه بكهوئنه بازنەيهكى

ئاگرهوه، به سەدان ملیۆن لە گەلەكەمان دەورە دەدریڤت
و ئەنھا دەنگەكەیان دەیاننۆقتیڤت، ئەوانیش لە ئاگرەكەدا
دەسوئین.

ئیمپریالیسنەكان بەجۆرێك چاوترسینمان دەكەن، كە
دەبیڤت بە جدی مامەلەیان لەگەلدا بكەین. نەك ئەنھا دەبیڤت
ئیمە سوپای نيزامی بەهیزمان هەبیڤت، بەلكو پپویسنە
بە فراوانی لەشكرانی میلیشیای گەل رێكبخەین. ئەمە وا
لە ئیمپریالیسنەكان دەكات زەحمەڤ بیڤت بەلایانەوه یەك
بست ئەوانن بیڤنە خاكمانەوه لەكانی روودانی داگیرکردندا.
بە رهچاوكردنی جەنگی شوڤرشگێرانه بە گشینی،
ئۆپەراسیۆنەكانی گەرللاكانی گەل و ئەوانەهی هیزە
سەرەكیەكانی سوپای سور یەكتر ئەواو دەكەن وەك بالی
راست و بالی چەپی مروڤ، ئەگەر ئیمە ئەنھا هیزە
سەرەكیەكانی سوپای سورمان هەبیڤت، بەبێ گەرللاكانی
گەل، ئەوا وەك جەنگاوەرێكمان لیدیت كە یەك بالی
هەبیڤت. بە وانای ئەواو، بەنایبەئیی لەرووی ئۆپەراسیۆنی
سەربازیەوه، كاتیك باس لە خەلك دەكەین لە ناوچە
بنكەكاندا وەك فاكترێك، مەبەسئمان ئەوهیه كەگەلێكی
چەكدارمان هەبیڤت. ئەوه هۆكاری سەرەكیە، كە دوژمن
ناوڤریت نزیكی ناوچەهی بنكەكانمان بكەویت.

گومانی ئیدا نییە، سەرکەوئن یاخود دوڤراندن لە جەنگدا
بە بارودۆخی سیاسی و سەربازی و ئابوری و سروشینی
هەردولا دیاریدەكریت، بەلام ئەنھا بەمانە نا. هەرەها بە

ئواناي دەرونى ھەردوولاش لە ئاراسنەکردنى جەنگەكەدا دياريدەكریٹ. لە ھەول و ئەقەلادا بۆ بردنەوھى جەنگ شارەزاي سەربازىي نائوائیٹ بەو سنوردارانەى بارودۆخە مادىھەكان دەيسەپپەن ئیپەپپیٹ، لەگەل ئەوھشدا لەناو ئەو سنورداردارکردنەدا، دەئوائیٹ و پپويسنیشە خەباٹ بۆ سەركەوئن بكات. شانۆى كارکردن بۆ شارەزايەكى سەربازىي لەسەر بارودۆخە مادىھە سنیپكراوھەكان بیناكراوھ، بەلام لەسەر ئەو شانۆیەوھ دەئوائیٹ ئاراسنەى پپیشكەشكردنى زۆر لە دراماكان بكات، پر لە دەنگ و رەنگ و ھیز و مەزنیي.

ئامانجى جەنگ بەئایبەئى برینیە لە «خۆپاراسن و لەناوبردنى دوژمن.» (لەناوبردنى دوژمن بە مانای چەككردنى، یاخود «لپسەندنى ھیزی بەرگری.» مانای ئەوھ نییە سەرجم ئەندامەكانى ھیزەكەى لەرووى جەسئەییەوھ لەناوبەریٹ.) لە جەنگى كۆندا رم و قەلغان بەكاردەھیتەران، رمەكە بۆ پەلامارو لەناوبردنى دوژمنو، قەلغانەكە بۆ بەرگریكردن و خۆپاراسن. ئاوھكو ئەمپروش، ھەموو جۆرە چەكەكان دریزبوونەوھى رم و قەلغان. بۆمب ھەلگرو چەكى ئۆئۆمائىك و ئۆپى دورھاویژ، چەكى دورھاویژ و گازى ژەھراویي پەرەسەندنى رمەو، پەناگەى بۆردومانو خودە و قایمكارىي كۆنكریٹ و ماسكى گاز پەرەسەندنى قەلغانە. ئانك چەكىكى نوئیە و كارى رم و قەلغانى كردوھ بە یەك. ھیرشكردن ئامرازى سەرەكیي

لەناوبردنی دوژمنه، بەلام ناکرێت دەست لە بەرگریکردن
هەلبگیرێت. لە هێرشکردندا ئامانجی هەنوکهیی لەناوبردن
و ئیکشکاندنی دوژمنه، بەلام لە هەمانکاندا خۆپاراسنه،
چونکه ئەگەر دوژمن ئیکنهشکینرێت، ئو ئیکدهشکینرێت.
لە بەرگریدا ئامانجی هەنوکهیی ئەوهیه خۆت بپارێزێت،
بەلام لەهەمانکاندا بەرگری ئامرازه بۆ ئەواوکردنی
هێرشکردن، یان ئامادهبوون بۆ دەسئێکردنی هێرشکردن،
کشانهوه لە جووری بەرگریه و درێژهپێدانی بەرگریه،
لەکانیکدا شوینکهوون درێژهپێدانی هێرشکردنه. دەبیێت
ئامازهبدرێت که ئیکشکاندنی دوژمن ئامانجی سەرهنایی
جەنگه و خۆپاراسن دووهمینه، چونکه ئەنها لەناوبردنی
دوژمن بە ژمارهی زۆر دەنوانین بە چاکیی خۆمان بپارێزین.
لەبەرئەوه، هێرش که ئامرازی سەرهنایی ئیکشکاندنی
دوژمنه، سەرهناییه، لەکانیکدا بەرگری، که ئامرازی
ئەواوکهری ئیکشکاندنی دوژمنه و ئامرازی خۆپاراسنه،
دووهمینه. لەجەنگی راستهقینهداو زوربهی کات رۆلی
سەرهنایی بەرگری دەبینیت و بە هێرشیش باقیانی کانهکه
بەسەردهبریت، بەلام ئەگەر جەنگ بە گشایی وەرگرین،
هێرشکردن بە سەرهنایی دەمیینهوه.

هەموو پرهنسیپه رینماییهکانی ئۆپهراسیونه سەربازیهکان
لە یهک پرهنسیپهوه هەلدهقولیت: ئەوهپهری هەولدان بۆ
پارێزگاریکردنی هێزی خۆ و لەناوبردنی ئەوهی دوژمنه،
کهواوهچۆن پاساو بهتینهوه بۆ هاندانی قوربانیدان لە

جەنگدا؟ ھەموو جەنگىك نرختىك داوا دەكانت و ھەندىك جار نرختىكى زۆر بەرز، ئايا ئەمە پىچەوانەى «خۆپاراسنن» نىيە؟ لە راسنىدا ھىچ پىچەوانەىيەك نىيە، ئەگەر بە راسننر داينىنن، قوربانىدان و خۆ پاراسنن ھەردووكيان پىچەوانەن و ئەواوكەرى يەكنرن، چونكە ئەو جۆرە قوربانىيە زەرورىيە نەك ئەنھا بۆ لەناوبردننى دوژمن، بەلكو بۆ خۆپاراسنن- نىمچەيى و كانىيى. «خۆنەپاراسنن» (قوربانىدان يان باجدان) پىيوسنە بۆ خانرى خۆپاراسننى گشنىي و ھەمىشەيى. لەم پرەنسىپە بنچىنەيىيەو، زنجىرەيەك پرەنسىپى رىئىمايى لەكردەو ھەربازىيەكانەو ھەلدەقولىت، كە ھەموويان- ھەر لە پرەنسىپى ئەقەكردنەو (خۆحەشاردان بۆ خۆپاراسنن و بەكارھىتەننى ئەواوى ھىزى ئاگر بۆ ئىكشكاندننى دوژمن) ئاوەكو پرەنسىپەكانى سترانىژ- بلبوونەنەو ھەلگەل رۆحىيەنى ئەم پرەنسىپە. ھەموو پرەنسىپە ئەكنىكىيەكان و ھەموو پرەنسىپەكانى پەيوەست بە ئاكنىك ھەلمەنەكان و سترانىژەو، نمونەن بۆ جىيەجىكردننى ئەم پرەنسىپە بنچىنەيىيە. پرەنسىپى خۆپاراسنن و ئىكشكاندننى دوژمن بناغەى ھەموو پرەنسىپىكى سەربازىيە.

پرەنسىپى ئىمە لەمەر ئۆپەراسىيۆن برىننن لە :

1- پىشدا پەلامارى ھىزە ئەنياو پەرشوبلاوھەكانى دوژمن بدە و دوانرىش پەلامارى ھىزە بەھىزو چرەكانى دوژمن بدە.

2- لە سەرەئادا شارە بچووك و مامناوھەندىيەكان و لادى

چېره کان بگره، دوانر شاره گهوره کان بگره.

3- قه لاچوځوردنی هیزه کاریگه ره کانی دوژمن بکهینه
 ئامانجی سهره کیمان، گرڼی شوین و شار هکان مه که نه
 ئامانجی سهره کی. گرڼی شاریک یان شوینیک دهرهاویشنه ی
 له ناو بردنی هیزه کاریگه ره که ی دوژمنه و، زور جار ده کریٹ
 شاریک یان شوینیک به نه واوی بیگریٹ، نه نا دوا ی
 نه وه ی چند جاریک ده سناو ده سٹ که ونوه.

3- له هه موو شه پړیکدا هیژیک ی نه واو بالاده سٹ
 کو بکه ره وه (دوو یان س یان چوار و هه ندیک جار پیچ
 یان شش شه نه ونده ی هیژی دوژمن) ده وری هیزه کانی
 دوژمن بده به نه واوی و هه ولبد هه موویان له ناو به ریٹ
 و ریگه مه ده که س له نوره که رزگاری بیٹ. له بارو دوخی
 نایه نیدا شیوازی «گورزی پشنشکین» له دوژمن بده
 به کار بهینه، به وانای هه موو هیزه کانمان چر بکه ی نه وه بو
 نه جامدانی هیژیک ی به رهی و هیژیک بو سهر یه ک یان
 هه ردوو نه نیشنه که ی، به مه به سنی قه لاچوځوردنی به شیک ی
 و پاونانی نه وی دیکه، بو نه وه ی سوپا که مان به باشی
 وئاسانی سهر بازه کانی بجولینیت بو نیکشکاندنی هیزه کانی
 دیکه ی دوژمن. هه ولبد هه خوٹ دوربخه ی نه وه له شه ری
 ماندوبوونی به رده وام، که نیایدا زیانمان زور نر ده بیٹ
 له ده سنکه وٹ، یا خود وه ک یه ک ده رده چین. به م شیوه یه،
 هه رچه نده وه ک سهر جه م نانه واوه (له رووی ژماره وه)،
 بیگومان تیمه بالاده سٹ ده بین له هه موو شوینیک و

لههه موو ههلمه ئيکدا، ئەمهش زامنى سهرکه وئنه له ههلمه نه که دا. که کائيش ئيپه ر ده کائ، ئيمه سهروه رو بالاده سئ ده بين به گشني و له ئەنجاميشدا دوژمن قهلاچۆ ده که ين.

5- هيچ شهريک مه که، ئەگه ر خوئ بو ئاماده نه کرد بيئ، هيچ شهريک مه که، ئەگه ر نه زانيئ ئاييدا براوه يئ، له و بارودوخه دا که له به رده سنديا له ئيوان خوئمان و دوژمندا هه موو هه وئیک بده، ئاوه کو سهرکه وئن مسوگه ر بکه يئ.

6- وزه و جو له بده به شيوازي شه ره که (بوئري له شه ردا و نه ئرسان له ماندوبوون و له قوربانيدان و شه رکردني به رده وام) به ماناي شه ري يه ک له دوای يه ک له ماوه يه کی کورندا به ئي پشودان)

7- هه وئبده دوژمن له ناوبه ريئ کائیک ده که وئنه جو له . له هه مان کائدا سه رنجي ئاکئیکه کاني هيئرشى پيگه يي بده و خال و شاره پاريزراوه کاني بگه ر.

8- سه باره ئ به په لامارداني شاره کان به سوربوونه وه هه موو ئەو پيگه و شارانه بگرن، که به لاوازي به رگري ليده کريئ. له سانه له باره کائدا، هه موو ئەو شارو پيگه پاريزراوانه ي دوژمن داگير بکه ن، که به هيئري مامناوه ند به رگري ده که ن، به مه رجيک باودوخه که ياریده ده ريئ. سه باره ئ به پيگه و شاره کاني دوژمن که زو ر پاريزراون، چاوه پروان بکه ن ئاوه کو مه رجه کان له بار ده بن، پاشان

بیانگرن .

9-هیزه کانمان پر بکهینهوه به هه موو ئه و چهک و سه ربازه ی دوژمن که ده سنگیر کراون، سه رچاوه ی سه ره کی سوپاکه مان له هیزی مروّف و مه واداگان له ناو به ره ی شهردایه .

10-پشوه کانی نیوان هه لمه نه کان به چاکی به کاربهینن بو حه وانه وه و مه شقکردن و به هیزکردنه وه ی سه ربازه کانمان . ماوه کانی حه وانه وه و مه شقکردن و به هیزکردنه وه نابیٹ، به گشینی زور دریزبن، نا له ئواناماندا بیٹ نابیٹ به پیلین دوژمن بواری هه ناسه دانی هه بیٹ .

ئه مانه شیوازه سه ره کیه کانن که سوپای رزگاری گهل به کاریه پناوه له به زاندنی «چان کای» چیک دا ئه وانه ئه نجامی هیمن کردنه وه ی سوپای رزگاری گهل له شهردا دژی دوژمنانی ناوحو و ده ره کی و، به نه واوی بو باودوخی ئیسنامان گونجاوه .... سنرائیژ و ناکنیکی ئیمه له سه ر بناغه ی جهنگی گهل دانراوه و، هیچ سوپایه ک که دژی گهل بیٹ نوانیٹ سنرائیژو ناکنیکی ئیمه به کاربهینن .

به بئ ئاماده یی بو شه ر بالاده سنی راسنه قینه نییه و هیچ ده سنپشخه ریه کیش ناکریٹ . که له م خاله گه یشنین . هیزیک که نانه واو بیٹ، به لام ئاماده بیٹ، زورکات ده ئوانیٹ دوژمنیکی بالاده سئ بشکینن به هیرشی کنوپر .

به‌شی سییه‌م

(9)

سوپای میلی

به‌بی سوپای میلی هیچ بو میلیه‌ت نامینینه‌وه. هوکار بو به‌هیزی ئەم سوپایه ده‌گه‌رینه‌وه بو ئەوهی که هه‌موو ئەندامه‌کانی ملکه‌چی نیزام و پره‌نسیپن به هوشیاریه‌وه و به ئیگه‌شنه‌وه. هه‌موو پیکه‌وه شان به‌شان شه‌ریان کردوه له پیناو به‌رژه‌وه‌ندیی ناییه‌ت بو چه‌ند که ساتیکی دیاریکراو و کۆمه‌لیکی بچووک. ناکه ئامانجی ئەم سوپایه ئەوه‌یه به ئونیدی له‌پال گه‌لی چیندا بوه‌سنن به هه‌موو دلسۆزیه‌که‌وه خزمه‌نی بکه‌ن.

سوپای سوری چین کۆمه‌لیکه ئه‌رکه سیاسیه‌کان بو شو‌رش جیه‌جیده‌کا. له هیچ حاله‌ئیکدا ناییت ئه‌رکی سوپا ئەنها شه‌رکردن بیث به‌ناییه‌نی له‌م کانه‌ی ئیسنادا، چونکه بیجگه له شه‌رکردن بو ئیکشکاندن هیزی سه‌ربازی دوژمن، ئه‌رکی مه‌زنی دیکه‌ی له‌سه‌ر شانه، ئەویش برینیه له پروپاگنده کردن له ناو جه‌ماوه‌ردا و پرچه‌ککردنیان و

رېكخسئنيان و يارمه ئيدانيان بۆ دامه زراندى دەسه لائىكى
حوكمپراني شۆرشگىرانه. به بى ئەم ئامانجانە شەپركردن
مانى خۆى له دەست دەداڭ سوپاى سوريش ھۆكارى بوون
ومانەوھى خۆى له دەست دەداڭ.

سوپاى رزگارىي ميللى ھەميشە ھىزىكى شەپركەر دەبىڭ
و بەو شىوھىەش دەمىئىئەوھ ناوھ كو دواى سەرکەوننمان
له سەرناسەرى ولاندا و لەو قوناغە ميژوووييەدا كە دريژ
دەبىئەوھ بۆ پيش لابردين و لەناوچوونى ئويژ و چينەكان له
ولاندا و ئىيادا سيسنى ئىمپريالى له جيهاندا دەمىئىئەوھ
و نابىڭ ھىچ ئىئەگەيشنىك و راپريمان ھەبىڭ دەربارەى
ئەم خالە.

سوپايەكمان ھەيە بۆ شەپ و «سوپايەك»ى ئرمان ھەيە
بۆ كارى بەرھەمھىتان. سەبارەڭ بە سوپاى شەپركردن،
سوپاى نوپى چوارەم و ھەشئەممان ھەيە، بەلام ئەم سوپاى
شەپركردنە دەبىڭ دوو ئەرك جىيەجى بكات كە شەپركردن
و بەرھەمھىتانە. بەم دوو جوړە سوپايە و ئواناكاني سوپاى
شەپركردن له ئەجامدانى ئەو دوو ئەركەدا لەگەل ئوانايدا
بۆ كارى جەماوهرى دەئوانين بەسەر گرفنەكاندا زال بين و
ئىمپرياليەئى يابانى بەزىنين.

بەرگري نىشئمانيمان پنهوئر دەبىڭ و ناھىلين ھىچ
ئىمپرياليەك جارىكى دىكە خاكمان داگير بكات. پيويسنە
پاريزگارىي ھىزە ميلليە چەكدارەكانمان بكەين و لەسەر
بنەماى سوپاى رزگارىي ميللىي ئازا، كە خوڤراگر بووھ

له بهردهم ئاقیکردنه وه کاندای و له پال سوپای بههیزدا هیزی
ئاسمانی و هیزی دهریایی بههیزمان ده بیټ.
ریباز و بوچوونی ئیمه ئه وهیه، که حیزب ئاراسنه ی
ئفهنگ ده کاټ و هه رگیز ریگه نادهین ئفهنگه کان ئاراسنه ی
حیزب بکه ن.

پیویسنه ئه فسه ران و سه ربازانی سوپاکه مان هه موو
له یادیان بیټ که ئیمه سوپای رزگاری میلی مه زین و
ئیمه هیزی کین که پارٹی کۆمۆنیستی چینی مه زن رابه ریی
ده کاټ و بیگومان سه رکه و ئن به ده سټ ده هینین، ئه گه
په پره ویی رینماییه کانی حیزب بکه ن له هه موو کائیکدا.

(10)

به‌شی 10 له کتیبی سوور

پیکهانه‌ی لیژنه‌ی حزب نيزامیکی گرنگی پارنه‌که‌یه بو زامنکردنی سهرکردایه‌ئیی هه‌ره‌وه‌زیی و ریگه‌گرئن له به‌رپوه‌بردنی کار له‌لایه‌ن یه‌ک که‌سه‌وه. له‌م دوواییه‌دا سهرنجمان دا، که که هه‌ندی‌ک له داموده‌زگا سهرکردایه‌ئییه‌کان (بینگومان له هه‌موياندا نا) شیوازی قورخکردنی کارو پرپاردان له‌سهر مه‌سه‌له گرنگه‌کان له‌لایه‌ن یه‌ک که‌سه‌وه بلاو بوئه‌وه. کو‌بوونه‌وه‌کانی لیژنه‌ی حزب ئه‌وه نییه که پرپار له‌سهر چاره‌سه‌ری مه‌سه‌له گرنگه‌کان ده‌دا، به‌لکو که‌سیک به‌ئه‌نیا و بوونی ئه‌ندامانی لیژنه‌ی حزب بوئه‌ئه شتیکی رواله‌ت. هه‌روه‌ها جیاوازی بیرورا له نیوان ئه‌ندامانی لیژنه چاره‌سه‌ر ناکریت و بو ماوه‌یه‌کی زور به هه‌لواسراوی ده‌میئینه‌وه. ئه‌و یه‌کینی‌ه‌ش له ئه‌ندامانی لیژنه له‌ناو خو‌یاندایه‌ پارێزگاری ده‌که‌ن، نه‌ن‌ها یه‌کینی‌ه‌کی سه‌رزاره‌کیه، نه‌ک راسنه‌قینه. ئه‌م حاله‌نه ده‌بی‌ت بگۆردری‌ت پیویسنه له ئیسناوه ریسایه‌کی نوکمه دابنری‌ت، له ده‌زگا سهرکردایه‌ئییه‌کاندا، هه‌ر له نووسینگه هه‌ری‌مایه‌ئییه‌کانه‌وه

که سەر بە لیژنەى مەرکەزىن ناوه کو لیژنەکانى ناوچه ئىدارىیه کان، له لیژنەکانى بهرەکانه وه بو لیژنەکانى لیواکان، ههروهه له داموده زگا سەرکردایه ئىیه کانى ناوچه سەربازى و شوۆر شىگىرىیه کان یاخود فیرقه کانى سەرکردایه ئى و له فیرقه کانى سەرکرده حزبییه کان له حکومه ت و ریکخراوه میلییه کان و ئازانسه کانى هه و آل و خانه کانى رۆژنامه کان. هه مو مه سه له گرنه گه کان (بىگومان نه ک مه سه له بىبايه خه کان و ئەو مه سه لانه ی چاره سه ر، یان مشنومر ی له سه ر کراوه له کۆبوونه وه کاندایه و ئەنھا جىبه جىکردنى برپاره کان ماوه ده رباره یان) پىویسنه بدری ت به لیژنه که که ئەندامه ئاماده بووه کان مشنومر ی له سه ر ده که ن و رای خو یان به بى شاردنه وه ده رده برن و بریارى ئاشکرای له سه ر ده دن و ئەندامه لىپرسراوه کان جىبه جىی ده که ن... له گه ل ئەوه شدا، ده بى ت کۆبوونه وه کانى لیژنه ی حزبیى دوو جوۆر بن: کۆبوونه وه ی ئەندامه هه میشه ییه کان و کۆبوونه وه گشنىیه کان و ناشی ت ئیکه ل بکرى ن و ده بى ت ئاگادار بین له سه ر و ئەوه شه وه، به لام سەرکردایه ئى هه ره وه زى و مه ستولیه ئى شه خسى هه ردووکیان پىویسن. نابى ت ئەم یان ئەو بخرى نه پشت گو یوه له سه پادا سه رو که کان بو یان هه یه له کائى کرده وه سەربازییه کاندایه، یاخود کائىک که بارودوخه که پىویست ده کات، بریارى به په له بدن.

پىویسنه له سه ر ئەمىندارى لیژنه ی حزبى له ئاسنى (

فه رمانده ی ده سه نه ی لیته انوودا بى ت، چونکه لیژنه ی حزبى

له (10 نا 20) ئەندام پیکهائوو، وهکو دەسنه‌ی سوپای وایهوه ئەمینداری ئەم لیژنه‌یه وهک فه‌رمانده‌ی ده‌سنه‌که‌یه. له راسنیدا سه‌رکردایه‌ئیکردنی ئەم ده‌سنه‌یه به‌ شیوه‌یه‌کی باش کاریکی ئاسان نییه. هه‌ر نوسینگه‌یه‌ک له نووسینگه‌ هه‌ر‌ی‌ما‌یه‌ئیه‌کانی سه‌ر به‌ لیژنه‌ی مه‌رکه‌زی یان لقی نووسینگه‌کانی ناوچه‌یه‌کی فراوان به‌په‌رۆه‌ ده‌بات و ئه‌رکی قورس جیه‌جی ده‌کات. ئەم به‌په‌رۆه‌بردن و سه‌رکردایه‌ئیکردنه‌ ئه‌ن‌ها مانای دیاریکردنی ئاراسنه‌ی گشنی و سیاسه‌ئه‌کان نییه، به‌لکو مانای ئه‌وه‌شه‌ شیوازی دروس‌ت بو‌ کارکردن دابنریت، چونکه‌ به‌ دانانی ئاراسنه‌ی گشنی و سیاسه‌ئنی دروس‌ت، دیسان کیشه‌ روو ده‌دات ئه‌گه‌ر شیوازی کارکردن به‌خه‌رینه‌ پشنگوئی، بو‌یه‌ پپو‌سنه‌ له‌سه‌ر لیژنه‌ی حزبی بو‌ ئه‌وه‌ی ئه‌رکی خو‌ی که‌ رابه‌ری کردنه، ئه‌نجامی بدات، پپو‌سنه‌ پش‌ت به‌ پیاوانی «ده‌سنه‌» که‌ به‌سه‌نیت و یارمه‌ئیان بدات رو‌لی خو‌یان به‌ ئه‌واوی بینن. وه‌ له‌سه‌ر ئەمینداری لیژنه‌که‌یه‌ که‌، بو‌ ئه‌وه‌ی بینه‌ سه‌رو‌کیکی باش بو‌ ده‌سنه‌که‌، کو‌شش که‌ر بیت له‌ فیربوون و لیک‌و‌ئینه‌وه‌ی مه‌سه‌له‌کاندا و زه‌حمه‌ئه‌ ئەمینداری لیژنه‌ یان جیگه‌که‌ی ریه‌ری پیاوانی ده‌سنه‌که‌ به‌ باشی بکات ئه‌گه‌ر بایه‌خ به‌ ئیشی دیعایه‌ و ریک‌خستن له‌ ناویاندا نه‌دات و به‌باشی چاره‌سه‌ری په‌یوه‌ندییه‌کانی له‌گه‌ل ئەندامی لیژنه‌که‌ نه‌کات. ئامرازی سه‌رخسنتی کو‌بوونه‌وه‌کان دیراسه‌ نه‌کات. «پیاوانی ده‌سنه‌» ئه‌گه‌ر به‌ هه‌نگاوی ریک‌خراو به‌ره‌وپیش نه‌چن،

هەرگیز ناټوانن سەرکردایه‌ئیی چه‌ندین ملیۆن که‌س له
بیناکردن و جه‌نگدا بکه‌ن، ئاشکراشه په‌یوه‌ندیی ئیوان
ئه‌مینه‌داری لیژنه و ئه‌ندامه‌کانی به‌گوێره‌ی ئه‌و په‌رهنسیپه
ده‌رواڤ که ده‌لیت که‌مینه له‌ژێر ده‌سنی زۆرینه دایه. ئه‌م
گه‌نوگۆیه‌شمان ئه‌نهما بۆ به‌راورد هه‌یناوه‌نه‌وه.

مه‌سه‌له‌کان به‌خه‌نه به‌رباس و لیکۆلینه‌وه. ئه‌مه‌یه که
ئه‌مینه‌داری لیژنه‌که ده‌بیټ بیکات و هه‌روه‌ها ئه‌ندامانی
لیژنه‌که‌ش. له پاشه‌مله ره‌خه مه‌گرن، به‌لکو ده‌بیټ
که مه‌سه‌له‌یه‌ک له مه‌سه‌له‌کان به‌ره‌و رووناڤ ده‌بینه‌وه،
کۆبوونه‌وه ئه‌نجام بده‌ن، مه‌سه‌له‌که باس و مشنۆم‌ری له‌سه‌ر
بکه‌ن و به‌پاری له‌سه‌ر بده‌ن. ئه‌وکات مه‌سه‌له‌که چاره‌سه‌ر
ده‌بیټ، به‌لام ئه‌گه‌ر چه‌ند مه‌سه‌له‌یه‌ک هانه پێشه‌وه و
باس نه‌کرا، به‌هه‌ل‌واسراوی ده‌مینه‌نه‌وه بۆ ماوه‌یه‌کی زۆر که
له‌وانه‌یه چه‌ند سالی‌ک به‌خایه‌تیټ. بیجگه له‌وه‌ش، پێویسته
له‌سه‌ر سه‌ر» سه‌روۆکی ده‌سنه» و ئه‌ندامانی لیژنه ئه‌با بن،
چونکه هه‌یج شتی‌ک وه‌ک له یه‌کگه‌یشتن و ئه‌بایی و پشنی
یه‌کترگرتن و دۆسنایه‌نی باشتر نییه له ئیوان ئه‌مینه‌داری
لیژنه و ئه‌ندامه‌کانیه‌وه له ئیوان لیژنه‌ی مه‌رکه‌زی و
نووسینه‌گه هه‌ریمایه‌ئیه‌کانیدا و له ئیوان ئه‌م نووسینه‌گانه و
لیژنه حزبیه‌کانی ناوچه‌کان.

« زانیارییه‌کان بگۆرنه‌وه»، به‌ وانه‌یه‌کی دیکه، پێویسته
له‌سه‌ر ئه‌ندامانی لیژنه‌ی حزبی زانیاری ده‌رباره‌ی
بارودۆخه‌که بده‌ن به‌یه‌کتر و هه‌موو ئه‌و زانیاریانه‌ی

دەسنيان كەونووە و دەربارەيان بۆچوونەكانيان ئالوگۆر بىكەن. ئەمە زۆر گرنگە بۆ دۆزىنەوەى زمانى ھاوبەش لە نىوانياندا، بەلام ھەندىك لە ئەندامان ئەم كارە ناكەن، بەلكو وەك (لاو نىسو) دەليٹ: بەدرىژايى ژيان سەردانى يەكتر ناكەن، ھەرچەندە ئەوان گوڤيان لە خوڤىندى كەلەشىر و وەرىنى سەگە لە مالى يەكتردا» لە ئەنجاميشدا زمانى ھاوبەش نايٹ لە نىوانياندا.

راويژ لەگەل ژيڤدەسنەكاننان بىكەن لەو شانەدا كە ئيوە ئىينانگەن و نايزانن. پەلە مەكەن لە دەبرىنى ھەلوڤسىنەكاننان لەسەر شنىك يان بەرھەلسننان لىي. نابى ئىديعاي زانىنى شنىك بىكەين، كە زانىاريمان لەسەرى نىە و «شەرم نەكەين راويژ بەوانەى خوار خۆمانەوە بىكەين»، بەلكو پىويسنە گوڤى بگريىن بەباشى بۆ راي كادىرە نزمەكان. خوڤىندكار بن پىش ئەوەى مامۆسنا بن و راويژ لەگەل كادىرە نزمەكان بىكەن بەرلەوەى برپار دەربىكەن. راي كادىرەكان لە ئاسنە نزمەكاندا ھەيانە راسنە و ھەيانە ھەلەيە، دەبيٹ ئىمە دوای بىسنىيان لىي بىكۆلىنەوە، چونكە را دروسنەكان دەبيٹ گوڤيان لى بگرييٹ و بەدواياندا بچين و را ھەلەكان كە لە ئاسنە نزمەكانەوە دىن، دەبيٹ ئەوانەش گوڤيان بۆ رابگريىن، بەلام پەپرەوى ناكەين، بەلكو رەخنەيان ئاراسنە دەكەين.

فىرى «پيانۆ لىدان بن». مروڤ بۆ ئەوەى پيانۆ لىيدان دەبيٹ ھەر دە پەنجەى بىجولڤىيٹ، نەك ھەندىكىيان

بجولینیت و ئەوانی ئر بی جوولە واز لیبھینیت، بەلام ئەگەر بە ھەر دە پەنجەکە ی پیکەو دەسنى پیا بنیت دیسان نائوانیت ئاوازیك بژەنیت. کەوانە بو ژەنینی موزیکی جوان پیویسنە جوولە ی پەنجەکان بە رینم و ریکویک ییت. لیژنە ی حزیش دەبیٹ ئەرکە سەرەکییەکە ی بە ئوندی بگریئە دەست، لە ھەمان کائیشدا دەبیٹ ھەرچی کار ھە یە لە دەوروبەری ئەم ئەرکە لە بوارەکانی ئردا گەشە ی پیبدریٹ.. ئەمڕۆ ئیمە ھانووینەئە سەر چەندین بواری کارکردن، دەبیٹ بایەخەکانمان بەسەر کارەکاندا دابەش بکەین لە ھەموو ناوچەکان و ھەموو یەکە چەکدارەکان و ھەموو فەرمانگەکاندا و نابیٹ بایەخەکانمان ئەنھا لە ھەندیک مەسەلەدا قەئیس بکەین و مەسەلەکانی ئر پشنگوئى بخەین، بەلکو پیویسنە پەنجە لەسەر ھەموو لایەنەکانی دابنن. ئەو ئەو شۆوازیە کە دەبیٹ شارەزای بین. ھەندیک کەس پیاو جوان لیدەدان و ھەندیکی ئر خراپ لئی دەدەن و جیاوازیش زۆرە لە نیتوان ئەو ئاوازانە ی لە ھەردولا گوئیسنی دەبین، بوێ دەبیٹ ھەفالان لە لیژنەکانی حزبدا بە چاکى» پیاو لى بدەن .»

« بە ئوندی ئەرکەکانمان بگرئە دەست». ئەمە بە مانای ئەو یە کە ئەرکی سەرشانى لیژنە ی حزبى ئەنھا ئەو نییە ئەرکە سەرکییەکانی بگریئە دەست، بەلکو دەبیٹ «بەئوندی بیگرئە دەست»، چونکە ئو نائوانیت شتیك بەدەسنەو ھیچ بگریٹ، ئاوەکو بەئوندی پەنجەکانى پیو نەگریٹ و ھیچ

شلیان نه کهیت، به لام به شلی په نجه کاننی پتوه بگریث
 نه وه له نه گرڼه که ی باشنر ناییت، بیگومان ده ست بلاو
 بکهینه وه شنت بو ناگریث، و ههروه ها ده ست بدهینه
 شنیک و ده سنی لئ نوند نه کهیت، وا دهرده که ویت که
 له راسنیدا نه نگرنووه. هه فالانیش هه ن که ئه رکه کانیان
 ده گرڼه ده ست وه ک خه لکی ئر، به لام به باشی ئه نجامی
 نادهن، له به رته وه ی به نوندی نه یانگرنووه. له به رته وه
 ئه رکه کان جیبه جئ ناکرین، ئه گه ر به ده ست نه یانگریث، و
 جیبه جیش ناکرین، ئه گه ر نوندی و هیزی له گه ل نه بیث.
 گرنگی به « ژماره بدن »، ئه مه به و وائایه یه، ده بیث
 بایه خ به لایه نی (چه ندایه نی) ی مه سه له که بده ی ن و
 لیکو لینه وه ی (چه ندایه نی) بناغه یی بکه ی ن، چونکه هه موو
 چو نایه نیه ک له چه ندایه نیه کی- بریکی - دیار بکراودا
 به رجه سته ده بیث، به بی چه ندایه نی هیچ چو نایه نیه ک
 ناییت. زور له هه فالانمان ناوه کو ئه مپروش نازانن بایه خ
 به لایه نی چه ندایه نی، ئاماره بنه رتییه کان و ریژه ی سه دیی
 و سنووری چه ندایه نی که جو ری شه کان دیاریی ده کاٹ،
 بدن. ئه وان له میشکیاندا «ژماره» یان دهرباره ی هیچ
 شنیک لانییه و ئه نجامه که ش ئه وه یه، که نانوانن خو یان له
 هه له کان لابه دن.

« راگه یانندن بو دلنیایی کردنی گه ل» پیویسته له
 سه ره ناوه کو بوونه وه کان را بگه یه نرین، بو نموونه،
 دهر کردنی راگه یانندن گشینی بو دلنیایی کردنی گه ل، بو

ٺهوهي ههموان بزائن چي له ڪوٺوونوهوهڪاندا باس دهڪريٽ
 و ٺهو مهسئلانه چين ڪه پٽويسنيان به چارهسهره، و ٻو
 ٺهوهي ههر يهڪهيان زوو خوي ٺاماده بڪاڻ. جيئي سهرنجه
 ڪه ههنديڪ له دهسنهڪان ڪوٺوونوهوهي ڪاديران ٺههڪان
 دههڊن بي ٺامادهڪردني راپورٽ و پڙوڙهي ٻريارهڪان، ٽيئر
 له ڪاروبارهڪاندا پلان نايٽ دواي ٺهوهي بهشداربوان ٺاماده
 دهبن. ٺهوهش ٺهو پهندهمان پير دهخانهوه «سوارهڪان و
 ٺهسپهڪان هائن، بهلام ٺازووقه و ٺاليڪ ٺاماده نهڪراوه»
 ٺهمه رهفناريڪي پهسهند نبييه. ڪهوانه له سازداني پهله
 ڪوٺوونوهوهڪاندا مهڪهن، ٺهگهر به باشي ٺاماده نهڪرابن.

«پٽويسنه هيڙهڪان له ٽمارهدا ڪهم بن و له جوڙيشدا
 باش بن و ههروهه ٽيداره حڪوميهڪان.» بهگوڙهي ٺهم
 پرهنسپه پٽويسنه وٺارو بابهنهڪان و ٻريارهڪان ڪورٽ و
 پوخنه بن و مهبهسنهڪانين روهن بيٽ، ههروهه نايٽ
 ڪوٺوونوهوهڪان زياد له پٽويسٽ دريڙ بن.

سوور بن لهسهر يهڪبون لهگهل ٺهو ههڦالانهي رايان
 لهگهل راي ٽيوه جياوازه و پيڪهوه ڪار بڪهن. ٺهمه ريباريڪه
 ڪه دهبيٽ گرنگي پيڊهين له ريڪخراوه مهدهنبييهڪان و له
 سوپادا ههروهه ٺهوه بهسهر پهيوهندييهڪانيشماندا لهگهل
 ڪهساني دهروهه هيڙب، جيٻهجيٽ دبيٽ. ٽيمه له ههموو
 بهشهڪاني ولانهوه هانووين و بهيهڪ گهيشنووين، ٻويه
 دهبيٽ بهباشيي يهڪ بگرين و ڪار بڪهين، نهڪ نهها
 لهگهل ٺهو ههڦالانهي هاوڙاي ٽيمهن، بهلڪو لهگهل ٺهو

ههڤالانهشدا كه رايان له گه‌ل راي ئيمه‌دا جياوازه .
 زور ته گاداري لوونبه‌رزي بن . ئه‌مه مه‌سه‌له‌يه كه
 مه‌ده‌ئيه بو هه‌موو سه‌ركرده‌كان و مه‌رجيكي گرنه‌گه بو
 پاريزگار يكردن له يه‌كيئي و نه‌نانه‌ت ئه‌وانه‌ش كه هه‌له‌ي
 گه‌وره‌يان ئه‌نجام نه‌داوه ، به‌لام سه‌ر كه‌وئني گه‌وره‌يان له
 كاره‌كاناندا به‌ده‌سه‌نهي‌ناوه ، ئه‌وانيش نايي‌ت لوونبه‌رزي
 بيانگر ي‌ت .

دوو هيلي جياكه‌روهه بكي‌شن . يه‌كه‌م ، له‌نيوان ئه‌وه‌ي
 شو‌رشگيره و ئه‌وه‌ي دزي شو‌رشه ، له‌نيوان (يه‌نان و
 سيان) به‌لام هه‌نديك كه‌س نازانن ئه‌ركيان ئه‌وه‌يه ئه‌م
 هيله جياكه‌روهه‌يه بكي‌شن ، بويه كانيك دزي بيرو‌كراسي
 ده‌جه‌نگن ، بو نموونه ، باس له يه‌نان ده‌كه‌ن هه‌روه‌ك
 هيچ شتيكي باشي ئيدا نه‌بوو بي‌ت « بي‌ئه‌وه‌ي به‌راورد له
 نيوان بيرو‌كو‌اسي يه‌نان و بيرو‌كراسي سيان بكه‌ن . ئه‌وان
 به‌وه هه‌له‌يه‌ك له‌باره‌ي بناغه‌وه ده‌كه‌ن . دووهم ، پيويسته
 له ريزه‌كاني شو‌رشدا هيليكي جياكه‌روهه له نيوان راست
 و هه‌له‌دا ، له‌نيوان سه‌ر كه‌وئنه‌كان و دژه‌كاندا بكي‌شريت و
 جيا بكري‌نه‌وه كاميان شتيكي بنه‌ره‌ئيه‌يه كاميان به‌پله‌ي دووهم
 دي‌ت . بو نموونه ، جيا بكري‌نه‌وه ، ئايا سه‌ر كه‌وئنه‌كان به‌ريژه‌ي
 30% يه‌يان 70%؟ ئه‌م ريژه‌يه‌ش نايي‌ت كه‌م بكري‌نه‌وه يان
 زياده‌پروي ئيدا بكري‌ت ، به‌لكو ده‌بي‌ت كانيك كه‌ ئه‌ماشاي
 كاره‌كاني كه‌سيك ده‌كري‌ت ، راپورتيكي بنه‌ره‌ئيمان هه‌بي‌ت
 و ديارى بكه‌ين ، ئايا سه‌ر كه‌وئنه‌كاني 30% يه‌ و هه‌له‌كاني

70% یه یاخود به پیچەوانەوه. ئەگەر سەرکەوتنەکانی 70% بیټ پیویسنه لهسەرمان کاری ئەم کەسە بەرز بنرخینین لەپرووی بناغەوه. هەڵەیه ئەگەر هەڵەکانی کەسیک بە بەرز دابننن، له کائیکدا سەرکەوتنەکانی بەرز بیټ. پیویسنه لهسەرمان کائیک ئەماشای مەسەلەیهک له مەسەلەکان دەکەین، لەبیرمان نەچیت ئەم دوو هیلە جیاکەرەویە بکیشین: ئەو هیلە ی ئەوهی شوێرگیڤرە و ئەوهی دژە شوێرە جیا دەکانهوه. ئەو هیلە ی سەرکەوتنەکان و دژەکان جیا دەکانهوه. ئەگەر ئەم دوو هیلە له میسکماندا هەلبگرین، کارەکان به باشی دەپروا، دەنا سروشی مەسەلەکانمان لێ ئیکەل دەبیټ. ئەببە، بۆ کیشانی ئەم دوو هیلە به راستی، دەبیټ دیراسەیهک و شینه لیک ی ورد بکەین و هەلوێسنمان به رامبەر هەموو کەسیک و هەموو مەسەلەیهک دەبیټ هەلوێسنی شینه لکردن و دیراسە بیټ. پیویسنه به ئوندی له سنووری ریکخسندا پرەنسیپی ژبانی دیموکرائیی ئاراسنەکراو له سایە ی مەرکەزیهندا جیه جی بکریټ، به مەرچیک ئەوه بهم شوێرە ی خوارەوه جیه جی بکریټ:

- 1- دەبیټ دەزگا سەرۆکایه ئیه کانی حیزب هیلکی راست له ئاراسنەکردندا دابنن و بنوائیت چاره سەر بۆ هەر کیشەیهک روبه پرووی بینهوه بدۆزینەوه، بۆ ئەوهی خۆی ئاماده بکاټ بۆ ئەوهی بینه مەلەبەندی سەرۆکایه ئی.
- 2- دەبیټ دەزگا کانی بالا شارەزای بارودۆخی دەزگا

نزمه‌کان بیټ، هه‌روه‌ها شاره‌زای ژیانی جه‌ماوهر بیټ
بو ټه‌وه‌ی ټهم شاره‌زاییه بیټنه بناغه‌یه‌کی بابه‌ئی بو
ټاراسنه‌کردنی راست.

3-ده‌بیټ ری‌کخراوه حیزبیه‌کان له هه‌موو ټاسنه‌کاندا،
کائیک ده‌یانه‌ویټ کیشه چاره‌سه‌ر بکه‌ن بریار له‌خو‌راوه
نه‌ده‌ن به‌بی بیرکردنه‌وه و ټه‌گه‌ر بریاریک له بریاره‌کانی‌اندا
ده‌بیټ به ټوندی جیبه‌جی بکه‌ن.

4- هه‌ر بریاریکی گ‌رنگ ټهم ده‌زگا حیزبیه‌ بالاییانه
ده‌یده‌ن، ده‌بیټ به‌په‌له له هه‌موو ده‌زگا نزمه‌کانه‌وه و بو
هه‌موو جه‌ماوهری حیزب بگوازینه‌وه.

ده‌زگا نزمه‌کانی حیزب و جه‌ماوهری ټه‌ندامان ده‌بیټ
به‌دریژی مشنوم‌ر له‌سه‌ر ری‌نماییه‌کانی ده‌زگا بالاکان بکه‌ن،
بو ټه‌وه‌ی به ټه‌واوی له ماناکانی بگه‌ن و بریار له‌سه‌ر
شیوازی په‌په‌وه‌کردنی ټه‌نجامدانه‌که‌ی بده‌ن.

(11)

رېچکەي جەماوەریی:

گەل و بەنەنیا گەل، ھیزی بزۆتەنەرە لە دروسنکردنی مێژووی جیھان .

جەماوەر پالەوانە راستەقینەکانە و ئیمە لە زۆر حالەندا سادەین و مایە پیکەنین و بەبێ ئەم ئیگەیشنە مەحالە سادەترین زانست بەدەست بەپنرێت .

جەماوەری میلی ھیزیکی خولقینەری بێ سنوورە . دەتوانیت خۆی ریک بخات و بچینە ناو ھەموو بواریکان و لاقەکانی کار کە بواری ئیدا بەدی بکات بۆ خسنەگەری و زەکانی لەپینا و قوولکردنەووە فراوانکردنی بەرھەم بەرھەویش بچیت، ناوەکو بۆ خۆی بە خۆشگوزەرانی فراوانەووە پرۆژە دابمەزینیت .

ئەم بوژاندنەوہیە ئیسنا کە بزووننەوہی جونیاران بەخۆوہ دەبینیت، رووداویکی مەزن و گەورەہی، وە لە ماوہیەکی زۆر کورندا لەم بوژاندنەوہیەدا سەدان ملیۆن جونیار لە ناوچەکانی ناوہراسن و باشوور و باکوری چین رادەپەرن بەھیز و ئەوژمیکێ زۆر وەک گەردەلول کە ھیچ

هیزیکى دیکه، هه‌رچه‌ند مه‌زن بیټ، ناټوانیټ له روویا بوه‌سنیټ. ئەوانه هه‌موو کوټ و به‌نده‌کان که پتوه‌ندی کردوون، نیکده‌شکینن و به‌ره‌و ریگه‌ی رزگاری هه‌نگاو ده‌نین و هه‌موو ئیمپریالییه‌کان و ئا‌غایانی جه‌نگ و گه‌نده‌لکاران و ئاوانباران فری ده‌ده‌نه ناو چالی مه‌رگه‌وه، به‌لام حیزب و هه‌قاله شو‌ر‌ش‌گیره‌کان خو‌یان له‌به‌رده‌م ئاق‌یک‌ر‌دنه‌وه‌ی جوونیاراندا ده‌بیننه‌وه و ئەوانه‌ی پر‌یار له‌سه‌ر قبو‌ول کردنیان یان ره‌ن‌کردنه‌وه‌یان ده‌ده‌ن. ئایا سه‌رو‌کایه‌ئیی و رابه‌ریی جوونیاران ده‌که‌ن و یان له‌پش‌نیانه‌وه ده‌وه‌سنن و ره‌خه‌نیان لی‌ده‌گرن؟ یان له‌پروویاندا ده‌وه‌سنن و دژیان ده‌بن؟ هه‌موو چینیک ئازاده له‌هه‌لبژاردنی یه‌کیک له‌م سی هه‌لو‌پ‌سنه، هه‌رچه‌نده بارود‌و‌خه‌که ناچارټ ده‌کات به‌په‌له هه‌لبژیریټ.

هه‌لکشانی به‌رزی چاک‌سازی کۆمه‌لایه‌ئیی له‌لادی‌کاندا به‌ رابه‌ریی بزووننه‌وه‌ی هه‌ره‌وه‌زییه‌کان له‌هه‌ندی‌ک ناوچه‌کاندا ئەم‌پ‌و ده‌رکه‌و‌نووه و به‌مزوانه‌ش هه‌موو ناوچه‌کانی و‌لاټ ده‌گرینه‌وه. ئەمه بزووننه‌وه شو‌ر‌ش‌گیره‌یه ئی‌ش‌تر‌اکییه فراوانه، که دایش‌ن‌وانی لادی‌کان پی‌ی هه‌ل‌ده‌سنن و ژماره‌یان له 500 ملیۆن زیاتره، بزووننه‌وه‌یه‌کی پرمانای جیهانییه که زۆر مه‌زنه. ئەرکی ئی‌مه‌یه به‌گه‌رمی و به‌گویره‌ی پلانی دانراو رابه‌ریی بکه‌ین، نه‌ک به‌هه‌موو شی‌وه‌یه‌ک به‌ره‌و دواوه‌ی به‌رین و روودانی هه‌ندی‌ک لادان له‌کانی بزووننه‌وه‌که‌دا مه‌سه‌له‌یه‌که ناټوانین خو‌مانی لی‌لابده‌ین.

ئەو شىئە دەئوانىن ئىي بگەين، بەلام راسنکردنەوى لادانەكان گران نايىت، چونكە كادىرەكان و جوونىارەكان دەئوانن چارەسەرى دژ بەيەكەكان و ھەلەكانيان بگەن، ئەگەر يارمەئىي ئىجايان بەين.

جەماوەر گپو ئىنى ئىشراكىي زورى ئىدايە، بەلام ئەو كەسانەي ئەنھا لەسەر شىوازي كۆن دەپۆن، ئەنانەت لە قۆناغى شوپشگىرىشدا، ئەم گپوئىنە نابىنن بە ھىچ جورىك. ئەوانە نابىنان، بەردەمى خويان بە نارىكى دەبىنن و ھەندىك جار دەگەنە رادەيەك پەواو ناپەوا ئىكەل دەكەن و راسنىيەكان ئاوەژوو دەكەنەو. ئايا كەسانى لەم جورەمان كەم بىنيو؟ ئەوانەي ئەنھا لەسەر شىوازي كۆن دەپۆن بەردەوام لە گپوئىنى گەل كەم دەكەنەو. ھەركاٹ شىئىكى نوئى ھانە بەردەمىان يەكەم شت نكوئى لىدەكەن و دەكەونە بەرھەلسنى كردنى و پاشان بەناچارى دان بە دۆراندنى خوياندا دەئىن و بە روالەت رەخنە لە خويان دەگرن و ئەگەر جارىكى دىكە شىئىكى نازە بەرەو روويان بوەو، ھەمان شت دووبارە دەكەنەو، بەلكو بەرامبەر ھەموو شىئىكى نازە دووبارەي دەكەنەو كە دىئە بەردەمىان. ئەم جورە كەسانە بەردەوام لە ھەلوئىسنى دوودلى و رارايى كردن و لە سانە يەكلاكەرەوكاندا پاشەكشى دەكەن و ھەموو جار پىويستيان بە پالئىكى ئوندى لەدواو بو ئەوھى ھەنگاويك بەرەو پىشەوہ پپون.

پارنەكەمان بىست سال زيانرە رۆژانە كارى جەماوەرى

ده کات و هه موو روژژیک نه ئکید له سه ر یچکه ی جه ماوه ری
 ده کات له ماوه ی ئەم چهن ده ساله ی دوواییه دا. ئیمه
 هه میسه داوای پشت به سنن به جه ماوه ری میلی له شوړشدا
 ده که ین که هه موان نیایدا به شدار بن و سنووردار کردنی
 پشت به سنن به ئەنها چهن که سیک که هیچ کاریان نییه
 بریار ده رکردن نه بیث، به رهه لسنی ده که ین. له گه ل
 ئەوه شدا هیلی جه ماوه ری به بی جیه جی کردن له کاری
 هه ندیک هه قالاندا ماوه ئەوه. ئەوانه نا ئیسنه به کوشمانی
 و سسنی کار ده که ن و پشت به ژماره یه کی که م له خه لک
 ده به سنن. له هوکاری ئەوانه ش، ئەوان که کاریک له کاره کان
 جیه جی بکه ن نایانه ویث به روونی باسی بکه ن بو ئەوانه ی
 رابه رییان ده که ن و ئەوانه نازانن بوچی و چون گروئین
 و هیزه خو لقیته ره کانیان ده ربخه ن، هه رچه نده خواز یارن
 هه موان به شدار ی بکه ن له کاردا، به لام مانا و سروشنی
 کاره که، یان چوئینی ئەنجامدانه که یان پی نالین. ئیئر
 چون له م حاله ئەدا هه موان به رز بینه وه بو کارکردن و
 به شیوه یه کی په سه ند ئەجامی بده ن؟ ئامرازی سه ره کی
 بو چاره سه ری ئەم مه سه له یه بیگومان رو شنبیر کردنی
 ئەمانه یه له رووی ئایدو لوژیا وه و وانه پیگوتنیانه له ریچکه ی
 جه ماوه ری به وه له هه مان کانیشدا ده بیث ئەم هه قالانه
 که لیک شیوازی کارکردنیان فیئر بکریث.

شاره زاییمان له ماوه ی 24 سالدا فیری کردوین که
 هه موو ئەرک و سیاسه ت و شیوازیکی کارکردنی دروست

له گه‌ل داواکاری جه ماوهردا په کده‌گرینه‌وه له کاڼ و شوینی خویدا و په یوه‌ندیمان پټوه به‌هیز ده‌کانه‌وه نه‌وانه‌ش که هه‌لن له‌وانه، نه‌وانه‌ن که له‌گه‌ل داواکاری جه ماوهردا ناگونجین له کاڼ و شوینی خویدا و دورمان ده‌خانه‌وه لټی. هوکاری نه‌وه‌ی که چه‌قبه‌سنی بیروباوهر و ناقیکردنه‌وه‌یی و شیوازی پرپار ده‌رکردن به‌نه‌نیا و دووره‌په‌ریزی و بیروکراسی و هه‌له‌شهی له کاردا و خراپه‌کانی دیکه، بیگومان زیانبه‌خشن و نابیت به هیچ جوړیک بهیترینه‌وه. ده‌بیت به‌پیریانه‌وه بچین نه‌گه‌ر له هر که‌سیک رووی دا. که ده‌لیم نه‌م شیوازانه زیانبه‌خشن، بیگومان له‌بهر نه‌وه‌یه که له جه‌ماوهرمان دوور ده‌خانه‌وه.

نه‌گه‌ر ویسئمان بچه‌سپین به جه‌ماوهره‌وه، ده‌بیت به‌گویره‌ی پټویسنیه‌کان و خواسنه‌کانی جه‌ماوهر کار بکه‌ین، چونکه هر کاریک بو به‌رژه‌وه‌ندی جه‌ماوهر بکه‌ین، ده‌بیت له پټویسنیه‌کانیانه‌وه هه‌لقولا بیت، نه‌ک له ناره‌زوه شه‌خسیه‌کانمانه‌وه. زور جار ده‌بینین جه‌ماوهر پټویسنیان به چاکسازیه‌کی دیاریکراو هه‌یه، هه‌رچه‌نده له‌و پټویسنیه‌ ئیناگه‌ن و سوور نین له‌سه‌ر نه‌و چاکسازیه و ناره‌زویان لټی نیه. له‌م حاله‌نانه‌دا ده‌بیت به‌ ئارام بین و چاوهرپوان بین ناوه‌کو زوربه‌ی جه‌ماوهر ئی ده‌گاڼ دوا‌ی نه‌وه‌ی نه‌رک ده‌کیشین بو بلاوکردنه‌وه‌ی هوشیاری له‌نیوانیاندا و سووربونیان و ناره‌زویان بو نه‌و چاکسازیه. ئیدی نه‌نھا نه‌وکانه ده‌نوانین ده‌سټ به چاکسازی بکه‌ین،

دهنا له جه ماوهر دوور ده که وینه وه. به و جوړه، هر کاریک پیو سیست به به شداریکردنی جه ماوهر بکات ده بیته شیوه یهک و شکست ده هیټ، نه گهر به هوشیاریه وه و به ویسني خوئی به شداری نه کات. دوو پرهنسپ ههن ده بیټ نه گاداری بین و په پره وی بکه ین. یه که م، ده بیټ پیو سیسنيه کی فیعلی جه ماوهر یی هه بیټ، نه ک پیو سیسنيه کی وه می که خو مان له خه یالماندا بیټ. دوو هم، ده بیټ ئیراده ی جه ماوهر ی هه بیټ، چونکه جه ماوهر خوئی بریار ده دات نه ک ټیمه نوینه رایه ئی بکه ین له و بریار دانه دا.

پیو سیسنه له سهر کو نگره که مان بانگه وازیک بو حیزب بگات که به ناگا بن و سهرنجی هه لسوکه وټ و کاری هه موو هه فالان بن له هه موو بازنه کانی کاردا بو نه وه ی له جه ماوهر دوور نه که ونه وه. حیزبیش ده بیټ هه موو هه فالټیک ئی بگه یه ټیټ که جه ماوهر ی گه لی خو ش بوټ و به چاکی گو بیسني ده نگیان بیټ و خوئی به یه کټیک له وان بزانیټ بو هر کو یه ک بچټ و بچټنه ناویان و خوئی به به رزئر نه زایټ له وان و کار بکات بو رابوونیان و به رزکردنه وه ی هوشیارییان و ناگاداری ناشنی ئیسنیان بیټ و یارمه نیان بدات به ره به ره خو یان ری ک بخهن به گویره ی پرهنسپیی خو به خشی بو نه وه ی به ره به ره ده سټ به هه موو خه بات و هه ول ه پیو سیسنه کان بکه ن به گویره ی ره وش ی ناو خو و دهره وه له کات و شوینی خویدا.

نه گهر بریارمان دا هیرش به رین به رله وه ی جه ماوهر له

پيويسنی ئەو ھېرشە بگاڭ ئەو دەبېنە سەرکیشی و ئەگەر جەماوەر بە زۆر رابکیشین بۆ کارێک کە دژی خواستیان بێت، ئەوا بێگومان شکست دێنن و ئەگەر جەماوەر ویسنی بەرەوپێش پروا و ئێمە نەمان ویست، ئەو ھەلپەرسنیی راسنڤەویە. شیوازی (ئەنھا بپارادەرکردن) شیوازیکی ھەلەیه لە ھەموو جۆرە کارێکدا، چونکە لە ئاسنی ھوشیاریی لای جەماوەر، ئێدەپەرپێت و دژی پرنسپیی ریزگرنە لە ویسنی جەماوەر و خواسنەکانی. ئەو نەخۆشی ھەلەشی دەردەخاڭ. نایت ھەڤالانمان پێیان وابێت کە ھەموو ئەو شانەیی ئەوان ئێدەگەن جەماوەرە فراوانەکەش وەک ئەوان ئێدەگاڭ. ئێمەش نازانین ئایا جەماوەر ئێدەگاڭ و ئامادەیی بۆ کارکردن لە رێگەیی لیکۆلینەو و پشکنین لەناو جەماوەردا. کە ئەو ھەمان کرد دەنوانین خۆمان لە شیوازی (ئەنھا بپارادەرکردن) لا بدەین. پاشکۆییش ھەروەھا، شیوازیکی ھەلەیه لە ھەر جۆرە کارێکدا، چونکە بە دواکەوتنی لە ئاسنی ھوشیاریی سیاسی لای جەماوەر و رەنکردنەوی پرنسپیی رابەریی جەماوەر بۆ پێشەو، نەخۆشی و دەردی سسنیی دەردەخاڭ. کەوانە نایت ھەڤالانمان وابزانن کە جەماوەر ئەو شانەیی ئەوان نایزانن ئەمانیش نایزانن، چونکە زۆر جار دەبینین جەماوەرە فراوانەکە لە پێشمانەو و زۆر نامەزرۆی ھەنگاویکی دیکەن بۆ پێشەو، بەلام ھەڤالانمان، لەبری ئەو ھەسن بە سەرکردایەنی کردنی جەماوەرە

فراوانه که بۆ پیشه‌وه، پروا به راو بۆچوونی هه‌ندیک له ئەندامه دواکه‌وئوه‌کانیان ده‌که‌ن و رای جه‌ماوهره فراوانه که به هه‌له‌ داده‌نێن. به‌وه‌ش ده‌بنه پاشکۆی ئەم جوهره که‌سانه .

پوخنه‌کردنی رای جه‌ماوهر و گێرانه‌وه‌یان بۆ جه‌ماوهر دواى پوخنه‌کردنه‌که و به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر جێبه‌جێکردنی به‌مه‌به‌سنی ده‌سنکه‌وئنی رای دروس‌ت بۆ رێنمایی کردن، رێگه‌ی بنچینه‌یه‌ له‌ سه‌رکردایه‌نی کردندا .

هه‌ر سه‌رکردایه‌نی کردنێک له‌ هه‌ر کارێکی واقیعیدا له‌ کاری پاره‌نه‌که‌ماندا ئەنجام نادرێت به‌ جێبه‌جێکردنی شیوازی» له‌ جه‌ماوهره‌وه بۆ جه‌ماوهر» نه‌بێ ئینر ئەم پره‌نسیپه‌ش به‌مانای کۆکردنه‌وه‌ی پراکانی جه‌ماوهر (پرا جیاوازه‌ رێکنه‌خراوه‌کان) و پوخنه‌کردنیان (وانه‌ دیراسه‌ کردنیان و پوخنه‌کردنیان بۆ رای چرکراوه‌ی رێکخراو)، پاشان گێرانه‌وه‌ی پرا کورنکراوه‌کان بۆ جه‌ماوهر و بانگه‌شه‌ بۆکردنیان و روونکردنه‌وه‌یان بۆ ئەوه‌ی ئێی بگه‌ن و بنه‌ رای ئایه‌ت به‌ خۆیان و پابه‌ندی بن و به‌ کرده‌یی جێبه‌جێی بکه‌ن و له‌ کانی جێبه‌جێکردنیاندا له‌لایه‌ن جه‌ماوهره‌وه ئەم رایانه‌ ئاقی بکه‌نه‌وه، بۆ ئەوه‌ی بزانه‌ن دروسنه‌ن یان نا . پاشان هه‌مان شت دووباره‌ ده‌کرێنه‌وه، رای جه‌ماوهر کۆ ده‌کرێنه‌وه، بۆیان ده‌گێردرێنه‌وه دواى پوخنه‌کردنیان و په‌یره‌وی ده‌که‌ن و جارێکی ئر جێبه‌جێی ده‌که‌ن.....ئیدی به‌وه‌ جوهره‌ پراکان جار له‌دواى جار دروسنه‌ن ده‌بن، به‌ئینتر و

زۆرئۇر دەبن. ئەو ئۆيى ماركسىيە لە مەعرىفەو زانسۇدا. دەبىت روو لە جەماوەر بکەين و ئۆهەيان فېر بين و ئەزمۇونەکانیان پوخنە بکەين و رېکیان بخەين و بیانکەینە رېياز و ئامرازی باشئر، پاشان بۆ جەماوەرى بگۆزینەو (لە رېگەى پروپاگەندەو) وە داوايان لیبکەين جېئەجېئ بکەن بۆ ئەوہى کەلکى ئۆهەر بگرن بۆ چارەسەرى کیشەکانیان ئاوەکو بئوانن سەربەسئى بەدەسئ بھېئن و بکەونە کامەرانیەوہ.

ھەندىک لە ھەقالانمان لە دەسنەکانى سەرکردایەئیدا لە ھەندىک شوپن پېیان وایە کە ئەوئەندە بەسە کە سەرکردایەئى سىاسەئەکانى حیزب بزائىت بى ئەوہى پىويسئ بىت جەماوەرى لى ئىبگەئەئرىت. ئەوہش یەکیکە لەو ھۆیانە کە نائوانین ھەندىک لە کارەکانمان بە باشى جېئەجېئ بکەين.

جەماوەر بەگشنى، لە ھەر کوئیکە بن دەکرین بە سى کۆمەلەوہ: کۆمەلئىکی چالاک ئارادەئەک، کۆمەلئىکی ناوئەند و کۆمەلئىکی ئارادەئەک دواکەوئوو. بۆیە دەبىت سەرکردەکان کار بەباشى بکەن بۆ یەکبوون لەگەل کەمىنە چالاکەکاندا و پشنيان پى بەسئن و بیانکەنە بربەرہى پشنى سەرۆکایەئى لە بەرزکردنەوہى ھوشيارى کەسە ناوئەندەکان و راکيشانى کەسە دواکەوئووہکان.

شارەزایى لە گۆرینى سىاسەئى حیزبدا بۆ کارى جەماوەرى و چاکت یگەئیشنن لە جەماوەرى فراوان لەگەل

کادیره کانی سهرکردایه ئیی، ناوه کو نهواو شاره زای هه موو جووله و خه بانیک بن که ئیمه پئی هه لده سنین، نه وه هونه ریکی سهرکردایه ئیی-لینینی یه وه هیلّی جیاکه ره وه یه که دیاری ده کات ئایا ئیمه له کاره که ماندا هه له ده که ین یان نا.

ئه گهر کوّمه لّی سهرکردایه ئیی به نه نیا به گورو ئینه وه کار بکات، بیته وه ی گروئینی خویمان و نه وه ی جه ماوه ر بکه ن به یه ک، نه وا گروئینیان له هه ولّی بیئا کامدا، که که مینه یه ک له خه لک نه نجامی ده ده ن، کر ده بیث و نامیث، به لام نه گهر جه ماوه ره فراوانه که به گوروئین بن و کوّمه لّیکی سهرکردایه ئیی به هیژ نه بینن، نه رکه کانیان به باشی ریگ بخات، نه وا مومکین نییه نه وه گروئینه به رده وام بیث، به ئاراسنه یه کی دروسندا پروان، یاخود هه لکشیت بو ئاسنیکی به رزئر.

نه وه به ره هم و به رژه وه ندی و نه زمون و هه سنامه ی جه ماوه ر پراکنیزه ی ده کات، نه وه شانیه که ده بیث کادیره کانی سهرکردایه ئیی به رده وام بایه خی پیبده ن و ئاگاداری بن.

پیویسنه له سه رمان گرنگی زور به و کیشانه بده ین که په یوه سنن به ژیانی جه ماوه ره وه، له کیشه ی زه وی و کاره وه ناوه کو کیشه ی پیویسنیه کانی روژانه له دار و روژ و برنج و خوئی و... هه هند. هه موو نه م کیشانه ی به ژیانی جه ماوه ره وه په یوه سث ده بیث، بخرینه خشنه ی

چوارچۆوهی کاره کانمانه وه. ده بیټ مشنومری له سه ر بکهین و بریاری بۆ بدهین و بریاره کانیش جیبه جی بکهین و له ئه نجامی جیبه جی کردنه که ش وردینه وه، ههروه ها ده بیټ له و جه ماوهره فراوانه ی بگه یه نین که ئیمه نوینه رایه ئیی به رژوه ندیه کانیا ن ده کهین و له خو شی و ناخو شیدا هاوبه شیاین. ده بیټ یارمه ئییا ن بدهین و ئیبه گه ن له و ئه رکانه ی دیاریما ن کردوون، که گرنگیا ن زیانه ر، مه به سئما ن ئه رکه شو ر شگیره کانی جه نگه، بۆ ئه وه ی پالپشنی شو ر ش بن و ئاما نجه کانی له هه موو ناوچه کانی و لآندا بلا و بکه نه وه، بۆ ئه وه ی جه ماوهر وه لامی بانگه شه سیاسیه کانما ن بدانه وه نا دواکا ت له پینا و سه رکه وئنی شو ر شدا خه با ت بکه ن.

(12)

کاری سیاسیی

له و ماوهیهدا (وانه ماوهی جهنگی یه کهمی ئههلی شوږشگپری کهله سالی 1924 وه دهسنیپکرد و ئاوهکه 1927 ی خایاند)وه بو یه کهم جار له میژووی چیندا له هیزه چه کداره کاندا نوینه ری حیزب دانران و دائیره ی سیاسیی نیا دامه زریئرا و ئه م نیزامه روا له نیکی نوئی به ئه م هیزانه به خشویه و سوپای سوور، که سالی 1927 دامه زرا و سوپای هه شنه میش ئه م نیزامه یان بو مایه وه و پهره یان پیدایا. سوپای رزگاریی میلی له ریزه کانیدا کاریکی سیاسیی شوږشگپری چالاکیی بونیاد نا که به هو کاریکی به هیز داده نریٹ له سه رکه ووندا به سه ر دوژمندا له سه ر بناغه ی جهنگی میلی و پره نسپیی یه کینی نیوان سوپا و گه ل و یه کینی نیوان فه رمانده کان و جهنگاوه ره کان و پره نسپیی لیکنه لوه شانندی هیزه کانی دوژمن.

له م سوپایه دا زنجیره یه ک کاری سیاسیی که بو جهنگی میلی پیویسنه، کامل بووه، که بو ئامانجی یه که خسنی ریزه کانی سوپا که مانه و یه که بوون له گه ل سوپا دوسنه کان و یه که بوون له گه ل گه ل و لیکنه لوه شانی سوپای دوژمن و

مسوگه رکردنی سه رکه وئن له شهردا.
کاری سیاسی شاده ماری ژیانه له هه موو کاره
ئابوورییه کاندایا. ئەمەش بە شیوه یه کی نایه ئی، له کانی
گوپینی نیزامی ئابووریدا له رهگ و ریشه وه، جیهه جی
ده کریئ.

دامه زانندی لقیکی حیزی له ده سنه یه کی سوپادا
هۆکاریکی گرنه له ئوانای سوپای سووردا بو شه پرکردن
ئازایانه و بویرانه له باودوخی قورسدا بیته وهی شکست
بهینئ.

سوپای هه شه نه م له کاری سیاسیدا سئ ریازی
سه ره کی ده کانه رینمایا: یه که م، پرهنسپی یه کینی نیوان
پله دارو سه ربازه کان. ئەوهش له ریگای ریشه کیشکردنی
ده ره به گایه ئیه وه ده بیئ له سوپادا و ریگه گرن له
رووشکانندی سه ربازه کان و لیدانیان و بیناکردنی سیسنمیکی
هۆشمه ند، به شداریکردن له خووشی و ناخووشی ژیاندا. له
ئه نجامی ئەوه، سوپا به کۆمه ل ده بیئه یه کگرنوویه کی پنه و.
دووهم، پرهنسپی یه کینی نیوان سوپا و گه ل. ئەوهش له
ریگای جیهه جی کردنی نیزامیکی ورد ده بیئ له مامه له کردن
له گه ل جه ماوه ردا که ریگ نه دا ئ به هه ر ده سندریژییه ک بو
سه ر به رژه وه ندییه کانی و پروپاگنده کردن له ناو جه ماوه ردا
و ریگخسنی و پرچه ک کردنی و سووک کردنی باری
دارایی له سه ر شانی و لیدانی خیانه ئکاران و یاریده ده رانی
دوژمن که زیان به سوپا و گه ل ده گه یه نن. به هۆی ئەوه وه

دهبنين سوپا له گه ل گه لدا به په کينډيه کې پنه و په کده گرن و له هه موو شوينک پيشوازيان لیده کړي. سيهم، پرهنسيپي ليکله لوه شاندي هيزه کاني دوژمن و ليوردهي له مامه له کردن له گه ل ديلي جهنگدا. سهرکه و نمان به ند نيه له سهر کرده وه سهربازيه کانمان به نه نيا، به لکو له سهر ليکله لوه شاندي هيزه کاني دوژمنيش به نده.

ده بيت هيزه کانمان په پره وي پرهنسيپه دروسنه کان بکاڼ له مامه له کردن له گه ل په يوه ندييه کاني نيوان سوپا و گه ل و نيوان سوپا و حکومه ت و له نيوان سوپا و حيزب و له نيوان نه فسه ران و سهربازاندا و له نيوان کاري سهربازي و کاري سياسي و په يوه ندييه کاني نيوان کاديره کان وه پيويسنه دوو چاري هه وه سي ميره کاني جهنگ نه بن. پيويسنه نه فسه ره کان به چاکی ناگاداري سهربازه کانينان و بن نابيت به ناگرنگ و بيبايه خ نه ماشاي به رژه وه ندييه کاني سهربازه کانينان بن، ناشيپت سزاي جه سنه بيان بدن. ده بيت سوپا ناگاداري گه ل بکاڼ و ناگونجيت، زيان به به رژه وه ندييه کاني گه ل بگه يه نيپت. پيويسنه سوپا ريژ له حکومه ت و حيزب بگريپت و به هيچ جوړيک نابيت به سهر به سني و دوور له حکومه ت و حيزب کار بکاڼ.

سياسه نئې ټيمه سهر به ت به نه و ديلانه ي له هيزه کاني يابان و به کريگير اوان و دوژمناني شيوعيه ت نه وه يه به ره لا بکرين، بيچگه له وانه ي جه ماوهر رقي نه و او ي ليپانه و شايسته ي مهرگن و لايه نه لپير سراوه کان ره زامه ندي له سهر

گوللەباران کردنیان داوہ، بەلام ئەوانەى ناچار کراون بچنە ناو ھیزەکانى کۆنەپەرسنان و ئارادەيەک مەيلى شۆرشيان ھەيە، دەبيٹ ژمارەيەکى زۆريان بۆ خۆمان رابکيشين، بۆ ئەوہى خزمەئى سوپاکەمان بکەن و ئەوانى دیکەش ھەموو ئازاد بکړين. ئەگەر جاريکى دیکە بەدیل گيران لامان، ديسان بەرەلا بکړين و نايٹ سوکايەئيبان پيیکەين، يان پارەو کەلوپەليان لى زەوٹ بکەين، يان ھەول بەدين ناچاربان بکەين نکۆلى لە دلسۆزى کۆنيان بکەن، بەلکو دەبى بەبى جياوازيى بە نەرمى مامەلەيان لەگەلدا بکەين. ھەرچۆتيک لە کۆنەپەرسنيدا نوqm بن، دەبيٹ ئەم سىياسەنەيان لەگەلدا بەکار بەيئين، کە سىياسەئىکى زۆر کاريگەرە لە کەنارکردنى سەربازگەى کۆنەپەرسنيدا.

چەک ھۆکاريکى گرنگە لە جەنگدا، بەلام ھۆکاريکى يەکلاکەرەوہ نيبە، چونکە ھۆکاري يەکلاکەرەوہ مروّفە نەک ماددە. ريژەى ھيز ناکەوئینە سەر ھيزى سەربازى و ئابوورى، بەلکو بەماناي ريژەى ئوانا و ورەى مروّفە، چونکە ھيزى سەربازى و ئابوورى پيويستى بە سەرپەرسنى مروّف ھەيە.

بۆمبى ئەئۆمى پلنگيکى کاغەزە کۆنەپەرسنە ئەمريکيبەکان بەکارى دئين بۆ ئرساندنى خەلک و زۆر ئرسناک ديارە، بەلام لە راسنيدا وا نيبە، بيگومان بۆمبى ئەئۆمى چەکيکە بۆ کۆکوژى، بەلام گەل بريار لەسەر ئەنجامى جەنگ دەدا، نەک چەکى نازە يان دوو چەک.

بناغەي سوپا سەربازەكانە. ئەگەر گيانى سىياسى پېشكەوئوو لە پياوانى سوپادا نەچىنين و كارى سىياسى پېشكەوئوو نەكەين، بۆ ئەم مەبەسنە ئەوا ناگەينە يەكئىنيەكى راست لە نىوان پلەداران و سەربازاندا و گروئىنيان جۆش بەدين لە جەنگى بەرگریدا ئارادەيەكى بەرز و ھەموو كەلوپەلە فەنيەكانمان و ئاكنىكە سەربازىيەكان ئەوكانە پىويستيان بە باشترين بناغە دەبيت بۆ دەرخسنى چالاكىيە پەسنەكانيان.

ديدو بۆچوونى سەربازى رووت زۆر بلأوه لەناو ھەفألاندا لەناو سوپاي سووردا. ئەمانەش روالەئەكانىەئى:

1- ئەم ھەفألانە وای دادەئىن كە كاروبارى سەربازى و كاروبارى سىياسى دژى يەكئرن و نايانەويٹ دان بنين بەوھدا كە كاروبارى سەربازى ئەنھا ئامرازىكە لە ئامرازەكانى ئەنجامدانى ئەركە سىياسىيەكان. ھەندىك زيانرئيشى پىوھ دەئىن و وای دادەئىن كە كاروبارى سەربازى رابەرى كاروبارى سىياسى دەكات كە دەليٹ» شئىكى سروشنىە مروٹ لەرووى سىياسەنەوھ باش بيٹ، ئەگەر سەربازىكى چاك بيٹ، بەلام ئەگەر سەربازى چاك نەبيٹ، مەحالە سىياسىيەكى باش بيٹ.»

رۆشنبرى فىكرى ھۆكارى سەرەكىيە لە يەكخسنى ريزەكانى حيزب ھەموو بۆ ئەوھى خەبائى سىياسى مەزن بخانە ئەسنۆ. ئەمەش گرنگە، ئەگەر نەئوانين ئەنجامى بەدين، نائوانين ئەركە سىياسىيەكانى دىكەى حيزب بە

ئەنجام بگەيەنن .

لەم دواییدا کاری سیاسی و فیکری لەناو رۆشنییران و خویندکارە گەنجهکاندا لاواز و کز بوو و هەندیک لادان و خواری لەناویاندا دەکەوتوو. لای هەندیک کەس سیاسەت و ئایندە ی نیشمان و ئایدیالە مروییه بەرزەکان چەند شتیکن کە شایسنە ی گرنگی پیدان نین . لای ئەمانە وادەردەکەویت، مارکسیهت رۆژیک لە رۆژان بەبرەو بوو، بەلام ئیسنا وەک جارن برەوی نەماو. لەم حالەئەدا پپوئیسنە لەسەرمان کاری فیکری و سیاسی بەهیز بکەین و پپوئیسنە رۆشنییران و خویندکارە گەنجهکان پیکهوه بە جدی و بە کۆشش زانیاری وەربرگن و لەپال بابەئەکانی خویندندا، پيشکەوئن لەسەر ئاسنی فیکری و سیاسی بەدەسئبهینن، لەبەر ئەمە دەبیئت مارکسیهت بخوئین و دیراسە ی رووداوەکانی رۆژ و مەسەلە سیاسیەکان بکەن . ئەو مروفە ی بۆچوونی سیاسی دروسنی نەبیئت، وەک جەسنەیه کی بئ گیان وایه.....ئینر دەبیئت هەموو فەرمانگەکان و ریکخواوەکان ئەرکی کاری فیکری و سیاسی بخەنە ئەسئۆ. ئەمە ئەرکی حیزبی شیوعی و کۆمەلە ی گەنجان و فەرمانگە پەیوەندیارە حکومییهکانە و بەئایه ئیش ئەرکی بەرپۆه بەر و مامۆسنايانە لە خویندنگە و زانکۆکاندا .

سەرجه م سەربازانی سوپای سوور هوشیاری چینایه ئییان
دوای رۆشنییری سیاسی وەرگرتو، هەروەها زانیاری
بنچینه یان سەبارەت بە دابەشکردنی زهوی و دامەزراندنی

دەسلانی سیاسی و چەكدارکردنی كریكاران و جونیاران بە دەسنهیناوه، هه‌موو دەزانن كه له‌پیناو خۆیان و چینی كریكار و جونیاردا دە‌جەنگن. بۆیه دە‌نوانن ئە‌ركه گرانه‌كانی خه‌بائی نه‌پراوه بخه‌نه ئە‌سنۆ به‌ی بیزیاری ده‌رپرین و له هه‌موو دە‌سنه‌یه‌ك و كه‌ئیه‌یه‌ك و فه‌وجی‌كدا لیژنه بۆ سه‌ربازان هه‌یه و نوێنه‌ری به‌رژه‌وه‌ندییه‌كانیانه و كاری سیاسی و جه‌ماوه‌ری ده‌كاڤ.

بزووئنه‌وه‌ی ده‌رخسننی بی‌زارییه‌كان (وانا په‌رده‌لادان له‌سه‌ر ئە‌و ئازار و مه‌ینه‌ئییانه‌ی كۆمه‌لگه‌ی كۆن و كۆنه‌په‌رسنان به‌سه‌ر جه‌ماوه‌ری زه‌حمه‌نكی‌شدا سه‌پاندبووی) و سێ پشكینه‌كه (وانه پشكینه‌ی ئینیمای چینایه‌نی و پشكینه‌ی مه‌ودای به‌ئه‌نجام‌گه‌یانندی كاری پشكینه‌ی وه‌ی خه‌باڤ). ئە‌م بزووئنه‌وه‌یه‌كه به‌ شێوه‌یه‌کی راست ئاراسنه‌كراوه، هۆشیاری سیاسی به‌شێوه‌یه‌کی زۆر به‌رز كردۆنه‌وه له‌لای هه‌موو فه‌رمانه‌كان و جه‌نگاوه‌ران له سوپادا له شه‌پرکردن و خه‌بان‌کردندا له‌پیناو رزگارکردنی جه‌ماوه‌ری زه‌حمه‌نكیش و ئە‌نجامدانی چاك‌سازی كشنوكالی له سه‌رئاسه‌ری وڵاندا و له‌ناوبردنی چه‌نه‌كانی چان كای چیک، دوژمنی هاوبه‌شی میللەت. له‌هه‌مان كانی‌شدا، ئە‌م بزووئنه‌وه‌یه بوه‌هۆی یه‌كبوونی ئوند له‌ نیوان هه‌موو فه‌رمانده‌كان و جه‌نگاوه‌ره‌كان له‌ژێر سه‌ر‌كردایه‌ئیی پارٹی كۆمۆنیستندا. له‌سه‌ر ئە‌و بناغه‌یه سوپا زیان‌پاك و روونی ئیكه‌وڤ له‌ ریزه‌كانیدا و زیان‌ریش سیسنمی به‌هێز كرد و بزووئنه‌وه‌یه‌کی جه‌ماوه‌ری گه‌شه‌ پێدا

له مه شقی سه ربازیدا، که له ژیر سایه ی سه رکردایه ئیه کی دروسندا و سیسنمیکى نه واودا جینه جیکرا. بهم جوړه سوپا ئیسنا وهک یهک پیاو یه کی گرتووه و یهک پارچه یه، هه موو نه ندامه کانی به شداریی به بوچوون و بیره کانیان ده کهن و هه ولّی هاوبه ش ده دن و له قوربانیدان باکیان نییه و ئوانایان هه یه کیشه و گرفنه ماددییه کان چاره سر بکهن و له شهردا نازایه ئی و پالّه وایتی هه ره وه زی بنوین. ئەم جوړه سوپایه له جیهاندا هه رگیز ناشکینریت.

له مانگانەى دواییه دا سوپای رزگاریی میلی به هه موو به شه کانییه وه سوودی له و ماوانه ی نیوان شه ره کانی وه رگرتووه و که ونونه ریکخسنه وه و مه شقکردن به فراوانی. ئەوه ش له ژیر رینماییه کی دروسندا کراوه، به دیسپیلینی نه واو و به شتووزیکى دیموکرئیانه. ئەم کاره گروئینی شوړشگپرانه ی له ناو جه ماوه ری فراواندا له فه رمانده و جه نگاوه ران دروست کرد و ئوانیان به روونی له ئامانجی جه نکه که ئیگه ن، هه روه ها سنووری بو هه ندیک ره وئی ئایدو لوژی هه له و ناراست و دیارده خراپه کان که له سوپادا سه رییه لدا بوو، دیاریکرد. هه روه ها روئشیری به کادیران و سه ربازان به خشى و ناراده یه کی زوریش ئوانای شه رکردنی له سوپادا به رز کرده وه. له ئەمرو به دواوه ده بیٹ، به رده وام بین له ئەنجامدانی ئەم جوړه نوییه له بزووننه وه ی روئشکردنی ئایدو لوژی له سوپادا به سرشنه دیموکرائییه جه ماوه ری هه کی.

سیاسه‌ئی فیرکاری کۆلیژی جهنگی و سیاسه‌ئ دژی یابان له ئاراسنه‌یه‌کی سیاسی چه‌سپاو و راستا کۆ ده‌بیته‌وه، له‌گه‌ڵ شیوازیکی کارکردن که جدیه‌ئ و ساده‌یی پیوه بیئ و سنرائیژ و ناکنیکی نه‌رم ئامیرانه‌ ئه‌و سێ خاله‌ن، که پیویسنن بو دروسکردنی سه‌ربازیکی شوپشگێر که به‌ره‌ه‌ل‌سنیی یابان بیئ و له‌سه‌ر بناغه‌ی ئه‌م سێ خاله‌ فه‌رمانبه‌رانی کۆلیژ و مامۆسناکانی ده‌ست به‌ ئه‌رکی په‌روه‌رده و فیرکردن ده‌که‌ن و قونابیش فیر ده‌بیئ.

له‌ نه‌رینه‌کانی نه‌ئه‌وه‌که‌مان که بۆمان ماوه‌ئه‌وه، شیوازی خه‌بانی سه‌خنه، ئینر ده‌بیئ ئه‌م نه‌رینه‌ زیانر په‌ره پییده‌ین. زیانر له‌مه‌ش، حیزبی شیوعی هه‌میشه بانگه‌شه ده‌کات که بو ئاراسنه‌ی سیاسی چه‌سپاوی راست هه‌نگاو بنیین. ئه‌م ئاراسنه‌یه‌ش ناکرێئ له‌ شیوازی خه‌بانی سه‌خت جبا بیته‌وه، چونکه مه‌حاله داوا له‌ هه‌ڤالان بکه‌ین شیوازی خه‌بانی سه‌خت په‌په‌وه بکه‌ن، به‌بێ ئاراسنه‌یه‌کی سیاسی چه‌سپاوی راست و مه‌حالیشه پارێزگاری له‌ ئاراسنه‌ی سیاسی چه‌سپاوی راست بکرێئ، به‌بێ په‌په‌وه‌کردنی شیوازی خه‌بانی سه‌خت.

یه‌کینی و هاوکاری و وره‌ی به‌رز و هۆشمه‌ندی و سیسنم و چالاکیی و گورجیی له‌سه‌ر ئیوه پیویسنه.

ئه‌وه‌ی له‌ جیهاندا سه‌نگی راسته‌قینه‌ی هه‌بیئ»
جدیه‌ئه» و پارنی کۆمۆنیست زیانترین بایه‌خ به‌ «جدیه‌ئ» ده‌دات.

بهشی چوارهم (13)

په یوه نډی نیوان نه فسه ران و سه رازان

سوپا که مان همه شیه دوو ری باز په پره و ده کات: یه که م
نه وه یه، که به رام بهر دوژمنه کانمان نوند بین، سه ریان
پی شوږ بکه ین و له ناویان به رین و دووه میش نه وه یه
نهرمونیان بین به رام بهر به پیاوانی ریزه کانمان و گه له که مان
و هه فالانمان و سه رده سٹ و ژیرده سنه کانمان و یه ک
بگرین له گه لیاندا.

تیمه له شوینی جیاوازی ولانه وه هانوین و به یه ک
گه یشنووین له پیناو تامانجیکي شوږ شگپرانه ی هاوبه ش....
که وانه ده بیٹ کادیره کانمان ناگاداری یه ک به یه کی
سه ربازه کانمان بکه ن و پتویسنه له سه ر هه موو نه ندانمان
له ریزه کانی شوږشدا ناگاداری یه کتری بکه ن و یه کتریان
خوش بویت و هاوکاری یه کتر بن.

پتویسنه له سه رمان هه لمه نی پشنگیری کادیران و
ناگادارکردنی سه ربازان له هه موو که رنه کانی سوپادا نه نجام
بده ین. داوا له کادیره کان بکه ین خزمه نی سه ربازان بکه ن

و دواش له سهربازه‌کان بکه‌ین خزمه‌ئی کادیران بکه‌ن و داوا له ههموان بکه‌ین که کهموکورئی و هه‌له‌کانی یه‌کتر ئاشکرا بکه‌ن و ده‌سٚ بکه‌ن به راسنکردنه‌وه‌یان. ئیتر به‌م شیوه‌یه یه‌کینییه‌کی پنه‌وی ناوخویی به‌ده‌سٚ دینن.

زۆر که‌س واده‌زانن که شیوازی هه‌له‌ ریگرن له چاکترکردنی په‌یوه‌ندییه‌کانی نیوان ئه‌فسه‌ران و و سهربازان و نیوان سوپا و گه‌ل، به‌لام چه‌ند جاریک من پیم گوئون که ئه‌وه مه‌سه‌له‌ی هه‌لوئیسنی بنچینه‌یه (یاخود پره‌نسیپی بنچینه‌یی)، مه‌به‌سنیشم ریزگرئی سهربازه‌کان و ریزگرئی گه‌له و ریک له‌م هه‌لوئیسنه‌وه‌ سیاستی جو‌راو‌جو‌ر و شیواز په‌یدا ده‌بیٚ، چونکه ئه‌گه‌ر لٚی لابده‌ین، ئه‌م سیاست و شیوازه‌ بیگومان هه‌له‌ درده‌چن و مه‌حال ده‌بیٚ په‌یوه‌ندی باش له‌گه‌ل ئه‌فسه‌ران و سهربازان و له‌نیوان سوپا و گه‌لدا دروسٚ بیٚ. پره‌نسیپه‌ سهرکیه‌کان بو‌کاری سیاسی له‌سه‌پادا سیانن: یه‌که‌م، یه‌کینی نیوان ئه‌فسه‌ر و سهرباز، دووه‌م، یه‌کینی نیوان سوپا و گه‌ل، سییه‌میش لیکه‌ه‌لوه‌شاندنی هیزه‌کانی دوژمن و ئه‌گه‌ر بمانه‌ویٚ ئه‌م پره‌نسیپانه به‌شیوه‌یه‌کی به‌سوود جیبه‌جی بکه‌ین، ده‌بیٚ له‌ هه‌لوئیسنی بنچینه‌یه‌وه‌ ده‌سٚ پیکه‌ین که ریزگرئی سهرباز و گه‌ل ده‌سه‌پینٚ به‌سه‌رماندا و پاریزگاریکردنی که‌رامه‌ئی شه‌خسی دیله‌کانه له‌ هیزه‌کانی دوژمن، ئه‌وانه‌ی چه‌کیان فری داوه‌. بیگومان ئه‌وانه‌ی پٚیان وایه ئه‌م مه‌سه‌له‌یه په‌یوه‌ندی به‌ هه‌لوئیسنی بنچینه‌یه‌وه‌ نییه‌،

به لکو مهسه له يه کي نه کنیکه، نه واهه له دا چوون و ده پيټ هه له که يان راست بکه نه وه.

پيويسته له سهر کومونيسنه کان، کائيک له ناو جونياراندا کاره کانين نه نجام ده دن، په پره وي شيوازي قه ناعه نپ يکردن و روشنيرکردني ديموکرائي بکه ن و به هيچ جوړيک نايټ په نا بو شيوازي فه رمان ده رکردن به نه نها و زورليکردن به ن. پارئي کومونيسني چين دلسوژانه ناگاداري نه م ريوازي مارکسي-لينينيه ده کاټ.

پيويسته له سهر هه فالانمان نبيگه ن که پيکهاښه وه ي نايديو لوژي کار يکي ورده و پيويستي به نارامگرڼ هه يه و ماوه يه کي زور ده خايه نيټ، سوودي نيه نه گه ر هه ول بدين، نايديو لوژي خه لک بگوړين، که به ده يان سال له ژيانان دروست بووه، به وانه وننه وه و کوپونه وه له گه لياندا. قه ناعه ت پيکردن ناکه ريگه يه بو به ده سنه پيټاني نه وه، به لام زورليکردن هه رگيز نامانگه يه نيټه نه و نه نجامه . له به ره نه وه نايټ هه ول بدين به زور دا بينيان بکه ين. نه م شيوازه له مامه له کردن له گه ل دوژمندا ريگه ي پيده دريټ و به هيچ جوړيک له مامه له کردن له گه ل هه فالان و دوستاندا ريگه ي پينادريټ.

پيويسته له سهر مان جياوازي نيوان خو مان و دوژمن بزاني، نه گينا هه لويسي دوژمنکارانه وه رده گرین به رامبه ر هه فالانمان و وه ک دوژمن مامه له يان له گه لدا ده که ين. ده پيټ به گه رمي و به راسنگوي له گه ل

هه فالاندا بدوئین، بهمه به سنی پارێزگاری کردنی مه سه له ی
میلله ت و بهرز کردنه وه ی هوشیاری سیاسی، نه ک
زوبانمان له قسه کردندا له گه لیاندا زوبانی گالنه پیکردن و
هه لکونانه سه ر بی ت .

(14)

په یوه ندى نیوان سوپا و گهل

پيويسنه له سهر سوپا له گهل جه ماوهرى گهلدا يهك بگرن بو ته وهى هه سټ بكن تهو به شيكه له وان و تهو كائيش ته م سوپايه به هيژ ده بيت و هه رگيز نابزه زيئريټ له جيهاندا.

پيويسنه له هه موو هه فالټيكي بگه يه نين كه ئيمه مادامه كي پشټ به گهل ده به سنين و برواي پنه و مان هه يه، كه جه ماوهرى گهل خاوه نى هيژيكي دروسنكه ره كه كوټايى نايهټ و منمانان به گهل و ئيكه لاوين، ئيدي هيچ گرفټيټك نايټ، كه نه توانين به سه ريدا سه ركه وين و هيچ دوژمنيټك نانوانټ بمانبه زيئنيټ، به لكو ئيمه بيگومان ده يه زيئنين.

پيويسنه له سهر هه فالانمان په يوه ندى باش له گهل جه ماوهردا دروسټ بكن له هه ر شوټنيټك بوى ده چن و ده بيت ئاگادارى باشى جه ماوهر بن و يارمه نيان بدن گرفته كان چاره سهر بكن. ده بيت له گهل جه ماوهره فراوانه كه دا يهك بگرن هه نا ژماره ي زورثريان ليټ رابكيشن،

ئەو بە باشنرە .

لە شوپنە رزگارکراوەکاندا پۆیسنە سوپا لایەنگری
حکومەت بیٹ و ئاگاداری میلیت، ئەمە لەلایەکی و لەلایەکی
دیکەو دەبیٹ حکومەتە دیموکرائییەکان لەم ناوچانەدا
رابەری گەل بەکن لە پشنگیری سوپا و مامەلەکردن
لەسەر بنەمای باشنریان، لەگەڵ خێزانی جەنگاوەران دژی
یابان . ئەو بەش بۆ چاکترکردنی پەيوەندییەکانی نێوان سوپا
و گەل بە باشترین شیوە .

بۆ ئەوێ هەموو فەرماندەکان و جەنگاوەرانی سوپا لە
گرنگی پشنگیریکردنی حکومەت و ئاگاداری کردنی گەل
نێبگەن بە باشترین شیوە پۆیسنە لەسەرمان فێرکردنی
ئایدۆلۆژی لەناویاندا ئەنجام بدەین، چونکە ئەگەر سوپا
بە چاکی ئەم ئەرکە ئەنجام بدات، ئەوا پەيوەندییەکان
بێگومان پنهو دەبن لە نێوان دەسنە مەدەنییەکان و گەل
لەلایەکی و سوپا لەلایەکی دیکە .

لە کانی ئەم هەلمەنەدا، پۆیسنە لەسەر سوپا و
حیزب و حکومەت بە شیوەیەکی گشنگیر وردبەنەو لە
ناچوونیهکییەکان و هەلەکان کە لە سالی 1943دا ئەنجامیان
داوە و لە 1944دا بە جدیی راسنیان بکەنەو . لە ئیسنا
بەدواوە، پۆیسنە ئەم هەلمەنە لە هەموو شوپنیک دەست
پێبکات لە مانگی یەكەمی هەموو سالیکی هەناویدا و لەو
ماوەیدا پەیمانامە « لایەنگیریکردنی حکومەت و ئاگاداری
کردنی گەل » لەگەڵ پەیمانامە « پشنگیری کردنی سوپا

و مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل خٚزانی جه‌نگاوه‌رانی دژ به‌ یابان له‌سه‌ر بنه‌مای باشترینیان « بخوٚنرٚنه‌وه و به‌ ئاشکرا و به‌رده‌وام ره‌خنه‌ له‌خوٚ بگریٚت ده‌رباره‌ی ناچوونیه‌کییه‌کان و هه‌له‌کان که له‌ ناوچه‌ی بنکه‌ جه‌ماوه‌رییه‌کاندا ئه‌نجام دراوه‌، وه‌ک خراپه‌کارییه‌کانی سوپا به‌رامبه‌ر فه‌رمانگه‌ حیزبی و حکومییه‌کان و ریٚکخراوه‌ جه‌ماوه‌رییه‌کان و جه‌ماوه‌رانی گه‌ل، یان ئه‌خسیرکردنی جه‌ماوه‌ری گه‌ل له‌ ئاگادارکردنی سوپا (هه‌ر یه‌ک له‌ لایه‌نه‌کان ره‌خنه‌ له‌خوٚ بگرن و ره‌خنه‌ له‌ لایه‌نه‌که‌ی دیکه‌ نه‌گرن) بوٚ ئه‌وه‌ی بنوانرٚت ئه‌م ناچوونیه‌کییانه‌ راست بکریٚنه‌ و هه‌له‌کان به‌ئه‌واوی راست بکریٚنه‌وه‌.

(15)

ديموكراسيى له سى بواره بنچينه ييه كه دا

پيويسته بريكي باش ديموكراسيى به سوپا بدريٽ . به شيويه كي سهره كي، مهبه سئمان لابردين و نه هيشنى شيوازي دهره به گانه يه له ليدان و ئيخوپرني سهربازه كان و به شداريكردنئ هفسهران و سهربازان له خوشي و ناخوشيدا . كه هوه مان كرد ئامانجى يه كيني هفسهران و سهربازان به ده سٽ ده هيتين و ئوانايى سوپا بو شه پر كردن به راده يه كي زور به رزده بيته وه . ئيسناش هيچ گومانىك نيه له ئواناماندا بو خوراگرئن له جهنگى سه خنى دريژخايه ندا . هوى خوراگرئنى سوپاي سوور بي هوه ي ئووشى سسنى و ماندوويى بيٽ، سهره پاي ئاسنى نزمى له زياني مادديى و پيكدادانه به رده و امه كاندا ده گه پينه وه بو، له گه ل هوه روله شدا كه حيزب ده ييبيٽ، هوه ديموكراسيه يه كه سوپا هه يه ئى، چونكه هفسهره كان له سهربازه كان نادهن و له يه ك ئاسندا له گه لياندا ده زين . سهربازه كانيش ئازادىي كو بوونه وه و قسه كردنيان هه يه . ره سمياى بي مانا نه ماوه . له هفنه رى حيساباٽ بو چاوديريى هه موان كراوه يه . له چين نه نها گه ل نيه كه پيويستى به ديموكراسيى هه يه ،

به لکوو سوپاش پټويسي پټيه نى و سيسنمى ديموكراسى له سوپادا چه كيكى گرنه بو نيكشكاندنى سوپاى دهره به گى به كريگيراو .

سياسه نى گشنيى كه ئيمه په پرهوى ده كه ين له بوارى كارى سياسى سوپادا برينيه له جوښدان و هاندانى سوپا، جوښدانى كى نه واو له پټناو به ديه پټانى سى ئامانجى مه زن له ريگاي بزووننه وه يه كى ديموكراسيه وه كه له سايه ي فهرمانديه كى مه ركه زيدا به پرپوه بچيټ . ئامانجه كانيش برينين له : نه جامدانى يه كټيه كى سياسى ئاسټ بهرز و چاكردنى بارى ژيان و ئاسټ بهرز كردنه وه له ناكټيك و نه كټيكى سه ربازيدا . مه به سټ له بزووننه وه سى چاكراسازيه كه كه له ئيسنادا به گروټينه وه له هيژه چه كداره كانمادا روو ده دات برينيه له به ده سنه پټانى دوو ئامانجى يه كه م به شيوازي ديموكراسى له بوارى سياسه نټ و ئابووريدا .

سه باره نټ به ديموكراسيه نى ئابوورى پټويسي نه مافى ياريدنه دانى سه روكه كانى سرييه كان بو ئه و نوټنه رانه مسوگه ر بكرټ كه سه ربازه كان هه ليا نېژاردووه (و مافى ئه وه يان ناټيټ پيشه ي ئايبه نى سه روكه كان ئيپه ر بكن .) له سه ر به رپوه بردنى كاروبارى ئازوو قه و خوارده مه نى له سرييه كانيندا .

سه باره نټ به ديموكراسى سوپا، پټويسي نه له مه شقى سه ربازيدا شيوازي مه شقى ئالوگور له نيوان ئه فسه ران

و سەربازاندا و لە نێوان سەربازەکان خۆیاندا جێبەجێ بکریڤت. لەماوەی شەڕکردندا پێویستە سەربازەکان بەرەوی جەنگ هەموو جوۆرە کۆبوونەوهیەکی بچوووک و گەورە ئەنجام بدەن و لەوێدا جەماوەری سەربازەکان جۆش دەدرێن لەژێر رێنمایی سەرۆکی سەربازەکاندا بۆ مشنومەرکردن لەسەر شێوازی هێرشکردن و داگیرکردنی پێگەکانی دوژمن و چۆنیەتی ئەنجامدانی ئەرکە سەربازییەکانی دیکە. کاتیەک شەڕ بۆ ماوەی چەند رۆژێک درێژە دەکێشێت، پێویستە کۆبوونەوهی لەم جوۆرە ئەنجام بدرێت لەو ماوەیەدا. ئەم دیموکراسیەتی سەربازییە بە سەرکەوتوویی ئەنجام درا لە هەلمەنی (بانلۆن)دا فله باکووری هەریمی (شینسی) و هەلمەنی (شجیانشوونگ) لە ناوچەی سنووری (شانسی) - شاهر-خبی) و جێبەجێ کردنە سەلماندی کە ئەم شێوازی سوودی مسۆگەرە و هیچ زیانیکی نییە.

پارنی کۆمۆنیستی چینی نائوانیڤت - کە ئەم خەبانه مەزنە دەکاڤ - سەرکەوتن بە دەست بەیڤیڤت ناوێ کو داوا لە هەموو دەزگا قیادییەکان و ئەندامەکان و کادیرەکانی نەکاڤ، هەموو ئوانا و گروڤینی خۆیان بخەنە گەڕ. دەشیڤت ئەم گروڤینە روون بیڤنەوه لە ئواناکانی دەزگا قیادییەکان و ئەندامان و کادیراندا بۆ کاری بونیادنەر و ئامادەییان بۆ هەلگرتنی لێپرسراوی و ئەو چالاکیانە لە کارەکانیاندا دەریدەخەن، هەروەها لە ئازایەتی و کارامەییاندا لە جوولاندنی بابەنەکان و خسنەرووی رەخنە لە دژەکان و

جیټه جیټکردنی چاودږی دؤسانه لهسهر دوزگا قیادیه کان و کادیره بهرزه کان. ئەگەر بهو جوړه نه بیټ، ئەوا گروئینه که یان ئەنھا رواله نه به بیټ بابهټ. له گهټ ئەوه شدا دهرخسنى ئەم گورونینه بهنده لهسهر دیموکراسی ژیانی حیزبدا. ئەگەر گیانی دیموکراسی نه بوو له ژیانی حیزبدا، ئەوا ئامانجی دهرخسنى گورونین به دهست نایهټ، ههروهها ناکریت ژماره ی گوره له کادیره به ئواناگان پیک بهیتریت له ژیر سیبهری ژیانی دیموکراسیدا نه بیټ.

هه موو کهس بو هه یه رای خو ی دهرپریت ئەگەر ئەم کهسه دوزمن نه بیټ و مه بهسنى ئانه و شکاندن نه بیټ. گرنگیش نییه ئەگەر راکه ی هه له بیټ. ئەرکی سه رکردایه ئی له هه موو ئاسنه کاندئا ئەوه یه گو ی له وانی دیکه بگرن. ده بیټ له وه دا په پره وی دوو پره نسپ بکه ن: 1- چی ده زانیټ بیټ به بیټ شاردنه وه. - 1 قسه کهر ئوانی نییه، با قسه کهشی ئاگادار کردنه وه بیټ بو گو یگر. ئەگەر پره نسپی « قسه کهر ئوانی نییه » به پراسنی جیټه جیټ نه کریټ و به درؤ جیټه جیټ بکریټ، ئەوا پره نسپی « چی ده زانیټ بیټ به بیټ شاردنه وه » جیټه جیټ نایټ.

پۆیسنه له ناو حیزبدا دهرباره ی ژیانی دیموکراسی کاری رۆشنیبری ئەنجام به دین، ئاوه کو ئەندامانی حیزب ئی بگه ن له ژیانی دیموکراسی و په یوه ندی ئیوان دیموکراسی و مه رکه زیهټ چیه و چۆن نیزامی مه رکه زیی دیموکراسی جیټه جیټ ده کریټ و ئەنھا به م کاری رۆشنیبری به ده ئوانین

ژیانی دیموکراسی ناو حیزب به پراسنی فراوان بکهین و له هه مانکاندا دوور که وینه وه له چوونه سهر ریگی دیموکراسی ئوندره و و ئازادی په ها له ره فنارکردندا که نیزام ئیک ده دات.

مه به ست له دیموکراسی ناو حیزب له سه پادا، یان له ده سنه ی مه ده نیدا ئه وه یه نیزام به هیز بکریت و ئوانای خه باث بهرز بکرینه وه، نه ک لاواز بکریت.

پئویسنه له سه زمان، له پرووی ئیوریه وه، مه یل و بوچوونی دیموکراسی ئوندره و له ره گ و ریشه ده ره بهینین. بو ئه م مه به سنه ش پئویسنه له سه زمان وریا بین که مه ئرسیی ئه م مه یله له وه دایه، که زیان به ریخراوه حیزبیه کان ده گه یه نیث و له وانیه بیث به هو ی دارمانی یه کجاره کیی ئه م ریخراوانه و له وه شدا که ئوانای حیزب له خه بانکردندا لاواز ده کات، به لکو ئه م ئوانایه به نه واوی ناهیللیت، ئیتر حیزب ناوانیث به ئه رکی خه بانکردن راپه رنیث و ئه نجامه که شی شکسنه پنانی شوړش ده بیث. پئویسنه ئاماژه ش به وه بدهین که سه رچاوه ی ئه م مه یل و بوچوونه برینییه له سروشنی به سووک زانینی نیزام و دواکه وئنی هه وا و هه وه سی شه خسی، که خه سله ئی بوړجوازیی بچووکه. هه رکات ئه م سروشنه دزه بکات بو ناو حیزب، له شیوه ی مه یلی دیموکراسی ئوندره ودا ده رده که ویث له پرووی سیاسی و ریخسنه وه. ئه وه ش مه یلیکی دژو جیاوازه له گه ل ئه رکه کانی خه بانگی پراڼه ی پرولیناردا..

(16)

سیاسه تمان له بواری فیگردن و مه شکردن

پئویسنه له سه زمان بو ئه و که سانه ی په روه رده یان ده که یان، که شه کردنیک له سه ر ئاسنی ره وشت و عه قل و جه سنه زمان بکه یان بو ئه وه ی بینه زه حمه نکیشی رو شنبیر و خاوه ن هه سنی ئیشراکی .

سه باره ت به فیگردنی کادیره کان، پئویسنه سیاسه ئیکی فیگردن دابنریت، که بایه خ به لیکۆلینه وه ی کیشه واقیعه یه کان بدات، ئه وانه ی په یوه سنن به شو رشی چین و رینمای ی وه رگرن له پره نسپه بنچینه یه کانی مارکسی- لینی نی له لیکۆلینه وه دا و پئویسنه ده ست هه ل بگرین له دیراسه کردنی مارکسی- لینی نی به شیوه یه کی وشک که له واقیعه وه دووه ره .

گرن گترین شت بو قونا بخانه یه کی سه ربازی هه ل بژاردنی به رپۆه به ر و مامۆسنا یان و دانانی سیاسه ئیکی فیگردنه .
بیگومان ناکریت قونا بخانه به رپۆه بیری ت، 100 که سی ئیدا بی ت بو نموونه، به رپۆه بردنیک ی سه رکه ونوو مه گه ر کومه لیک ی سه رکرده بن که به گویره ی بارودوخه واقیعه که

دروسٹ بووبن (و لیرہ ولہوئی کۆ نہ کرابنہوہ بہ شیوہیہ کی ناسروشنی) و چند کہ سیک له خوؤ ده گریٹ له چالاکترین ماموسنا و کارمہند و خویندکار کہ له هہموویان پاکتر و لیژانتر بن .

پیویسنہ له سہر ئه فسهران و سہربازان له سوپاکه ماندا ئاسنی خویمان له هونہری سہربازیدا بہرز بکہنہوہ و ئازایانہ و بویرانہ لهم جہنگہدا بیئہ پیشہوہ، کہ بیگومان نییایدا سہرکہوئوو ده بین، و دوژمنان هہموو له ناو بہرن و بہ ئوندیی و بہ ئه واوی .

ئہوکائہی بہرنامہکانی ریځسئنهوہ و مہشقردن جیبہجی دهکین، ئهوانہی ماوہیہکی کہمہ دهسنی پیگردووہ و له ماوہی سالیځدا کۆنایی دیٹ، پیویسنہ بایہخ بدین بہ لایہنی سہربازی و سیاسی پیکہوہ و گریبان بدین، بہلام ده بیٹ له سہرہناوہ بایہخی چر بہ لایہنی سیاسی بدین وائہ بہ چاکترکردنی پەیوہندیہکانی ئیوان ئه فسهران و سہربازان و پئہوکردنی یه کینی ناوخو و ورووژاندنی گیرهٹ له جہماوہری کادیر و جہنگاوہراندنا و ئہنہا بہم شیوہیہ بویمان ئاسان ده بیٹ لایہنی سہربازی بہرنامہکہ جیبہجی بکہین و ئہنجامیکی باشی لی بہدہسئبہیتین . سہبارہٹ بہ ریځاکانی مہشقی سہربازی، پیویسنہ جوولہیہکی جہماوہری له مہشقردندا دروسٹ بکہین، ئینر ئه فسهران مہشقی بہ سہربازان دهکەن و بہ پیچہوانہشہوہ سہربازان مہشقی بہ یه کتر دهکەن .

دروشمی ئیمه له مه‌شقی پیکردنی هیزه‌کان برینیه له: «
ئه‌فسه‌ران مه‌شقی به‌ سه‌ربازان بکه‌ن و به‌ پیچه‌وانه‌شه‌وه
سه‌ربازان مه‌شقی به‌ یه‌کنر بکه‌ن.» سه‌ربازان ئه‌زموونی
کرده‌یی فراوانیان له‌ شه‌ردا هه‌یه، پێویسته‌ له‌سه‌ر ئه‌فسه‌ران
له‌وانه‌وه‌ فی‌ربن. ئیدی ئواناکانیان به‌هیزتر ده‌بی‌ت ئه‌گه‌ر
ئه‌زموونی که‌سانی دیکه‌ وه‌ربگرن.

سه‌باره‌ت به‌ که‌ره‌سه‌کانی مه‌شکردن، ئامانجمان
به‌ پله‌ی یه‌که‌م، هه‌روه‌ک جارێ، به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاسنی
ئه‌کنیکی له‌ نیشانه‌کان و شه‌ر به‌ چه‌کی سپی و هه‌ل‌دانی
بۆمب و شنی دیکه‌یه. به‌ پله‌ی دووه‌میش، به‌رزکردنه‌وه‌ی
ئاسنی ناکنیکی له‌گه‌ڵ بایه‌خدانی ئاییه‌ت به‌ کرده‌وه
سه‌ربازییه‌کان له‌ شه‌ودا.

(17)

خزمه تی گهل

پيويسنه خاکی و به ئارام بين و پيويسنه خو مان له
لوونبه رزی و سه رکيشی بپاريزين و به وپه پری پاکی و
دلسوزييه زوه خزمه ئی گه لی چين بکه ين .

ئه و خاله ی ليه وه ده سنپیده که ين له هه موو کاره کانماندا
برينييه له خزمه نکردي گهل به پاکی و دلسوزی و خو
جيانه کردنه وه له جه ماوه ر بو سائیکيش بيٹ و له به رچاو
گرني به رژه وه ندي گهل، نه ک به رژه وه ندي ئاکیک، يان
کو مه لپک خه لک له هه ر کارپکدا بيکه ين و يه کيني نيوان
پاکيمان بو گهل و پاکيمان بو ده زگا حيزبييه بالاکان .

پيويسنه له ده زگا کانی ده وله ندا مه رگه زييه ئی
ديموکرائی جييه جي بکريٹ و پيويسنه له سه ر کارمه ندانی
ئه م ده زگايانه خزمه ئی گهل بکه ن .

گيانی له خو بردووی هه فال (نورمان بيسون)، که
گه يشنبوو هه ئه وپه پری له پاکی و دلسوزيدا بو کاره که ی
و خوشه ويسنی و دلسوزی نه واو بو هه فالان و گهل
ده رکه وئبوو، بويه ده بيٹ هه موو کو مونيستیک له وه وه فير

بيٽ .

پٽيسنه له سهر هه موومان له وه وه فٽري گياني
له خوږدن بين كه نوزقاليك خوږه رسني ئيدا نه بيٽ .
هه موو كه سيك كه له هه نگاوه وه ده سټ پټده كاڅ
ده نوانټ بيټه كه سيكي زور به سوود بو ميلهټ . كارامه يي
شه خسي له كه سيكه وه بو كه سيكي ديكه جياوازه ، به لام
ههركاڅ مروٽ هم خه سلنه ي هه بيٽ ، هه وا كه سيكي
نه فس پاك و ره سهن و ره وشټ به رزه ، دووره له مه رامي
پيسه وه و به سووده بو گه ل .

پارټي كوٽونيسنمان و سوپاي نوټي هه شنهم و
چواره م كه حيزب رابه ريان ده كاڅ كه نبيه كاني شوږشن
و هم كه نبيانه مان به نه واوي خوټان نه رخان كردووه بو
رزگار كرندي گه ل و له هه موو روويه كه وه بو به رزه وه نديي
گه ل كار ده كهن .

هه موو كاديره كانمان خزمه نكاري گه لن هه ر پله و
پايه يه كيان هه بيٽ و هه رچيش ده كه ين بو خزمه ئي گه له .
ټايا له م حاله نه دا هيج خراپي و نادروسنيه ك هه يه كه
خوټاني لي رزگار بكه ين ؟

نه ركي سه رشانمان هه وه يه ، پاك بين به رامبه ر
نه ركه كانمان له به رده م گه لدا و ده بيٽ هه موو ونه و كار و
سياسه نه كانمان له گه ل به رزه وه نديي گه لدا بگونه جيٽ . نه گه ر
هه له يه كمان نه نجام دا ، به باشي راسني بكه ينه وه . هه مه يه
مه به سنمان له پاكي له نه ركه كانمان له به رده م گه لدا .

پېويسنه قوربانى بدهين، كه خه باټ ده كه ين . مردن يش
له م حاله نه دا زور روو ده دان، به لام ته گهر بهر ژوه نديي
گهل له بهر چاو بگرين و بير له نازار و نه هامه نئى زور به ي
ته و گهل به كه ينه وه و له پيناويدا بمرين، ته وا مردنه كه مان
شهره فه . له گهل ته وه شدا نا بو مان بگريټ ده بيټ له
قوربانيدانى ناپويسټ دوور كه وينه وه .

ده بيټ هه موو كوس بمرټ، هه رچه نده مانا كانى
مردن جياوازن . ته ديبى كى كوڼى چينى به ناوى شومان شين،
گونويه نى « هه موو مروفتيك ده مرټ، به لام له وان هيه سوپى
مردنه كه ي له شاخى (ناى) قورسټر بيټ يا خود، له وان هيه له
په رټك سووكنر بيټ .»

ئير ته گهر مروفت له پيناو بهر ژوه ونديي گهلدا بمرټ،
سوپى مردنه كه ي له شاخى ناى قورسټر ده بيټ، به لام
ته گهر خزمه نى فاشيسنه كان بكان، يان له پيناو ته وان هدا
بمرټ كه گهل ده چه وسيننه وه، ته وا سوپى مردنه كه ي له
په رټك سووكنر ده بيټ .

(18)

نیشتمانپه‌روه‌ریی و نیونه‌ته‌وه‌یی

ئایا ده‌کریټ شیوعی، که نیونه‌ته‌وه‌ییه، نیشتمانپه‌روه‌ریی بیټ له هه‌مانکاندا؟ به‌پرای تیمه‌ته‌وه‌ مومکینه، به‌لکو واجبیشه. ناوه‌پوکی نیشتمانپه‌روه‌ریی باودوخی میژووپی دیاری ده‌کات. ده‌سندریتی کاره یابانییه‌کان «نیشتمان په‌روه‌ریان» هه‌یه. نیشتمانپه‌روه‌ریی هینلهر و نیشتمانپه‌روه‌ریی تیمه‌ش هه‌یه، به‌لام به‌ناو- نیشتمانپه‌روه‌ریه‌که‌ی ده‌سندریتی کاره یابانییه‌کان و هینلهر ده‌بیټ کومونیسنه‌کان به‌ئوندی به‌ره‌له‌سنی بکه‌ن و شیوعییه‌کانی یابان و ئەلمانیا بانگخوازی دۆراندنن به‌رامبه‌ر ئه‌و جه‌نگه‌ی ولانه‌که‌یان ده‌یکات، چونکه به‌رژوه‌ندیی گه‌لی یابان و ئەلمانیا له‌وه‌ دایه‌ یابان و هینلهر به‌هه‌موو شیوه‌یه‌ک به‌زینن له‌و جه‌نگانه‌دا که ده‌یکه‌ن و ناوه‌کو شکانده‌که‌یان گه‌وره‌تر بیټ ئه‌وه‌ باشتر ده‌بیټ، چونکه ئه‌و جه‌نگانه‌ی ئه‌وان ده‌یکه‌ن، زیان له‌ گه‌له‌که‌یان ده‌دات له‌ هه‌دوو ولانه‌که‌دا، بیجگه‌ له‌و زیانانه‌ش که له‌ گه‌لانی دیکه‌ی جیهانی ده‌دات، به‌لام ئه‌وه‌نده‌ی په‌یوه‌ندیی به‌چینه‌وه‌ هه‌بیټ، بارودوچه‌که‌ به‌ پیچه‌وانه‌وه‌یه، چونکه چین بووه‌نه‌ قوربانیی دوژمنکاری. له‌به‌ر ئه‌و هویه‌ پیویسنه‌ کومونیسنه‌ چینییه‌کان نیشتمانپه‌روه‌ریی و نیونه‌ته‌وه‌ییش بن.

ئىمە نىشمانپەرورە و ئىونەئەوۋەيىشىن لەھەمان كاندا
 و دروشمى ئىمە برىنيە لە شەر دژى دوژمنكاران بۆ
 بەرگرىکردن لە نىشمان. بەلای ئىمەوۋە كۆلدان و بەزىن
 ئاوانە، لە كانىكدا خەبانکردن لەپىناو بەدەسئەپتانى جەنگى
 بەرگرى دژى دوژمنكارى يابانى ئەركى سەرشانمانە كە
 نايىت خۆمانى لى بدزىنەوۋە، چونكە بەزاندى دوژمنكاران
 و رزگارکردنى مىللەئەكەمان بەدى نايەت ئاوەكو نەجەنگىين
 بۆ بەرگرىکردن لە نىشمان. ھەرۋەھا پرۆلىنارىيا و ھەموو
 رۆلەكانى گەلى زەحمەئكىش رزگار ناكړين، ئاوەكو نەئەوۋە
 رزگار نەبىت و ئەگەر چىن سەركەوئوۋ بىت و داگىرەرانى
 ئىمپىريالى بېزىت ئەوا يارمەئى پىشكەش بە مىللەئانى
 دىكەش كردوۋە. كەوانە لەراسنىدا نىشمانپەرورەرى جىبەجى
 كردنى كردهى ئىونەئەوۋەيىە لە جەنگى رزگارى نىشمانىدا.
 ئەوۋە چ گيانىكە كە وای لە كەسىكى بىانى كردوۋە
 مەسەلەى رزگارى چىن بگړىنە باوۋەش ھەر وەكو مەسەلەكە
 ھى خۆى بىت بى ئەوۋە ھىچ فاكئەرىكى خۆپەرسنى لە
 ناخىدا بىت؟ ئەوۋەيە گيانى ئىونەئەوۋەيى، گيانى كۆمۆنىسنى
 كە ھەموو كۆمۆنىسنىكى چىنى لىوۋە فىر بىت.....
 دەبىت لەگەل پرۆلىنارىادا يەك بگړىن لە ھەموو وئانە
 سەرمایەدارەكاندا، لەگەل پرۆلىنارىاي يابان و بەرىئانیا و
 ئەمىرىكا و ئەلمانیا و ئىئاليا و ھەموو وئانە سەرمایەدارەكان.
 ئەوۋە ئاكە رىگايە بۆ بەزاندى پىمپىريالىەت و رزگارکردنى
 مىللەئەكەمان و رزگارکردنى سەرجەم مىللەئان و گەلانى

جيهان. ئەو ھەيە ئۆنەنەوھەي ئۆمە. ئەو ئۆنەنەوھەيە يارمە ئيمان دەدات لە نەھيئەنە دەمارگيري نەنەوھەي و نيشمانی.

میللەنانی چەوسینراوھ کائیک ھەولێ رزگاربوونی ئەواو دەدات پيش ھەموو شت لە خەباند پش بە خوێ دەبەسنيٹ، پاش ئەو نەنھا پش بە يارمەني ئۆنەنەوھەي دەبەسنيٹ. پيويسنە لەسەر ئەو گەلانەي لە شوپشەکانياندا سەرکەوتوون، يارمەني ئەو گەلانە بەدەن کە ھيشنا خەبات بۆ رزگاري دەکەن و ئەوھش ئەرک ئۆنەنەوھەي ئۆمەيە. دەولەنە ئيشنراکيەکان جوړی نوين لە دەولەت. ئەو دەولەنانەن کە چيني چەوسينەري ئيا لەناو براوھ و گەلي زەحمەنکيش دەسەلانی ھوكمی گرنۆنە دەست. ئەم دەولەنانە، لە چارەسەري پەيوەنديەکانی ئیوانياندا، پرنسپي ئیوان ئۆنەنەوھەي و نيشمانپەرورەي جيبەجي دەکات. بەرژەوەنديە ھاوبەشەکان و بەھا بالاً ھاوبەشەکان بە ئوندی پيکمانەوھ دەبەسن.

پيويسنە گەلانی ولانانی بەرەي ئيشنراکی يەک بگرن و پيويسنە گەلانی ئاسيا و ئەفريقا و ئەمريکاي لائين يەک بگرن، گەلانی ھەموو کيشورەکان يەک بگرن و ھەموو گەلانی ئاشنيخواز يەک بگرن و پيويسنە لەسەر ھەموو ئەو ولانانەي دەکەونە بەر دوژمنکاری و دەسنبەسەراگرتن و دەسنيوہردانی ئەمريکا يەک بگرن ناوھکو ھەموويان گورەئرين بەرەي يەکگرتوو پيکبھينن بۆ بەرھەلست کردنی

هه‌موو سیاسه‌ئیکى دوژمنکاری و جهنگ که ئیمپریالیه‌نى ئەمریکا په‌په‌وه‌ی ده‌کات و بو به‌رگری کردن له ئاشنی جیهانی.

شنه‌کان بیوجان گه‌شه‌ده‌که‌ن و ده‌گۆردرین. روخساری چین نه‌واو گۆراوه، هه‌رچه‌ند نه‌نھا 45 سال به‌سه‌ر شو‌رشى 1911دا ئیپه‌ر بووه. چین گۆرانى مه‌زنتر به‌خۆوه ده‌بینی، دوای 45 سالى دیکه، وانه له 2001دا یاخود له سه‌ره‌ئای سه‌ده‌ی 21 دا. ئەو‌کانه ده‌بینه ده‌وله‌ئیکى ئیشراکى پیشه‌سازى و هه‌ر ده‌بیٹ واش بیٹ. له‌به‌رته‌وه‌ی چین وڵاتیکه که رووبه‌په‌که‌ی ده‌گانه 9 ملیون و 600 هه‌زار کم و دانیش‌وانه‌که‌شى 600 ملیون، ده‌بیٹ به‌شداریه‌کی زۆر بکات له خزمه‌ئى مرۆفایه‌ئیدا، به‌لام ته‌وه‌ی جی داخمانه، خزمه‌ته‌کانى له ماوه‌یه‌کی زۆردا که‌متر بوو له‌وه‌ی که پیتوست بوو، به‌لام ده‌بیٹ خاکی بین، ته‌مپوش و ناوه‌کو 45 سالى ئریش و هه‌نا هه‌نایش. پیتوسنه ئیمه‌ی گه‌لى چین - له په‌یوه‌ندیه‌کانماندا له‌گه‌ل ده‌وله‌ئانى دیکه - به‌ ئوندى دژی شو‌قینه‌ئى ده‌وله‌نه گه‌وره‌کان بین. هه‌رگیز نابیٹ ریگه‌ی شو‌قینه‌ی ده‌وله‌نه گه‌وره‌کان بگرین، که لوونبه‌رزى و خۆبه‌زلزاینه و هه‌رگیز نابیٹ ئووشى له‌خۆبایى بوون ببین، به‌هۆى سه‌رکه‌وئتمان له شو‌رشدا به‌هۆى ته‌وه‌ی له بیناکردندا به‌ده‌سئمان هیئاوه، چونکه هه‌موو ده‌وله‌ئیک بچووک بیٹ، یان گه‌وره لایه‌نى به‌هیزیشى هه‌یه و لایه‌نى لاوازش.

بەشى پىنچەم: (19)

قارەمانىتى شۆرشگىرانە

ئەم سوپايە خاۋەنى گىيانى بەرەنگار بوۋنەۋەى گىرفنەكانە و بۇ ئەۋە پىنكەپىنراۋە شان و شەۋكەنى دوژمنان بشكىنىت و ھەرگىز ملكەچيان نەپىت، ھەرچەندە گىرفنەكان قورس بن، ئەم لە شەركردندا بەردەۋام دەپىت، ئەنانەت ئەگەر يەك سەرباز بە زىندوۋىيى بىمىنىنەۋە .

با گىيانى ئازايەنى و بوۋرى لەشەردا بەرز بگەينەۋە و بەرەۋپىش بچىن بۇ قوربانى دان و خۇراگرنن بەرامبەر ماندوبوون كۆلنەدانى بەردەۋام لە شەركردندا (بەماناى بەشدارى كردن لە شەرى يەك لەدۋاى يەكدا لە ماۋەيەكى كورندا و بەبى حەۋانەۋە) .

بەھەزاران لە باۋباپىرە پالەۋانەكانمان پىش ئىمە كەۋنن و گىيانى خۇيان بەخت كرد لە ئازايەنىدا بۇ بەرژەۋەندى گەل . با ئىمە ئالاکانىان بەرزكەينەۋە و بەۋ رىگەيەدا برۆين كە بە خويىنى پاكىيان سوور بوۋە .

ۋرەى خۇئان ئوندىكەنەۋە و لە قوربانيدان سىل مەكەنەۋە و بەسەر گىرفنەكاندا زال بن و ئاۋەكو سەركەۋنن بەدەست بەپىنن .

له سانه يه كلاكهره وه كاندا، كانىك سوپاي هپرش و
 ههلمه ئى باكوور به ره وپيش ده چوو..... به ره ي
 نيشمانى يه كگرنوو له نيوان (كۆمينان) و حيزبى
 كۆمونيست و جه ماوه رى گه لدا رما، كه نوينه رى
 به رژه وه ندى يه كانى مه سه له ي رزگار كردنى بو گه لى چينى
 ده كرد. ئەم به ريه و هه موو سياسه نه شو رشي گپ رانه كانى رما
 و هه ره سى هينا له سه ر ده سنى ده سه لاندا ريتى كۆمينان كه
 به غه در و ناپاكيى سياسه ئى «پاكتاوى حيزب» ي گرنه به ر
 له گه ل سياسه ئى خو ينرشن دژى ميلله ت..... ئينر له و
 رۆژه وه شه رى ناو خو جيگه ي پشنيوانى كردنى گرنه وه،
 سنه م جيگه ي ديموكراسيى و چينى پرشن گدار گو ردا بو
 چينى ئاريك، به لام حيزبى كۆمونيستى چين و رۆله كانى
 گه ل نه ئرسان له وه و دانه مركانه وه و دو ژمنيش نه نيوانى
 له ناويان به ريت. دووباره له زه ويه وه هه لسانه وه و په له ي
 خو ينى سه ر جه سنه يان سريه وه و لاشه ي هه قاله كانيان به
 خاك سپارد و ده سنيان كرده وه به شه ر. ئالاي شو رشه
 مه زنه كه يان به رز كرده وه ده سنيان به به رگريى ميللى
 كرد و ئيداره ي ميلليان له ناوچه فراوانه كانى خاكى چيندا
 دامه زراند و چاكسازيى كشنوكاليان جييه جي كرد و سوپاي
 گه ليان دامه زراند- سوپاي سوورى چين- و پاريزگاريان له
 هيژه شو رشي گپ رانه كانى گه لى چين كرد و په رهيان پيدا.
 ئيوه خاوه نى خاسيه ئى زورن. خزمه ئى گه ورنان
 پيشكش كرده، به لام ده يت هه ميشه له خو بايى بوون

به دوور بن . ئیوه شایسنه‌ی ریژی جه ماوهرن، به لام له وانیه
 ئەم ریژه به ئاسانی به رهو له خۆبایی بوننان به ریژ و ئەگەر
 نووشی له خۆبایی بوون و خاکیه ئیی خۆنان گورونینان
 له دهست دا و ریژی خه لکنان نه گرت و ریژی کادیران
 و جه ماوهرنان نه گرت، ئەوا پالەوانتییه که نان نامینیٹ و
 نموونه ییه که نان لیده بیئنه وه . ئیمه له رابردوودا له و جوړه
 که سانه مان بینوه، بۆیه هیوادارم ره فناری ئەوان نه کهن .
 ئیوه به سهر گره نه زۆر و ناخۆشیه گهره کاندایا زال
 بوون و ئازایه ئییه کی ده گمه ن و ژیرییه کی ئەوا و
 گورونینی زۆر نان نیشان دا له خه بانناندا بۆ له ناوبردنی
 دوژمن و بۆ بووژاندنه وه ی به ره می پیشه سازی و
 کشوکالی و په ره پیدانیان . ئیوه پیشه نگی سه جه م نه نه وه ی
 چین و بربری پشن که چه رخی پیشکه وننی مه سه له کانی
 گهل له هه موو بواره کاندایا به ره و پیش ده بان . ئیوه ئەو
 کۆله کانه ن که حکومه ت پشنی پیده به سنیٹ، ئەو پردانه ن
 که حکومه ئی گهل و جه ماوهری فراوان پیکه وه ده به سنیٹ .
 ئیمه ی نه نه وه ی چینی، گیانی پالەوانی و
 خۆبه خنکردنمان ئیدایه، که پالمان پیوه ده نیٹ بۆ
 ئەنجامدانی جه نگی خویناوییه کان دژی دوژمنه کانه مان
 هه نا کۆنایی . ئیمه سوورین له سهر گێرانه وه ی خاکه
 داگیرکراوه که مان و سه روه رییه نه نه وه که مان به هه ول و
 نه قه لای خۆمان و ئوانای هه لسانه وه و راوه سنانمان هه یه
 شانبه شانی نه نه وه کانی جیهان .

(20)

بیناگردنی ولاتہ کہمان بہ کاری جدی و دہستگرتنی بہ تیچوونہ کان

پیویسنہ بہردہوام بیری ہموو کادیر و رۆلہکانی گہل بخہینہوہ، کہ چین ولانئیکی ئیشراکیی گہورہیہ، بہلام ہہزار و دواکہوئوہ لہرووی ئابووریہوہ. ئہوہش نہگونجاوییہکی گہورہیہ. بو ئہوہی ولانہکہمان دہولہمہند و بہہیز بیٹ پیویسنہ ئہرکی قورس جیبہجئ بکہین بو ماوہی دہیان سال و لہناو ئہو ئہرکانہدا، سیاسہئی بینای ولانہکہمان بہ کاری جدی و گرئنہوہی ئیچوونہکان کہ پیویسنہ دہکاٹ بہ کہم خہرجکردن و پاشہکہوٹ کردن بہ وردیی و بہگژداچوونہوہی زیادہرۆیی.

پیویسنہ پرہنسیپی کاری جدی و پاشہکہوٹ کردن لہ خہرجیبہکانی بہرئوہبردنی کارگہکان و فرۆشگا و ہموو پرۆژہ حکومییہکان و ہہرہوہرزیی و پرۆژہکانی دیکہ جیبہجئ بکریٹ. پیویسنہ لہ ہموو پرۆژہکاندا جیبہجئ بکریٹ. ئہوہ پرہنسیپی دہسنگرئنہوہ و پاشہکہوٹکردنہ و یہکیکہ لہ پرہنسیپیہ بنچینہییہکانی ئابووریی ئیشراکیی. چین ولانئیکی گہورہیہ، بہلام ہیشنا زۆر ہہزارہ. دہیان سالی

دیکه ش ئیده په پښت بهرله وهی ده وله مهند بیټ و ناوه کو
ټه وکات پټو بسنه پره نسپی کاری جدی و ده سنگر نه وه
له خه رجیبه کاندای بکه ین، به لام ده بیټ بایه خی نایه ئی
به بانگه یشنی ټم پره نسپه و په پره وکردنی ده سنگر نه وه
بکه ین له داهانه کانی داهانوودا، به نایه ئی له ماوه ی پلانی
پینج سالیدا که له ئیسنادا و سالانی داهانوودا جیبه جی
ده که ین.

پټو بسنه له سهر هه فالان له هه موو ناوچه کان پاشه که وئی
زور زور له ئوانا مرویبه کان و ماددیبه کاندای بکه ن و به
هیچ جوریک نایټ بایه خ له سهر ئیسنا چر بکه نه وه و
بیحساب به کاری به ینن و زیاده روئی ئیدا بکه ن. هه فالان
له ههر شویتیک بن، ده بیټ حیساییک بو سالانی کار
ده ست پیکردن دابنن و بو سالانی زورنریش. پټو بسنه
له سهریان حیساب بو سالانی دريژخایه نی جهنگ بکه ن که
ئیسنا بهرپای ده که ین و ټه روژه ش که ده ست به بینا کردن
ده که ین، دواي دهرپه راندنی دوژمن. پټو بسنه له سهریان
په ره به بهر هه مه ینان بدن له و کانه دا که به وردی
پابه ندن به ده سنگر نه وه و پاشه که و نکر دن و دوور که و ننه وه
له زیاده روئی. له هه ندیک شوین وا رووی دا هه ندیک
له هه فالان حیسابانی دريژخایه نیان نه کردبو و بایه خیان
به ده سنگر نه وه له وزه ی مروی و مادی و گه شه پیدانی
به ره هم نه دابوو، بو په ټه و ناوچانه زیانی زوریان بهر که و ن
به هوئی ټه وه وه. له بهر ټه وه ټه رکی ټمه ټه مروی ټه وه یه، که

ئەم وانەيەمان وەرگرنووه، ئاگادار بين لهوہ.
 بۆ ئەوہی بنوانين بەرھەمی کشنوکالی و پيشەسازی له
 شارە بچووکهکاندا بە خیرایي بەرھەوپیئش بەرین، پئویسنە
 لەسەرمان، لە کانی بەرپۆهچوونی خەبانماندا بۆ نەھیشنی
 سیسنمی دەرەبەگایەئی ئەوپەری بايەخ بەدەین بە ھەموو
 جۆرە ئامرازەکانی بەرھەمھێنان و بژپویی دروست بۆ
 بەکارھێنان و ھەنگاوی ئایەئی بنیین دژی ھەر کەسیک
 کە ئیکی بدات، یان بەفیرۆی بدات و زیادەرۆی نەھیلین
 لە خواردن و خواردنەوہدا و بايەخی خۆمان ئاراسنەي
 پاشەکەوئ و دەسنگرننەوہ بکەین.

پئویسنە خەرجیە داراییەکان بخەینە ژێردەسنی پرەنسیپی
 دەست پئوہگرن و پاشەکەوئ کردن و پئویسنە بۆ ھەموو
 فەرمانبەرائی حکومەئی روون بکەینەوہ کە دزیکردن لە
 مەلک و مالی حکومەئ و بەفیرۆدانی گەورەئین ئاوانە.
 لەرابردوودا ھەندیک ئەنجاممان بەدەسنھینا لە لەناوبردنی
 دزی کردن و زیادەرۆی کردن. ئەمپروئ دەبیئ ھەولئ
 زیانر بەدەین. ئەو پرەنسیپەي بەسەر نيزامەکەماندا زالە
 لە لئینچینەوہدا ئەوہیە، کە دەبیئ دوا فلس پاشەکەوئ
 بکەین لەپیناوە جەنگ و مەسەلە شوپشگێرییەکەماندا و
 لەپیناوە بیناکردنی ئابووریماندا.

5 - لەناو زۆر لە فەرمانبەرانماندا ئارەزووی ئرسناک
 پەیدا بووہ کە برینئە لە بەشداری نەکردنی جەماوەر لە
 خۆشی و ناخۆشیدا و ھەولدان بۆ ناوناوبانگی شەخسی

و بەرزەوهندی ئاک. ئەمە شنیکی زۆر خراپە. لەو شیوازانەمان بۆ سەرکەوتن بەسەر ئەم جۆرە ئارەزوو و مەیلانەدا، بلاوکردنەوێ دەزگا ئیدارییەکانمانە لە کانی هەلمەنەکانی زیادکردنی بەرھەم و دەسنگرئەووە لە خەرجییەکان و گواستنەوێ کادیران بۆ ریکخواوەکانی بئکە بۆ ئەوێ زۆرترین ژمارە بنوانن بگەرێنەووە بۆ کاری بەرھەمھێنان.

6- بەشداریکردنی سوپا لە کارەکانی بەرھەمھێناندا بە مەبەستی دابینکردنی پێویستیەکانی لە ئازوووقە باری ژیانی باشتر کردوو و باری سەرشانی میلیەنی سووک کردوو و پاشان یارمەتیدەر بوو بۆ فراوانبوونی سوپا و دەسئەجیش ئەنجامی بچووکنری زۆریشی بەدەسئەھێناووە کە برینین لە: 1- پئەوکردنی پەیوہندی ئیوان سەرباز و ئەفسەر، چونکە ئیسنا پیکەووە کار دەکەن بۆ بەرھەمھێنان و باریەئییەکی قوول لە ئیوانیاندا دروسئ بوو. 2- چاکترکردنی ھەلوئیسئ بەرامبەر کاری جەسئەیی. ئیسنا ھەلوئیسئ پیاوانی سوپا بەرامبەر بە کاری جەسئەیی باشتر بوو لەو کائەووە دەسئیان بە بەرھەمھێنان کردوو بۆ دابینکردنی پێویستی خویان لە ئازوووقە و ئەمەلی و ئارەزووی بیکاری کە رەوشنی خوێرییەکانە، نەھیلراوہ. 3- پشنگیری کردنی نیزام، بایەخدان بە نیزام لە بەرھەمھێناندا پشنگیری نیزامی سوپا دەکات لە شەر و لە ژیانی سوپادا، نەک لاوازی بکات. 4- پئەوکردنی پەیوہندی ئیوان سوپا

و گەل، ئەوکانەى ھېزە چەكدارەكان» كاروبای ناومالی خوڤيان» رېك دەخست رووداوى زيانگەياندن بە ملك و مالى گەل كەم بوو ەو ە نەماو ە، لەبەرئەو ەى سوپا و گەل لە بەرھەمھېناندا بە نۆرە يارمەنى پېشكەش دەكەن، ئىتر دۆسنایەئيان بەھىزتر بوو. 5- بېزاربوون لە حكومەت لەناو سوپادا كەم بوو ەو ە و پەيوەندىي ەردولا باشتر بوو. 6- پالنان بە چەرخى ەلمەئە مەزنەكەى بەرھەمھېنانەو ە كە گەل ئەنجامى دەدا. ئەوكانەى سوپا لە بەرھەمھېناندا بەشداریي كرد، بەشداریي كردنى فەرمانگە حكومىيەكان و رېكخراو ەكانى دىكە لە بەرھەمھېناندا بوو ە زەرورەت، ئىتر بە جۆشى زيانرەو ە دەسنى بە بەرھەمھېنان كرد و ئەو ەلمەئە گشنيەى گەل رايدەپەرىئەت، ەمووى لەپىناو زيادكردنى بەرھەمدا بوو، زۆر پىويست بوو. ئىتر بە جۆشەو ە گەل بەرەو ەو ەو ە چوو.

ھەندىك كەس دەلین ئەگەر يەكەكانى سوپا بەشداریي بەرھەمھېنان بكات، ئەو ناوانىت شەر و مەشقى سەربازى بكات و فەرمانگەكانى حكومەت و رېكخراو ەكانى دىكە ئەگەر بەم كارە ەلسن، ناوانن كارەكانى خوڤيان ئەنجام بدەن. ئەم بۆچوونە راست نىيە، چونكە يەكە سەربازىيەكانمان لەسەر سنوور بە شىو ەيەكى فراوان بەشدار بوون لە بەرھەمھېناندا لە چەند سالى رابوردوودا. پىويستىي خوڤيان لە خۆراك و پۆشاك بەدەسنھېنا. لە ەمان كائىشدا بەردەوام بوون لەسەر مەشقى سەربازىي

خۆيان و فېربوونى سىياسەت و فېربوونى زانىارىي گىشى .
لەوهدا سەرکەوئووتر بوون وەك لە سەرکەوئنهکانى
پېشووتر، هەر وەها يەكئىنى لەناو سوپا و لە نىوان سوپا و
گەلدا لە جاران زيانر بەهيز بوو . لە بەرەى پېشەوہ سالى
رابدوو هيزەکانمان بەشداربوون لە هەلمەئىكى فراوانى
بەرەمھېناندا، لەگەل، ئەوہشدا سەرکەوئنى مەزنيان لە
شەردا بەدەسئھېنا و هەلمەئى مەشکردنيان لە هەموو
يەكەکاندا دەسئ پېکرد، بەلام فەرمانبەرانى حکومەت و
رېکخراوہکانى دیکە بەھۆى بەرەمھېنانەوہ بژيويان باشتر
بووہ، ئيسنا بەدلئىايى زيانر و ئوانى زۆرئرەوہ کار دەکەن .
ئەوہ رەوشەکەيە لە ناوچە سنوورويەکان و بەرەى پېشەوہ .

(21)

پشت به خو به استن و خهباتی سهخت

ئایا پیویسنه سیاسه نمان له سهر چ بنه مایه ک به ند بیٹ؟ له سهر هیژی ئاییه ئی خو مان، ئه وهش پییده و ئریٹ پشت به خو به سنن. ئیمه گوشه گیر نین، چونکه هه موو ولانانی، جیهان و گهلانی خه بانگپری دژ به ئیمپرالیه ئ دؤسئمانن، به لام ئیمه جهخت له سهر پشت به خو به سنن ده کهین، چونکه به پشت به سنن به وه هیژانه ی خو مان ریکی ده خهین، ده ئوانین به سهر هه موو کۆنه په رسنه چینییه کان و بیانییه کاندای سهر بکه وین.

ئیمه داوای پشت به خو به سنن ده کهین و ئومیدمان به پشتگیری ده ره کییه، به لام نابیٹ له سهر ئه وه بوه سنین، به لکو له سهر هه وه له کانی خو مان و له سهر هیژی داهینه ری هه موو سوپا و هه موو میلله ئ.

به ده سنه ئینانی سهر که و ئن له ولاندا هه نگاوی یه که مه له ریپۆاتیکی گه وره دا که درێژییه که ی 10 هه زار میله . شوړشی چین شوړشیکی مه زنه، به لام ریگه ی دوا ی شوړش ریگه یه کی درێژه و کاره کهش مه زننر و سه خننر ده بیٹ. پیویسنه ئه م خاله له ئیسناوه له حیزبدا روون بکرینه وه

و دهبی داوا له ههڅالان بکهین، که بهردهوام پاریزگاریی گیانی خاکینی و نارامگرنن بکهن دوور له سهرحلی و ملهوړی و بهردهوام پاریزگاری له گیانی خهباڼی سهخت بکهن.

دهبی به شیوهیه کی کونای ههڅالان رزگار بکهین له ههر بیروکهیه ک که پینان بلیت نیمه ده نوانین سه رکه وونن به ده سټ بهینین، به پشټ به سنن به ریکهکونه کان و درفنه چاوه پروان نه کراوه کان به بی پیوسی بو خهباڼی سهخت و ئاره ق و خوینرشنن.

پیوسیسه هه میسه گهل نییگه یه نین ده باره ی پیسکه ووننی جیهان و ئاینده روشنه که ی بو ته وهی منمانای به سه رکه وونن هه بیټ. له هه مانکاندا ده بیټ به گهل بلیین، هه روه ها به ههڅالان که ریگه که ی له پشمانه وهیه و پیچاویچه و هیشنا به ربه سټ و گرفنی زور هه یه، که ریگه ی شوړشی به سنووه. کونفرانسی حه ونه می پارنه که مان وای داناوه، که ئووشی گرفنی زور ده بین له به ره وهی خومان پیمان باشه وای دابننن، که ئووشی گرفنی زور ده بین. ههڅالان هه ن نایانه ویټ زور بیر له گرفنه کان بکه نه وه، به لام گرفټ راسنییه کی حاشاه لنه گره و ده بیټ هه موو دانی پیدا بننن، که م بیټ یان زور. نابیت هه لویسمنان (دان پپانه نان) بیټ. ده بیټ دانی پیدا بننن و شوڅه یان بکهین و له ناویان به رین. له جیهاندا ریگه ی راسټ و ریکه نییه، بو یه ده بیټ خومان ناماده بکهین بو رویشنن به ریگا پیچاویچه کاندا

و نابیٹ ئەماعی دەسکەوئی خۆراییمان هەبیٹ، چونکە ناکرێت وایزانین کە هەموو کۆنەپەرسنەکان چۆک دادەدەن لەسەر زەوی لە بەیانییەکی جوان و دلپۆیندا بە خواستی خۆیان. بەکوردی و بەکوری، ئیندە روۆشنە هەرچەندە ریگە خواروخیچە، چونکە گرفنی زۆر لەبەردەمماندا ماوه و نابیت بەسووک سەریان بکەین. بیگومان ئیمە دەئوانین بەسەر هەموو گرفنیکدا سەر بکەوین و سەرکەوئن بەدەست بەیئییە ئەگەر لەگەڵ روۆلەکانی گەلدا یەکبگرین و پیکەوه هەوڵ بدەین.

ئەوانە ی ئەنھا لایەنە پرشنگدارە کە دەبینن بەبێ گرفنەکان، ئانوان سەرکەوئووبن لە بەجیھتیانی ئەرکەکانی پارنەکەمان.

کرێکار و جوئیاری و روۆشنیرە کارمەندەکان ئەوانەن کە سامانی کۆمەڵ دروست دەکەن و مادام جلهوی چاره‌نووسیان بەدەست خۆیانەوهیە و لەسەر رییازی مارکسی-لینینی دەروۆن و هەلوێسنیکی دروسنیان وەرگرئووه بەرامبەر چاره‌سەرکردنی کیشەکەکان لەجیاتی خۆلادان لیبیان، ئەوکات لە جیھاندا گرف نابیٹ کە ئەئوان بەسەریدا سەربکەون.

پێویسنە لەسەر هەموو هەقالان لە حیزبدا نرخێ ئەواو بە هەموو گرف و کیشەکان بەدەن و ئامادە بن بەسەریاندا زāl بن بە شیوه‌یه‌کی ریکوپیٹ و بە ئیرادەیه‌کی پۆلایین. هیزه کۆنەپەرسنەکان گرفنیان هەیه و ئیمەش گرفنمان

هه‌یه، به‌لام گرفنه‌کانی کۆنه‌په‌رسنان چاره‌سه‌رییان نییه، چونکه ئەم هیزانه به‌ره‌و نه‌مان ده‌چن و هه‌یچ ئاینده‌یه‌کیان نییه، به‌لام گرفنه‌کانی ئیمه چاره‌سه‌ر ده‌کریٔ چونکه ئیمه هیزیکی گه‌شه‌کردوین و ئاینده‌مان رو‌شنه. پێویسنه له‌سه‌ر هه‌فالانمان له‌ کانه دژوارو سه‌خنه‌کاندا ده‌سکه‌ونه‌کانمان له‌بیر نه‌که‌ن. پێویسنه ئاینده‌ی رو‌شنمان بینن و ده‌بیٔ دلیری و بو‌یریمان زیانر بکه‌ین.

(22)

شیوازی بیرکردنه وهو شیوازی کارکردن

میژووی مروڤایه نی، میژووی پیشکه وئی بهرده وامه له بوڤایی زه وروره نه وه بو بوڤایی ئازادی. ئەم پرۆسه یه ش هه رگیز کۆنایی نایه ت. ململانی چینه نی له هه رکۆمه لگه یه کدا چین و ئوژی ئیدا بی ت کۆنایی نایه ت. خه بانئ نیوان کۆن و نازه و راست و هه له هه رگیز له کۆمه لگه یه کی بی چینه ناوه سنیت و مروڤایه نیش هه رگیز له پیشکه وئن له مه یدانئ خه بانئ له پینا و به ره مه پینان و له مه یدانئ ئاقیکردنه وه ی زانسنیدا ناوه سنیت. سروشنیش بهرده وام له پیشکه وئن دایه. مه سه له که سه له هه مان ئاسندا ناوه سنیت، بۆیه ده بی ت مروڤ بهرده وام ئاقیکردنه وه کان پوخنه بکا ت بو ئه وه ی داهینان بکا ت و هه میسه پیش بکه وی ت. ئەو بیرکردنه وانه ش که هه ز به وه سنان و ره شبینی و له ده سندانئ گورونین و قه ناعه ت و شانازی ده کا ت، هه مووی هه له یه، چونکه له گه ل راسنییه کانی میژوودا ری ک ناکه وی ت له پیشکه وئی کۆمه لگه ی مروڤایه ئیدا له ملیۆن سالی رابردوودا. هه روه ها ری ک ناکه وی ت، له گه ل راسنییه میژووییه کاندا که ئاوه کو ئیسنا زانیومانه به سروشنی

(وانه سروشنی میژووی نه نه ئاسمانیه کان و میژووی
زهمین و میژووی بونه وهران و میژووی سهرجه م زانسنه
سروشنییه کان)

زانسنه سروشنیه کان چه کیکه مروّف خه بانی پیده کاڭ
له پیناو ئازادیدا، بویه مروّف، بو ئه وهی ئازادی له ناو کومه لدا
به ده سٹ بهینن، ده بی پشٹ به زانسنه سروشنیه کان
به سنیٹ له ئیگه یشنیدا بو سروشٹ و به کارهینانی و
گوپینی. ئیئر بهو شیوهیه ده ئوانیٹ له سروشندا ئازاد بیٹ.
مادیه ئی دیالکنیکی له فهلسه فهی مارکس دوو
خه سلّه ئی بهرچاوی هه یه: یه که میان، خه سلّه ئی چینایه ئی،
چونکه رایده گه نیٹ که مادیه ئی دیاله کنیکی له خزمه ئی
پرۆلیناری دایه. دووه میان، خه سلّه نه زانسنیه که یه ئی که
جه خنی له سهر شوینکه و نه یی ئیورییه بو پراکنیزه ی زانسنی
ده کاڭ، چونکه ئیورییه که له سهر بناغه ی پراکنیزه ی زانسنی
دانراوه، پاشان ده گه پرنه وه و دووباره خزمه ئی پراکنیزه ی
زانسنی ده کاڭ.

فهلسه فهی مارکسی وای داده نیٹ که ئه و مهسه له یه ی
گرنگی زوری هه یه، ئه وه نییه یاسا دانراوه کانی جیهان
بزانیٹ و پاشان ئوانای روونکردنه وه یٹ هه بیٹ، به لکو
له به کارهینانی ئه م زانیارییه دایه له گوپینی جیهاندا به
شیوه یه کی کاریگه ر.

ئایا بیروکه دروسنه کان له کوپوه هه لده قولین؟ ئایا
له ئاسمانه وه دینه خواره وه؟ نه خیر! ئایا سروشنیه له

میشک و ئەقلدا؟ نەخیر! ئەو بە ئەنھا لە پراکنیزەى کۆمەلایەئییەووە هەلدهقولیئت. لە سى جور پراکنیزەى کۆمەلایەئییەووە هەلدهقولیئت: خەباث لەپیتناو بەرھەمھیتاندا و مەملانیی چینیایەئى و ئاقیکردنەوہى زانسنى.

بوونى کۆمەلایەئىیى مروّف بىرکردنەوہى دیارى دەکاٹ. هەرکاٹ جەماوەر لە بۆچوونە دروسنەکان کە خەسلەئى چىنى پىشکەوئووە ئىگەیشٹ، ئەوا ئەم بىرکردنەوانە دەگوردریٹ بۆ هیزىکى مادى کە کۆمەلگە و جیھان دەگورپىٹ.

مروّفەکان لە ئەنجامدانى کارە کۆمەلایەئییەکانیاندا هەموو جورە خەبائىک دەکەن، ئىنر لە سەرکەوئن و شکسنهیتانەکانیان وەک یەک ئەزموونى بەرفراوان وەردهگرن. ژمارەیهکى زور لە دیاردەى بابەئى لە ئەقلى مروّفدا رەنگ دەدانەووە لە رىگەى پىنج هەسنەکەووە: بىنن، گوئى لىبوون، بۆنکردن، نامکردن و بەرکەوئن. لە سەرەئاوە مەعریفەکە هەسنیە، پاشان بازدانىک روو دەداٹ بۆ مەعریفەى ئەقلى، وانە بىرەکان، ئەوہش دوای کەلەکەبوونى برىک لە مەعریفەى هەسنى. ئەوہ یەکىکە لە پرۆسەکانى بەدەسنهیتانى مەعریفە. ئەوہش یەکەمىن قوئاغە لە ئەوای پرۆسەى بەدەسنهیتانى مەعریفە و قوئاغى گواسننەووە لە مادەى بابەئییەووە بۆ هوشيارى خویى، لە بوونەووە بۆ فیکر، بەلام هیشنا نەسەلمىتراوہ لەم قوئاغەدا ئایا هوشيارى مروّف، یاخود بىرەکانى (لەوانەش ئیوریهەکان

و سیاسه نه کان و پلانه کان و ریوشوینه کان) ره نگدانه وهی
 به پراسنی یاسا دانراوه کانی جیهانه یان نا. ناشکریت جه خت
 له پراسنی و ناراسنیشی بکریت. لیره دا قوناغی دووه می
 به ده سنه پنانی مه عریفه دینه پیشه وه. قوناغی گواسننه وه له
 هوشیاریه وه بۆ ماده دووباره. له فیکره وه بۆ بوون، کائیک
 که ئەو مه عریفه یه ی به ده سنه پناوه له قوناغی یه که مدا
 ده خرینه بواری ئەنجامدان و به کاره پنانی کۆمه لایه نییه وه
 بۆ دنیابوون له وهی ئایا ئەم نیوری و سیاسات و پلان و
 ریوشوینه سهرکه وئنی چاوه پروان کراو به ده ست دین یان
 نا. به گشنی، ئەگەر سهرکه وئوو بین ئەوا راسن و ئەگه
 شکسنخواردوو بن، ئەوا هه له ن. ئەوهش به نایه نی راسنه
 سه باره ت به مملاتی مروف له گه ل سروشندا. له خه بان
 کۆمه لایه نیدا، ده بینن ئەو هیزانه ی که وا نوینه ری چینی
 پیشکه وئوون هه ندیک جار نووشی شکس دهن، نه ک
 له به ره وهی بیره کانیاں دروست نییه، به لکو له به ره وهی
 له ئەرازوی هیزه به شداربوه کاندا له کۆنه په رسنی لاوازهره
 بۆ ماوه یه کی دیاریکراو. له به ره وه به شیوه یه کی کانی
 ده دۆریت، به لام دره نگ بیت یان زوو، سهرکه وئن
 به ده ست ده هیتیت. پاشان بازدانیکی دیکه له مه عریفه ی
 مروفدا روو ده دا، دوای ئەوهی به ناقیکردنه وهی
 پراکنیزه ی (کرده یی) عه مه لیدا نییه ده بیت و ئەم بازه
 له وهی پیشوونری گرنگره، چونکه ئەم بازه به نه نا
 ده نواتیت راسنی و هه له یی بازی یه که م له به ده سنه پنانی

مه‌عريفه‌دا بسه‌لمیٲیٲ، وانه بیر و نیوری و سیاست و پلانه و ریوشویٲنه‌کان، که له روودانی ره‌نگدانه‌وهی جیهانی بابه‌نیدا ٲیکه‌انووه و بیجگه له‌مه هیچ ریگه‌یه‌کی دیکه نییه بو ناقیکردنه‌وهی راسنی .

گه‌یشتن به مه‌عريفه‌یه‌کی دروست روو نادٲ زور جار، نه‌ها دوای دووباره بوونه‌وهی چه‌ندجاری ٲرۆسه‌ی گواسننه‌وه له ماده‌وه بو هوشیاری نه‌بیٲ، پاشانیش له هوشیاریه‌وه بو ماده دووباره، وانه له ٲراکنیزه‌ی کردیه‌وه بو مه‌عريفه و پاشان له مه‌عريفه‌وه بو ٲراکنیزه‌ی کرده‌یی دووباره . نه‌وه نیوری مارکسیه بو مه‌عريفه، نیوری مادی دیاله‌کنیکی بو مه‌عريفه .

ئه‌گه‌ر که‌سیک بیه‌ویٲ شٲیک فیٲر بیٲ، بو نه‌وه ریگه‌ی نری نییه نه‌ها چوونه ناو نه‌وه شنه‌وه نه‌بیٲ. وانه له‌ناو ژینگه‌ی نه‌وه شنه‌دا بژی (ٲراکنیزه‌ی کرده‌نی). ئیٲر ئه‌گه‌ر ویسنٲ مه‌عريفه به‌ده‌سٲ به‌یٲیٲ، ده‌بیٲ به‌شداري له ٲراکنیزه‌ی کرده‌ییدا بکه‌یٲ که ئامانجی گۆرینی واقیعه . ئه‌گه‌ر ویسنٲ نامی هه‌رمی بکه‌یٲ، ٲیویسنه هه‌رمیکه بگۆرٲیٲ، وانه بیخویٲ و ئه‌گه‌ر ویسنٲ نیوری شوٲرش و ریگه‌کانی فیٲر بیٲ، ٲیویسنه له شوٲرشدا به‌شدار بیٲ. هه‌رچی مه‌عريفه راسنه‌کانه له نه‌زموونی راسنه‌وخووه هه‌لده‌قولٲیٲ .

مه‌عريفه له ٲراکنیزه‌ی کرده‌نییه‌وه ده‌سٲ ٲیده‌کان و مه‌عريفه‌ی نیوریٲ که له ریگه‌ی ٲراکنیزه‌کردنی کرده‌نییه‌وه

به دهسٹ دېټ پېويسنه له پراکټيزه ي کردهيدا جيټه جيټ بکريټ، جاريټکي ديکه. روټي کاريگهري مهعريفه له باري کاريگهري له گواسننهوه له مهعريفه ي ههسنيهوه بو مهعريفه ي عهقلي دهراکهويټ به نهها، بهلکو دهبيټ دهراکهويټ ههروهها- نه مهش له وه گرنگره - له بازدان له مهعريفه ي عهقليهوه بو پراکټيزه ي کردهني شوړشگيپراڼه. زانراوه که مروټ نه گهري ويسني کاريټک بکاټ، باري دهووروبهري کاره که و خاصيه نه کاني و په يوه ندييه کاني به شه کاني نره وه شاره زانه بوو، نهوا ياساکاني نايهټ به م کاره و شيوه ي نه جامداني نازانيټ و له نه جامداناوانيتټ به باشي بيکاټ.

نه گهري مروټ بيهويټ سه رکه وټن له کاره که يدا به دهسٹ بهيټيټ، وانه نه جامه خوازراوه کان به دهسٹ بهيټيټ، دهبيټ بيري خوټي له گهل ياسا بابه نيه کاني جيھاني ده رکه يدا بگونجينيټ. خوټه گهري بيري له گهل نه ياسايه نه دا نه گونجا، بيگومان له پراکټيزه ي کرده نيدا شکسٹ دههيټيټ، که شکسنيشي هيټا نهوا دهري ليوه رده گريټ و بيره کاني خوټي راست ده کانه وه و ده يگونجينيټ له گهل ياساکاني جيھاني ده رکه يدا. نهوکاټ ده نوانيتټ شکسنيټانه که ي بگورپټ به سه رکه وټن. نه وهش مه به سنه که يه له ونه که يان،» شکسنيټان يان سه رکه وټن» ياخود «سوار نا نه گليټ نايټنه سوار»

ټيمه مارکسين و مارکسيهټ فيري کردووين، که

ئەماشای مەسەلەکان دەکەین لە راسنییە بابەئییەکانەووە دەست پێیکەین نەک لە پێناسە روونەکانەووە و لەرێگای شیکارکردنی ئەو راسنیانەووە بگەینە پرەنسیپی دروست و رێوشوێن و سیاسەتەکان.

گرنترین شیوازی بئینچینی لە کارکردندا کە پێویسنە لەسەر هەموو کۆمۆنیستان بیخەنە بەرچاویان، ئەوویە کە بریار لەسەر سیاسەتی کار بەدەن بەگوێرە ی بارودۆخی واقعی. ئەگەر لیکۆئینەووە لەسەر هۆکاری هەلەکانمان بکەین، دەبینین کە دەگەرینەووە بۆ ئەووی کە ئیمە سیاسەتی کارەکەمان لەسەر بناغە ی بۆچوونی خۆمان داناوە و لە بارودۆخی واقعی و لە کات و شوینی خۆی دوور کەوئووینەئەووە.

ئایدیالیزم و لەسەر ووی سروسنەووە ناکە شێیکە لە جیهاندا بۆ مروۆف هیچ ئەرکیکی ئیناچیت، چونکە بواری دەدات بە ئارەزوی خۆی بدوێت بۆ ئەووی پشنت بە واقعی بابەتی بیهسنت و بیئەووی قسەکانی بخانە بەر ئاقیکردنەووی واقعیەکە، بەلام ماددیەت و دایالکتیک هەول و ئەقەلا لە مروۆف دەخواییت، چونکە دەبیئت پشنت بە واقعی بابەتی بیهسنت و لەبەردەمیدا ئاقی بیئەووە و ئەگەر هەول نەدات، دەخلیسکینە ناو رێگای ئایدیالیستی مینافیزیکیەووە (لە ژوور سروسنەووە).

ئەگەر بمانەوێت مەسەلەیکە دیراسە بکەین، دەبیئت رۆبچینە کرۆکی ئەو مەسەلەیکە و روالەنەکەشی وا

دابئین، که ده مانگه یه تینه کرۆکه که ی، ئیدی ده بیټ ده ست به کرۆکه که وه بگرین. نهها ئه وهش ریگا زانسنیه که یه، که به کار دیت له شیکردنه وه ی شنه کاندایا.

دهردی سهره کی له گۆرانی شنه کاندایا له ناوخوی دایه نهک دهره وه ی. ئه م پیکناکۆکیه شارراوه یه ش دهردی سهره کیه له گۆراندایا، به لام بوونی په یوه ندی و کاریگه ری هابه ش له نیوان شتی و شتیکی دیکه دا دهردیکی سووک و که م بایه خه.

دیالکتیکی مادی پئیوایه هۆکاره دهره کیه کان مه رجی گۆرانه و هۆکاره شارراوه کان بناغه ی گۆران و هۆکاره دهره کیه کان کاری خوی له ریگه ی هۆکاره شارراوه کانه وه ده کاټ. ئه وه نا هیلکه به په یه کی گه رمی گونجاو ده بیټ به جووچک، له گه ل ئه وه شدا گه رمی نا ئوانیت به رد بکاټ به جووچک، چونکه بناغه ی گۆران له یه که مدا جیاوازه له گه ل ئه وه ی دوه م.

فهلسه فه ی مارکسی یاسای (یه کینی دژه کان) به یاسای بنه رهی گه ردوون داده نیټ. ئه وه یاسایه که که بوونی ره هایه له سروشندا بیټ، یاخود له کۆمه لگه ی مرو فایه ئی، یاخود بیرکردنه وه ی مرو ف. له نیوان ئه و دوو دژه دا یه کینی و ململانئ هه یه له هه مان کاندایا ئه وه ش ده بیټه هۆی جوو له و گۆرانی شنه کان. ناچوونیه کی له هه موو شتی کدا هه یه، به لام سروشنان به پی سروشنی شنه کان ده گۆریت. ئینر یه کینی نیوان دژه کان له ناچوونیه کی

شنه‌کاندا دیارده‌یه‌کی کانی و سنوورداره، له‌بهر ئه‌وه ریژه‌بیه، به‌لام مملاتی نیوانیان به‌ره‌هایی ده‌میینه‌وه به‌بی سنووردارکردن.

شیوازی شینه‌لکردن، شیوازیکی دبالکنیکه. مه‌به‌سمنان له‌شینه‌لکردن شیکردنه‌وه‌ی لیک دژه‌کانی ناو شنه‌کانه و به‌بی نیگه‌یشنی نه‌واو له‌ژیان و نیگه‌یشنی راسنه‌قینه‌ی ئه‌و دژ به‌یه‌کانه‌ی ده‌مانه‌ویٹ لیکۆلینه‌وه‌ی له‌باره‌وه بکه‌ین، مه‌حاله‌ شیکردنه‌وه‌ی راست ئه‌نجام بدریٹ.

لینین ده‌لیٹ: شیکردنه‌وه‌ی دیاریکراوی بارودۆخه ناییه‌نه‌کان «گرنگرین شنی سه‌ره‌کیه له‌مارکسیه‌ندا و گیانه‌زیندوه‌وه‌که‌یه‌ئی.» به‌لام ژماره‌یه‌کی زۆر له‌هه‌فالانمان بوچوونی شینه‌لکریان نیه و نایانه‌ویٹ شینه‌ل و دیراسه‌ی قوولی یه‌ک له‌دوا‌ی یه‌ک ئه‌نجام بده‌ن له‌مه‌سه‌له‌ئالۆزه‌کاندا، به‌لکو ئه‌و خوه‌یان هه‌یه، که‌حوکمی ئاسایان به‌سه‌ردا ده‌ده‌ن، یان به‌سه‌لمانندی په‌ها یاخود به‌نه‌فیکردنی په‌ها. ئیمه‌ش له‌ئیسناوه‌ده‌بیٹ ئه‌م باره راست بکه‌ینه‌وه.

شیوازی ئه‌م هه‌فالانه‌له‌نیروانینی مه‌سه‌له‌کاندا هه‌له‌یه، چونکه‌ئه‌ماشای رووه‌جه‌وه‌ری و بنچینه‌یه‌کانیان ناکه‌ن، به‌لکو له‌رووه‌ناجه‌وه‌ری و نابنچینه‌یه‌کان ورد ده‌بنه‌وه. لیره‌دا ده‌بیٹ ئاماژه‌بده‌ین که‌ناکریٹ رووه‌ناجه‌وه‌ری و نابنچینه‌یه‌کان پشنگوی بخرین، به‌لکو ده‌بیٹ رووبه‌پروو چاره‌سه‌ر بکرین، به‌لام نابیٹ دابنرین به‌رووی جه‌وه‌ری

و بنچینهیی و بهو هویه شهوه ریگه مان لی نیک بچیت .
له جیهاندا مهسه له کان ئالۆزن و هوکاری جوراوجۆر
پریری دهدهن، بویه ده بیٹ له چند روویه که وه نه ماشیان
بکهین، نهک نهها له یهک رووه وه .

ئهو که سانهی که به گویرهی ئیروانینی خویان نه ماشای
مهسه له کان ده کهن له یهک گوشه وه و به شیوه یهکی
سه رزاره کی هه ر خویان کائیک که ده گه نه شوین ده که ونه
په له کردن و رای خویان ده سه پین له ده رکردنی فه رمانه کان
و رینماییه کان له یه کیک له مهسه له کاندای بئ ته وهی سه یری
باودۆخی ده ور به یری ئه و مهسه له یه و کۆی ئه و مهسه له یه
بکه ن (وانا میژوو و باری ئیسنا ی له هه موو رووه یه که وه)
و به رله وهی بگه نه جه وه هه ری مهسه له که (وانه سروشت و
په یوه ندی ناوخۆی نیوان ئه و و مهسه له کانی دیکه). ئه م
جۆره که سانه بیگومان هه لده نوئین و ده که ون .

کائیک له مهسه له یهک ده کۆلینه وه، ده بیٹ خۆمان
له ئیروانینی شه خسی و ئیروانینی یه کلایه نه و ئیروانینی
روو که ش به دوور بگرین، چونکه ئیروانینی شه خسی
به مانای بیئوانایی له دیراسه ی مهسه له کاندای به شیوه یهکی
بابه ئی، وانه بیئوانایی له دیراسه کردنیدا به گویره ی بۆ چوونی
مادی. ئه مه م له لیکۆلینه که مدا (پراکتیزه ی کرده یی) دا
روون کردۆ ئه وه. سه باره ئ به ئیروانینی یه کلایه نه، به
مانای بیئواناییه له لیکۆلینه وهی مهسه له کان له هه موو
روویه که وه، یاخود به مه ده لئین (بینینی نهها به شیک

به بئ هه موو، وهك بينينى دره خنئك به بئ دارسانه كه .
ئه گهر ئه وه مان كرد نائوانين ريگه ي پيويست بدوزينه وه بو
چاره سه رى ناچوونيه كه كان . ناشنوانين ئه ركه كانى شوپش
ئه نجام بده ين، ئه ركه كانمان به باشى جييه جئ بكه ين،
ناشنوانين ململائى به باشى له ناو حيزبدا ئه كنه لوژى پهره
پييده ين .

ده رباره ي زانسنه كانى سه ربازى (سه ن ووئسوو) ده لئت:
«ئه گهر شاره زاي دوژمنه كه ت و شاره زاي خو ت بيت، له
هيچ شه پئكدا زيركه وئوو نايئ، مه به سنى له م قسه يه،
زانينى مه سه له ي هه ردوو لايه نى شه پقان . (وى نشينگ) له
بنه ماله ي (نانگ) ده لئت:» ئه گهر گوئ له هه ردوو لايه نه كه
بگريئ، راسنيئ بو ده رده كه ويئ، به لام ئه گهر گوئ له
يه ك لايه ن بگريئ و لايه نگرى بكه يئ، ئه وا راسنيئ
لئ ون ده بيت . وى نشينگ دركى به هه له ي ئيروانينى
يه كلايه نه كردبوو، كه چى زور له هه فالانمان ئيروانينى
يه كلايه نه يان هه يه بو مه سه له كان و له به رئه وه ش ده كه ون
. و

لينين ده لئت:» بو ئه وه ي به پراسنى شاره زاي شنئك
بين، ده بئ هه موو لايه ن و په يوه ندى و ئامرازه كانى ليك
بده ينه وه . هه رچه نده ناشنوانين له هه موو روويه كه وه
ئه وه بكه ين، به لام سووربوونمان له سه ر دى راسه كردنى
مه سه له كان له هه موو روويه كه وه ده مانپاريزيئ له هه له
و سپروون .»

پېويسنه له سه زمان، ئەم وشانه مان له ياد بېت، به لام
 ئېروانيني رووكه ش بهو مانايه يه كه مروڤ ره چاوي
 خاسيه نه كاني پېكناكو كه كاني كو مه ل نه كاڼ، هه روه ها
 نايه نه مندييه كاني هه ر لايه نيك له لايه نه كاني دژ به يه ك.
 ئەوه بهو مانايه يه، كه مروڤ نكو لي له قوول بوونه وه
 له شنه كان و ليكو لي نه وه له خاسيه ئي ناچوونيه كه كان به
 وردى، ده كاڼ و نه نا له دووره وه نه ماشاي ده كاڼ و
 هه ول ده داڼ، دواي ئەوه ي نارمايه كي خيراى ناچوونيه كي
 به دى ده كاڼ، كه چاره سه رى پېكناكو كييه ك بكاڼ و وه لامى
 پرسياره كان بدانه وه و ناكو كييه كان بخاڼ به لايه كدا و كاره كان
 جييه جى بكاڼ، يان ناراسنه ي كرده وه سه ربازيه كان بكاڼ.
 ئەم شيوازه هه ميشه كيشه دروست ده كاڼ. ئېروانيني
 يه كلايه نه و رووكه ش له هه مانكاندا ئېروانيني ناكه كسين،
 چونكه هه موو شنه بابه ئيه كان له راسنيدا پېكه وه لكاون
 و ياساي ناخويان هه يه، به لام هه نديك كه س له برى
 ئەوه ي شنه كان وه كوو خويان نيشان بدهن، له يه ك
 لايه نه وه سه ريركي رووكه شى ده كه ن بى ئەوه ي ئيگه ن له
 په يوه ندييه هاوبه شه كان و ياسا ناوخوييه كاني، له بهر ئەوه
 شيوازه كه يان شه خسيه (خوييه).

ئېروانيني يه كلايه نه به ماناي زياده روپي ره ها له
 بير كرده وه دا. ئەوه ش ئېروانيني مينافيزيكيه بو مه سه له كان.
 ئېروانيني يه كلايه نه له هه لسه نگاندمان بو كاره كانمان
 برينييه له سه لماندنى هه موو شت يان نه في كردنى هه موو

شنه‌کان. مانای سه‌لماندنی هه‌موو شنه‌کان ئه‌وه‌یه، که مروّف نه‌نیا لایه‌نی باشی کاره‌کانی بینیت به‌بی لایه‌نه خراپه‌کان و نه‌نیا سنایش قبوول بکاڤ نه‌ک ره‌خه‌نه. که ده‌لّین کاره‌کانمان له هه‌موو روویه‌که‌وه باشه، وه‌ک ده‌رده‌که‌ویٲ، قسه‌یه‌کی پّیچه‌وانه‌ی راسنیه، چونکه هه‌موو کاره‌کانمان دروست و باش نییه و به‌لّکو هه‌شنا که‌موکوری و هه‌له‌یان ئیدا‌یه، هه‌روه‌ها هه‌مووشی خراپ و نادروست نییه، چونکه ئه‌وه‌ش ناهه‌قیه به‌رامبه‌ر راسنی، که‌وانه له‌م حاله‌نه‌دا شیکردنه‌وه پّیویسنه و نه‌فیکردنی هه‌موو شنّیک مانای ئه‌وه‌یه، که مروّف بیئه‌وه‌ی هه‌چ شیکاریک بکاڤ، وای داده‌تیٲ، که هه‌چ شنّیک به باشی نه‌کراوه و پّیوییه، مه‌سه‌له‌ی بینای ئیشترایی مه‌زن، مه‌سه‌له‌ی خه‌بائی مه‌زن که سه‌دان ملیوڤ که‌س به‌شداریی ئیدا ده‌کاڤ، پشّیویه و شنّیکی ئیدا نییه، شایسنه‌ی ریژ و بایه‌خ بیٲ. هه‌رچه‌نده زوڤ له‌وانه‌ی ئه‌م ئیپروانینه‌یان هه‌یه، جیاوازن له‌وانه‌ی دوژمنایه‌نیی سیسنمی ئیشترایی ده‌که‌ن، به‌لام ئه‌م ئیپروانینه‌یان هه‌له‌یه و زیان به‌خشه و نه‌نیا منمانه به مه‌سه‌له‌که‌مان له‌ده‌ست ده‌ده‌ین، بوّیه هه‌له‌یه ئه‌گه‌ر کاره‌کانمان له‌رووی ئه‌و ئیپروانینه‌وه هه‌لبسه‌نگینین، که ده‌لّیٲ: سه‌لماندنی هه‌موو شنّیک، یاخود ئه‌وه‌ی ده‌لّیٲ نه‌فیکردنی هه‌موو شنّیک.

کاڤیک مارکسییه‌کان له شنّیک ده‌پروانن، نابیٲ نه‌نیا له هه‌ندیه‌ک لایه‌نی پروانن، به‌لّکو ده‌بیٲ نه‌ماشای هه‌موو

لايه نه كانى بکه ن. گريمان بوقيک له بنى بيریکه وه گوئى «ئاسمان نهها به ئەندازهى دەمى بيریکه. ئەو بههه له دا چوو، چونکه قه بارهى ئاسمان به ئەندازهى دەمى بيریک نيه، بهلام ئەگەر بوقه که بليث: «به شيكى ديارىکراوى ئاسمان به قه بارهى دەمى بيریکه.» ئەوه له سەر ههقه، چونکه له گهڵ واقيعدا دهگونجیث. دهبى فير بين چۆن له هه موو رويه که وه ئەماشای مهسه له کان بکهين، وانه نايث به ئەنيا سهيرى رووى پيشه وه بکهين، به لکو لايه نه شار دراوه كانى پشنه وه ش ئەمasha بکهين، چونکه له هه نديک بارودوخی نايه ئيدا له وانه يه شنيک ئەنجامى پيچه وانه ي لیکه وئيه وه، ياخود بيئنه هوئى شنيكى باش.

ئيمه دان به وه دا ده ئين، که شنه مادييه کان، له گوړانى گشنيى ميژوودا، برپار له سەر شنه روحييه کان ده دن و بوونى کو مه لايه ئى برپارى کو مه لايه ئى ده دا. پيوسنه ئيمه دان به وه دا بنين، که شنه روحييه کان کار دانه و هيان له سەر شنه مادييه کان هه يه و کار دانه وه ي هوشيارى کو مه لايه ئى له سەر بوونى کو مه لايه ئى و کار دانه وه ي له سەر بنکه ي ئابوورى هه بوايه ت. ئيمه که دان به مه دا ده نين، دژايه ئى مادييه ت ناکهين، به لکو به پيچه وانه ي ئەوه وه خو مان له مادييه ئى ئالى به دوور ده گرین و به ئوندى ده ست به مادييه ئى ديالکنيکيه وه ده گرین.

ئه وانه ي که ئاراسنه ي جهنگ ده که ن، نانوان سەر که وئى به ده ست به ئين، ئەگەر ئەو سنووره ي بارودو خه بابه ئيه که

ریگه‌ی پَیداوه ببه‌زَینن، به‌لام پَیویسنیشه هه‌وَلی نه‌واو
بدن بۆ به‌ده‌سنه‌یتانی سه‌رکه‌وئن له‌و سنوورانهدا. شانۆی
پروسه‌ی سه‌رکرده‌کان پَیویسنه له‌سه‌ر ئوانا بابه‌ئیه‌کان
دروست بکریٔ، به‌لام له‌سه‌ر ئەم شانۆیه ده‌ئوانن ئیداره‌ی
پیشکەش کردنی شانۆگه‌ریی جوړاو‌جوړی پر له‌ زیان و
هه‌لوټیسنی پال‌ه‌وانانه و قوربانی دان بکه‌ن.

پَیویسنه له‌سه‌ر خه‌لک‌وا له‌ بیرۆکه‌کانیان بکه‌ن که
له‌گه‌ل بارودۆخه‌ گۆردراوه‌که‌دا بگونجیٔ و بیگومان که‌س
بو‌ی نییه به‌بَ بنجینه بیر بکانه‌وه و له‌ خه‌یالدا نقوم
بیټ، یان پلان بۆ کار بکیشیٔ و سنووری بارودۆخی
بابه‌ئیی ببه‌زَینتی، یا خود شنیټ بکا٥ که له‌راسنیدا ئوانای
به‌سه‌ردا نه‌شکی٥، به‌لام ئەم‌رۆ کیشه‌که ئەوه‌یه بی‌ری
راسنره‌وی موخافیزکار هیشنا له‌ زۆر بو‌اردا زیانه‌خشه‌ و
ناهیت‌ت هاوشانیی کاره‌کان له‌م بو‌ارانهدا بکریٔ به‌هو‌ی
گۆرانی بابه‌ئیی بارودۆخه‌که. ئەم‌رۆ کیشه‌که ئەوه‌یه، که
کاری‌وا هه‌یه که ده‌کرا ئەنجام بدریٔ ئەگه‌ر هه‌وَل و
ئه‌قه‌لامان له‌گه‌ل بدایه، به‌لام زۆر که‌س وای ده‌بینن که
مه‌حاله‌ بکریٔ.

پَیویسنه ئەقل به‌کار به‌ینین و به‌ وردی بیر له‌ هه‌موو
شه‌نه‌کان بکه‌ینه‌وه. مه‌سه‌له‌یه‌کی به‌ناوبانگ هه‌یه ده‌لی٥: «
برو٥ جوو٥ بکه، فیله‌که ده‌دۆزینه‌وه.» ئەوه به‌ مانای
بیرکردنه‌وه‌ی قوول‌دانایی دروست ده‌کا٥. بۆ لابردنی
نابینایی که به‌ شیوه‌یه‌کی ئرسناک ئەشه‌نه‌ی کردۆنه‌ ناو

پارنہ کہمان، دەبیٹ بیرکردنەوہ و شارەزایی لە شیوازی
شیکردنەوہ راھانن لەسەری ھان بدریٹ.

ئەگەر پرۆسە یەک لە پرۆسەکان ناچوونێکی زۆری ئێدا
بێت، بێگومان لە نێوانیاندا ناچوونێکی سەرەکی ھەیە
کە رۆلی یەکلاکەرەوہی سەرۆکایەتی دەبینێت، ئەوانی
دیکەش لە پێگە یەکێکی نزمتر دان، بۆیە دەبیٹ تێمە لە
دیراسە ی ھەر پرۆسە یەکێکی ئالۆز کە دوو جور یان زیانر
پێکناکوکییەکی ئێدایە، ھەولێ ئەواو بەدەین بۆ دۆزینەوہی
پێکناکوکییەکی سەرەکی ئیایدا. کە ئوانیمان جڵەوی
ئەم پێکناکوکییە سەرەکیە بگرین دەشنوانین بە خیرایی
چارەسەری ھەموو دژ بە یەکەکان بکەین.

پێویستە یەکیک لە پێکناکوکییەکان سەرەکی و ئەوی
دیکەش لاوەکی بێت. لایەنی سەرەکی رۆلی قیادی لە
ناچوونێکیە کە دەبینێت و سروشنی شەکان بە پلە ی
یە کەم لایەنی سەرەکی پێکناکوکییە کە بریاری لەسەر
دەدا ئە کە پێگە ی کۆنترۆلی داگیر کردوہ، بەلام ئەم
بارودۆخە ھەموو کات جیگیر نئیە چونکە لایەنی سەرەکی
و ناسەرەکی پێکناکوکییە کە ھەر یەکە یان دەگۆرێت
بۆ ئەوی دیکە، ئیتر بەگۆیرە ی ئەوہ سروشنی شەکان
دەگۆرێت.

دیاریکردنی ئەرکەکان بەئەنیا بەس نییە. دەبیٹ
کێشە ی شیوازەکان چارەسەر بکەین، کە یارمەتیمان دەدەن
بۆ بەدیھینانی ئەم ئەرکانە. ئەرکە کہمان وەک پەڕینەوہی

رووبار وایه. نائونین بهبئی پرد، یان بهلهم بهپهینهوه و
ئهگهر کیشهی بهلهم و پردهکه چارهسهر نهکهین، ههر
باسیک سهبارهت به پهپهینهوهکه پووجهله، ههروهها
باسکردنی ئهجامدانی ئهرکهکان بهبئی چارهسهری کیشهی
شیوازی کارکردن ئهنا زور بلییه و هیچی نر.

جهماوهری فراوان ئهیار ناکریت بو ئهجامدانی
ئهرکیک له ئهرکهکان ئهگهر بانگهوازیکی گشینی فراوانی
ئاراسنه نهکریت، سهبارهت بهو ئهرکه، بهلام ئهگهر کادیره
سهرکردهکان ئهنا بانگهوازی گشنی بکهن و به شیوهیهکی
کردهنی دهسٹ به جییهجیکردنی ئهرکهکه نهکهن، که
بانگهوازیان بو کردوو له زوری ریخراوانهکاندا و نیایدا
قوول نهبوونهوه و لهم ریخراوانهدا سهرکهوئنیان
بهدهسٹ نههیناوه، ناوهکو شارهزایی پهیدا بکهن له
ئاراسنهکردنی ئهم ریخراوانهدا کهلکی لی وهربگرن،
من دهلیم ئهگهر کادیرهکان ئهوهیان پی بهس بوو، ئهوا
ریگهیهک نابیننهوه بو ئاقیکردنهوهی راسنی و ناراسنی
بانگهوازه گشنییهکهیان و دهولهمنند کردنی پیکهانهکان و
رهنگه بانگهوازهکان بهبئی دهنگدانهوه بفهوئین.

بیگومان ههر کادیریکی سهرکرده نائوانیت رینمایی
گشینی ههموو یهکهیهک بکاٹ ئهگهر له ئاسنه نزمهکاندا
ئهموونیتی دیاریکراوی له کهسهکان و پروداوی نایهنی
وهرنهگرئیت. دهبیٹ ئهم شیوازه بهگشینی بکهین له
ههموو شویتیک ناوهکو کادیره سهرکردهکانمان له ههموو

ئاسنئىكا بنوانن بەكارى بهيئن .

هيچ ناوچه يەك بۆي ناكريئ ئەرکە زۆرە مەرکەزىيەکان
له هەمانکاندا ئەنجام بدات، بەلکو دەبيئ له هەر ماوه يەکی
دياريکراودا يەك ئەرکي مەرکەزی ديارى بکات، دەبي له
گرنگيدا به پلهی دوو، يان سئ ئەرکی دیکەشی له گەلدا
بيئ. له بەرئەوه دەبيئ لپرسراوی گشنى له هەريەک له
ناوچهکاندا ميژوو و بارودۆخی خەباث له ناوچهکەيدا به
هەند وه برگرئ و ئەرکە جياوازهکان هەريەک له شويئى
خويدا دابئيئ، نەک ئەنھا هەلبسيئ به جيئەجئ کردنى
هەر ريئماييەک کەله دەسنه بالاکانهوه بۆي ديئ، به بيئ
نەخشەدانانى خودی خۆي ئیدی گەليک (ئەرکی مەرکەزی)
به سەردا کەله که بيئ و بارودۆخەکه بيئنه پشئويي .
هەروهەها نايئ دەسنه بالاکان داوا له دەسنه نزمەکان
بکات ئەرکە زۆرەکان جيئەجئ بکەن له يەک کاندا بيئەوهی
روونی بکەنەوه کاميان گرنگرينه و کاميان پەله يە و
بيئەوهش ديارى بکات کامەيه ئەرکی مەرکەزیی و بيئنه
هۆي ئاژاوه و ئيکچوونی هەنگاوهکانى ئەو دەسنانهی سەر
به کارەکەن و نەئوانن ئەنجامی چاوهروانکراو بە دەست
بهيئن. يەکيک له هونەری سەرکردايەئى کردن ئەوه يە
که کاديره سەرکردهکان نەخشەيهکی گشنى دابئيئ به
گوپرهی بارودۆخی ميژوويی و حازری هەر ناوچه يەک و
به شيوه يەکی دروسئ برپاری چەقی قورسايی کارەکه بدن
له گەل ريزبهنديی له هەريەک له ماوهکاندا و ئەم برپاره به

ئوندى جىيەجى بىكەن بۇ ئەۋەي دىنيا بن لە بەدەسنىھىئانى
ئەنجامە ديارىكراۋەكان .

پىۋىسنە ئاگادار بىن لە بەرپۆۋەچوونى كارەكان لە
ھەموو كانىكدا و ئالوگۆپرى ئەزمونەكان بىكەين و ھەلەكان
لە كائى خۆيدا راست بىكەينەۋە و بۆمان نىيە سىنى بنوئىن
ئاۋەكو چەند مانگىك يان سالىك، بۇ نمونە ئىپەر دەكان،
پاشان كۆبۈۋنەۋە بىكەين بۇ پوخنەكردنى ئەنجامەكان و
پىچوۋنەۋە ھەموو ھىسابانەكان و راستكردنەۋە
ھەلەكان ھەموۋى بە يەك گوژم، چونكە سىنى دەپىئە
ھۆى زىانى مەئرسىدار، بەلام راستكردنەۋە ھەلەكان كائى
دەرکەۋنىيان، زىانەكان كەم دەكانەۋە .

سەرکردەكان بۆيان نىيە چاۋەرپى چارەسەرى كىشەكان
بن ئاۋەكو كەلەكە دەبن و بىنە ھۆى نارەھەئى زۆر و
ئىنجا ھەۋلى چارەسەريان بدرىت، بەلكو دەپىت لە پىشى
بزۈۋنەۋەكەۋە برۆن نەك لە دوايەۋە .

ئەۋەي ئىمە پىۋىسنمان پىئەئى يەكخسىنى گەرمىي
سۆز و بوپرىي و خۆراگرئە كە چالاكى و رىكوپىكى يەك
دەخات .

به‌شی شاه‌شاه:
(23)

لیکۆلینه‌وه‌و دیراسه‌کردن

وا پپووست ده‌کات له‌سه‌ر ئه‌و که‌سانه‌ی کارو ئه‌رکی
عه‌مه‌لی ئه‌نجام ده‌ده‌ن، لی‌کۆلینه‌وه‌ ئه‌نجام بده‌ن ده‌رباره‌ی
بارودۆخی ئاسنه‌ نزمه‌کان. ئه‌م لی‌کۆلینه‌وانه‌ پپووستن،
به‌نایه‌نی بۆ ئه‌وانه‌ی که‌ ئه‌نھا ئیۆری ده‌زانن و ئاگیان
له‌ واقیع نییه‌، ئه‌گینا مه‌حال ده‌بی‌ت بنوانن ئیۆری به
جی‌یه‌ جی‌کردنی عه‌مه‌لیه‌وه‌ به‌سنه‌وه‌. هه‌رچه‌نده‌ هه‌ندی‌ک
که‌س به‌ قسه‌که‌ی من گالنه‌یان ده‌هات،» هه‌رکه‌س
لی‌کۆلینه‌وه‌ ئه‌نجام نه‌دات، مافی قسه‌کردنی نییه‌.» وه‌ به
(ئه‌زموونسازی) ئه‌جریبی ئه‌سک» ناویان برد، به‌لام من
ئاوه‌کو ئه‌م‌رۆش نه‌ئه‌نیا له‌و قسه‌یه‌ په‌شیمان نیم، به‌ل‌کو
هیشنا سوورم له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی لی‌کۆلینه‌وه‌ نه‌کات مافی
قسه‌کردنی نابی‌ت و زۆر که‌س هه‌ن (هه‌رکه‌ ئوئومبیله
ره‌سمییه‌کانیان به‌جی‌ دێلن) هه‌را و زه‌نای زۆر له‌ ده‌وری

خۆيان دەتێهوه و لێرهولهوێ را و ئیینی بلاو دهکه نهوه و په خنه لهم دهگرن و سه رزه نشنی ئه وه ده که ن. له راسنیدا ئه مانه و نموونه کانیان له کۆناییدا ده دۆرین و ده شکین، چونکه ئه م جوړه ئیینی و سه ره نجان له سه ر بنه مای لیکۆلینه وه ی ورد نین و ئه نها وه ک زۆربلایی نه زانیک وایه و له لایه ن « نیردراوانی ئیمپرائۆره وه » زیانی زۆری بپشومار به پارنه که مان گه یشنوه. ئه وانیه ی لێره و لهوێ بلاو بوونه ئه وه و بۆ هه ر شوینیک بچیت، ئاسه واری ئه وانیه ی لێیه. سنالین راسنی کردوه که گوئویه ئی» نیوری هیه ئامانجیکه ی نابیت، ئه گه ر به جیه جیکردنی کرده یی شوړشگپرانه وه به سنراو نه بیت و بیگومان راسنیشی کردوه که گوئویه ئی،» پراکنیزه کردنی عه مه لیه ئه گه ر له سه ر رینمای شوړشگپرانه نه بیت، وه ک ئه وه وایه خوښ به ئاریکیدا ده یث. « که وانه نابیت وشه ی «ئه زموونسازی ئاسۆ نه سک» له که س بنین ئه نها له پیاوی کورث بین نه بیت، که به بی رینوینی کار ده کات و هیه دواړوژیکه ی لئ به دی ناکریت.

ئه م هه لويسنه هه لويسنی گه پرانه به دواي راسنیدا له واقعیدا. مه به سئمان له واقع هه موو ئه و شاننه ن، که به شیوه یه کی بابه ئی بوونیان هه یه و راسنی» هه موو په یوه ندیه ناو خۆبیه کانی ئه و شاننه یه، وانه ئه و یاسایانه ی کۆنرۆلیان ده کات. مه به سئشمان له «لیکۆلینه وه» دیراسه و به دوا دچوونه. بۆیه پتویسنه له بارودۆخی واقعی ناو

ولان و دهره وهی دهسٹ پیبکهین، یاخود له ناو ههریمیک یا پاریزگایهک، یان ناوچهیهک و دهره وهیان و یاسا راسنه قینه کانیاں لیوه وه ربگرین نهک یاسا خه یالییه کان، وانه په یوه ندیه ناو خوییه کانی نیوان رووداوه کان بدوزینه وه که له ده وروبهری خومان روو ده دات و بیکهین به رابه ر بو کاره کانمان. بو ئه وهی ئه مه بکهین نابیت پشٹ به سنین به خه یال دانی خومان و گورونینی کانی و کئیبه مردووه کان، به لکو پیویسنه پشٹ به رووداوه بابه ئیه کان به سنین و زانیاری ئه واو به دهسٹ بهینین و ئه نجامه دروسنه کانی لی هه لئینجینین به رینمایي پره نسپه گشئییه کانی مارکسی لینینی.

ئه وه شیوازیکی هه له یه که مروّف وهک مه سه له که ده لیت: (به چاو نووقاوی چوله که ده گریت) یاخود (نابینا راوه ماسی ده کاٹ)، که مروّف سسینی له کاره که یدا بکاٹ و نیایدا ورد نه بیٹ و ههر قسه بکاٹ و به که منرین زانست رازی بیٹ. ئه م شیوازه ئه واو دژی گیانی بنچینه یی لینینی مارکسیه، هه رچه نده زور له هه قالانی حیزب به م شیوازه کار ده کهن. ئیمه مارکس و ئه نگلس و لینین و سنالین فیری کردوین که پیویسنه بارودوخه که به چاکی لیک بدهینه وه و له بارودوخه بابه ئیه واقیعه که وه دهسٹ پیبکهین، نهک له ئاره زووی خومانه وه، به لام گه لیک له هه قالانمان پیچه وانهی ئه م راسنییه ده جوولینه وه.

ئايا ئواناٹ نییه کئشه یهک چاره سه ر بکه یٹ؟ که وانه

لېكۆلېنەۋە بەكە لە بارودۆخەكەى ئېسنای و رابردووی! ھەر كائىكىش ئەوانەت بەنەۋاوى زانى، دەگەينە چارەسەرەكەى . چونكە ئەنجامەكان دواى لېكۆلېنەۋەكان دېن، نەك لە پېشيانەۋە و ئەنھا مروقى گەمژە بەنەنيا خوى دەيىت، ياخود كۆمەلېك ۋەك خوى كۆ دەكانەۋە و مېشكى خويان دەگوشن بۆ «دۆزىنەۋەى چارەسەرەك». يان «پېكھىتايى بىرۆكەيەك.» بېئەۋەى ھىچ لېكۆلېنەۋەيەك بەكەن، بۆيە دەيىت جەخت بەكەينەۋە كە ئەمە بە ھىچ جورىك نامانگەيەننە چارەسەرىيى دروست ياخود بىرۆكەى جاك .

لېكۆلېنەۋە لە كېشەيەك ۋەك سىكپىيە بۆ ماۋەى 10 مانگ . چارەسەرى كېشەكەش ۋەك لەدايكبوونى يەك روژيە . خودى لېكۆلېنەۋەش چارەسەرى كېشەكەيە .

دەيىت مروق بە يارمەئىيى بىرۆكەى ماركسى و لىنىنى و شىۋازى ماركسى و لىنىنى لېكۆلېنەۋە و دىراسەى ورد و ھەمەلايەنە بكاث بۆ باودۆخى دەوروبەر و ناشيىت بەنەنيا پىش بە ھەماسەت بېسەئىت، بەلكو ۋەك سنالين دەلېت، دەبى ھەماسەئى شۆرشگېرانە و گيانى عەمەلى بكاث بە يەك . ئاكە رېگەيەك بۆ زانىنى بارودۆخ لېكۆلېنەۋەى كۆمەلايەئىيە، بە واناي لېكۆلېنەۋە لە بارودۆخى واقىعى ھەر چىنىك ئىايدا دەژى . سەبارەت بەو كەسانەش كە كارى رېنمايى دەكەن رېگەى بنچىنەيى بۆ زانىنى بارودۆخەكان ئەۋەيە، بايەخ چر بەكەنەۋە لەسەر ژمارەيەكى كەم لە گوند و شارەكان بە گوپرەى نەخشەيەكى دانراو و چەند

لیکۆلینه وه یه کی فراوان و ورد ئه نجام بدن به گوپره ی
بوچوونی بنچینه یی مارکسی، وانه به شیوازی شیکردنه وه ی
چینایه ئی.

پۆیست ناکاڤ هه موو دانیشنیک له دانیشنه کانی
لیکۆلینه وه ی کۆمه لایه ئی ژماره ی زۆر خه لک ئاماده بن،
به لکو نه ئها 3 بو 5 که س، یان 7 بو 8 که س به سه ئاماده
بن. ناشیئ دانیشنه که کانی زۆر بخایه تیئ و لیسنی
بابه ئه کان دروست بکریئ که لیکۆلینه وه ی له سه ر ده کریئ.
له گه ل ئه مه شدا لیکۆله ر ده بیئ خو ی پرسیار ئاراسنه
بکاڤ بو ئاماده بوان و سه رنج و ئیبنینه کانیان وه ربگریئ
و مشنومپی له سه ر بکاڤ. له به ره ئه وه مرو ف بیگومان
ناوائیئ لیکۆلینه وه بکاڤ و ئیایدا باش بیئ، ئه گه ر به
په رو ش و پر هه ماسه ئ نه بیئ و زۆر له خو ی نه کاڤ بو
گو یگرن له وانه ی له خوار خو یه ئی به بی لووئبه رزی و
ئینوو ی به ده سنه ئانی زانیاری نه بیئ و بریاری نه دا بیئ
واز له لووئبه رزی به یئ بو ئه وه ی له ژیر ده سنی خه لکدا
به سنگ فراوانیه وه فیر بیئ.

دروسنی نه خشه کانی فه رمانده ی سه ربازی برینییه له
دروسنی ئیراده و سه رچاوه ی دروسنی ئیراده ش دروسنی
بریاره کاتیئ و راسنی بریاره کانی شی به نده له سه ر
سوسه کردنی ورد و پۆیست و له سه ر بنه مای بیرکردنه وه
له و زانیاره ی ده سنی ده که ویئ له میانه ی سوسو کردنه که دا
و لیور دبوونه وه ی به به راورد کردنیان له گه ل یه کنر،

چونکه فەرماندهی سهربازی هه‌موو جووره ئامرازیکی پیویست به‌کار ده‌هینیت له سوسه‌کردندا وله‌هه‌موو زانیاریه‌ک وورد ده‌بینه‌وه که نایه‌نه به لایه‌نی دوژمن که له و سوسه‌کردنه‌دا ده‌سنی که وئووه. ئه‌وه‌ی گرنه‌گ نه‌بیت له‌و ده‌بخانه ئه‌ولاره و ئه‌وه‌ش که سوودی زوری هه‌بیت، لیتی ده‌رده‌هینیت. دواجار ئه‌م زانیاریانه پیکه‌وه لیک ده‌دا و له رووکه‌شی شه‌کانه‌وه ده‌چینه ناو نه‌هینیه‌کانه‌وه. پاشان ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی به بارودۆخی خۆیه‌وه هه‌بیت، ره‌چاوی ده‌کا و گرنه‌گی پیده‌دا و باودۆخی هه‌ردوولا به‌راورد ده‌کا، دیراسه‌ی په‌یوه‌ندیه‌کانیان ده‌کا و له هه‌موو ئه‌وانه‌ش ده‌گانه بریاریک و ده‌که‌وینه پلاندانان. ئه‌مه ئه‌واوی پرۆسه‌ی زانیی بارودۆخه‌که‌یه که پلانی سنه‌رائیژی سهربازی پیده‌ده‌روان به‌رله‌وه‌ی هه‌ر پلانیکی سنه‌رائیژی، یان نه‌خشه‌یه‌کی نایه‌ن به هه‌لمه‌نیک یان شه‌ریک دارپه‌ژیت.

(24)

راستگردنه وهی بیروکه ناراسته کان

به هیچ جوړیک له خوږایي بوون و خوږه زلزانين پاساویان نییه نه نانهټ نه گهر سهرکه وټنی زور گه ورهش له کاره کانماندا به ده سټ بهینین .

خاکه رایي یارمه نیی مروټ ده دات پيش بکه وټ، به لام له خوږایي بوون به ره و دواوه ده ییټ. ټمه راسټه که که ده بیټ هرگیز له یادمان بیټ .

رهنگه به هوټی سهرکه وټنمانه وه له ریزه کانی پارنه که مان که ساتیک په یدا بوو بیټن که مه یلی شانازی کردنیان هه بیټ و بلین خاوه ن چاکه و ئیسټیحقاقن و له پیشکه وټن دوا ده که ون و دواي که یف و رابواردن ده که ون و چیتر نیگه ران ده بن به ژيانی سه خټ. ټټمه گل سنایشمان ده کات بو سهرکه وټنه کانمان، بو رجوازییه کان بو مه رایي کردار دینه پیشه وه. سه لمټراوه که دوژمن نانوټیټ به چه ک بمانه زیټیټ، به لام ده کریټ مه رایي و ماسناو کردنی بو رجوازییه کان به سه ر ئیراده لاوازه کانی ناو ریزه کانماندا زال بیټ. له وانه یه کوټو نیسټ هه بن، که دوژمن نه یوانیوه به چه ک به سه ریاندا زال بیټ، ټه وانه شایسنه ی نازناوی

پالھوانن که به رووی دوژمندا وه سنانون، به لّام نانونن
خوڤان رابگرن له بهردهم ئەو گوللانە ی به شه کر داپوشراون
و له بهرده میاندا کۆل دەدەن و هه لّدین، بوّیه ده بیٹ له
رووه وه ئاگادار بین.

زۆر شت هەن که دەبنه بار به سه ر پشمانه وه و
پییانه وه ده نالیین ئەگەر کویرانه ده سنیان پیوه بگرین بی
بیر کردنه وه له باره یانه وه، بوّ نموونه: ئەو که سه ی که هه لّ
ده کات هه سٹ به وه ده کات، هه لّ هی کردووه و به هه رحال
وای لیده کات هه سٹ به خه موکی و وره نرمی بکات،
به لّام ئەو که سه ی هه لّ ناکات له وانیه ئووشی له خوڤایی
بوون بیٹ، چونکه هه سٹ ده کات هه لّ که له وه وه نییه.
ههروه ها ده سٹ نه که وئنی ئەنجام له کاردا نه فس شکاندن
و ره شیینی دروست ده کات. له وانیه به ده سه نھیتانی ئەنجام
له خوڤایی بوون و ئەو هه قاله ی رابردووی له خه باندا کورنه
له وانیه ئەم کورنییه بیینه بیانوو بوّ که منه رخه می له
کاردا. له وانیه هه قالیکی خاوه ن خه بانیکی دریز پیداکریت
له سه ر رای خو ی به هو ی رابردووه دریزه که یه وه. له وانیه
هه قالن، ئەوانه ی به ئەسل کرێکار و جوونیان خوڤان
بابده ن به سه ر رۆشنیراندا و شانازی به ره گزی چینایه نیی
شکوّمه ندی خوڤانه وه بکه ن. له وانیه رۆشنیران خوڤان
به سه ر ئەم هه قالانه دا باز بده ن، به هو ی ئەوه ی خاوه نی
پرێک زانیارین و هه ر کارامه ییه کی نایه نمه ند له وانیه وه ک
سه رمایه به کار به یتریٹ له خوڤازی بوون و گالنه کردن به

خه لک. نه نانه نه مه نی که سه که ش له وانیه سه رچاوه ی له خو بای بوون بیٹ. گه نه گان به هو ی زیره کی و لیها نوویان پیره گان به سووک سهیر ده کهن، پیره کانیش به هو ی نه زمونی ده وله مه ندیان گه نه گان به سووک سهیر ده کهن. هه موو نه م شاننه و هاوشیوه کانیان له وانیه بیته بار به سه رمانه وه، نه گه ر کویرانه ده سنی پیوه بگرین بیته وه ی بیر ی لیکه ی نه وه.

له خو بای بوون کاری کردونه سه ر ده روونی هه ندیک له هه فالانمان له سوپادا، نوندوئیژ و چه وسینه رن له هه لسوکه و نیاندا له گه ل سه ر باز و گه ل و حکوممه ت و حیزبدا. نه وانه گله یی له هه فالانمان ده کهن، نه وانه ی له فه رمانگه مه ده نییه کاندا کار ده کهن، به لام هه رگیز گله یی له خو یان ناکه ن. نه وان نه نها ده سنکه ونه کانی خو یان ده بینن به بی که موکو پریه کانیان و حه زیان به ونه ی پیا هه لدان و سنایش کردنه. نایانه ویٹ گو ی له ره خنه بگرن.... بویه ده بیٹ سوپا به سه ر نه م که موکو ییانه دا زال بیٹ.

کاری سه خت وه ک بار یک وایه له به رده مماندا و نه حه دامان ده کات ئایا ده ئوانین بیخه ینه سه ر شانمان، یان نا. (بار) یش قورس و سووکی هه یه. هه ندیک که سیش باری سووکیان پی باشره له قورس. ئیتر باری سووک بوخو یان هه لده بژیرن و باری قورسیش بو خه لکی دیکه. نه وه ش ره فناری باش نییه، به لام هه فالانی دیکه به پیچه وانه وه باره قورسه گان بو خو یان هه لده بژیرن و ره حه نی و سووکی

بۆ خەلکی ئر بەجیدئۆن. ئەمانە پێش خەلکانی دیکە دەکەون لە خۆراگرئندا لە گەرفنەکاندا و لەوان جیاوازان لە سوودوەرگرتن لە بەرهەمی کارەکاندا. ئەوانە هەقائلی چاکن و هەموومان دەبێت گیانی کۆمۆنیستی لەوانەوه فێر ببین.

ژمارەیهکی زۆر خەلک هەن گیانی لێپرسراویان نییه و بەلایانەوه باری سووک لە قورس چاکتره و باری سووک بۆخۆیان دادەنێن و باری قورسیش بۆ خەلکانی دیکە. ئەوانە که رووبه‌رووی مەسەلەیهک دەبنه‌وه و بیر له خۆیان دەکەنه‌وه بەرله‌وهی بیر له خەلکی ئر بکەنه‌وه و که سووکترین ئەرک ئەنجام دەدەن فوویان ئێدەچیت و دەکەونه خۆبادان پێوهی و مەبەسێانە خەلکی دیکە بزائن. ئەوانە هەسنی گەرموگوریان نییه بەرامبەر بە هەقائان و گەل.

ئەوانە سارد و بێ هەسن و گۆیان پێناده‌ن. لە راستیدا ئە م جۆره که‌سانه کۆمۆنیست نین، یاخود لانی که‌م به کۆمۆنیستی راسته‌قینه دانانرێن.

ره‌فئاری ئەو جۆره که‌سانه‌ی هه‌ولێ ئەم شیوازی «سەربەخۆیی» یه دەدەن عاده‌نهن په‌یوه‌سنه به خۆپه‌رسنیه‌که‌یان‌ه‌وه که برینیه له «خۆم له پێشدا». ئەوانه زۆربه‌ی کات به هه‌له‌دا چوون سه‌باره‌ت به په‌یوه‌ندی نیوان ئاک و حیزب. هه‌رچه‌نده ئەوانه به زوبان ریزی خۆیان بۆ حیزب ده‌رده‌بەرن، به‌لام له راستیدا خۆیان

دەخەنە ریزی پێشەووە و پارنیش لە ریزی دووهم. ئیتر ئەمانە بەنیازی چین؟ ئەمانە دوای ناو و ناوبانگ و پلە و پایە و خۆنۆندن کەوئوون. هەرکات ئیدارە ی لقیەک لە لقه کانی کار کەوئە دەسێان، هەولێ سەر بەخۆیی شەخسی دەدەن و لە پێناو ئەمەشدا هەندیک کەس بەلای خۆیاندا رادەکێشن و چەندینی دیکەش دوور دەخەنەووە و دەکەوئە مەرایی و ماسناوکردن لەناو ریزەکانی هەڤالاندا. ئیتر بەو شیوێهە شیوازە قیزەوونە کە ی بۆرجوازی دەهێننە ناو پارنی کۆمۆنیستەووە. ئەو کەموکۆرییە ی کە زیان بەم کەسانە دگەیهێت، ئەوێهە کە ئەوانە راسنگۆ و دلسۆز نین. ئەوێهە من بە ئەرکی دەزانم ئەوێهە، کە بە راسنی و دلسۆزی کار بکەین، چونکە بەبێ راسنگۆیی و دلسۆزی مەحاله هیچ شتیەک لە جیهاندا بەدەست بهێریت.

پێویستە لەسەر کۆمۆنیستەکان پڕەنسیپی (پێویستییه کانی بەش لە خزمەتی پێویستییه کانی گشت دایه). ئەگەر بیروکەیهک سەبارەت بە بارودۆخی گشتی ماقول بیت، لەم حالەئەدا دەبیت بەش ملکه چی گشت بیت. هەر وەها ئەگەر مەسەلە کە بە پێچەوانەووە بیت، وائە ئەگەر بیروکە کە سەبارەت بە بارودۆخی بەش نەگونجاو بیت، بەلام سەبارەت بە بارودۆخی گشتی گونجاو بیت، لەو کانهدا دەبیت بەش ملکه چی گشت بیت. ئەمە ئەو بۆچوونێهە کە داوای ئاگاداری کردنی بارودۆخی گشتی دەکات. هەوڵدان بۆ کەیف و رابواردن. لە سوپای سووردا

ژماره يه کي زور هه ن که ناکره و بيان برينيه له هه و لدا نيان
بو خوښي و رابواردن. ئەم جوړه که سانه به هيوای
ئەوهن، نهک له پيناو کاردا، به لکو له پيناو خوښي و
چيزوه رگرندا. ئەوهي زور ترين رقيان ليه ني کارکردنه له
شوينه سووره کاندا که بارودوڅي ژيان سه خنه.

دهيټ ئيمه دژي (مهيل به ره و خو په رسنيي نه سک)
بوه سني ن که له شيوهي (ئاگادار کردني مروڅف بو
به رژه وهنديي نايه ن به فه رمانگه کهي خوڅي) دايه، به بي
ئاگادارکردن و ره چاو کردني به رژه وهنديي فه رمانگه کاني
ديکه. هه رکه س گوڅ نه دا ن به گره فه کاني خه لکاني
ديکه و نه يه ويټ کاديره کاني ژيرده سني خوڅي بگوازي نه وه
بو فه رمانگه کاني دیکه، کانيک داواي ئەوهي ليده کريټ
يا خود کاديري نه شاره زاي بو ده گوازي نه وه، ريک وهک
ئەوهي که ده ليټ (کيلگه ي دراوسييه کهي ده کانه ناوه روڅي
لافاو) بي نه وهي بير بکانه وه له به رژه وهنديي فه رمانگه و
ناوچه کاني دیکه يا خود هه فالاني دیکه. هه رکه س ئەم
خاسيه نه ي هه بيټ، ئەوا خاوه ني خو په رسنييه کي نه سک
و که سيکه گياني کومونيسي ني به نه واوي له ده س ن داوه،
چونکه گوڅ نه دان به به رژه وهنديي گشني و که منه رخمه مي له
به رژه وهنديي فه رمانگه و ناوچه کاني دیکه، يا خود هه فالاني
ديکه دا به خاسيه نه نايه نييه کاني خاوه ن خو په رسنيي
نه سک داده نرين. که وانه ده بيټ هه و له کانمان زيانه رکه ين
بو روشنبير کردني ئەم جوړه که سانه ناکو ئي بگه ن که ئەم

مهيله، مهيلي گۆشه گيرييه و نهنجامي خراپي ده ييت ته گهر
له سهري بهرده وام بن .

ليبراليزم به شيوهي جيا جيا ده رده كه ويته:

مروفت نابي بكه ويته مشنومر له گهل كه سيكدا كه
به هه له دا چويته، هه رچه نده هه له كه ي به باشي ده زانيت
به هو ي ته وه ي ته م كه سه ناسياويه ني، يان خه لكي
يه ك شارن، يان هاورپي قونا بخانه ن، يان دوست و
خوشه ويسنييه ني، به لكو ده بيت نه چي ته به لايدا و وازي
ليهيته يته به مه به سني دو ستا يه ني و هاوريه ني، يا خود
بابه نه كه كه مي ك ده سنكاري ده كا ته بيته وه ي مه سه له كه
بخا ته به لايه كدا، ته وه ش بو ته وه ي پاريزگاري كه شوه وه ي
دوستا يه ني و ري ككه و ن بكا ته . نه نجامه كه شي بريني ده بيت
له زيان گه يان دن به كو مه له كان و نا كه كان پي كه وه . ته وه
شيوه ي يه كه مي ليبراليه .

ره خنه گر ن له پاشمله به جو ري ك مروفت خو ي
نا ره خه ته نه كا ته به هه لگر ني ته و لي پر سراويه بو
ره خنه كه ي له بري ته وه ي پيش نياز به شيوه يه كي ئي جابي
پيش كه ش به ري ك خرا وه كه بكا ته . هه روه ها بي ده نگ بوون
له به رده م خه لكا و زه مكر دن يان له پشنه وه، يان بي ده نگ
بوون له كو بوونه وه دا و پاشان قسه كر دي زور له دو اييدا
و دووركه و ننه وه له ژياني كو مه لايه ني و به سووك
سه ير كر دي نيزام و دو اي هه وه س و ئاره زوو كه و ن .

ئەوھش شىۋەى دووھى لىبرالىيە .

مروڧ خوڧ لادان له ھەموو ئەو شانەى بەلايەوھ
گرنگ نىيە و كەمدوو بىڧ لەو مەسەلانەدا كە بەباشى
دەزانىڧ ھەلەن و ھەر ئەوھندەش ئارەزوو دەكاڧ كە
كلەيى لىئەكرىڧ، وەك ھەندىك خەلك دەلین: ژىر ئەو
كەسەيە پارىزگارى لەخوڧ بكاڧ. ئەوھ شىۋەى سىيەمى
لىبرالىيە .

كە مروڧ سەرىپچى فرمانەكان بكاڧ و راي خوڧ
بخانە سەروو ھەموو شىئەكەوھ و داوا لە رىكخراو بكاڧ
كە ئاگادارى بەرژەوھەندىيەكانى بىڧ بىئەوھى داوا لە خوڧ
بكاڧ كە ئاگادارى بەرژەوھەندىيەكانى رىكخراوھەكە بىڧ.
ئەوھش شىۋەى چوارەمى لىبرالىيە .

مروڧ ھەول بىڧ ھىڧش بكانە سەر خەلك و
سوور بىڧ لەسەر ناكۆكى و دوژمنايەئى بە مەبەسنى
دەرھاويشنى رق و كىنەى شەخسى و ئۆلەكردنەوھ
لەبرى خەبانكردن و مشنومپرکردن دژى را ھەلەكان لەپىناو
ھاوكارى و پىشكەونن و ئەنجامدانى كار بە باشى. ئەوھ
شىۋەى پىنجەمى لىبرالىيە .

مروڧ را نادروسنەكان بە درۆ بخانەوھ، كە دەيانىسىڧ
و لەوانەشە بگانە رادەيەك كە ئەوھى بىسنوويەئى، لە
قسەى دژ بە شوڧرش رايئاگەيەئىڧ، بەلكو لەسەرخوڧ گوڧ
دەگرىڧ و خوڧ لى لادەدان، ھەرەك ھىچ رووى
نەدايىڧ. ئەوھ شىۋەى شەشەمى لىبرالىيە

مروّف له ناو جه ماوهر دا بیټ و هیچ کاری دیعایه نه کاټ و هانیا نهداټ و وټار پټشکه ش نه کاټ و هیچ جوړه لیکو لینه وه و به دوا داچوون نه کاټ و هیچ بایه خټک به بهر ژه وه نندیه کانی نه داټ و گوټی پینه داټ و له بیړی بچټ که کو مونیسنه و وه ک که سیکی ئاسایی هه لسو که وټ بکاټ. ئه وه شیوه ی حه ونه می لیبرالیه.

مروّف کاری زیان به خش به بهر ژه وه نندی جه ماوهر بینټ و رقی لینه بیټ و هیچ ئاموژگاریه ک نه داټ، یان سنوورټکی بو دابټ و زیانه کانی ئاشکرا نه کاټ، به لکو چاوی لټپو شټ و بیده نگ بیټ. ئه وه شیوه ی هه شنه می لیبرالیه.

مروّف به گوټی نه دانه وه کار بکاټ و هیچ نه خشه و بهرنامه ی نه بیټ و شنه کان پشنگوټی بخاټ ههروه ک په نده که ده لټ (من ناچارم زه نگ لټیده م هه نا قه شه بم). ئه وه شیوه ی نویه می لیبرالیه.

مروّف لاف لټیداټ که خاوه نی کاری گه وره یه له شوړشدا و شانازی بکاټ و خو ی به کارامه ده ربخاټ و گالنه به کاره ساده کان بکاټ و خویشی ئوانای ئه رکه گه وره کانی نه بیټ و سسئی له کاره که یدا بنویټ و له خویندنه که یدا که منه رخم بیټ، ئه وه شیوه ی ده یه می لیبرالیه.

مروّف بزانیټ هه له ی کردووه، به لام نه یه ویټ راسنیان بکانه وه و هه لویسنټکی لیبرالیانه به رامبه ر خو ی وه ربگریټ، ئه وه شیوه ی یازده هه می لیبرالیه.

له رېڅخراوه شوړشگيريه كاندا ليراليه ن زور زيانبه خشه
 و ماده يه كه كه يه كيني كه رن ده كا ن و نوندونولي لاواز
 ده كا ن و ده بينه هو ي نه مه لي و سسني له كاردا و ناكو كي
 دروس ن ده كا ن. ريزه كاني شوړش له ريڅخسني ورد
 و راگرني نه نونول بينه ش ده كا ن، ده بينه به ربه س ن
 له به رده م نه نجامداني سيا سه نه كاندا به شيوه يه كي نه او و
 ريڅخراوه حيز بيه كان جيا ده كانه وه له جه ماوهر كه له ژير
 فه رمانده پي دايه. نه وه ره ونيكي زيانبه خش و نرسنا كه .
 ليراليه كان پره نسپه كاني ماركس به باوه پري وشك
 داده نين. به لايانه وه ماركسيه ن راسنه، به لام تاماده نين
 جي به جيني بكن يا خود تاماده نين به نه او ي جي به جيني
 بكن و هه روه ها تاماده نين ماركسيه ن بچينه جي به گه ي
 ليراليه نه كه يان. نه م كه سانه ماركسيه ن خويان هه يه و
 ليراليه ن خويان هه يه: نه وه ي ده يلين ماركسيه نه و
 نه وه ي نه نجامي ده دن ليراليه نه. ماركسيه ن به سه ر
 خه لكدا جي به جيني ده كهن و به سه ر خوياندا ليراليه ن.
 نين دوو جوړ كالايان هه يه و هه ريه كه يان سوودي خو ي
 هه يه. نه مه نه و شيوه يه يه كه هه نديك كه س بيري
 پنده كانه وه. ده وله ني ميلي پاريزگاريي گه ل ده كا ن، و
 به بووني نه م جوړه ده وله نه، گه ل ده نوانين به شيوازه
 ديموكراتيه كان خو ي دروس ن بكا ن له سه ر ناسني
 نيشنماني و به به شداري كرن هه موو ناكه كاني گه ل بو
 نه وه ي رزگار بين له كاري گه ريي كو نه په رسناني ناوخو و

بیانی (هیشنا ئەم کاریگەرییە هەر گەورەییە و ماوێیەکی زۆر دەمینیٹ و بەخیرایی لانابریٹ) و بۆ ئەوەی خۆی لە خووی بێرە نادروسنەکان رزگار بکات، کە لە کۆمەڵگە کۆنەکەدا لای دروست بوو و بۆ ئەوەی رێگە هەلە نەگریٹ، کە کۆنەپەرسنان نیشانی دەدەن، بەلکو دەبیٹ بەرەوپێش بەردەوام بیٹ بەرەو کۆمەڵگە ئیشراکی و پاشان کۆمەڵگە کۆمۆنیستی.

بۆ مروۆف گران نییە کە کاریکی چاکە بکات، بەلام بەلایەوه قورس و گرانه کاری خیر بکات بە درێژایی ژیانی و هیچ شتییک نەکات و بەردەوام کار بکات بۆ بەرژەوهندیی جەماوهره فراوانه که و نهوهی نوێ و بۆ بەرژەوهندیی شوێرش و بەردەوام بیٹ لەسەر خەبانی سەخنی دەیان سألە بە یەک شیوه و شیواز. ئەمەیه کە قورسترین شنه !

(25)

یہ کیتی و هاوکاری

یہ کینی ولانٹ و یہ کبوونی گہل و یہ کگرئی ہموو
نہنہوہ کان لہ ولاندا، زہمانہئی سہرہ کین بۆ سہرکہ وئنی
مسۆگہری مہسہ لہ کہمان.

یہ کینی سہرناپای چینہ کہ و سہرناپای نہنہوہ نایہنہدی
ئہگہر یہ کینی پارئی کۆمۆنیست نہ بیٹ. ھہ روہا
سہرکہ وئن بہ سہر دوژمندا و ئہنجامدانی ئہرکہ کانی شوړش
ئہنہا بہ یہ کینی ہموو چینہ کہ و ہموو نہنہوہ دینہدی.
پیویسنہ ہموو ہیژہ کانی پارئہ کہمان بہ گویرہی
پرہنسیپی ریڅخستن و دیسیپلین یہ ک بخہین، کہ
مہرکہ زیہئی دیموکرائی دہیخوایٹ کہ دہ بیٹ لہ گہل
ہموو ھہ فالیکدا هاوکار بین، مادام خوازیارہ پابہند بیٹ
بہ بہرنامہ کانی حیزب و پہیرہوی ناوڅو و بریارہ کانی.

لہ سالی 1942 دا ٹیمہ ئہم ریگہ دیموکرائیہ مان کورٹ
کردہوہ بۆ چارہ سہری پیکناکۆکیہ کانی نیوان ریزہ کانی
گہل بہ شیوہی (یہ کینی- رہخنہ- یہ کینی) و ئہگہر
بمانہ ویٹ بہ دہسنہ واژہیہ کی روونر دہریپرین، دہ لین:

له خواسنی یه کبوونه وه ده سٹ پئده کهین و چاره سهری ناچونیه کیه کان له ریگه ی ره خنه یاخود ململانیه ده کهین بو گیشنن به یه کبوونیکه نوئی و له سهر بناغه یه کی نوئی. له ناکیکردنه وه کانمانه وه بو مان دهرده که وئ، که ئەمه یه ریگه ی راست بو چاره سهری ناچونیه کیه کان له ناو ریزه کانی گه لدا.

ئەم سوپایه خاوه نی یه کئینه کی به هیزی ناوخویی و دهره کیه. له ناوخو دا یه کئینی نیوان ئەفسه ران و سهر بازان بلاوه و له نیوان ئاسنه به رزه کان و ئاسنه نزمه کاندا له نیوان کاری سوپایی و سیاسی و خزمه نگوزاریه یاریده دهره کان له ریزه کانی دواوه و له دهره دا یه کئینی هه یه له نیوان گه ل و سوپا و حکومه ت و سوپادا و له نیوان سوپای تیمه و سوپا دۆسنه کاندا. بۆیه پیویسنه ههر شئیک زیان به و یه کئینه بگه یه نیٹ، نه هیلرئ.

(26)

دیسپلین (نیزام)

له ناو ریزه کانی گه لدا دیموکراسی به مهرکه زیه نه وه به سئراوه و ئازادیش به نیزامه وه. بهو مانایه ی دوو رووی دژ به یه ک له یه ک قهواره دا. ئەم دوو رووه دژ به یه ک و له هه مانکاندا یه ک گرنووشن. له بهر ئەوه نایب بایه خ له سه ر یه کتیکان چر بکهینه وه و ئەوی ئریان پشنگوئ بکهین. ئازادی له ناو ریزه کانی گه لدا پئویسنه. له هه مانکاندا مه حاله مهرکه زیه ت وه لاهه بنریت. ئەم جوړه یه کتیه ی نئوان دیموکراسی و مهرکه زیه ت و نئوان ئازادی و نیزامه ئەوه یه، که نیزامی دیموکرائی مهرکه زیه نه که مانی لی دروست بووه. له سایه ی ئەم نیزامه دا گه ل خاوه نی بریکی زور ئازادی و دیموکراسیه، به لام له هه مانکاندا پئویسنه له سه ری خوئی پابه ند بکات به نیزامی ئیشتراکیه وه.

ده بیٹ ئیمه دووباره جه خت له سه ر پیکهانه ی حیزبی بکهین که ئەوه ش برینییه له: 1- ملکه چیی ئاکه کان بو ریکخواه که. 2- ملکه چیی که مینه بو زورینه. 3- ملکه چیی ئاسنه نزمه کان بو ئاسنه بالاکان. 4- ملکه چیی سه رنپای حیزب بو لیژنه ی مهرکه زی. هه ر که سیک یه کتیک له

پرگه کانی ئەم پیکهانه پيشل بکات به نیکدەری یه کیتی
حیزب داده نریٹ .

یه کیک له بنه ماکانی پیکهانه ی حیزب برینییه له
ملکه چیی که مینه بو زۆرینه، بویه ده بیٹ که مینه دوای
ئه وهی راکانیان رهت ده کرینه وه پشنگیری رای زۆرینه
بکه ن و نابیت به هیچ کاریک هه لسنن که نیشانه ی
به رهه لسنیی و نارازی بوون بیت و ئە گەر پئویسنیه کیش
له نارادا بیت، که مینه ده نوائیت له کۆبوونه وه یه کی دیکه دا
مه سه له که بخانه وه به رباس .

سێ بنه ما گه وره کانی دیسیلین بریتین له مانه:

- 1- ملکه چیی فرمانه کان بن له هه موو کاره کانناندا .
- 2- هیچ شنیک له جه ماوهر مه خوازن ئە نانه ت
ئه گەر ده رزییه ک یان پارچه ده زوو یه ک بیت .-2
- 3- هه رچی ده سکه و ت هه یه راده سنی ده سته
بالا کانی بکه ن .

3- هه شت خالی ئاگاداریش برینین له مانه:

- 1- به نهرمونیانی له گه ل خه لکدا بدوین .
- 2- له کرین و فرۆشندا پاک بن .
- 3- هه رچی شنیک وه رده گرن بیگێر نه وه .
- 4- ره ره بووی ئە و شانه بکه نه وه که له ناویان ده بن .
- 5- له خه لک مه دهن و جنیویان پئ مه دهن .
- 6- زیان به کشنوکال مه گه یه نن .

7- گه مه و وازی له گه ل ژناندا مه که ن .

8- مامه له ی خراپی دیله کان مه که ن .

پۆیسنه له سه ره هه موو ئەفسه ران و سه ربازان له سوپا که ماندا گیانی دیسیپلین به هیز بکه ن و ئوند بن له جیبه جی کردنی فرمانه کان و جیبه جی کردنی و سیاسه ت و سی بنه ما گه وره کانی دیسیپلین و هه شت خاله کانی ئاگاداری و یه کینی ئیوان سوپا و گه ل له ئیوان سوپا و حکومه ت و ئیوان ئەفسه ران و سه ربازان و یه کینی هه موو ئەندامانی سوپا به ئەنجام بگه یه نن و ریگ به هه ج جو ره پشیل کردنیکی نیزام نه دهن .

(27)

ره‌خنه و ره‌خنه له‌خوگرتن

پارنى كۆمۆنىسئمان سل له ره‌خنه ناكائه‌وه، چونكه ئيمه ماركسين و هه‌ق له‌گه‌ل ئيمه دايه و جه‌ماوه‌رى بنچينه‌يى كه كرېكار و جووئيارن له‌گه‌ل ئيمه دان .
ئه‌وانه‌ى مادى پاك و ئه‌واون ئرسن نازانن چييه .
بو‌يه هيوادارين هه‌موو ئه‌وانه‌ى له خه‌باندا به‌شدارن له‌گه‌لماندا نازايانه ئه‌ركه‌كانى خو‌يان جي‌يه‌جى بكه‌ن و به‌سه‌ر گه‌رفنه‌كاندا سه‌ربكه‌ون و نه له نسكوكان و نه له قسه‌ى خه‌لك نه‌ئرسن و دوودل نه‌بن له ئاراسنه‌كردنى ره‌خنه بو ئيمه‌ى كۆمۆنىسئ، يان له پيشكه‌ش كردنى پيشنياره‌كان، به‌لكو پيويسنه له‌سه‌رمان، كه ئيمه خه‌باث ده‌كه‌ين له‌پيناو كۆمۆنىسئى و ئيشراكيدا گياني بو‌يرى و قوربانيدانمان هه‌بيث، هه‌روه‌ك په‌نده‌كه ده‌ليث:» ئرسى نيه له خسئنه‌خواره‌وه‌ى ئيمپرائور له‌سه‌ر پشئى ئه‌سپه‌كه‌ى و گوئى ناداڤت جه‌سئنه‌ى پارچه پارچه بيث .»
ئيمه خاوه‌نى چه‌كى ره‌خنه و ره‌خنه له‌خو گرتنين كه چه‌كى ماركسى لينينيه و ئوانامان هه‌يه شيوازه خراپه‌كان نه‌هئلين و شيوازه باشه‌كان به‌ئيلينه‌وه .

پراکنیزه کردنی ره خنه و ره خنه له خوگرئن یه کیکه له خه سلنه بهرچاوه کان که له پارنه سیاسییه کانی دیکه جیامان ده کانه وه. ئیمه گونوومانه که مال ده بیټ بهردهوام پاک بکریئه وه و خوّل و ئوزنیایدا که له که نه بیټ و بهردهوام ده موچاومان بشوین، ئەگینا پیسی پیوه ده نیشیټ. هه مان شنیش ده گونریټ سه بارهټ به عه قلی هه قاله کانمان و کاره کانی پارنه که مان. ئەو په ندهش که ده لیټ: « ئاوی خور پیس نابیټ » ئاماژه مان ده دانی که بهو جووله بهردهوامه به ره له سنی میکروټ و ئەو شاننه ده کات و سه بارهټ به ئیمهش ناکه ئامرازی کاریگر بو پاریزگاری کردنی عه قلی هه فالانمان و قهواره ی پارنه که مان له کاریگری پیسی و میکروبی سیاسی به هه موو جوړه کانیه وه ئەوه یه بهردهوام کاره کانمان بپشکنین و شیوازی دیموکرائی له پشکنیندا گشنگیر بکهین، ئیدی له ره خنه و ره خنه له خو گرئن سل نه کهینه وه، به لکو ده باره ی گه لی چین کار به په نده کاریگره کان بکهین، که بو نمونه ده لیټ: « هه چیه ک ده زانیټ بیلی به بی شاردنه وه » ئەگه هه له بوویټ، هه له کانت راست بکه ره وه، و ئەگه هه له نیټ ئاگاداری هه له کردن به.»

له ناو ریزه کانی حیزیدا بهردهوام رای جیاواز و ململانی له ناویان دروسټ ده بیټ. ئەوهش ره نگدانه وه ی جیاوازییه کانی ناو چین و ئویژه کۆن و نوییه کانی ناو کۆمه لگه یه له ناو حیزیدا. بیگومان ژیا نی حیزب ده وه سنیټ،

ئەگەر ناچوونىيەكى و مملانىي ئايدۆلۆژى بۆ چارەسەرى ئەم ناچونىيەكىي ئىدا نەمىنىت.

ئىمە داواي مملانىي ئايدۆلۆژى ئىجابى دەكەين، چونكە ئەو چەكىكە كە يارمەئىمان دەداث بۆ بەدەسنهئىنانى يەكىنىي ناو حىزب و رىكخراو شۆرشگىرىيەكان بۆ ئەوئى بەئواناثر بىت لە خەباث كرىندا. بۆيە پىويسنە لەسەر ھەموو كۆمۆنىستىك و ھەموو شۆرشگىرىك ئەم چەكە ھەلبىگرىت، بەلام لىبرالىيەت نكۆلىي لە مملانىي ئايدۆلۆژى دەكاث و داواي ئاشنىي نا-مەبدەئى دەكاث ئەوئىش بۆئە ھۆي دەرکەوئنى شىوازي بىبايەخ و ھىچ و پوچ و بۆگەن بوونى ھەندىك لە يەكە و ئاكەكانى حىزب و رىكخراو شۆرشگىرىيەكان، بۆ گەنبوونىكى سىياسىيە.

پىويسنە لەسەرمان، كائىك بەرھەلسنى خۆيى و گۆشەگىرىي و شىوازي قالبە وشك و بى گىانەكان لە نووسىنەكانى حىزبدا دەكەين، سەرنجى دوو مەسەلە بدەين: يەكەم، دەرس وەرگرن لە ھەلەكانى رابردوو بە ئامانجى دووركەوئنەو لە ھەلەكانى ئايندە. دووئەم، «چارەسەركردنى نەخۆشى بە ئامانجى رزگارکردنى نەخۆش.» ھەلەكانى رابردوو پىويسنە ئاشكرا بكرىن بىئەوئى ھەسنارىي ھىچ كەسىك لەبەرچاو بگىرىت. پىويسنە ئەوئى لە رابردوودا رووى داوہ لە شنە خراپەكان شىكار و رەخنە و ھەلسەنگاندنى بۆ بكرىت بە شىوازيكى زانسنى ئاوەكو لە داھانئوودا ئەو كارە بە وردى و ھوشىارى زىانر

و چاکتر بکریٹ. ئەوہیە مەبەست لە: « دەرس وەرگرتن
 لە ھەلەکانی رابردوو بە ئامانجی دوورکەوتنەوہ لە
 ھەلەکانی داھانوو.» بەلام ناکە ئامانجمان لە ئاشکراکردنی
 ھەلەکان و رەخنەى کەموکوڤی، رزگارکردنی مروڤە نەک
 لەناوبردنی، ریک وەک ئامانجی پزیشکە لە چارەسەرکردنی
 نەخۆشدا. ئەو کەسەى ئووشی ریحۆلە کویرە بوو، رزگاری
 دەبیٹ کائیک پزیشک ریحۆلە کویرە کە فری دەدات.
 مادام ھەلەکارە کە لەسەر ھەلەکەى خۆى سوور نەبیٹ،
 وەک ئەوہ وایە کە نەخۆشیەکەى دەشارینەوہ ناوہکو
 ئەشەنە دەکات و چارەسەرکردنی مەحال دەبیٹ، بەلکو
 ئارەزوویەکی راسنی دەبیٹ لە چارەسەر و راسنکردنەوہى
 ھەلەکانی، ئەوا ئیمەش پيشوازی لیدەکەین و چارەسەری
 دەرەکەى دەکەین بۆ ئەوہى بیکەینە ھەقائیکى باش.
 ئیمە لە چارەسەرەکەیدا سەرکەوتوو نابین ئەگەر بکەوینە
 ئاراسنەکردنی رەخنەى قورس و زبر بە مەبەستى ئەوہى
 رق و کینەى خۆمان دەربرین بەرامبەرى. مروڤ نابیت
 زمان زبر و قسەرەق بیت کائى چارەسەرکردنی دەرديكى
 بايولوژى و سياسى، یاخود پەلە لە ئاراسنەکردنیدا
 بکات، بەلکو دەبیٹ لە روانگەى «چارەسەرى نەخۆشى
 بە مەبەستى رزگارکردنی نەخۆش» ەوہ دەست پيیکەین،
 چونکە ئەوہ ناکە شيوازی راست و کاریگەرە.
 خائیکى دیکە کە دەبن ئاماژەى پييدريت سەبارەت
 بە مەسەلەى رەخنە لەناو حیزبدا ئەوہیە، کە ھەندیک

له هه ڦالان له ره‌خنه‌کانیادا بایه‌خ به مه‌سه‌له گه‌وره‌کان نادن، به‌لکو هه‌موو بایه‌خ‌یکیان له‌سه‌ر مه‌سه‌له سووکه‌کان چر ده‌که‌نه‌وه و ئیناگن که مه‌به‌سنی سه‌ره‌کی له ره‌خنه سه‌رنجدانی هه‌له سیاسییه‌کان و ری‌کخراوه‌ییه‌کانه، به‌لام ته‌وه‌ی په‌یوه‌سټ بیټ به که‌موکوړی شه‌خسیه‌وه، پیو‌یسټ ناکاټ گله‌یی زور له هه‌ڦالان به و هو‌یه‌وه بکریټ، ته‌گه‌ر ته‌م که‌موکوړی‌بیانه په‌یوه‌ندی به هه‌له‌ی سیاسی و ری‌کخراوه‌ییه‌وه نه‌بیټ، بو ته‌وه‌ی سه‌ریان لئ ټیک نه‌چیټ و دانه‌میټن. ته‌گه‌ر ته‌م جوړه ره‌خنه‌یه نه‌شه‌نه بکاټ، هه‌موو بایه‌خه‌کان له حیزبدا له‌سه‌ر پی‌کناکو‌کیه‌ک و جیاوازیه بجووکه‌کان چر ده‌بیټه‌وه. جا ته‌وکاټ هه‌موان نرسیان لیده‌نی‌شیټ و هو‌شیاری بو شنه بی نرخه‌کان دهرده‌برن و ته‌رکه بجینه‌ییه‌کانی حیزبیا له‌بیر ده‌چیټه‌وه. ته‌وه‌ش مه‌سه‌له‌یه‌کی مه‌نرسیداره.

پیو‌یسنه به ناگا بین کائیک له‌ناو حیزبدا ده‌سټ به ره‌خنه ده‌که‌ین، له حوکم دان به‌سه‌ر شنه‌کاندا به پشبه‌سنن به بو‌چوونی شه‌خسی و ده‌بیټ دوور بخه‌ینه‌وه ره‌خنه له سووکایه‌نی کردن. ره‌خنه‌گرټن ده‌بیټ له‌سه‌ر بناغه‌ی به‌لگه و رووداوه‌کان بیټ و له‌سه‌ر لایه‌نی سیاسی دابمه‌زریټیټ.

ره‌خنه له‌ناو حیزبدا چه‌کیکه بو به‌هی‌زکردنی ری‌کخراوه‌کانی حیزب و به‌رزکردنه‌وه‌ی نوانا‌کانی خه‌باټ، به‌لام ره‌خنه له سوپای سووردا ته‌م خه‌سله‌نانه‌ی نییه

هه نديک جار، به لکو ده گۆردريٹ بو هيرشکردنه سهر که سه کان که ده بينه هوئ نيشکاندني که سه کان و ريکخراوه حيزببيه کان پيکه وه. ئه وهش ويته يه که له نا کره ويی بۆر جوازيی بچووک، به لام ئامرازی راسنکردنه وهی ئه وهش برينيه له وهی: بو ئه ندamani حيزب روون بکريته وه، که ره خنه بو به رزکردنه وهی نواناکانی حيزبه له خه بانکردن و له پيئاو به ده سه نه پيئانی سه رکه وئن له مملانيی چينايه ئيدا و ناييٹ وهک ئامرازيک بو هيرشکرنه سهر خه لک به کار به پيئريٹ.

ئه گهر ئيمه ناچونيه کمان ئيدا بيٹ، ئه وا له وه نارسين ئاگادار بکريته وه ليمان و ره خنه مان ئاراسنه بکريٹ به هوپانه وه، ئه وهش له بهر ئه وه يه ئيمه خزمه ئی گهل ده گه ين. ئيدي هه موو مروفتيک بوئ هه يه - ههر سه ننگ و بايه خيکی هه بيٹ- له که موکوپيه کانمان ئاگادارمان بکانه وه، ئه گهر ره خنه گره که راسن بيٹ له ره خنه که يدا، که موکوئيه کانمان چاک ده که ين و ئه گهر پيشنيار بکات بو خزمه نکردنی گهل، ئه وا کاری پیده که ين.

ئيمه ی کۆمونيستی چين که له روونگه ی فراوانترين بهرزه وه نديی گه له وه کار ده که ين و پرومان وايه، که مه سه له که مان به نه واوی ره وايه و دريغی ناکه ين له پيشکه شکردنی ئه وهی که هه مانه له پيئاو ئه وه مه سه له يه دا و هه موو ساييک ئاماده ين گيانمان له پيئاو مه سه له که ماندا پيشکه ش بکه ين. ئايا له م حاله نه دا هيج بيروکه يه ک،

بۆچوونىك، رايەك يان ريگەيەك ھەيەكە لەگەل
 پيويسنىيەكانى گەلدا نەگونجىت و ئىمە نەئوانىن لەخۆمانى
 دوور بخەينەو؟ ئايا قايل دەبين ھەر پىسيەكى سىياسى
 رووى گەشمان پىس بكا؟ يان ھەر گرت و كۆسنىكى
 سىياسى جەسنەى دروسنمان دارزىنىت؟ ئىمەكە ھىشنا
 لە ژيان داي نازار دەچىژىن ھەركاڭ بىر لەو شەھىدە
 شوڤشگىرپرانە دەكەينەو ھەكە بىشومارن و گيانى خويان
 لەپىناو بەرژەوئەندىي گەلدا بەخت كرد. ئىدى دواى ئەمە
 ھىچ بەرژەوئەندىيەكى شەخسى ھەيەكە بۆ قوربانى دان
 لامان ئازىز بىت؟ ئايا ھىچ ھەلەيەك ھەيەكە نەئوانىن
 لەخۆمانى دوور بخەينەو؟

نايىت ھەرگىز بوغرا بين بەو سەركەوئنانەى بەدەسئمان
 ھىناو. بەلكو دەبىت ئەو بوغرايىە جەلەوگىر بەكەين و
 ھەمىشە رەخنە ئاراسنەى ئەو كەموكورئىانە بەكەين كە
 لىمان روو دەدان، رىك وەكو چۆن دەموچاومان دەشوین،
 يان مالى گسك دەدەين ھەموو روژىك لەپىناو پاك و
 ئەمىزىي و لابردنى خۆل و خاشاك.

رەخنە دەبىت لەكانى خويدا ئاراسنە بەكرىت و نايىت
 دواى ئىپەربوونى كاڭ ئاراسنە بەكرىت، وەكو خۆنان
 راھانوون.

ھەلە و نىسكۆكان فىريان كرددووين و مېشك كراوئەر
 بووين، بەوھش ئوانىومانە كارەكانمان بە شىوئەيەكى باشنر
 ئەنجام بەدين. زەحمەت و گرانە بۆ ھەر پارئىكى سىياسى

و هەر ئاکیک نه که وینه هه له وه، به لام ئومیده وارین
هه له کانمان که مئر بن. کائیک هه له یه ک نه نجام ده دهین،
په له له راسنکردنه وه یدا ده کهین و نا راسنکردنه وه که ی
زووتر بیٹ باشره .

بەشى ھەوتەم:
(28)

كۆمۆنىستەكان

پېيوسنە كۆمۆنىست راشكاو و نەفس پاك و دلسۆز و بە ورەو چالاک بېت و بەرژەو ەندىي شۆرشى زىائر بويٹ لە ژيانى خۆى و بەرژەو ەندىيەكانى خۆى بۆ بەرژەو ەندىيەكانى شۆرش ملكەچ بكاٹ و پېيوسنە لە ھەموو كاٹ و شوپىنكاڭدا پابەندى پرنسپيە راستەكان بېت و خەباٹ بكاٹ بى ماندوو بوون و بىزارى دژى ھەموو بىرو كردارىكى ھەلە، ئەو ەش لە پىناو پنەو كردنى ژيانى بە كۆمەللى حىزب و پنەو كردنى پەيوەندىي حىزب و جەماوەر. دەبى زىائر لە بايەخدان بە ھەر ئاكتىك، بايەخ بە حىزب و جەماوەر بڭاٹ و زىائر لە خودى خۆى، بايەخ بە خەلكى دىكە بڭاٹ. ئەنھا بەمەش بە كۆمۆنىست دادەنرېت.

دەبىٹ لە ھەموو ھەقائىك بگەيەنن كە بەرزئرين پېوەر بۆ ئاقىكردنەو ەى سەر جەم قسەو كردارەكانى كۆمۆنىست ئەو ەيە: ئايا ئەو قسە و كردەوانە لە گەل گەورەئرين بەرژەو ەندىي جەماوەرىي فراوانى مىللىدا دەگونجىٹ و پشنگىرىي دەكەن يان نا.

له هېچ كاڼ و بارودوڅيځكا بۆ كوښونيسټ ناگونجيت
به رژه وندي شه خسي خوي بخانه پله يه كه موه، به لكو
ده بيت بيخانه خزمه ئي به رژه وندي نه وه و جه ماوهر يي
گه له وه. له سره هم بنه مايش، خوپه رسني و گوي نه دان
و كه منه رخه مي و دزي كردن له ده ولهټ و گهنده لي و
خوده رخسنن و شني له و جوړه، سووكترين و قيزه ونترين
رهوشنن، به لام خونه ويسني جديوون له كار كردندا و
ده سټاكي و كار كردن به خوږاگري و به بېدهنگي نه و
رهوشنانه ن كه سايسنه ي ريزن.

پيويسنه كوښونيسټ هه موو كاڼ تاماده بيت، پابه ندي
راسني بيت، چونكه راسني، هه راسنيه ك، له گه ل
به رژه وندي گه لدا ده گونجيت و كوښونيسټ ده بيت
هه موو كاڼ تاماده بيت هه له كاني راسټ بكانه وه، چونكه
هه موو هه له يه ك دژي به رژه وندي گه له.

پيويسنه هه قالان هان بدين ناگاداري به رژه وندي
هه موان بكن و هه موو نه نداميكي حيزب و هه موو
لقه كاني كار كردن و هه موو قسه يه ك و كرده ويه ك
ده بيت له به رژه وندي حيزب هه موويه وه ده رچيت.
نه مه پره نسپي كه كه هه رگيز ناييت دژبه يي بكريت
(هه لوه شينرينه وه و به رپه رچي بدرينه وه).

كوښونيسټ ده بيت پيشهنگ بيت له چاره سه ربي
شنه كان به شيوازي واقعي و له دووربيني و نيژبينيدا،
چونكه نانوانن نه ركه كاني سه رشانيان نه نجام بدن نه گه ر

شېۋازى ۋاقىعى پەپرە ۋە نەكەن ۋە ئۇنھا دووربىنى ۋە ئىزبىنى دوورىان دەخانە ۋە لە بزرکردنى ئاراسنەكان لە رۆيشنىاندا بەرە ۋە پېشە ۋە .

پېۋىسنە كۆمۆنىسنەكان لە خەلكانى دىكە دووربىنر بن ۋە لە ھەموان زىائر ئامادە بن بۆ قوربانى دان ۋە خاۋەنى بەرزىر بن ۋە لە ھەموان زىائر بەئوانا بن بۆ ھەلسەنگاندنى بارودۇخەكان بى لايەنگىرى ۋە لە خەلك بەئوانا بن بۆ پىشەسەن بە زۆرىنە ۋە جەماۋەر ۋە بەدەسنىئانى پىشگىريان .

كۆمۆنىسنەكان، ھەرۋەھا، دەبىت پېشەنگ بن لە خويندندا، چونكە لە ھەموو كائىكدا ئەوان مامۆسناى جەماۋەرن، بەلام لە ھەمان كائىشدا قونابى جەماۋەرن . پېۋىسنە لەسەر ئەو كۆمۆنىسنانە ۋە بزۋونە ۋە جەماۋەرىيەكاندا كار دەكەن دۆسنى جەماۋەر بن نەك ئاغا ۋە سەرۋك ۋە دەبىت مامۆسناى ماندوونەناس بن، نەك سىياسەئەمدارى بىرۋكرانى . پېۋىسنە لەسەر كۆمۆنىسنەكان ھەرگىز لە جەماۋەر جىا نەبنە ۋە مەسەلەكەيان بخەنە پىشگوى ۋە رابەرى كۆمەلىكى بچووكى پىشكەونخواز بن ۋە سەركىشى بكەن لە گەلياندا ۋە لە جەماۋەر دابىرپىن، بەلكو بايەخ بدەن بە پئەوكردنى پەيوەندى ئىوان پىشكەونخوازەكان ۋە جەماۋەرى فراوان . ئەۋەش مەبەسنە لە ئاگادارکردنى كاروبارى زۆرىنە .

ئىمە ۋە كۆمۆنىست ۋەك ئۆۋ واين، گەلىش ۋەك خاك .

بۆ ھەر شوئینیک بچین، دەبیٹ بچینە ناو گەلەو و رەگی
ئیدا داکوئین و گۆل بکەین.

ئیمەى كۆمۆنیست پیویسنه له سه زمان له هه موو
كارێكدا به جه ماوه روه په یوه سٹ بین. ئەگەر ئەندامانی
پارنەكەمان له مالهوه بکەون و هه موو ژانیان له ویدا
به سه ر به رن، نه یه نه ده روه بۆ روبه رو بوونه وهى جیهان
و گه رده لوله كه، ئیتر كه وانه سوودیان بۆ گەلى چين
چیهه؟ به ههچ جوړیک ههچ نییه! و ئیمه پیویسٹمان به م
جوړه كه سانه نییه له حیزبدا. ده بیٹ ئیمهى كۆمۆنیست
روبه رووی جیهان بینه وه و به رامبه ر گه رده لوله كه
بوه سئین. ئەم جیهانه گه وره و زه به لاهه ی كه پره له
ململانی جه ماوه رى و ئەم گه رده لوله به هه یزه ی ململانی
جه ماوه رى.

رۆلى پيشهنگ و نموونه یی كۆمۆنیسنه كان گرنگی
زۆر گه وره ی هه یه. بۆیه ئەركی كۆمۆنیسنه كانه له سوپای
هه شت و سوپای چوار كه ئازایانه پيشهنگ بن له شه ردا
و له جیهه جی كردنى فرمانه كاندا و ئاگادار كردنى نیزامدا
و ئەنجامدانى كارى سیاسى و پنه و كردنى یه كیئى ناوخۆ و
هاوكارى.

هه رگیز نابیٹ كۆمۆنیست له سه ر رای خو ی سوور بیٹ
و مله ور بیٹ و ابزانیٹ هه موو شئیک ده زانیٹ و خه لكانی
دیكه به كه لکی ههچ نایه ن و نابیٹ ده رگای ژووره كه
له سه ر خو ی دابخاٹ و خو ی بنوینیٹ و خو ی بابداٹ و

بەسەر خەلکدا و خۆی زال بکاڭ .

پېويسنه كۆمۆنىست بە بايه خەوہ گوئى بۆ خەلكى
دەرەوہى حيزب رابگرن و بواريان بدن راي خويان دەربرن،
خۆ ئەگەر راکانيان دروست بوو، دەبيت پيشوازي لىبکەين
و دەبيت شت فير بين له خاسيه ئەکانيانەوہ، بەلام ئەگەر
راکانيان هەلە بوو، دەبيت پشنگيريان بکەين و ئەکانيان
ئەواو بکەن پاشان بە سنگ فراوانيهوہ مەسەلە کەيان بۆ
روون بکەينهوہ .

نابيت كۆمۆنىستەکان هەلويستى نەريک کردن
و دوورکەوتنەوہ وەر بگرن بەرامبەر بەوانەى هەلە
له کارەکانياندا دەکەن بيچگە لەوانەى کە ئوميدى
راسنکردنەوہيان لىناکريٹ، بەلکو پېويسنه لەسەريان
ئامۆژگاريان بکەن بۆ ئەوہى ئيبگەن کە پېويسنه خويان
چاک بکەن و له هەلەکردن دوور بکەونهوہ و له خالى
دەسيپكى نازەوہ دەست پيیکەن .

بۆ كۆمۆنىست ناگونجيت، بەرامبەر بەوانەى له
سياسەندا دواکەوتن، گالئە يان سووکايەنيان پيیکەن،
بەلکو دەبيت خويان نزيک بکەنهوہ و لەوان و قەناعەنيان
پيیکەن و هانيان بدن بەرەوپيش بچن .

(29)

كاديره كان

بۆ ئوۋەي رەنگى پارث و ولانەكەمان نەگۆردرېت،
ئەنھا ئوۋە بەس نىيە كە ھىلېكى راست و سىياسەئىكى
راسنمان ھەبېت، بەلكو مەسەلەكە پېويسنى بە دروسنكردن
و پەروەردەكردنى مليۆنەھا جىگرەوۋە (نەوۋە) ھەيە كە
درېژە بدن بە مەسەلەي پرۆلىنارىي شۆرشگېرانە .
مەسەلەي پەروەردەكردنى جىگرەوۋە بۆ مەسەلەي
پرۆلىنارىي شۆرشگېرانە مەسەلەيەكە ئايا لە داھانوۋا
خەلكانېك ھەن درېژە بە مەسەلەي شۆرشگېرانەي
ماركسىي لىنىيى بدن، كە نەوۋەي كۆن لە شۆرشگېر و
پرۆلىنار دەسنى پىكردوۋە يان نا؟ و ئايا سەركردايەئىي
پارث و دەولەنەكەمان لە داھانوۋا بەدەسٹ شۆرشگېرە
پرۆلىنارەكانەوۋە دەمىننەوۋە يان نا؟ ئايا نەوۋەي داھانوۋو
لەسەر رىگەي راست بەردەوام دەبن كە ماركسىيەت و
لىنىيەت كىشاويانە يان نا؟ ياخود بە مانايەكى دىكە،
مەسەلەكە ئوۋەيە ئايا دەئوانىن سەركەوئن بەدەسٹ بەئىن
بەبې دەركەوئنى شيواندەكەي خرۆشۆف لە (چىن)دا يان
نا؟ كۆي قسەكە ئوۋەيە ئەم مەسەلەيە گرنگىيەكى گەورەي

ههيه، مهسه لهی ژيان و مردنه بو پارٹ و ولائه که مان . مهسه لهیه که که گرنگییه کی بنچینه یی ههیه سه باره ت به دواروژی مهسه لهی پرؤلیناریای شوژشگپانه بو ماوهی سه د یان هه زار یان نه نانه ت ده هه زار سال . ئیمپریالیسنه پیشینی که ره کان، به پشنبه سنن به و گورانکاریانه ی له یه کیئی سو فیه ت روهی دا، ئومید ده به سنن به «گورانی ئاشنیانه» له نه وهی سییه م و چواره می پارٹی چینی . ئیدی ده بی ت ئه م پیشینیانه به نه واوی بپرین و په ک بخه ین و ده بی ت ئیمه، له ریخراوه بالاکانه وه بو نزمه کان، هه موو کا ت و له هه موو شوئیک بایه خ به پروه رده کردن و دروسنکردنی جیگره وه بده ین بو مهسه لهی شوژشگپری .

ئه و مه رجه پیویسنانه چین که پیویسنه له م جیگره وانده دا هه بی ت بو مهسه لهی پرؤلیناریای شوژشگپری؟ ئه مانه ده بی ت مارکسی لینینی راسنه قینه بن، نه ک شیوینه ر وه کو خرؤشؤف که ئه نها به رگی مارکسی لینینی به خؤدا داوه .

پیویسنه شوژشگپر بن به وپه ری دلسؤزیه وه خزمه ئی زؤرینه ی خه لک بکه ن له چین و جیهاندا پیکه وه، نه ک وه کو خرؤشؤف که خزمه ئی چه ند که سیک له چینی بؤرجوازی ده کا ت خاوه ن ئیمنیازا ت له ولائه که یدا . هه روه ها خزمه ئی به رژه وه ندی ئیمپریالیه ت و کؤنه په رسنیی له سه ر ئاسنی ئیوده وله ئی ده کا ت .

پیویسنه سیاسی پرؤلیناری بن و بنوانن له گه ل زؤرینه ی

خه لکدا یهک بگرن و کاریان له گه لدا بکه ن. پپوئیسنه له سه ریان بیجگه له یه کگرنن، له گه ل ئه وانه ی یهک ران، به باشی یهک بگرن له گه ل ئه وانه ش که رایان جیاوازه، به لکو له گه ل ئه وانه ش که له رابردوودا دژیان بوون و راسنیش ده ریخسنوو، دوا ی ئه وه که هه له بوون، به لام ده بیٹ به ناییه نی ئاگار بن به رامبه ر که سانی خاوه ن ئه معی شه خسی و پیلانگیترانی وه ک خرۆشۆف و ریگا بگرن له م جوړه که سه خراپانه له داگیرکردنی سه روکایه نیی حیزب و حکومه ت له هه موو ئاسنیکدا.

پپوئیسنه نموونه بن له جیبه جی کردنی مه رکه زیه نی دیموکرائیی حیزب و شیوازی سه رکر دایه نی له سه ر بنه مای پرهنسیپه «له جه ماوه ره وه بو جه ماوه ر»، و پپوئیسنه خو یان رابه یتن له سه ر شیوازی دیموکرائی به شیوه یهک بنوان گو ی له رای جه ماوه ر بگرن و نابیٹ زوردار بن وه ک خرۆشۆف و مرکه زیه نی دیموکرائیی حیزب نیک بشکینن و هیرشی کنوپر ده که نه سه ر هه فالان و به شیوه یه کی دیکناووری و زوره ملی.

پپوئیسنه خاکی و به ئارام بن و له سه رچلی و خو به زلزانین دوور بکه ونه وه. پپوئیسنه پر بن له گیانی ره خنه گرنن له خو و بویریان ئیدا بیٹ، که موکوړی و هه له کانی کار راسن بکه نه وه. هه رگیز نابیٹ وه ک خرۆشۆف بن هه له کانیان داپۆشن و ئیدیعا بکه ن که چاکه که به ئه نیا بو ئه وان ده گه رینه وه و هه موو هه له کان به خه لکی دیکه وه بلکینن.

جیگرهوهی دروست بۆ مهسهلهی پرۆلیناریای شۆرشگێرانه له خهباتی جهماوهرییهوه پهیدا دهییت. و له گهردهلولهکانی شۆرشدا گهوره دهبن و دهبنه خاوهن ئەزموون، بۆیه پێویسته کادیرهکان ئاقي بکړینهوه و جیگرهوهیان لئ ههلبیژدریٹ له گهرمهی خهباتی دريژي جهماوهريدا.

پێویسته لهسهر حیزبمان ریکخواوهکانی له سهئناسهري ولاندا بلاو بکانهوه و به مهبهسنیش دهیان ههزار کادیر دروست بکات و سهدانیش له باشترین سهرکرده جهماوهرییهکان و پێویسته ئەم کادیر و سهرکرده جلهوهی مارکسی-لینینی یان بهدهسنهوه بیٹ و خاوهنی دووربینی سیاسی و لیتهانوویی کار بن و گیانی خۆبهخنکردن و قوربانیدانیان ههبیٹ و بنوانن به سهربهخۆیی کیشهکان چارهسهر بکهن و لهبهردهم گرفنهکاندا نهجوڵین، بهلکو به دلسۆزییهوه کار بکهن له پیناو نهئهوهوه چین و حیزبدا. به پشت بهسن بهمانه، حیزب دهئوسیت به ئەندامانی و جهماوهرهوه و به پشتبهسنن به سهرکردهیهایی بههیزی ئەمانهوه حیزب ئامانجی خۆی له بهزاندنی دوژمندا دینیهدی. ههروهها پێویسته لهسهر ئەم کادیر و سهرکردهانه دوور بن له خۆپهرسنی و پالئهواتینی فەردی و خۆ دهرخستن و ئەمهلی و سسنی و دهمارگیری و قسهههقیی، بهلکو دهبیٹ ئەمانه پالئهوانی دلسۆز و خۆئهوئیست بن بۆ نهئهوهوه چینهکان-ئهمه ئەو خهسلهت

و شیوازی کارکردنه په که پټویسټ له ئەندامانی حیزب و کادیران و سەرکرده کانیاندا هه بیټ. کادیره کان فاکتوری به کلاکه ره وهن دواي دهسټ نیشان کردنی هیللی سیاسی. بهم شیوه په پوره ده کردنی ژماره په کی زۆر له کادیرانی نازه به گویره ی پلان په کیکه له ئه رکه کانی خه بانمان. ئەو پټوه ره ی که پټویسنه حیزبی کۆمۆنیست له سیاسه ئیدا به رامبه ر به کادیره کان جیه جیی بکاټ، برینییه سووربوونیان له سه ر جیه جی کردنی ریازی حیزب و ملکه چیان بۆ نیزامی حیزبی و پارێزگاری کردنی په یوه ندیی به هیز له گه ل جه ماوه ر و ئوانایان بۆ کارکردن به شیوه په کی سه ربه خو و گوروئینیان له کارکردندا دوور که ونه وه یان له هه ولدان بۆ به رژه وه ندیی شه خسی. ئەمه پێیده گوئریټ «ریازی دهسټ نیشان کردنی که سه کان به گویره ی ره وشټ و لټهائوویان».

به رده وام بوون و خوڤاگرئن پټویسنه له جیه جی کردنی نیزامی به شداری کردنی کادیران له کاری هه ره وه زی به ره مه ئندا. کادیرانی پارټ و ده وله نه که مان زه حمه ئکیشی ئاساین نه ک شازاده سواری ملی میلیهټ بووبن. به و به شداریه یان له کاری هه ره وه زی به ره مه ئندا هه میسه پارێزگاری فراوانترین په یوه ندیی ئوندوئۆل له گه ل زه حمه ئکیشاندا ده که ن. ئەم نیزامه ریوشوئییکی زۆر گرنگه له سایه ی نیزامی ئیشنراکیدا. یاریده ده ره بۆ سه رکه ونن به سه ر برۆکراسی و ریگه گرئن له لادان و دوگمای بیروباوه ر.

پۆیسنه بزاین چۆن کادیران به باشی هه‌لبسه‌نگینین .
کائیک کادیر هه‌لده‌سه‌نگینین نایبته‌ نه‌ها نه‌ماشای قۆناغیک
کورئی ژیانان، یان ناکه رووداوئیک له کاره‌کانیادا بکه‌ین،
به‌لکو ده‌بیت نه‌ماشای هه‌موو قۆناغه‌کانی ژیان و هه‌موو
کاره‌کانیان بکه‌ین. ئه‌وه ریگه‌ی سه‌ره‌کیه له هه‌لسه‌نگاندنی
کادیراندا .

پۆیسنه بزاین چۆن کادیران به باشی به‌کار به‌خه‌ین .
ئه‌رکی سه‌رکرده‌کان برینییه له دوو شتی بنچینه‌یی،
دروسنکردنی بیروکه و به‌کارخسنتی کادیره‌کان .
نه‌خشه‌کیشان و بریار دروسنکردن و فرمان ده‌رکردن
رینماییه‌کان...هه‌ند. ئه‌مانه‌ن که «دروسنت کردنی
بیروکه» له‌خۆده‌ گرن. پاشان، پۆیسنه له‌سه‌رمان، له‌پیناو
جیبه‌جیکردنی ئه‌م بیروکه‌نه‌دا، له‌گه‌ل کادیره‌کاندا یه‌کبگرین
و هانیا‌ن به‌هین بو جیبه‌جیکردنیا‌ن. ئه‌وه‌ش مه‌به‌سمنانه له
«به‌کارخسنتی کادیران به‌شیوه‌یه‌کی باش» .
پۆیسنه بزاین چۆن ئاگاداری کادیران بین. ریگه‌کان
ئه‌مانه‌ن:

1-رینماییه‌ کردنیا‌ن. ئه‌مه له‌لایه‌که‌وه به‌ مانای ده‌سنت
ئاوه‌لا‌کردنیا‌ن له‌ کاردا به‌ شیوه‌یه‌ک بنوانن ئه‌رکه‌کان به‌خه‌نه
ئه‌سه‌نۆ. له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه، له‌ کائی گونجاودا رینماییه
بکرین، به‌ شیوه‌یه‌ک بنوانن ئوانا دروسنکه‌ره‌کانیا‌ن به‌خه‌نه
روو له‌سه‌ر بناغه‌ی ریبازی حیزبی .
2-به‌رزکردنوه‌ی ئاسنیا‌ن. ئه‌وه‌ش به‌ مانای

رۆشنیبرکردنیان له ریگهی دابینکردنی دهرفهت بۆ خویندن به شیوهیهک بنوانن ئیگهیشننی ئیوریان و ئوانایان له کارکردندا بهرز بکه نهوه بۆ ئاسنی بهرزتر.

3- پشکینی کارهکانیان و یارمهئیدانیان له پوخنهکردنی ئەزموون و فراوانکردنی سهرکهوئن و راسنکردنهوهی ههلهکانیان، بهلام ئهرك بدهین به کادیرهکان و پشکین بۆ ئەنجامی کارهکانیان نهکهین ئاگامان لیان نه مینت نا ههلهی قورس دهکن، ئەوه ریگهیهکی راست نییه بۆ ئاگاداری کردن و خزمه ئکردنیان.

4- پپوینسه ریگهی قهناعهت پیکردن به کار بهیتریت له گه ل کادیرهکاندا، ئەوانه ی ههلهیان کردوه یارمه ئیان بدریت ههلهکانیان راست بکه نهوه. ناییت په نا بۆ مملانی ببریئ نه نه ل ههله گه ل ئەوانه نه بیئ که ههله ی قورسیان کردوه و رازی نه بوون به رینمایی کردن. لیره دا دان به خۆداگرئن پپوینسه، ناییت په له بکهین له لکاندن ئۆمه ئی «ههله پهرست» به خه لکه وه و بکه وینه مملانی له گه لیاندا.

5- یارمه ئیدانیان بۆ نه هیشننی گرفنه کانیان. کائیک کادیره کان روبه پرووی گرفت ده بنه وه، وه ک نه خوشی و سه خنی بژیوی و کیشه ی خیزانی یان هه ر گرفنیکی دیکه، ئه رکی ئیمه یه هه موو جوړه خزمه ت و ئاگادارییه کیان بکه ین.

ئه مانه ن ریگاکانی خزمه تکردنی کادیران.

پیکه ئینانی ئاقمیک سه رکرده که به راستی به جه ماوه ره وه

لكاييٽ له ره وٺي خه بانى جه ماوه ريڊا نهك دوور لٽيانه وه، زه حمه نه ته گهر بهره بهره نه يٽ. له زور بهى حاله نه كاندا، پيويسته نه و ڪومه له قياديه وهك خوي نه ميٽي نه وه و بهن گوران له ڪائي به پيوه چوونى خه بانى مه زندا، له قوناعى سه رٿا يڊا بيٽ يا خود قوناعى ڪوناي. پيويسته به رده وام پلهى چالاڪه ڪان، نه وانهى له بواري خه بان ڪردندا ده رده ڪهون، بهرز بڪري نه وه بو نه وهى جيگهى نه وانه بگرنه وه كه دواڪه وٺوون، يا خود له نه دنامه سه ره نايه ڪانى ڪومه لهى سه رڪرده ڪان جيا بوونه نه وه.

ته گهر پار نه ڪه مان ژماره يه ڪي زور ڪاديري نوٽي نه يٽ، نه وانهى به هاوڪارى و يه ڪبوون له گه ل ڪاديره ڪونه كاندا ڪار ده ڪهن، مه سه له ڪه مان به ره و پيش ناچيٽ. بويه ده يٽ هم موو ڪاديره ڪونه ڪان پيشوازي له ڪاديره نوٽيه ڪان بڪهن و به گهرمى و سوزو خوشه ويسنيان بويان هه يٽ. راسنه ڪاديره نوٽيه ڪان كه موڪورپيان هه يه، چونكه نه وان ماوه يه كه ڪه مه له شور شدا به شدارن و خاوهنى نه زموون نين و هه نديڪيان به ناچارى هه لگري پاشماوهى ٿايدو لوڙي خراپي ڪومه لگه ڪونن، پاشماوهى ٿايدو لوڙي ناڪره وي، كه خه سلنه ٿي بورژوازي بچووه، به لام ده ڪريٽ ته م كه موڪورپيه بهره بهره له ريگه ٿي روشنيير ڪردن و ٿواندنه وه له شور شدا نه هيلريٽ. خه سلنه ٿي ڪاديره نازه ڪان، كه سنالين ده لٽي، برينييه له وهى كه هه سنيڪي ناسڪيان بو شنه نوٽيه ڪان هه يه، له بهر نه وه پله يه ڪي بهرز

حه ماس و ناماده بیان ئیدایه، ئه وهش ئه و خاسیه نانه یه که له هه ندیک کادیری کۆندا نه ماوه، بۆیه پتویسنه له سه ر کادیره کۆن و نوپیه کان ریز له یه کتر بگرن و له یه کتر فیر بن و هه ر یه ک له خاسیه نه کانی ئه و ی دیکه سوود وه ربگریٹ ئاوه کو به سه ر که موکورنییه کانی خۆیدا سه ربکه وپٹ ئاوه کو بنوانن وه ک یه ک پیاو یه ک بگرن، بۆ خزمه نکردنی مه سه له هاوبه شه که و دوور که و ننه وه له ریبازی گۆشه گیری.

ئاگاداری کردنی کادیره حیزبیه کان به س نییه، به لکو ده بیٹ ئاگاداری کادیره نا-حیزبیه کانیش بکه ین. له ده ره وه ی حیزب خاوه ن ئوانا و لیهائووی زۆر هه ن، بۆیه نابیٹ حیزب پشنگوئیان بخاٹ. ئه رکی هه موو کۆمۆنیستیکه که ده ست له لووئبه رزی و خۆبه زلزانین هه لبگریٹ و به باشی هاوکاری بکاٹ له کاردا له گه ل کادیره نا-حیزبیه کاند و به وپه ری دلسۆزییه وه یارمه ئیان بدات و به گه رمی هه قال بۆ هه قال مامه له یان له گه لدا بکاٹ و چالاکیان ئاراسنه بکاٹ بۆ خزمه نی مه سه له گه وره که، مه سه له ی به ره ه لسنیی یابان و بینا کردنی نیشمان.

(30)

گەنجان

جيهان مولكى ئيوهيه و مولكى ئيمه شه، به لام له
ليكدانه وهى كوئايدا مولكى ئيوهيه. گەنجان! ئيوه هيژ
و چالاكيان ليده نكي و له به هاري ژياندان وهك خوري
پرشنگدارى نيوه رۆ. ئوميدمان به ئيوه وه به سنووه.
جيهان هه مووى مولكى ئيوهيه. ئايندهى چينيش
له ده ست ئيوه دايه.

پيويسنه له سه رجه م گەنجان بگه يه نرپت كه ولائه كه مان
هيشتا زور هه ژاره و مه حاله ئەم دۆخه بگوردرپت به
شيويه كى ريشه يى له ماويه كى كورندا و ئيمه به نه نيا
پشت به گەنجان و رۆله كانى گەل ده به سنين بو ئه وهى به
سه ركه و ئوويى خه باث بكن ناوه كو به ده سنى خويان ولاث
بينا بكن و بيكه نه ده وله ئيكي ده وله مه ند و به هيژ له
ده يان سالى داها نوودا. هاننه كايه ي نيزامى ئيشراكى ريگاي
بو كردينه وه بو جيهانتيكى نموونه يى، به لام بينا كردنى ئەم
جيهانه نموونه ييه به نده له سه ر كاري به رده وام و چالاكيى
ئيمه .

ژماره یه کی بهرچاوی گه نجان به هۆی ئه وهی ئه زموونی سیاسی و ژبانی کۆمه لایه ئییان نییه، بهراوردی ئیوان چینی کۆن و چینی نوێ به باشی نازانن، به لایانه وه قورسه به قوولی ئیبگه ن چۆن گه له که مان ئه وه خه بانه ئاله ی بهرپا کردووه و چه ندین بهر به سنی ئیپه راندووه و خۆراگر بووه به رامبه ر چه ندین جوړ نار هه ئی، ئاوه کو ئوانیویه ئی له داگیر که ر و کۆنه په رسنانی (کومیننان) رزگاری بیئ، ههروه ها به لایانه وه گرانه به باشی ئیبگه ن که پیکه ئیتانی کۆمه لگه ی به خنه وه ری ئیشر اکی نایه ئه دی ئه گه ر له ریگای کاری سه خنه وه نه بیئ بو ماوه یه کی درێژ. بۆیه پپو یسنه له سه رمان بیوچان کاری پهروه ده یی سیاسی زیندوو و واقعی له ناو جه ماوه ردا ئه نجام بده ین، به رده وام راسنیی ئه وه گرفنانه ی سه ره له ده دن بۆیان روون بکه ینه وه و راوێژ بکه ین چ ریوشو ئینیک بگرینه بهر بو سه رکه و ئن به سه ر ئه م گرفنانه دا.

گه نجان له ناو هیژه کانی دیکه ی کۆمه لگه دا چالا کترین هیژ و به گور و ئینترینن. له خه لک زیانر به ره و خویندن ده چن و له وان که منر له بیر کردنه وه یاندا مو حافی زکارن. ئه وه ش به ناییه ئی له سه رده می ئیشر اکیدا ده رده که و پت. ئیمه داوا له ری کخراوه کانی حیزب له سه ر ئاسه ری و لاندئا ده که ین که بایه خ بده ن به هاو کاری له گه ل کۆمه له ی گه نجان له باسکردنی مه سه له ی سوود وه رگرتن له ئوانا و ووزه ی گه نجه کانمان به ناییه ئی و نابیئ مامه له له گه ل یاندا

بکەن وەک ئاکەکانی دیکە و خاسیەئە ئایبەئیهکانیان
پشنگووی بخەن. دەبیٹ گەنجانیئیش بیگومان لە بەئەمەن
و پیرەکانەووە فیر بن و بەگوێرە ی ئوانا هەول بەدەن لە
چالاکییە بەسوودە جوړاوچۆرەکاندا بە رەزامەندی ئەوان
بەشداری بکەن.

پێوەر چییە بۆ ناسینی گەنجیک لە گەنجەکان و
پرپار بەدین یەکیکە لە شۆرشگێرەکان یان ناشۆرشگێرە؟
ئەنھا یەک پێوەر هەیه ئەویش ئارەزوویە ئی یان نارازی
بوونیە ئی کە ئیکەل بە جەماوەرە فراوانەکی کرێکاران و
جوئاران ببیٹ، هەروەها ئایا ئەو ئارەزووە ئەنجام دەدات
یان نا. ئەگەر ئارەزومەند بیٹ بۆ ئەو ئیکەلبوون و بە
کردەنی ئەو ئارەزووە ئەنجام بدات، ئەووە شۆرشگێرە،
دەنا ئەووە ناشۆرشگێر یاخود دوژمنی شۆرشە. ئەگەر ئەو
ئەمپۆ ئیکەلای جەماوەری کرێکارو جوئاران ببیٹ، ئەوا
ئەمپۆ شۆرشگێرە. ئەگەر سبە ی لەووە دوور کەوئەووە و
هەلگەرایەووە بۆ چەوسانەووەی هەموو خەلک، ئەوا دەبیئە
ناشۆرشگێر یاخود دژە شۆرش.

رۆرشنبیران، بەرلەووەی ئیکەلای خەبانی شۆرشگێری
جەماوەری بن، یاخود بەنیاز بن خزمە ئی بەرژەووەندی
جەماوەر بکەن و ئیکەلیان بن، زۆر کات ئارەزوی ئەنگیزە ی
خۆیی و ئاکرەوی دەبن. لە بیرکردنەووەیاندا کردە ی نین
و لە چالاکیاندا دوودلن. لەبەرئەووە و لەگەل ئەووەشدا کە
جەماوەری فراوانی رۆشنبیرە شۆرشگێرەکانی چین دەکرێت

له شۆرشدا رۆلى پېشەنگ و پرد بېين، بەلام نا كۆنايى
هەموويان بە شۆرشگېرى نامېننەوہ. هەندىكىان ريزەكانى
شۆرش بەجى دېلن و ھەركاڭ گەيشنە سائى ھەسنيار
ھەلويسنى سلبى دەنوئىن. ژمارەيەكى كەميشيان دەبن
بە دوژمنى شۆرش و رۆشنيارەكان نائوانن بەسەر ئەم
كەموكورنيانەدا زال بن، مەگەر ماوہيەكى زۆر بەشدار بن
له خەباڭى جەماوہريدا.

پيويسنە لەسەر كۆمەلەي گەنجان، لەپال بەردەوام بوون
له كاركردى گونجاودا لەگەل حيزب بو ئەنجامدانى ئەركە
سەرەكسيەكەي، كارى ئاييەڭ بەخۆي بكات كە گونجاو بىڭ
لەگەل خاسيەنى گەنجاندا. پيويسنە (چين)ى نوڭى ئاگادارى
گەنجەكانى بكات و بايەخ بە پيگەيشنى نەوہى نوڭى بىڭ.
گەنجانيش لەسەريانە بخوئىن و كار بكەن، بەلام لە قۆناغى
نەشونماي جەسئەبيدا دەبىڭ بايەخى ئەواو بدريڭ بە كار
و خوئىن و چالاكيى كاڭ بەسەربردن و وەرزشيەكانيان و
له ھەمان كاڭدا ھەوانەوہيان.

(31)

ژنان

پياوان له چين ژيړدهسني سى نيزامى دهسهلانى
(دهسهلانى سياسى، دهسهلانى خپلهكى و دهسهلانى
ثاينى)... بهلام ژنان، لهگه ل تهوهى كه ژيړدهسني تهو
سى دهسهلانهن كه نامازهمان پيدا، ژيړدهسني پياوايشن
(دهسهلانى ميړدايهنى). تهم چوار جوړه دهسهلانه، سياسى
و خپلهكى و ثاينى و ميړدايهنى، نمونهى عهقليهنى
باوكسالارىي دهره بهگايهنيه و تهو چوار كوټ و زنجيره
كه گهلى چين ده بهسنيتهوه، بهنايهنى جوئياران. پيشتر
باسمان كرد كه چوڼ جوئياران دهسهلانى سياسى خاوه
زهوييه كانيان له لادى رووخاند. كائيك كه دهسهلانى سياسى
خاوه زهوييه كان بپرپهى پشنى هه موو دهسهلانه كانه،
بهلام به رووخان و كه وئنى، كو له كه كاني دهسهلانى خپلهكى
و ثاينى و ميړدايهنى هه مووى نيكچوون. سه بارهټ به
دهسهلانى ميړدايهنى، هه ميشه نارادهيهك لاواز بووه له ناو
جوئياره هه ژاره كندا، چونكه ژنه جوئياره هه ژاره كان
ناچار بوون به هو كاري دارايى، به شداريى كاري جه سنيه
بكه ن زيانر له ژنانى چينه ده سړو شنهوه كان و پاشانيش

مافی زۆر ئریان هه بووه له قسه کردندا، نه نانه ت له پر یاردان دا له کاروباری خێزانیدا. له م سالانه ی دواییدا، ئابووری لادی زیان لاث بوو. به وهش مه رجی بنچینه یی بو ده سه لانی پیاوان له سه ر ژنان لاواز کرد. ئه مپرو ش که بزاونی جو نیاران هه لسا وه نه وه، له زۆر جیگه ژنان یه کینی ژنانی لادیان پیکه پینا وه و ریکه سنو وه چونکه ده رفه نیان بو ره خسا وه سه ر به رز بکه نه وه، ئینر ده سه لانی میرد رو ژ له دوای رو ژ ئالۆژنر بو وه. به کورنی هه موو عه قلیانه کان و رژیمه کانی له سه ر بنه مای نیزامی باوکسالاری ده ره به گایه ئی دروست بوون به ره و نشوسنی رویشنوون له گه ل فراوانبوونی ده سه لانی جو نیاران.

یه کبگرن و به شداری له به ره مه پینان و چالاکیی سیاسیدا بکه ن بو چاکترکردنی باری ئابووری و سیاسی ژنان!

ئیمه داوای پارێزگاری کردنی به رژه وه ندیی گه نجان و ژنان و مندالان و ژنان ده که یین له گه ل به هانا چوونی ئه وه گه نجان ه ی بیبه شن له درێژه پیدانی خویندنیان و یارمه ئیی گه نجان و ژنان بو ریکه سننی خو یان بو ئه وه ی به یه کسانیی به شداری بکه ن له هه موو ئه و کارانه ی له خزمه ئی جهنگی به رگری دایه دژی دوژمنکاری یابانی، یاخود ئه وه ی خزمه ت به پیشکه وئنی کۆمه لایه ئی ده کات. ههروه ها داوای ئه نجامدانی نازادیی هاوسه رگیری و یه کسانیی ئیوان ژن و پیاو ده که یین له گه ل ده سنه به رکردنی

دهر فەئى خوڤندنى بە سوود بۆ گەنجان و مندالان .
 ھەماھەنگ کردنى ھىزى کار بە شىوھىەكى رىكويىك
 ھاندانى ژنان بۆ بە شدارى کردن لە بەرھەمھىناندا يەكەمىن
 ئەرکى بنچىنەھىمانە لە بواری بەرھەمھىنانى كشتوكالىدا .
 ئەوھى گرنىگى زۆرى ھەيە لە پىناو بىناکردنى كۆمەلگەى
 ئىشئراكى مەزندا، ئاودانى جەماوهرى فراوانى ژنانە بۆ
 بە شدارى کردن لە چالاكىيەكانى بەرھەمھىناندا . پىويسنە لە
 مەيدانى بەرھەمھىناندا پرهەنسىپى كرىي يەكسان بۆ كاری
 يەكسان لە تىوان پىاو و ژندا بەھىنەدى . يەكسانى راسنەقىنە
 لە نىوان ژنان و پىاواندا بە ئەنجام ناگەيەنرېت ئەنھا لە كائى
 پروسەى گۆرانى ئىشئراكى ھەموو كۆمەلگەوھە نەبېت .
 دواى كۆنایىھانن لە ھىنانەناوھوھى نىزامى ھاوکارىي
 كشتوكالى زۆر لە كۆمەلە ھەرھوھىەزىيەكان بىنيان كە ھىزى
 كار كەمترە لە پىويسن . ئىدى ئاودانى جەماوهرى فراوانى
 ژنان، ئەوانەى پىشئر لە كىلگەكاندا كاریان نەكردووه بۆئە
 پىويسنى بۆ ئەوھى پىگەى خۆيان لە بەرھى كاردا وەرېگرن .
 ژنانى چىن گەنجىنەيەكى مەززن بۆ ھىزى كار و دەبېت
 سوود لەم گەنجىنەيە وەرېگىرېت لە كائى خەبانكردندا بۆ
 بىناکردنى ولائىكى ئىشئراكى مەزن .
 ئوانا بەدەن بە ھەموو كرىكارانى ژن كە پىگەى خۆيان
 لە بەرھى كاردا وەرېگرن لەژىر پرهەنسىپى كرىي يەكسان
 بۆ كاری يەكسان و دەبېت ئەم پرهەنسىپە بە زووئرىن كان
 جىبەجى بکرىت .

(32)

رۆشنىبىرىيى و ھونەر

لە جىھانى ئەمپروماندا ھەموو ھونەر و ئەدەبىيەت دىۋانى چىنىكى ئايىھەت و ھىلىكى سىياسى ئايىھەت دەكەۋىت و لەپاسنىدا ھونەر لەپىناۋ ھونەر، ياخود ھونەر لەسەرۋو چىنەكانەۋە، يان ھونەرى ھاۋنەرىيى سىياسەت، يان دوور لە سىياسەت بوۋنى نىيە. ئەدەب و ھونەرى پىرۋلىنارى بەشىك پىكىدىنن لە ھەموو مەسەلەى شۆرشگىرىي پىرۋلىنارى. ئەۋانە ھەرۋەك لىنىن دەلىت «قەلغان و لولەبىمارن» لە سەرنابى مەكىنەى شۆرشگىرىيدا.

رۆشنىبىرىيى شۆرشگىرى بۆ جەماۋەرى فراۋانى گەل چەكىكى شۆرشگىرانەى مەزىنە، چونكە لەپروۋى ئايدۆلۆژىيەۋە زەمىنە خۇش دەكەت بەرلە بەرپابوۋنى شۆرش و لە كائى شۆرشدا بەرەيەكى گىرنگى پىۋىسەت پىكىدىننن لەبەرەى شۆرشگىرىي گىشىدا.

پىۋىسەت ئەدەب و ھونەرمان بە ئامانجى خىزمەتى جەماۋەرى فراۋان پىت، لە پىششىپانەۋە كىكار و جۇنبار و سەرباز.

پىۋىسەت ئەۋانەى لە بواری ئەدەب و ھونەردا كار دەكەن، لاي ئىمە ئەم ئەركە بەجىبەتتىن و ھەلۋىسنىان

بگۆرن. دەپت بەرەبەرە ھەلۆئیسنيان بگۆرن بەلای جونياران و كرىكاران و سەربازان و لای پرۆلیناریادا. ئەو ھەش لە بواری نیکەلاوبوونيان و بەشدارى كوردنى چالاک لە خەبانی عەمەلى و بواری دیراسەى مارکسى و کۆمەلگە. ئىدى ئەنھا بەم شیوہیە دەئوانین ئەدەب و ھونەرى راسنەقینە بۆ کریکاران و جونياران و سەربازان بخولقیین، خولقاندنى ئەدەب و ھونەرىكى پرۆلیناریى راسنەقینە.

پۆیسنە ئەدەب و ھونەر بکریئە بەشیكى چالاک لە ئامیرە شورشگىرپانەكەماندا، بۆ ئەوہى ببنە چەكىكى بەھىز مىللەئى پى رۆشنىر و یەك بخەین و پەلامارى دوژمن بدەین و ئىكى بشكىنن و یارمەئى گەلەكەمان بدەین بۆ ئەوہى بنوائىت بە یەك دل و یەك ئیرادە بچەنگىت لەگەل دوژمندا.

دوو پۆوەر ھەن بۆ رەخنەى ئەدەبى و ھونەرى: یەككىيان پۆوەرى سیاسىیە و ئەوہى دیکەشیان پۆوەرى ھونەرى. پۆوەرى سیاسى و پۆوەرى ھونەرى ھەیە، كەوانئە پەیوہندی نىوانیان چىیە؟ سیاسەت لە پلەى ھونەردا نىیە و ئىروانىنى گشنى بۆ جىھان لە پایەى داھىتانی ھونەرى و رەخنەى ھونەرىدا نىیە.

ئىمە ئەنھا پۆوەرە دەرھەست و چەسپاوہکان رەت ناكەینەوہ، ئەوانەى كە ھەرگىز ناگۆردرىن، بەلكو ئەو پۆوەرە دەرھەست و چەسپاوانەش رەت دەكەینەوہ كە قابىلى گۆران نىیە. چىنە جىاوازەكانى كۆمەلگە لە ھەموو

كۆمەلگە يەككى چىنايە ئىدا پېۋەرى سىياسى و ھونەرى
 جىاوازيان ھەيە، بەلام ھەموو چىنېك لەم جۆرە
 كۆمەلگايانەدا پېۋەرى سىياسى بە پلەي يەكەم دادەتت
 و پېۋەرى ھونەرىش بە پلەي دووھەم، بەلام ئىمە داواي
 يەككىنى سىياسەت و ھونەر دەكەين و يەككىنى ئىوان
 ناوەرپۆك و شىۋەش، وانە يەككىنى ئىوان ناوەرپۆكى سىياسى
 شۆرشگېرانە و بەرزىن ئاست لە شىۋەي ھونەرى و كارە
 ھونەرىيەكان، ئەوانەي چاكى و نايابىي ھونەرىيان نىيە،
 ھىچ كارىگەرىيان نابىت ھەرچەندە لەرووي سىياسىيەو
 پىشكەوئىخواز بىت. ئىدى ئىمە بە ئەنيا بەرھەلسنى ئەو
 كارە ھونەرىيانە ناكەين كە بۆچوونى سىياسىي ھەلەيان
 ھەيە، بەلكو بەرھەلسنى ئەو مەيل و بۆچوونانەش دەكەين
 كە بانگەشە بۆ كارى ھونەرى دەكەن (لە شىۋەي رىكلام
 و دروشم) كە ھەلگىرى بۆچوونى سىياسىي راسنن بىتەو
 ھىچ كارىگەرىيەكى ھونەرىيان ھەبىت. لەبەرئەو، دەبىت
 ئىمە لە بوارى ئەدەب و ھونەردا لە دوو بەرەدا مەملاننى
 بکەين.

ئەو سىياسەنەي كە دەلىت (با سەد گول بکرىنەو
 و سەد قونابخانەي فىكرى پىشپىركى بکەن) ھانى دەست
 پىكردنى ھونەر و زانست دەدات و ھانى گەشەكردنى
 رۆشنىبرى ئىشئراكى دەدات لە ولانەكەماندا. لە مەيدانى
 ھونەردا دەكرىت شىۋە و شىۋازى جۆراوجۆر گەشەبكات و
 لە بوارى زانسندا، دەكرىت قونابخانە جىاوازهكان ئازادانە

مشنومپر بکهن، چونکه ئیمه پیمانوايه، بانگه شه کردن بو شنیك به زور بو شیوازیک یان قونابخانه یهک و بییه شکردنی ئەم شیواز و ئەو قونابخانه به هیزی دەسه لانی ئیداری، کاریکه زیان به گه شه کردنی هونه ر و زانسٹ دەگه یه نیٹ. مه سه له ی راست و هه له له هونه ر و زانسٹا، ده بیٹ له ریگای مشنومپی ئازاده وه له نیوان ناوه نده هونه ری و زانسئیه کان و له ریگه ی موماره سه کردنی هونه ر و زانسنه وه چاره سه ر بکریٹ و نابیٹ به شیوازی زبر و پرنده چاره سه ر بکریٹ.

سوپایه ک که روشنییری نه بیٹ، سوپایه کی عه قل لاوازه و سوپای عه قل لاوازیش نانوایتی دوژمن به زینیٹ.

(33)

فېربوون

له پېناو گۆرپنی (چین)ی دواکه و نووی کشنو کالیدا بۆ ولانئیکى پيشه سازى پيشکه و نوو، ئه رکی قورس روبه رومان ده بېنه وه و هېشنا ئەزموونه که مان له ئاسنى پېويسنه وه دووره، بۆيه پېويسنه به باشى فېر بېين .

به رده و ام بارودوخه که ده گۆرپت و بۆ ئه وهش بېرى مروفت له گه ل بارودوخى نويدا بگوجيت، پېويسنه فېر بېيت، نه نانه ت ئه وان هه که شاره زای مارکسيه ن. ئه وان ه نا راده يه کيش له سه ر هه لۆيسنى پرۆلينارىي خويان چه سپاون . ده بېيت له فېربووندا به رده و ام بن و ئه وهى نوئى بېت و ه ريگرن و دىراسه ي مه سه له نازه کان بکه ن .

ده ئوانين ئه وهى که پيشتر نه مانده زانى فېرى بېين . ئيمه نه نه نيا له دارووخانى جيهانى کوندا کارامه ين، به لکو کارى باشيش ده زانين ئه نجامى بده ين بۆ بىناکردنى جيهانى نوئى .

به رامبه ر به خوئندن و فېربوون دوو هه لۆيست هه يه ، يه کتيان هه لۆيسنى مه نگبوونى (ره قبوونى) بىروباوه ره که خاوه نه که ي بايه خ به بارودوخه که نادان که له ولاندا

ههيه، به لكو لاساي هه موو شنيك ده كانه وه به بي جياوازي دانان له نيوان ته وهه ده كريت جي به جي بكريت و ته وهه ناكريت جي به جي بكريت. ته م هه لويسنه دروست نيه، به لام هه لويسنه كهه ديكه به ماناي كاره كاني بيره له كاني ديراسه و فير بووندا و سوود وه رگرئن له وانهه له گه ل بارو دوخي ئيسنای و لانداه گونجيت، به واناي وه رگرني ته و ته زموونهه بو ئيمه سوودي هه يه. ته م هه لويسنهه دوابين ته وه يه، كه ئيمه پيوستمان پيه ئي.

نيوريه كاني ماركس و ئهنگلس و لينين و سنالين نيوريه دروسنن بو سه رجهم جيهان. نابيت ئيمه نيوريه كانيان به باوه ريكه مهنگ و وه سناو دابنين، به لكو ده بيت به رينماييكاري دابنين له كاره كانماندا. و ناشي نه نيا چهند ده سنه واژه و ونه يه كي ماركسي-لينيني فير بين، به لكو ده بيت ماركسي-لينيني وهك زانسنه شوپش فير بين. ههروهه نابيت به لامانه وه بهس بيت ته نجامه نايه نيهه كان كه نايه نه به ياسا گشنيه كان فير بين، ته وانهه ماركس و لينين و ئهنگلس سنالين پيگه يشنوون له ديراسه فراوانه كه ياندا بو ژياني واقعي و ناقيردنه وهه شوپشگيرانه، به لكو ده بيت ههروهه هه لويسنيان و شيوازيان له نه ماشاكردي مه سه له كان و چاره سه ركردانياندا فير بين.

ته گه ر ئيمه خاوه نه نيوريه كي راست بين و به لامانه وه بهس بيت، بيكه يه بابه نيك بو قسه كردن و وناري بي

سوود یاخود لهسه رپه فده داینین و به کرده یی جیبه جی پی نه کهین، ئەوا ئەم ئیورییه هه رچه نده راست و دروسنیش بیټ، به هیج جوړیک مانای نا بیټ.

پیویسنه له ئیوری مارکسدا شاره زا بین و بنوانین به کرده یی جیبه جی پی بکهین، چونکه ناکه ئامانج له شاره زا بوون جیبه جی کردنه. ئەگه ر مروڤ بنوانیټ بوچوونه کانی مارکسی - لینینی به کار بهیټ له روونکر دنه وهی مه سه له یه ک، یان دوو مه سه له ی واقیعیدا، ئەوا شایانی سنایشه یه و ده ئوانین بلین هه ندیک سه رکه ونئی به ده سنه یټاوه ئاوه کو زیانر مروڤ شنه کان روون بکانه وه، ئەوا روونکر دنه وه که ی قولنر ده بیټ و سه رکه وننه که شی گه وره نر ده بیټ.

ئایا چوون ئیوری مارکسی-لینینی ده به سترینه وه به موماره سه ی عه مه لی شوږشی (چین) ه وه؟ ئەگه ر ده سنه واژه یه کی باو به کار بهیټن ده ئوانین بلین (هاویشنی ئیر به ره و ئامانج)، چونکه نمونه ی مارکسی-لینینی به نیسه بټ شوږشی چینه وه وه ک نمونه ی ئیره به نیسه بټ ئامانجه وه، به لام هه ندیک له هه قالان (ئیر ده هاویژن به بیټ ئامانج)، ئیر ده هاویژن به بیټ جیا کردنه وه و زور جاریش له مانه وه زیان به شوږش ده گات.

پیویسنه ئەوانه ی خاوه ن ئەزموونن له کاردا دیراسه ی ئیورییه که بکه ن و به جدی بیخویننه وه. نه نها به وه ش ده ئوانن ئەزموونه که یان ریڅوپیټک و پوخنه بکه ن و به رزی

بکه نه وه بو ئاسنی ئیوری و نهها ئه وکانهش وا دانانرین-
به هه له- که نه زمونه بچووکه که یان پراسنییه کی گشنیه و
ناکه ونه هه له ی ناکیکردنه وه وه .

خویندنه وه و جیهه جی کردنی ئه وه ی ده یخوینینه وه،
هه ردووکیان جوړیکن له فیروون، به لام ئه مه ی دواپی
له وه ی یه که م گرنگره و فیروونی شه پرکردن له سیاقی
خودی جهنگدا شیوازه سه رکیه که ی ئیمه یه و ئه و
که سه ی ده رفه ئی نه بووه بچینه خویندنگه ده ئوانیث فیری
شه رکرنیش بیث و شیوازه که شی ئه وه یه له سیاقی جهنگدا
فیرو بیث و له به ره ئه وه ی جهنگی شوړشگیپرانه ئه رکی
جه ماوه ری گه له و زور جاریش به شداری شه پر ده کن بی
ئه وه ی پیشتر فیرو بووین، به لام ئه وانه له کانی ئه نجامدانی
شه پرکه که دا فیرو ده بن پراکنیزه کردن خو ی له خویدا فیروونه .
ماوه یه ک هه یه سه رباز و مه ده نی جیا ده کانه وه،
به لام به دریزی شوړای مه زنی چین نییه، به لکو مه ده نی
ده ئوانیث بیپریت. ریگاش بو ئه وه به شداری کردنه له
شوړشدا و ئه وه ش به شداری کردنه له جهنگدا. ئیمه که
ده لئین فیروون و جیهه جیکردن ئاسان نییه مه به سئمان
ئه وه یه ئاسان نییه بو مروّف به چاکی فیرو بیث و ئه وه ی
فیری بووه به جوانی و لیزانانه ئه نجامی بدات و کائیک
که ده لئین مه ده نییه کان ده ئوانن بینه سه رباز به خیرایی
مه به سئمان ئه وه یه، که گران نییه ده روازه ی سه ربازی
ئیپه رینن. ده ئوانین ئه م دوو خاله به ونه یه کی چینی

کورٹ بکھینهوه که ده لیت (بهرامبر به هیزی ئیراده هیچ زهحه نهیک نیه). ئیپه پاندنی دهروازه که زهحه نه نیه و بلیمه نیش له بواره که دا له ئوانای دایه مادام مروّف ئیرادهی خوئی به هیزی کردووه و به چاکی فیر بووه.

ده بیٹ کاری ئابووری له هه موو مروّفیکه وه فیر بین (هه که سیک بیٹ) که ئه زمونی له وه دا هه بیٹ. ده بیٹ ئه وانه بکهینه مامو سنامان و به ریژ و به جدی و به هه ولدان لیانه وه فیر بین و ئه گهر شنیکمان نه زانی، ده بیٹ دانی پیئا بنین که نایزانی و نابیٹ بلین دهیزانین. مه عریفه مه سه له ی زانسنه و نابیٹ هیچ جوړه درو و خوډه رخسنی له گه لدا بیٹ، به لکو بیگومان پیچه وانه که ییو یسنه، که پاسنگویی و خاکه پرایه.

له خوږازی بوون دوژمنی دیراسه و خویندنه و مروّف نانوایت هیچ فیر بیٹ نیایدا باش بیٹ ناوه کو له وه له خوږازی بوونه رزگاری نه بیٹ. ئه وه هه لو یسنه ش که ده بیٹ وه ری بگرین ئه وه یه، که (بی بیزار بوون بخوینین و فیر بین) سه باره ت به خو مان و (فیر بوون به بی ماندو بوون) سه باره ت به خه لکانی دیکه.

هه ندیک که س چند کنییکی مارکسیان خویندونه وه و پییان وایه بوون به زانا، به لام ئه وه ی خویندوویانه نه وه نه چونه میشکیانه وه و ره گی دانه کونا وه، له بهر ئه وه نانوین به کاری بهینن، ئیدی هه سنی چینایه نییان وه که هه سنه کونه که یان ماوه نه وه. که سانی دیکه ش هه ن ئه وپه ری

له خۆبایین، چەند دەسئەواژەیه کی کئییان له بەر کردووه ئیتر له خۆیان بایی بوون و لووئیان بەرز کردۆنهوه که خەریکن له ئاسمان ئوند دەبن، بەلام ئەوانه هەرکات گەردەلوولیک هەلبکات، هەلوئیسئیک وەرده گرن که زۆر جیاوازه له هەلوئیسئی کرێکار و زوربهی جووئیاره زەحمەنکێشه کان، چونکه ئەوانه دوودلن، بەلام ئەوانه دوایی چەسپاو و جیگیرن و هەلوئیسئیان نادیار و ناروونه، له کائیکدا هەلوئیسئی دواینه کان روون و ئاشکرایه.

مروڤ بوئهوهی مارکسیهت بهراسنی ئیگات پئوسنه فیری بیئ، نهک ئەنها له کئیهوه، به لکو له بنه پنهوه له مملانیئیی چینایه ئیهوه، له پراکنیزه کردنی عه مه لیبی و په یوه ندیی ئوندوئۆل به جه ماوه ری کرێکار و جوئیارانه وه. کائیک روئشبییرانمان، ئەوانه ی هەندیک کئیبی مارکسیان خوئندۆنهوه، ئیگه یشتن به دەسئدینن له ریگای په یوندیکردنی به هیز به جه ماوه ری کرێکاران و جوئیارانه وه و له ریگه ی موماره سه ی کرده نیانه وه، ئەوکات هه موومان ده ئوانین به نهک ئەنها به هه مان زوبان بدوئین، نهک به زوبانی نیشمانیبی هاوبه ش و زوبانی ئیشنراکیی هاوبه ش، به لکو به زوبانی هاوبه ش له ئیپروانینی کۆمۆنیسئیبی بو جیهان. ئەو کانه هه موومان بیگومان زۆر چاکتر کارده کهین وهک له جارن.

